

Međimurska županija

institut za turizam

MASTERPLAN RAZVOJA TURIZMA

Međimurske županije do 2020.

Zagreb/Čakovec, studeni 2016.

Projekt:	Masterplan razvoja turizma Međimurske županije do 2020.
Naručitelj:	Međimurska županija
Izvršitelj:	Institut za turizam, Zagreb, Vrhovec 5
Voditelj projekta:	mr. sc. Neda Telišman-Košuta
Autori:	mr. sc. Neda Telišman-Košuta dr. sc. Neven Ivandić dr. sc. Snježana Boranić Živoder dr. sc. Izidora Marković
Vanjska suradnja:	Regionalna razvojna agencija Međimurje REDEA d. o. o.
Lektura:	Studio Žerjav d.o.o., Čakovec
Dokument:	Konačni prijedlog
Mjesto i datum:	Zagreb/Čakovec, studeni 2016. godine

Sadržaj

Sadržaj	5
1. Ciljevi i pristup projektu	6
2. Analiza internog okruženja	9
2.1. Opći podaci o Međimurskoj županiji	9
2.2. Gospodarstvo	18
2.3. Institucionalni okvir	20
2.4. Turistička atrakcijska osnova	24
2.5. Turistička suprastruktura	30
2.6. Performanse turističkog sektora	36
2.7. Novi projekti u funkciji razvoja turizma	40
3. Analiza tržišta	45
3.1. Kvantitativni trendovi i prognoze	45
3.2. Kvalitativni trendovi od interesa za turizam u Međimurskoj županiji	45
3.3. Obilježja kvalitativnih trendova	46
3.4. Primjeri dobre prakse	49
3.5. Konkurentska pozicija Međimurske županije	56
4. SWOT analiza i područja strateškog djelovanja	59
5. Scenariji i načela razvoja turizma	64
5.1. Scenarij analiza razvoja turizma Međimurja	64
5.2. Načela razvoja turizma	71
6. Vizija i ciljevi turističkog razvoja	75
6.1. Vizija turističkog razvoja	75
6.2. Ciljevi turističkog razvoja	78
7. Konceptcija turističkog razvoja	81
7.1. Brend-koncept i željeni imidž Međimurja kao turističke destinacije	81
7.2. Turistički proizvodi Međimurske županije	83
7.3. Prostorna konceptcija razvoja turizma u Međimurju	93
8. Prioritetne operativne razvojne strategije	103
8.1. Operativne strategije obogaćivanja destinačijskog lanca vrijednosti	103
8.2. Operativne strategije unapređenja sustava destinačijskog menadžmenta	120
8.3. Operativne strategije podizanja turističke prepoznatljivosti	135
9. Akcijski plan	146
10. Upravljački model provedbe i nadzora	161

1. Ciljevi i pristup projektu

Dokument *Masterplan razvoja turizma Međimurske županije do 2020. godine* pruža integrirani strateški okvir djelovanja različitih institucija javnog sektora, gospodarskih subjekata te drugih dionika Međimurske županije uključenih u razvoj turizma. Težeći povećanju kvalitete življenja lokalnog stanovništva, očuvanju prirodne i kulturne baštine te rastu konkurentne sposobnosti turizma Županije, ciljevi su *Masterplana*:

- uspostavljanje jasnog razvojnog koncepta turizma utemeljenog na iterativnom i participativnom procesu osmišljavanja i usuglašavanja
- usuglašavanje kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih politika razvoja turizma te definiranje razvojnih prioriteta, njihovih nositelja i mogućih izvora financiranja
- stvaranje pretpostavki za uspješno, dugoročno održivo, tržišno pozicioniranje Županije na turističkom tržištu
- pružanje strateškog okvira za privlačenje potencijalnih investitora i prepoznavanje razvojnih projekata/programa u domeni privatnog i javnog sektora
- usmjeravanje aktivnosti korištenja sredstava EU fondova/programa.

Slika 1.1. Struktura *Masterplana razvoja turizma Međimurske županije do 2020. godine*

Izvor: Institut za turizam

Uspješno ispunjavanje definiranih ciljeva *Masterplana* podrazumijeva uvažavanje načela održivosti razvoja te racionalnog korištenja evaluirane turističke resursno-atraksijske osnove, ali i potrebu osiguranja ekonomske opstojnosti turizma stvaranjem inovativne i globalno konkurentne turističke ponude te poticajnog gospodarskog okruženja koje omogućava usklađivanje stavova javnog i privatnog sektora u svezi svih bitnih pitanja dugoročnog razvoja turizma.

Polazeći od postavljenih ciljeva te slijedeći uobičajenu međunarodnu metodologiju izrade strateških razvojnih dokumenata za turističke destinacije, *Masterplan* je strukturiran tako da obuhvati tri osnovne tematske cjeline:

- Analizu internog i eksternog okruženja
- Viziju, ciljeve i koncepciju razvoja
- Implementacijske aktivnosti.

Imajući u vidu značajke turizma i resursno-atraksijske osnove Međimurske županije te sagledavajući razvojne mogućnosti koje proizlaze iz tržišnih trendova, analiza okruženja predstavlja

podlogu za valoriziranje mogućih scenarija razvoja te postavljanje vizije, atributa konkurentnog turističkog brend-koncepta i ciljeva. Postavljeni razvojni okvir razrađuje se u proizvodnoj i prostornoj koncepciji koja je potom temelj za definiranje prioriteta razvojnih strategija operacionalizacije strateških smjernica u domeni javnog i privatnog sektora u razdoblju do 2020. godine. Detaljnija struktura *Masterplana* prikazana je na slici 1.1.

Pristup Instituta za turizam izradi *Masterplana* polazi od načela otvorenosti, multidisciplinarnosti te uključenosti razvojnih dionika, pri tome osiguravajući:

Fazni pristup

Masterplan se provodi u tri međusobno povezane faze koje odgovaraju na pitanja gdje smo danas, kamo želimo ići i kako doći do željenog cilja. Sukladno tomu, dokument se dijeli u tri glavne tematske cjeline: 1) Situacijsku i tržišnu analizu, 2) Strateški okvir razvoja turizma Međimurske županije do 2020. godine te 3) Prioritetne razvojne strategije te akcijski plan s mogućim izvorima financiranja. Svaku od faza verificira Naručitelj prije započinjanja sljedeće faze.

Obilazak terena

Članovi ekspertnog tima Instituta za turizam višekratno su boravili na prostoru Županije da bi se upoznali s ključnim odrednicama projektnog područja. U sklopu obilaska, posebna pozornost posvećena je razvojnim ograničenjima, sagledavanju obilježja turističke resursno-atraktivne osnove pojedinih dijelova/destinacija Međimurske županije te ocjeni turističke infra- i suprastrukture.

Primarna istraživanja: intervju i anketa dionika

Izvođenje projekta podrazumijevalo je i provođenje većeg broja individualnih intervjua s ključnim dionicima turističkog razvoja Županije da bi se prikupile informacije i stavovi o problemima, izazovima i perspektivama turističkog razvoja Županije, kao i provedbu dviju anketa među dionicima o konkurentskoj poziciji Županije te razvojnim projektima.

Strateške radionice s lokalnim dionicima

Rad na projektu zahtijevao je provođenje strateških radionica s predstavnicima relevantnih interesnih skupina i dionicima turističkog razvoja Županije da bi se osigurala transparentnost rada, sudjelovanje dionika u osmišljavanju pojedinih faza projekta i njihova verifikacija. Sukladno metodološkom okviru za realizaciju *Masterplana*, provedene su tri strateške radionice s dionicima posvećene sljedećim temama:

- Jake i slabe strane te prilike i prijetnje turističkog razvoja Međimurske županije (SWOT)
- Scenariji, vizija i ciljevi te koncepcija turističkog razvoja Međimurske županije
- Prioritetne operativne strategije i akcijski plan s izvorima financiranja te pokazateljima ostvarenja.

Kabinetsko (desk) istraživanje

Izrada *Masterplana* uključila je i provedbu niza kabinetskih (desk) istraživanja zasnovanih na većem broju različitih sekundarnih izvora informacija, uključujući stručnu literaturu, statističke izvore podataka i internetske portale. Desk istraživanja posebno su usmjerena na turističko-resursnu osnovu, turističku ponudu i performanse Županije te trendove na turističkom tržištu.

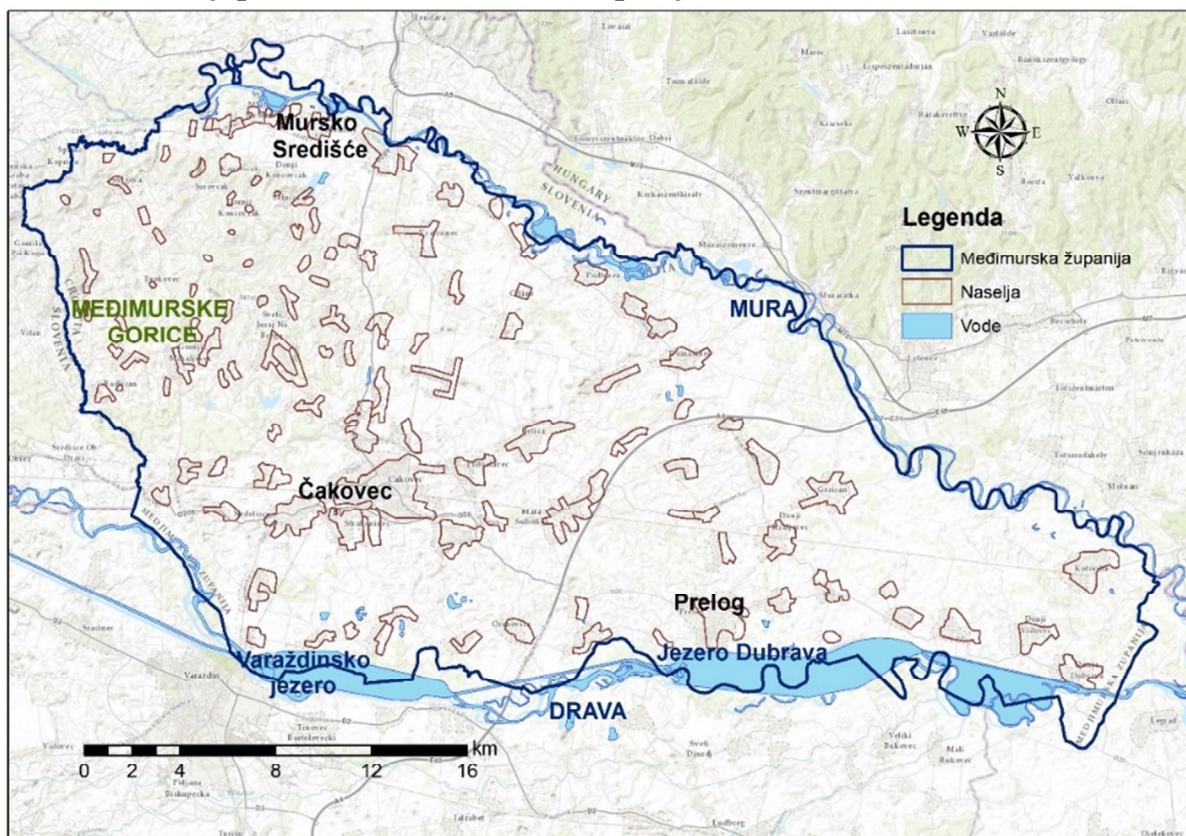
2. Analiza internog okruženja

2.1. Opći podatci o Međimurskoj županiji

Zemljopisne značajke, klima i administrativna podjela

Međimurska županija najsjevernija je županija Republike Hrvatske te na sjeveru i zapadu graniči s Republikom Slovenijom, na istoku s Republikom Mađarskom, na jugu s Varaždinskom županijom, a na jugoistoku s Koprivničko-križevačkom županijom. Granice županije u većoj su mjeri određene prirodnim tokovima rijeke Mure na sjeveru i istoku te rijeke Drave na jugu. Na zapadu prirodna granica sa Slovenijom nije tako jasno definirana, već je čini pogrđe Međimurskih gorica.

Slika 2.1. Zemljopisna karta Međimurske županije

Izvor: Institut za turizam

Prema prirodno–geografskim osobinama, jasno se diferenciraju dvije osnovne mikroregionalne cjeline: brežuljkasto Gornje i nizinsko Donje Međimurje. Reljef Donjeg Međimurja prvenstveno je određen aluvijalnim dolinama Mure i Drave, a Gornje Međimurje prijelazna je kontaktna zona između Panonske nizine i istočnih Alpi. Najviši su vrhovi Mohokos s 344,5 (područje Gornjeg Međimurja u naselju Vučetinec) i Cimermanov brijeg s 345 metara (<http://www.mnovine.hr>) nadmorske visine (područje Gornjeg Međimurja u naselju Dragoslavec).

Krajobraz Županije, prema tipološkim značajkama, čini nekoliko cjelina: urbanizirani krajobraz – izdvaja se središnji najgušće naseljeni prostor Županije (područje Čakovca), kultivirani krajobraz Donjeg Međimurja, kultivirani krajobraz Gornjeg Međimurja i krajobraz Mure i Drave (Međimurska županija, Regionalni operativni program, 2006)¹.

Područje Međimurja hidrografski je definirano rijekama Dravom i Murom i njenom najvećom pritokom Trnavom. Na rijeci Dravi nalaze se dva akumulacijska jezera, Dubravsko i Varaždinsko, a koja su drugo i peto po veličini jezero u RH (DZS, Statistički ljetopis, 2015).² Cijeli hidrografski sustav Međimurske županije dio je dunavskog crnomorskog sliva. Česte promjene toka, posebice rijeke Drave, vidljive su i danas prema brojnim mrtvim rukavcima koji se nalaze u području riječne doline. Najpoznatija promjena toka dogodila se 1710. godine kada se promijenilo mjesto ušća Mure u Dravu te je Legrad, koji je do tada bio na sjevernoj strani rijeke Drave (dio Međimurja), postao dio Podravine (Izješće o stanju okoliša Međimurske županije, 2014)³. Podzemne vode na području Županije visoke su kvalitete i najveće su prirodno bogatstvo Županije. Međimurski vodonosnik mogao bi opskrbljivati dvostruko više stanovnika nego li to danas čini (Međimurska županija, Regionalni operativni program, 2006)⁴.

Međimurje je reljefno otvoren prostor prema Panonskoj nizini, pa su panonski utjecaji snažniji od alpskih. To se očituje u relativno vrućim ljetima i hladnim zimama. Međimurje karakterizira umjerena topla vlažna klima s toplim ljetom (Cfb) (Šegota, Filipčić, 2003)⁵. Prosječna srpanjska temperatura iznosi 19 °C, a prosječna siječanjska temperatura -1 °C, pri čemu su rijetke nagle promjene temperature.

Godišnji hod količine oborina kontinentalnog je tipa s maksimumom u toplom dijelu godine (od travnja do rujna) i sekundarnim maksimumom tijekom kasne jeseni. Ukupne godišnje količine oborina iznose oko 900 mm te nema značajnijih sušnih razdoblja. Tijekom godine snježni pokrivač javlja se između 45 i 50 dana od listopada do svibnja⁶ (Veliki atlas Hrvatske, 2002).

Na temelju podataka o učestalosti smjerova vjetrova, proizlazi da su najčešći vjetrovi javljaju u dva, dijametralno suprotna pravca: sjeverni i južni na koje otpada 36,7 %, odnosno 32,0 %, a sekundarnog su značaja istočni (7,3 %) i sjeveroistočni (6,1 %) vjetrovi. Iako su vjetrovi u Međimurju česti, njihova prosječna jačina neznatno prelazi dva Beauforta samo u ožujku, dok su u srpnju i kolovozu najslabiji (PP Međimurske županije, 2001)⁷.

¹ Međimurska županija, Regionalni operativni program, 2006.

² Državni zavod za statistiku, Statistički ljetopis 2015, 2015.

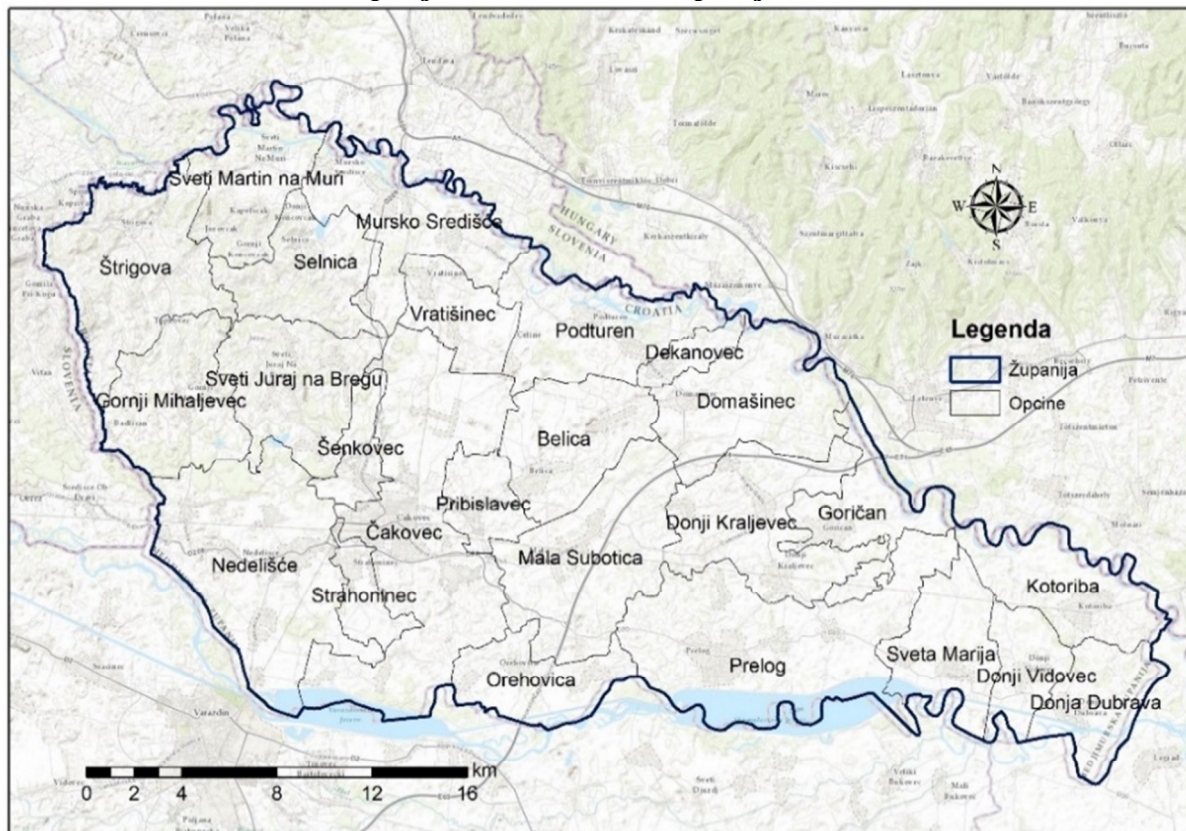
³ Međimurska županija, Upravni odjel za prostorno uređenje gradnju i zaštitu okoliša, Izješće o stanju okoliša Međimurske županije, 2014.

⁴ Međimurska županija, Regionalni operativni program Međimurske županije, 2006.

⁵ Šegota, T., Filipčić, A. (2003) Köppenova podjela klima i hrvatsko nazivlje. Geoadria 8/1, 17-37.

⁶ Borovac, I (ed.) (2002) Veliki atlas Hrvatske. Mozaik knjiga, Zagreb.

⁷ Međimurska županija, Zavod za prostorno uređenje Međimurske županije, Prostorni plan Međimurske županije, 2001.

Slika 2.2. Administrativna podjela Međimurske županije

Izvor: Institut za turizam

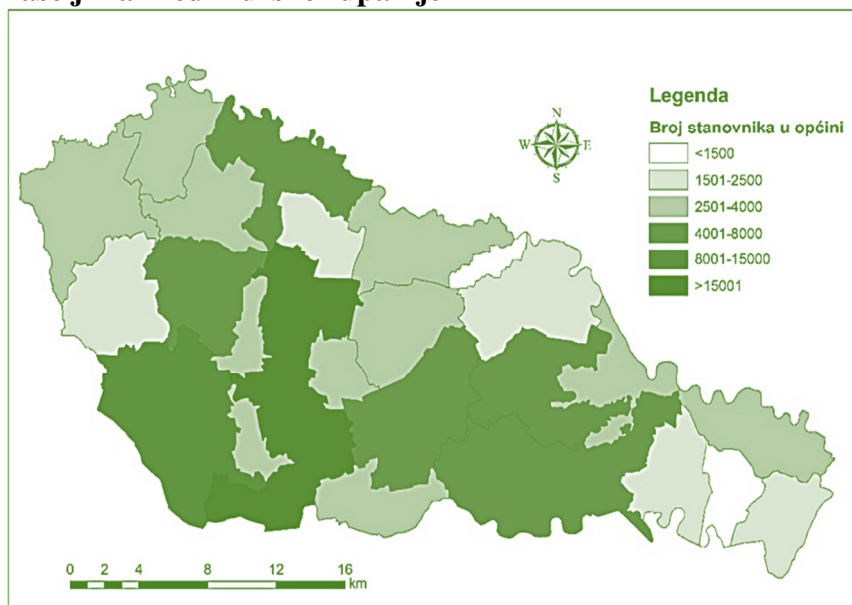
Međimurska županija ima površinu od 730 km², a administrativno je podijeljena na 25 jedinica lokalne samouprave, odnosno 3 grada i 22 općine. Čakovec je administrativno, gospodarsko, prometno i kulturno središte Međimurske županije, a preostali su gradovi Prelog i Mursko Središće.

Demografska obilježja Međimurske županije

Prema rezultatima Popisa stanovništva iz 2011. godine, Međimurska županija imala je ukupno 113.804 stanovnika⁸ (DZS, Statistički ljetopis 2015), što predstavlja pad od 4,5 % u odnosu na 2001. godinu (118.426), a s udjelom od 2,65 % sedamnaesta je po broju stanovnika u Republici Hrvatskoj (4.284.889). Gustoća naseljenosti od 155 stanovnika/km² dvostruko je veća od gustoće naseljenosti Republike Hrvatske. Broj stanovnika Županije u posljednjih je 50 godina (od popisa 1961. godine) narastao za 1,02 %, no u odnosu na 1991. godinu, kada je zabilježen najveći broj stanovnika Županije, dogodio se pad od 9,4 %. Najveća naselja nalaze se u južnom dijelu Županije, a naselja s najmanjom koncentracijom stanovnika na SZ županije (slika 2.3.).

⁸ Državni zavod za statistiku, Statistički ljetopis 2015.

Slika 2.3. Prostorna koncentracija stanovništva po naseljima Međimurske županije

Izvor: Institut za turizam

Starosna struktura, kao i u ostatku Hrvatske, nepovoljna je s obzirom na visok indeks starosti 91,8⁹ te time Međimurska županija pripada 4. tipu – duboka starost¹⁰ (Nejašmić, Toskić, 2013). Prosječna starost stanovnika Međimurske županije iznosi 40 godina, što je tek nešto povoljnije od hrvatskog prosjeka koji iznosi 41,7 godina. U dobnoj strukturi stanovništva Županije, s udjelom od 63,97 % dominira skupina stanovnika u dobi od 15 do 64 godine, zatim slijedi udio od 30,03 % stanovnika starijih od 65 godina i 16 % mlađih od 15 godina (Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011.).

S obzirom na moguće razvojne potencijale, važno je istaknuti da je Međimurska županija na drugom mjestu u Hrvatskoj prema broju stanovnika koji ostvaruju prihode od vlastitog rada (40.109), ima najpovoljniji odnos starosnih i ostalih mirovina te ima najmanji broj stanovnika koji su bez vlastitih prihoda (36.658)¹¹ (DZS, 2016). Ključni problem demografske strukture Županije, u odnosu na ostatak Hrvatske, vezan je uz nepovoljnu obrazovnu strukturu u kojoj, prema popisu stanovništva iz 2011. godine, prevladavaju osobe sa završenom srednjom školom (51,8 %), visokoobrazovanih ima oko 10 % (10,1 %), a bez završene škole manje od 1 % stanovnika (Državni zavod za statistiku).

Tablica 2.1. Stanovi prema tipu u Međimurskoj županiji 2011. godine

Stanovi	Stanovi za stalno stanovanje			Stanovi koji se koriste povremeno		Stanovi u kojima se obavlja djelatnost		Ukupno
	nastanjeni	privremeno nastanjeni	napušteni	za odmor i rekreaciju	sezonski radovi u poljoprivredi	iznajmljivanje turistima	ostale djelatnosti	
Broj	34.449	4.766	1.414	2.726	142	5	79	43.581
Udio %	79,04	10,94	3,24	6,25	0,36	0,01	0,18	100

Izvor: Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva, kućanstava i stanova

⁹ Omjer mlađih ispod 19 godina i starijih osoba iznad 60 godina, Hrvatski prosjek 115

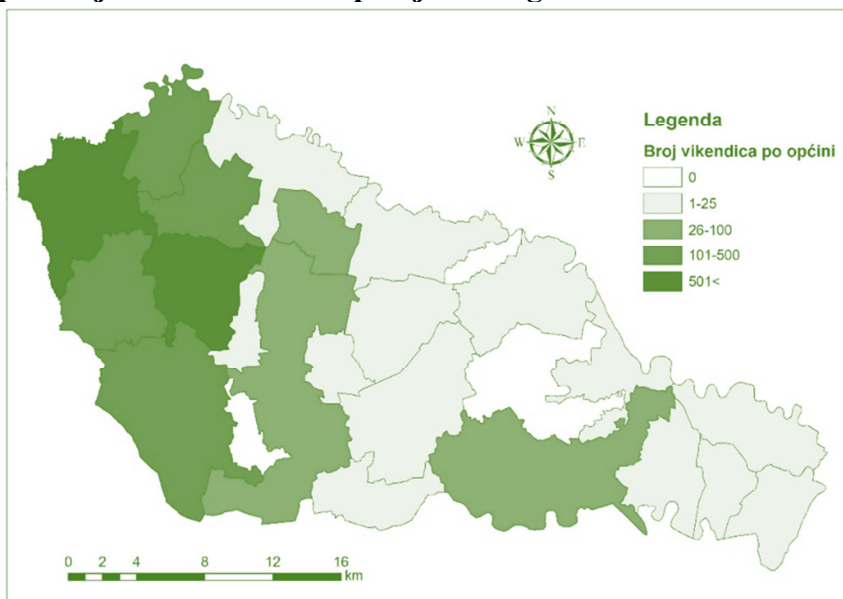
¹⁰ Nejašmić, Toskić, 2013., Starenje stanovništva u Hrvatskoj – sadašnje stanje i perspektive. Hrvatski geografski glasnik 75/1, 89-110.

¹¹ http://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/h01_01_47/H01_01_47.html

U Međimurskoj županiji 2011. godine registrirano je 25.084 kućanstava te 43.581 stan, od čega je nastanjeno 79 % stanova, privremeno nenastanjeno 10,9 %, a stanovi za odmor i rekreaciju (vikendice) čine 6,2 % stambenog fonda.

Prosječna veličina stanova za odmor iznosi 41,5 m², a najveći ih se broj nalazi na području Gornjeg Međimurja, odnosno općina Štrigova (749), Sveti Juraj na Bregu (489), Sveti Martin na Muri (416) i Selnica (386) (slika 2.4.).

Slika 2.4. Prostorni raspored stanova za odmor i rekreaciju na području Međimurske županije 2011. godine

Izvor: Institut za turizam

Prometna povezanost

Međimurje je povezano, izravno ili neizravno, s hrvatskim i europskim prometnim sustavom cestama i željezničkim prugama, a zračne veze sekundarni su faktor dostupnosti destinacije.

Cestovni promet

Cijelo područje Međimurske županije od velike je prometne važnosti jer se veliki dio Županije nalazi u pograničnom području s Mađarskom i Slovenijom, a kroz Županiju prolazi i dio autoceste Zagreb - Goričan (A4), što je glavna prometnica koja povezuje središnju Europu s Jadranom i obrnuto (na području Županije nalaze se čvorovi Čakovec i Goričan).

Ukupna cestovna mreža na području Međimurske županije u prvom je redu u funkciji prometnoga povezivanja unutar same županije, a isto je tako učinkovita i u prometnom povezivanju sa susjednim županijama. Na području Međimurske županije ukupno je 615 km cesta sa suvremenim kolnikom. Udio ove cestovne mreže u cestovnoj mreži Republike Hrvatske iznosi oko 1,92 % ¹²(Kos i sur., 2014.).

¹² Kos, G., Milojević, D., Feletar, P. (2014) Cestovna infrastruktura Međimurske županije s prijedlozima razvitka. Podravina 13(25), 45-62.

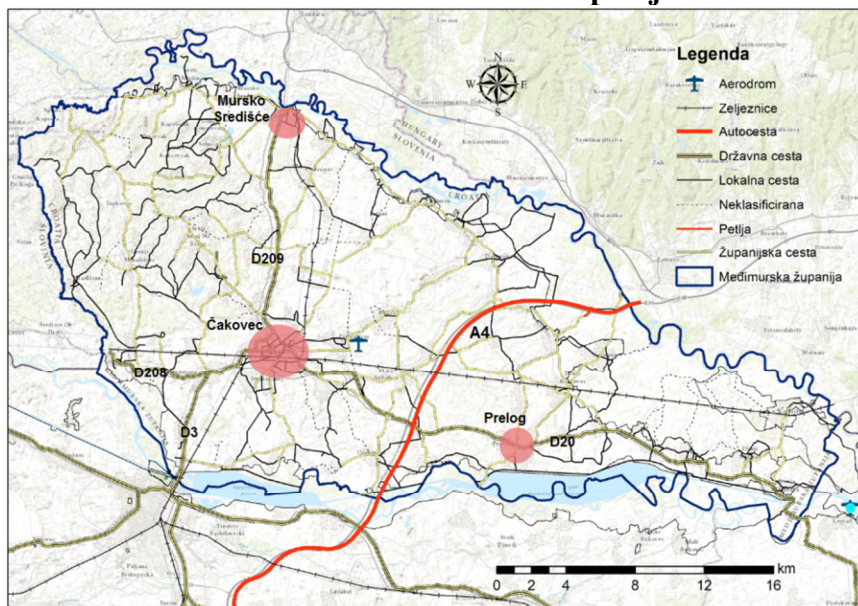
**Tablica 2.2. Odnos gustoće cestovne mreže i motornih vozila
Međimurske županije i Republike Hrvatske 2012. godine**

	Međimurska županija	Republika Hrvatska	Odnos MŽ/RH
Ukupno cesta	565	29.410	1,92
Autoceste	22	1.254	1,75
Državne ceste	90	6.843	1,31
Županijske ceste	222	10.967	2,02
Lokalne ceste	232	10.346	2,24
Gustoća cesta (m/km ²)	756	495	152,7
Broj cestovnih motornih vozila	50.138	1.790.971	2,8
Broj osobnih vozila	36.038	1.384.699	2,6
Stupanj motorizacije (st/mv)	2,36	2.67	

Izvor: Kos i sur., 2014.

Postojeća cestovna struktura u Međimurskoj županiji može se ocijeniti dobrom, što znači da se mreža javnih cesta kvalitetom nalazi u gornjem dijelu hrvatskog prosjeka te je vanjska dostupnost Županije odlična. Nedostaje kvalitetna povezanost dijelova Županije, a postoje i problemi u odvijanju prometa u gradovima i mjestima Županije, pri čemu se navedeno osobito odnosi na nisku kvalitetu javnog prijevoza te loše održavanje pojedinih lokalnih cesta.

Slika 2.5. Prometna mreža Međimurske županije

Izvor: Institut za turizam

Na području Međimurja nalaze se sljedeći cestovni granični prijelazi¹³ (MUP Međimurske županije):

- Stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u cestovnom prometu Goričan
- Stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika u cestovnom prometu Goričan II

¹³ MUP Međimurske županije, 07.02.2016., <http://medjimurska.policija.hr/MainPu.aspx?id=15373>

- Stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u cestovnom prometu Murško Središće
- Stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u cestovnom prometu Trnovec
- Stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika u cestovnom prometu Bukovje
- Stalni granični prijelaz za pogranični promet Preseka
- Stalni granični prijelaz za pogranični promet Sveti Martin na Muri
- Stalni granični prijelaz za pogranični promet Banfi.

Željeznice

Područjem Županije prolaze pruga od značaja za međunarodni promet M501 (MG 3) (Središće) Državna granica – Čakovec – Kotoriba - Državna granica (Murakeresztur), pruga od značaja za regionalni promet R201 (I 101) Zaprešić – Zabok – Varaždin – Čakovec, pruga od značaja za lokalni promet L101 (II 200) Čakovec - Murško Središće - Državna granica (Lendava)¹⁴ (Međimurska županija, Razvojna strategija Međimurske županije 2011).

Na području Međimurja nalaze se sljedeći željeznički granični prijelazi¹⁵ (MUP Međimurske županije) :

- Stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u željezničkom prometu Kotoriba
- Stalni granični prijelaz za međunarodni promet putnika i roba u željezničkom prometu Čakovec.

Čakovec je, zbog graničnog prijelaza, značajno čvorište, a stanica koja se nalazi u samom gradu ima značajnu funkciju u regionalnom i državnom prometnom sustavu. Modernizacija pruge u svrhu povećanja brzine prometovanja, obnova stanica i prijamnih zgrada i nadalje je potrebna.

Zračni promet

Postojeće zračno pristanište za prihvat zrakoplova opće namjene i povremeni prijevoz (taksi) u Pribislavcu u sustavu je zračnog prometa Hrvatske te se planira unaprijediti u tercijarnu (2C) kategoriju. Područje Međimurske županije gravitira prvenstveno Zračnoj luci Franjo Tuđman u Zagrebu koja je od Čakovca udaljena 103 km.

Riječni promet

Prema europskim mjerilima plovni put rijeke Drave i Mure u Međimurskoj županiji nije kategoriziran ni u jednu od kategorija plovnosti, stoga je na rijekama u ovom području moguće prometovanje samo čamcima.

¹⁴ Međimurska županija, Razvojna strategija Međimurske županije 2011

¹⁵ MUP Međimurske županije, 07.02.2016., <http://medjimurska.policija.hr/MainPu.aspx?id=15373>

Infrastrukturna opremljenost

- Gospodarenje otpadom** Gospodarenje otpadom na području Županije definirano je *Planom gospodarenja otpadom u Međimurskoj županiji*. U potpunosti su sanirana gotovo sva službena odlagališta. Međimurska županija ističe se kao pozitivan primjer u rješavanju problema divljih deponija čiji se broj tijekom 2009. godine smanjio za cca 50 %. U sklopu odlagališta Totovec, u funkciji je sortirnica za odvojeno skupljeni otpad kojoj je Fond za zaštitu okoliša dodijelio status centra za postupanje s ambalažnim otpadom. Na istoj lokaciji planiraju se dopuniti sadržaji za postupanje s različitim vrstama otpada u svrhu uspostave i opremanja oporavilišta, pretovarne stanice i reciklažnog dvorišta¹⁶ (Međimurska županija, Plan gospodarenja otpadom u Međimurskoj županiji, 2006).
- Odvodnja** Odvodnja otpadnih voda riješena je u gradu Čakovcu i općini Donji Kraljevec. Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Grada Čakovca izveden je za grad Čakovec i prigradska naselja, za potrebe I. faze, s kapacitetom od 91000 ES¹⁷. Kanalizacijski sustav Čakovec mješovitog je tipa, a pročišćene otpadne voda ispuštaju se u recipijent - kanal Trnavu. Odvodnja je djelomično riješena i u gradovima Prelog i Mursko Središće te naseljima Kotoriba i Vratišinec, ali bez riješenog pitanja pročišćavanja otpadnih voda.
- Vodoopskrba** Javni vodoopskrbni sustav opskrbljuje svih 130 naselja Međimurske županije, a izgrađenost sustava iznosi 99 %. Na javni vodovod priključeno je više od 33.500 domaćinstava ili 84 % od ukupnog broja domaćinstava te gotovo svi gospodarski subjekti i ustanove (oko 2.200). Sustavom upravljaju Međimurske vode d. o. o. Čakovec, koje su u vlasništvu svih jedinica lokalne samouprave u Međimurju¹⁸.
- Energetska mreža** Električnom energijom opskrbljuje se cca 46.000 kupaca, a izgrađenost postojeće elektroenergetske infrastrukture i njezini kapaciteti zadovoljavaju trenutne potrebe. Na graničnom području Međimurske i Varaždinske županije nalaze se dvije hidroelektrane, HE Čakovec i HE Dubrava, ukupne snage oko 160 MW¹⁹.
- Plinoopskrba** Međimurska županija ima najveću pokrivenost plinskom mrežom i broj priključaka u Republici Hrvatskoj. Glavni plinski dovodi dolaze iz pravca Varaždina i Koprivnice. Mreža je novija i u dobrom stanju.
- Geotermalna energija** Postojanje geotermalne vode utvrđeno je na bušotini Vučkovec-2²⁰ (Resursna osnova za pitku i geotermalnu vodu u Međimurskoj županiji, 2009.) i na bušotini Draškovec-1, u dravskom bazenu između Preloga i

¹⁶ Međimurska županija, Plan gospodarenja otpadom u Međimurskoj županiji, 2006.

¹⁷ Međimurska županija, Upravni odjel za prostorno uređenje gradnju i zaštitu okoliša, Izvješće o stanju okoliša Međimurske županije, 2014

¹⁸ Međimurska županija, Razvojna strategija Međimurske županije 2011

¹⁹ Međimurska energetska agencija (MENE), Regionalna energetska agencija Sjeverozapadne Hrvatske (REGEA), Program energetske učinkovitosti u neposrednoj potrošnji energije Međimurske županije za razdoblje od 2013. do 2015. godine, 2013.

²⁰ Resursna osnova za pitku i geotermalnu vodu u Međimurskoj županiji, 2009.

Kotoribe. Geotermalna energija još se uvijek ne koristi za proizvodnju električne i/ili toplinske energije.

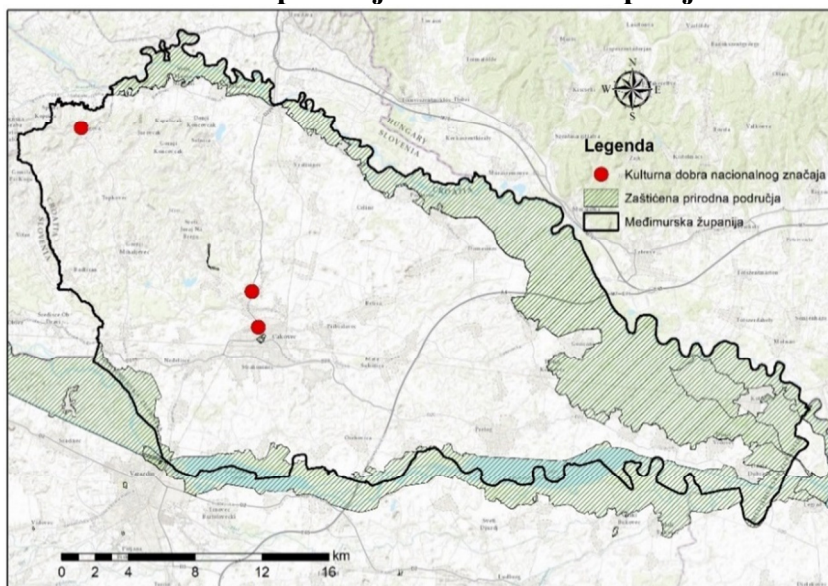
Monitoring stanja okoliša

Praćenje stanja okoliša na području Županije nije u potpunosti uspostavljeno. Monitoring tla na području Međimurja ne obuhvaća izvore, vrste i količine onečišćujućih tvari, a ne provodi se niti monitoring zraka. Raspoloživost podataka o ekološkom stanju Drave i Mure na području Županije je ograničena te je postojeći sustav praćenja kakvoće površinskih i podzemnih voda potrebno unaprijediti (Izvješće o stanju okoliša Međimurske županije, Upravni odjel za prostorno uređenje, gradnju i zaštitu okoliša Međimurske županije, 2014.).

Zaštićena područja

U skladu sa Zakonom o zaštiti prirode najvredniji je prirodni zaštićeni prostor Međimurske županije Regionalni park Mura - Drava, koji je ujedno i dio UNESCO-ova rezervata biosfere. Uz Regionalni park, u Međimurskoj županiji trenutno su pod zaštitom: značajni krajobraz rijeke Mure, spomenici prirode Bedekovićeve grabe i Hrast lužnjak u Donjem Vidovcu te šest spomenika parkovne arhitekture, među kojima se ističe Perivoj Zrinskih u Čakovcu²¹ (Međimurska priroda – Javna ustanova za zaštitu prirode). Predloženo je proglašavanje dodatnih zaštićenih područja: Park šuma Balogovec i Park prirode – geološki Verk Križovec.

Slika 2.6. Zaštićena područja Međimurske županije

Izvor: Institut za turizam

Ostale prepoznate vrijednosti međimurske prirode uključuju: mozaični krajobraz poput Murščaka, livade košanice, riječne mrtvice uz Muru, stari tok rijeke Drave, rijeke Muru i Dravu (s okolnim ekosustavima), potočne doline s vegetacijskim pojasom, staništa livadnog plavca, vlažne livade (stanište kaduna), šume bukve i pitomog kestena te bijelog bora, poplavne šume rijeke Mure (stanište crne rode), lovačke remize (sastojina šume i u sredini poljoprivredna kultura), staništa bregunica i pčelarica uz korito Mure, manje

²¹ Međimurska priroda – Javna ustanova za zaštitu prirode, 06.02.2016., <http://www.medjimurska-priroda.info/zastita>

umjetne retencije, staništa ribe crnke u Muri i drugih ugroženih životinjskih vrsta, staništa crnkaste sase, kockavice, kebrača i drugih ugroženih biljnih svojti, zavičajnu udomaćenu pasminu – međimorskog konja²² (Međimurska županija, Razvojna strategija Međimurske županije 2011).

Uz zaštićenu prirodnu baštinu ističe se i zaštićena kulturna baština, među kojom su tri lokaliteta od nacionalnog značaja: kompleks Staroga grada u Čakovcu, kapela sv. Jelene u Šenkovcu i crkva sv. Jeronima u Štrigovi. Nadalje, na području Županije nalazi se osam preventivno zaštićenih kulturnih dobara, 47 nepokretnih zaštićenih kulturnih dobara te 31 pokretno zaštićeno kulturno dobro²³ (Ministarstvo kulture, 8.2.2016, <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=6212>). Od nematerijalnih kulturnih dobara s područja Međimurske županije ističu se: Međimurska popevka, Štrigovska skupina govora, Tradicijsko lončarstvo na području sjeverozapadne Hrvatske, Umijeće izrade i sviranja cimble u Podravini, Međimurju i Hrvatskom zagorju, Umijeće izrade tradicijskih božićnih jaslaca s područja SZ Hrvatske, Umijeće izrade tradicijskih dječjih igračaka s područja sjeverozapadne Hrvatske, Umijeće izrade tradicijskog božićnog nakita - kinč na području SZ Hrvatske, Umijeće vađenja zlata – zlatarenje u Međimurju²⁴ (Ministarstvo kulture).

2.2. Gospodarstvo

Bruto domaći proizvod Međimurske županije u 2013. godini dosegao je 7,3 milijarde kuna (962 milijuna eura), odnosno 2,2 % bruto domaćeg proizvoda Hrvatske, a u razdoblju od 2000. do 2013. godine povećao se za 87 % slijedeći dinamiku kretanja bruto domaćeg proizvoda Hrvatske, uz nešto brži oporavak gospodarske aktivnosti od 2010. do 2013. godine od prosjeka Hrvatske. Naime, od 2010. do 2013. godine bruto domaći proizvod Županije (iskazan u eurima) povećan je za 1,1 %, dok je istodobno na razini Hrvatske smanjen za 3,3 %.

Slika 2.7. Kretanje bruto domaćeg proizvoda Međimurske županije i Hrvatske u razdoblju od 2000. do 2013. godine (eur); 2000 = 100

Izvor: Državni zavod za statistiku RH

²² Međimurska županija, Razvojna strategija Međimurske županije 2011

²³ Ministarstvo kulture, 8.2.2016, <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=6212>

²⁴ Ministarstvo kulture, 08.02.2016, <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=3650>

U 2013. godini ostvaren je bruto domaći proizvod po stanovniku u iznosu od 8.481 eura, što je gotovo dvostruko više (94,6 %) nego u 2000. godini, ali i 17 % manje od prosjeka Hrvatske.

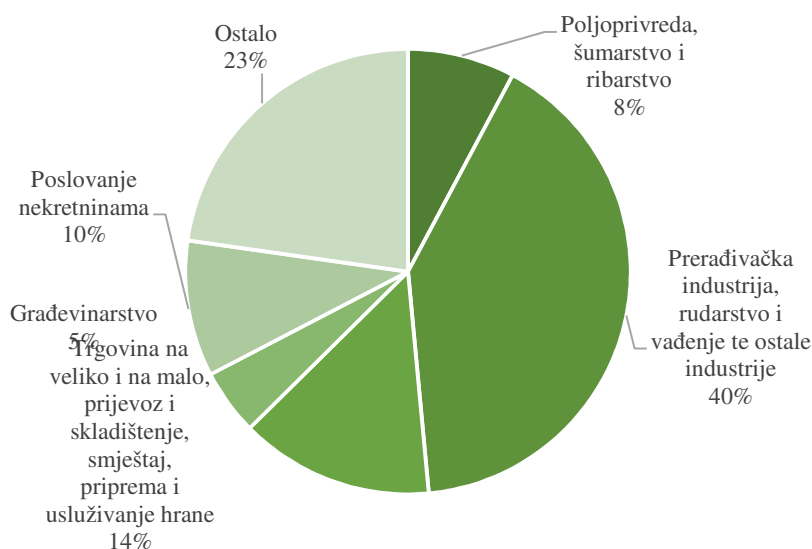
Prema indeksu razvijenosti za 2013. godinu (Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije) Županija se nalazi u skupini 12 potpomognutih županija s prosjekom razvijenosti do 75 % hrvatskoga prosjeka, a samo Čakovec (indeks 102,5 %) i Šenkovec (indeks 100,18 %) ostvaruju iznadprosječnu razinu razvijenosti lokalnih samouprava.

U gospodarskoj strukturi dominira industrija, posebice prerađivačka industrija, koja je u 2013. godini generirala 40 % bruto dodane vrijednosti Županije, a slijede trgovina na veliko i na malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane s udjelom od 14 %, poslovanje nekretninama s udjelom od 10% te poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo koji ostvaruju 8 % bruto dodane vrijednosti.

Tijekom razdoblja od 2000. do 2013. godine gospodarska struktura, odnosno važnost pojedinih gospodarskih djelatnosti za Županiju, bitno je promijenjena. Uz rast udjela industrije za devet postotnih bodova, odnosno prerađivačke industrije za tri postotna boda, u istom razdoblju poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo bilježe smanjenje udjela za pet postotnih bodova. Kompleksno definirana uslužna djelatnost koja uključuje trgovinu, prijevoz i ugostiteljstvo, povećala je udio s 12 % u 2000. godini na 14 % u 2013. godini.

Struktura županijske bruto domaće vrijednosti prema gospodarskim djelatnostima dobro opisuje i strukturu zaposlenih. U pravnim osobama u 2014. godini (stanje u ožujku), prema podacima službene statistike, bilo je zaposleno 29,9 tisuća osoba, od čega 43 % u prerađivačkoj industriji, 8 % u građevinarstvu, 11 % u trgovini, 9 % u obrazovanju, 3 % zaposlenih radilo je u djelatnosti smještaja i hrane, a 24 % u ostalim djelatnostima. Dodatno je u obrtu i slobodnim profesijama u 2013. godini u prerađivačkoj industriji prosječno bilo zaposleno 1.036 osoba, u građevinarstvu 617 osoba, trgovini 449 osoba, smještaju i hrani 410 osoba te u poljoprivredi 371 osoba.

Slika 2.8. Struktura bruto dodane vrijednosti Međimurske županije prema djelatnostima u 2013. godini

Izvor: Državni zavod za statistiku RH

Koncem 2015. godine (prosinac) u Županiji je bilo 5.219 registriranih nezaposlenih osoba, 16,3 % manje nego godinu dana ranije (podaci HZZ-a).

2.3. Institucionalni okvir

Županijski institucionalni okvir za razvoj turizma čine lokalna i županijska tijela i institucije te strateški dokumenti, odnosno ključni propisi. Županijsko upravno tijelo nadležno za razvoj turizma jest Upravni odjel za gospodarske djelatnosti (s Odsjekom za poljoprivredu i turizam) koji obavlja stručne i upravne poslove u području gospodarstva (obrt, srednje i malo poduzetništvo), europskih poslova i međunarodne suradnje, poljoprivrede, energetike, prometa i turizma. Županija je, u okviru svojih aktivnosti poticanja razvoja turizma, uspostavila izravno bespovratno sufinanciranje turističkih projekata u godišnjem iznosu od 250 tisuća kuna²⁵ (Turističke potpore u Međimurskoj županiji).

U proces strateškog usmjeravanja turizma Županije izravno je uključen i Zavod za prostorno uređenje Međimurske županije kao javna ustanova za obavljanje poslova prostornog planiranja na regionalnoj razini. Međimurska priroda javna je ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Županije, uključujući i pružanje usluga posjetiteljima. Specifičnu ulogu u unapređenju prepoznatljivosti turizma Županije ima i Centar dr. Rudolfa Steinera kao promotor njegova učenja i prakse toga znanstvenika svjetskoga glasa.

Važan akter planiranja, razvoja i promocije turizma Županije jest i sustav turističkih zajednica koji čine Turistička zajednica Međimurske županije, u kojoj je zaposleno dvoje djelatnika, te šest turističkih zajednica gradova ili općina (Čakovec, Prelog, Mursko Središće, Nedelišće, Sveti Martin na Muri, Štrigova) u kojima, prema broju radnih sati, radi 5,5 djelatnika. Kadrovska potkapacitiranost praćena je i nedovoljnim organizacijskim i financijskim resursima potrebnim za obavljanje zakonskih obveza TZ-a. Revizija poslovanja turističkih zajednica provedena tijekom 2014. godine, ukazala je na probleme u poslovanju vezane uz praćenje i ocjenu uspješnosti planiranih programa i projekata, uspostavu učinkovitog sustava naplate turističke članarine i boravišne pristojbe te kontrolu ekonomičnog i učinkovitog trošenja sredstava za financiranje programa i projekata. U očekivanju novog Zakona o turističkim zajednicama usmjerenog na uspostavljanje funkcije destinacijskog menadžmenta, *Strateški marketing plan* Županije ponudio je prijedlog nove organizacije sustava: formiranje DMO-a Međimurje i TIC-eva Čakovec, Prelog, Mursko Središće, Nedelišće, Sv. Martin na Muri, Štrigova.

U sustavu podrške razvoju turizma nezaobilazno mjesto imaju i razvojne agencije, obrazovne institucije te komore i udruge. Regionalna razvojna agencija Međimurje d. o. o. (REDEA), kao i Razvojna agencija Grada Čakovca (ČAKRA) aktivne su u projektima razvoja turizma te apliciranja na sredstva EU programa/fondova, a uključene su i u izradu različitih županijskih/lokalnih razvojnih dokumenata. Kada je riječ o obrazovanju, valja istaknuti Međimursko veleučilište u Čakovcu koje realizira preddiplomski i specijalistički diplomski stručni studij iz Menadžmenta turizma i sporta te Ekonomsku i trgovačku školu Čakovec i Srednju školu Prelog koje nude smjerove iz područja ugostiteljstva i turizma.

²⁵ Primjerice, u 2014. godini sredstva potpore dobilo je 7 projekata: Adrenalinski park Accredo centar Zasadbreg, Kušaona bučinog ulja Bister Domašinec, Kušaona vina OPG-a Spomenka Bacinger Nedelišće, Kovačnica i oljara Biber OPG-a Mirjana Biber Podturen, a uređeno je i dječje igralište, tematski putevi i obnovljena preša OPG-a Rajka Dvanajščaka Dragoslavec te je nabavljena i oprema za ispiranje zlata Sladu d. o. o. Donji Vidovec.

Programi cjeloživotnog obrazovanja za izravno ili neizravno zaposlene u turizmu još nisu zaživjeli.

Na području Međimurja djeluje više udruga koje izravno sudjeluju u stvaranju turističkog proizvoda Županije ili podižu njezinu atraktivnost i tržišnu prepoznatljivost. Riječ je o udrugama koje djeluju u svrhu zaštite, prezentacije i razvoja poljoprivredne proizvodnje (npr. poticanje proizvodnje tipičnoga međimurskog kravljenog sira, razvoj pčelarstva i očuvanje autohtone sive pčele, razvoj vinogradarstva i vinarstva) te autohtonih i tradicionalnih proizvoda i usluga (npr. prehrambeni proizvodi), a u sklopu svojih redovitih aktivnosti organiziraju i manifestacije (npr. Urbanovo), potiču stjecanje oznake zemljopisnog podrijetla i izvornosti te pokreću povezivanje proizvođača (npr. Ceste tradicije). Jačanje suradnje među različitim ruralnim dionicima realizira se i dvjema lokalnim akcijskim grupama (LAG Međimurski doli i bregi i LAG Mura - Drava) koje održivi razvoj ruralnog turizma vide kao važan prioritet djelovanja. Konačno, među institucionalne dionike razvoja turizma valja ubrojiti i strukovne, odnosno gospodarske udruge, prije svega HGK - Županijska komora Čakovec u sklopu koje djeluje strukovno udruženje za turizam, potom Obrtničku komoru Međimurja te Udrugu kuhara.

Provedeni razgovori s predstavnicima glavnih institucionalnih dionika razvoja turizma ukazali su na sljedeća ograničenja razvoja turizma u Međimurju te poželjne smjerove razvoja turizma:

Ograničenja turističkog razvoja

Interni faktori

- izostanak kontinuirane razvojne politike
- neriješeno vlasništvo nad objektima/zemljom
- ljudski resursi
 - potkapacitiranost institucija
 - nedostatak obrazovanog kadra
 - odljev kadrova
- nedostatak financijskih resursa za EU projekte
- ograničavajući prostorni planovi
- neprepoznatljivost Županije
- nedostatak smještaja
- nedovoljno poznavanje turističkog tržišta
- Nedovoljni prodajni naponi

Eksterni faktori

- nedostatak podrške države za kontinentalni turizam (MINT, HTZ)
- fiskalna opterećenja
- konkurencija

Razvojni potencijal

- **Zdravlje**
 - Terme Sv. Martin
 - Draškovec
- **Sport i rekreacija**
 - biciklizam
 - hodanje/trekking
 - Čakovec – grad sporta
 - nautika i riječna krstarenja
- **Enogastronomija**
 - lokalno proizvedena hrana; biodinamična
 - vinari: rast kvalitete, usluga u turizmu
- **Kultura**
 - Zrinski, Muzej Međimurja
 - etnoočke, ekomuzej
- **Ezoterijski turizam**
 - Steiner, energije, labirinti
- **Tranzit**

Među najvažnijim su strateškim dokumentima Županije za razvoj turizma *Razvojna strategija*, *Strategija ruralnog razvoja*, *Strateški marketing plan turizma* te *Prostorni plan županije*.

Razvojna

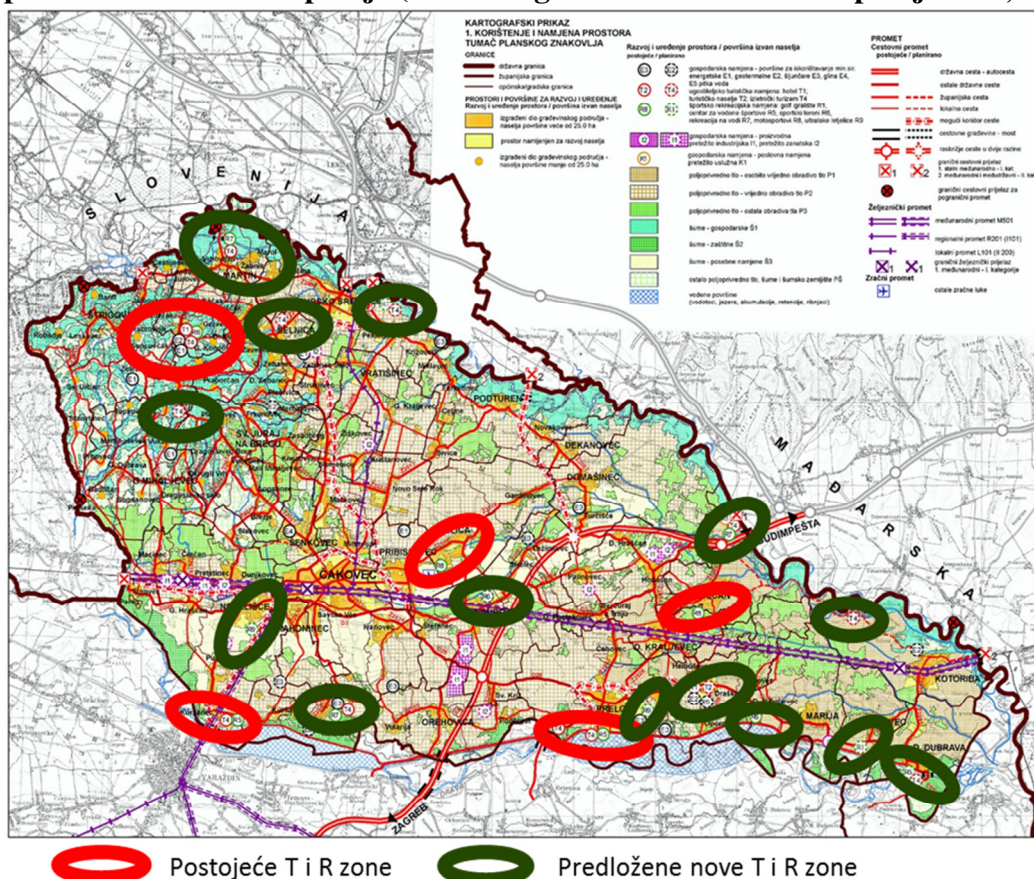
Sukladno *Razvojnoj strategiji Županije 2011. - 2013. (2016.)* kao i

strategija Međimurske županije	radnoj inačici strategije za razdoblje do 2020. godine, vizija Međimurske županije predstavlja Međimurje kao prostor snažnog poduzetništva zasnovanog na znanju i inovacijama, očuvanoj prirodi i kulturnoj baštini te visokoj kvaliteti življenja. Postavljena vizija pruža okvir za definiranje strateških ciljeva koji uključuju jačanje konkurentnosti gospodarstva²⁶, jačanje ljudskih potencijala i unapređenje kvalitete života, očuvanje okoliša i gospodarenje prirodnim resursima te unapređenje upravljanja regionalnim razvojem. U sferi jačanja konkurentnosti gospodarstva, kao jedna od prioritetnih mjera postavljeno je osiguranje uvjeta za dugoročni održivi razvoj turizma Međimurja sljedećim aktivnostima: (i) Očuvanje turističke atrakcijske osnove Županije s naglaskom na zaštiti prirodnih vrijednosti i kulturne baštine (katastar i atlas turističkih atrakcija u Međimurju, dugoročni plan razvoja turizma, jačanje međuinstitucionalne suradnje); (ii) Unapređenje turističkih proizvoda i usluga specijalizacijom i diversifikacijom (programi povećanja kvalitete i specijalizacije turističkih proizvoda, međusektorska koordinacija, poticaji, certifikacija, studijska putovanja); (iii) Osiguravanje efikasnog upravljanja turističkom destinacijom Međimurje (jačanje kapaciteta sustava TZ-a, javno-privatna partnerstva, informacijski sustav); te (iv) Promociju Međimurja kao cjelovite turističke regije (promocija Međimurja kao visokovrijedne destinacije životnog stila – <i>lifestyle destination</i>).
Strategija ruralnog razvoja Međimurske županije	Strategija ima cilj održivi razvitak poljoprivrede i turizma s naglaskom na poboljšanje kvalitete lokalnih proizvoda i usluga, poboljšanje osnovnog ljudskog potencijala, institucionalnog kapaciteta i društvenog angažmana sudjelovanja u ruralnom razvitku te očuvanje prirodne i kulturne baštine ruralnih područja Međimurja. U sferi seoskog turizma glavni su pravci razvoja racionalno iskorištavanje turističkog potencijala radi održivog turizma te uspostava i osiguranje učinkovitog turističkog menadžmenta Međimurske županije. Prijedlozi mjera za razvoj ruralnog turizma Međimurja obuhvaćaju tri glavna pravca razvoja: (i) Osiguranje održivog razvoja ruralnog turizma (poticaji, potpore, logistička pomoć, unapređenje turističkih proizvoda te znanja i vještina); (ii) Racionalno korištenje turističkog potencijala Međimurja, sa svrhom održivog razvoja ruralnog turizma (očuvanja turističke atrakcijske osnove); (iii) Osiguranje efikasnog upravljanja turističkom destinacijom Međimurske županije (osnivanje organizacije koja će upravljati

²⁶ Sukladno Prijedlogu svrhe mjera, nositelja i pokazatelja (radni dokument za pripremu članova radnih skupina za III. radionicu izrade Razvojne strategije Međimurske županije do 2020.; Regionalna razvojna agencija Međimurje, Redea) strateški cilj Županije u sferi gospodarstva do 2020. godine rast je i razvoj gospodarstva pri čemu prioritetne aktivnosti realizacije tog cilja uključuju: jačanje konkurentnosti gospodarstva u cjelini, poticanje inovacija i razvoj proizvoda i usluga s višom dodanom vrijednošću te tržišno organiziranje i promociju gospodarstva. Aktivnosti se ostvaruju mjerama koje, između ostalog, uključuju provođenje programa financijske potpore poduzetnicima, informiranje i edukaciju, kao i izradu i provedbu programa i projekata za podizanje razine kvalitete turističkih proizvoda i usluga, uspostavu ciljanih programa edukacije usmjerenih na podizanje kvalitete usluge u turizmu, osiguranje financijskih sredstva za dodjelu potpora za diversifikaciju i specijalizaciju turističke ponude, certifikaciju turističkih proizvoda i usluga, implementaciju Strateškog marketinškog plana razvoja turizma te izradu vizualnog identiteta županije u skladu s preporukama iz marketinškog plana.

	ruralnom turističkom destinacijom Međimurja, poticanje razvoja receptivnih turističkih agencija te promocija Međimurja kao turističke regije).
Strateški marketing plan turizma Međimurske županije 2014. - 2020.	Poželjan turistički razvoj Međimurske županije, odražen u marketinškoj koncepciji turizma i cjelokupnoj komunikaciji Županije s turističkim tržištem, zasniva se na načelima partnerstva, osjećaja za mjesto, ekološke odgovornosti, inovativnosti te kulture kvalitete. Slika željene budućnosti Županije kao turističke destinacije polazi od tržišno etabliranih kvalitetnih iskustava koje Županija kao odredište dinamičnog i zdravog odmora pruža u sferi <i>wellnessa</i> i sporta, učenja i zabave, hrane i vina, bogate kulture i očuvane prirode. Portfelj turističkih proizvoda Županije uključuje proizvode odmora (sportsko-rekreativni turizam, zdravstveni turizam, enogastroturizam, kulturni turizam), poslovni turizam (poslovni turizam, sportske pripreme) te posebne proizvode (tranzitni turizam).

Slika 2.9. Postojeće i planirane turističke i rekreacijske zone u Prostornom planu Međimurske županije (Službeni glasnik Međimurske županije 7/01; 8/01)

Izvor: Prostorni plan Međimurske županije (Službeni glasnik Međimurske županije 7/01; 8/01)

Prostorni plan Županije	Prostorni plan (Službeni glasnik Međimurske županije 7/01; 8/01) utvrđuje da u prostornoj i gospodarskoj strukturi Županije turizam mora koristiti kapacitete prostora unutar granica građevinskog područja Županije, i to:
------------------------------------	---

- u naseljima - centrima održavanja različitih manifestacija (kulturnih, umjetničkih, privrednih, folklornih i sl.)
- u pojedinim izdvojenim lokalitetima kao što su kupališno i sportsko-rekreativni centri na dravskim akumulacijama (uređene šljunčare i vodene površine), lječilišno-rekreativni centar Vučkovec, planirani lječilišno-rekreativni kompleks uz termalno vrelo Draškovec te drugi potencijalni lokaliteti geotermalnih izvora s utvrđenim velikim geotermalnim potencijalom (Merhatovec i Kotoriba)
- u prirodnim, atraktivnim predjelima Županije, i to Gornjem Međimurju s kulturnom, etnološkom baštinom i vinorodno-voćarskim predjelima, lokalitetima pripremljenim i uređenim za seoski turizam ili na gospodarstvima vinarskih proizvođača s turističkim sadržajima.

Plan predviđa niz T i R zona, uključujući postojeći kompleks Sv. Martin na 60 ha i planirani lječilišno-turističko kompleks Draškovec na 32,95 ha (T1, T2, T4) kao žarišta turističke aktivnosti s kojima su povezana i dva nova golf-terena (Draškovec i D. Vidovec), više rekreacijskih i izletničkih punktova (izvan građevinskog područja naselja): (i) uz akumulacije hidroelektrana na Dravi (postojeća lokacije Prelog veličine 25 ha i Gornji Kuršanec veličine 12 ha te planirana lokacija Donja Dubrava na lokaciji starog toka Drave veličine do 10 ha), (ii) uz sanirane šljunčare (sportski ribolov i rekreacija površine do 5 ha na rukavcima Mure i Drave povezano s programima sanacije posljedica ilegalne eksploatacije šljunka) te izletnički turizam, sport i rekreacija na postojećim lokacijama Totovec, Sveti Martin na Muri i Goričan površine do 5 ha te planiranim lokacijama Donji Mihaljevec, Mala Subotica, Peklenica, Selnica, Kotoriba, Vukanovec, (iii) motosport (*speedway* na postojećoj lokaciji u Donjem Kraljevcu i planiranoj Prelog, karting na postojećoj lokaciji Belica te planirane poletno-sletne staze za ultralake letjelice na području Nedelišća i Preloga).

2.4. Turistička atrakcijska osnova

Međimurska županija raspolaže bogatom resursno-atrakcijskom osnovom. To potvrđuju i brojne nagrade koje su županijske destinacije ili atrakcije dobile na nacionalnim natjecanjima. Primjerice, u natjecanju izvrsnosti kontinentalnog turizma (Zeleni cvijet Hrvatske turističke zajednice) Čakovec je u razdoblju od 2008. do 2010. godine uzastopno dobivao najviše ocjene u kategoriji uređenosti gradova srednje veličine, dok je u 2011. godini Perivoj Zrinskih ocijenjen kao najljepši perivoj, a Prelog u 2012. godini kao najuređenije mjesto do 5.000 stanovnika. Valja spomenuti da je Međimurska županija jedina hrvatska županija koja je na natjecanju European Destinations of Excellence (EDEN) od 2007. do 2015. godine dobila dva nacionalna pobjednika (Gornje Međimurje u 2015. i Sveti Martin na Muri u 2007. godini). Također, u 2010. godini Sveti Martin na Muri dobio je srebrni cvijet europske asocijacije Entente Florale Europe, a naselje je na

natjecanju Zeleni cvijet višestruko bilo izdvojeno kao jedno od najljepše uređenih malih mjesta kontinentalne Hrvatske.

Bez obzira na uređenost naselja ili pojedinih atrakcija, valja ustvrditi da ključne točke od interesa u sferi prirodne i povijesno-kulturne baštine, na kojima se zasniva razvojni potencijal Međimurske županije u turizmu, obilježava različita razina važnosti i tržišne spremnosti za privlačenje turističke potražnje, stoga se u nastavku turistička atrakcijska osnova Županije valorizira prema kriterijima:

- važnosti resursa/atrakcije za turizam Županije iskazana kao sposobnost/potencijal privlačenja međunarodne, nacionalne ili regionalne potražnje
- tržišne spremnosti resursa/atrakcije za prihvata turista, odnosno prema razini uređenosti i turistificiranosti pojedinih resursa i atrakcija iskazane u tri stupnja kao tržišno spremne, tržišno poluspremljene i tržišno nespremljene atrakcije.

Ocjene važnosti dobivene su na temelju ekspertne procjene tima Instituta za turizam, a ocjene tržišne spremnosti na osnovi analize turističke opremljenosti pojedinih atrakcijskih točaka.

Resursi/Atrakcije	Važnost/ Tržišna spremnost
Reljef	
Gornje Međimurje	
– blago brežuljkasti, slikovit krajolik; visina <i>gorica</i> do 350 m – rijeka Mura; Regionalni park Mura - Drava (UNESCO, NATURA 2000) – središte vinarstva, autohtona sorta Pušipel – Međimurska vinska cesta – Mura - Drava Bike i druge biciklističke staze – toplice Sv. Martin na Muri	Međunarodna/ Spremna
Donje Međimurje	
– nizinski mozaični krajolik šuma, livada, obrađenih polja – rijeka Drava; Regionalni park Mura - Drava (UNESCO, NATURA 2000) – akumulacijska jezera – Mura - Drava Bike i druge biciklističke staze – termalni izvori u Draškovcu	Međunarodna/ Poluspremljena
Rijeke	
Mura	
– zaštićena kao „značajan krajobraz“ – dio Regionalnog parka Mura- Drava, dio UNESCO-ova rezervata biosfere i dio mreže NATURA 2000 – Mura - Drava Bike i druge biciklističke staze – međunarodna manifestacija Spust murskih ladji – Centar za posjetitelje zaštićene prirode (Križovec)	Međunarodna/ Spremna

Resursi/Atrakcije	Važnost/ Tržišna spremnost
Drava	
– dio Regionalnog parka Mura - Drava, dio UNESCO-ova rezervata biosfere i dio mreže NATURA 2000 – Mura - Drava Bike i druge biciklističke staze – ribolov, plovidba, ispiranje zlata	Međunarodna/ Poluspremna
Jezera	
Akumulacijska jezera na Dravi	
– Varaždinsko – 10 km², ribolov, sportovi na vodi, staze – Dubravsko – 17 km², ribolov, sportovi na vodi, staze	Regionalna/ Poluspremna
Zaštićena prirodna baština	
Regionalni park Mura - Drava (dio UNESCO-ova rezervata biosfere Mura – Drava - Dunav, dio NATURA 2000)	
– staništa migracijskih ptica – Mura - Drava Bike i druge biciklističke staze – ribolov	Međunarodna/ Spremna
Značajni krajobraz rijeke Mure (dio Regionalnog parka Mura - Drava, dio NATURA 2000)	
– vlažna staništa i bogata fauna – biciklističke staze	Regionalna/ Spremna
Spomenik prirode Bedekovićeve grabe (dio NATURA 2000)	
– stanište kritično ugroženih leptira (veliki zagasiti livadni plavac)	Regionalna/ Poluspremna
Spomenik parkovne arhitekture Perivoj Zrinskih (Čakovec)	
– Stari grad Zrinskih – šetnice	Međunarodna (u sklopu sa Starim gradom)/ Spremna
Zaštićena materijalna kulturno-povijesna baština	
Čakovec – kulturno-povijesna cjelina grada	
– Stari grad Zrinskih s perivojem – povijesna jezgra – Muzej Međimurja – više manifestacija (Porcijunkulovo, Fašnik)	Nacionalna/ Spremna
Stari gradovi i dvorci	
– Stari grad Zrinskih (Čakovec) – Muzej Međimurja – Dvorac Feštetić (Pribislavec) – osnovna škola	Stari grad Zrinskih – Međunarodna/ Poluspremna Dvorac Feštetić – Lokalna/ Nespremna
Sakralna baština	
– kapela sv. Jelene u Šenkovcu – crkva sv. Jeronima u Štrigovi – oko 30 drugih pojedinačnih objekata	kapela sv. Jelene – Regionalna/ Poluspremna crkva sv. Jeronima – Regionalna/ Poluspremna ostali objekti – Lokalna/ Nespremna
Zaštićena nematerijalna kulturno-povijesna baština	

Resursi/Atrakcije	Važnost/ Tržišna spremnost
Čipkarstvo – svetomarska čipka na batiće	Regionalna/ Poluspremna
Izrada pokladnih maski – <i>pikači</i> iz Selnice – Cesta tradicije	Regionalna/ Poluspremna
Zlatarenje – ispiranje zlata na Dravi / Donji Vidovec – Cesta tradicije	Regionalna/ Poluspremna
Međimurska popevka – istaknuti etnomuzikolozi i glazbenici (Vinko Žganec, Josip Štolcer Slavenski, teta Liza, Žiga Međimurski, Lidiya Bajuk)	Nacionalna/ Nespremna
Ostala kultura života i rada	
Enogastronomija – vina – autohtona sorta Pušipel; Međimurska vinska cesta – tipična jela – <i>trganci</i> , sir <i>turoš</i> , jela od grahorica i kaše, <i>pretepena juha</i> , <i>meso z tiblice</i> , <i>međimurska gibanica</i> , <i>zlevke</i>	Nacionalna/ Spremna
„Naftno polje“ (Peklenica) – „prvo“ nalazište nafte u svijetu, eksploatacija 1856. - 1967. – lokalitet je obilježen	Regionalna/ Poluspremna
Labirinti (Badličan) – 9 labirinata, u šumi, dio Centra za neokulturu (A. Kezele) – otvoreni za javnost	Regionalna/ Poluspremna
Legende i priče – zmajevi (<i>pozoji</i>) – Štrigova - rodno mjesto sv. Jeronima – Pisijanek – dravsko čudovište	Regionalna/ Nespremna (zmajevi, rodno mjesto svetog Jerolima) - Spremna (Pisijanek)
Kulturne ustanove	
Muzej Međimurja (Čakovec) – više stalnih zbiraka (uključujući dislociranu Memorijalnu zbirku Ladislava Kralja Međimurca), izložbe – stručna vodstva, radionice, etnoprodavaonica	Nacionalna/ Spremna
Centar dr. Rudolfa Steinera (Donji Kraljevec) – izložbe, predavanja, radionice	Međunarodna/ Spremna
Muzej Croata insulanus Grada Preloga (Prelog) – stalni postav naivne umjetnosti te više stalnih zbirki (keramika, veziva, moderna umjetnost), izložbe	Regionalna/ Spremna

Resursi/Atrakcije	Važnost/ Tržišna spremnost
Spomen-dom rudarstva Cimper (Mursko Središće) obilazak uz prethodnu najavu	Nacionalna/ Nespremna
Muzej Šardi (Selnica) obilazak uz prethodnu najavu	Regionalna/ Poluspremna
Važnije manifestacije	
Manifestacije vezane uz vino - Vincekov pohod (Štrigova) - Urbanovo (Štrigova, Sv. Urban) - Martinje (više lokacija)	Vincekov pohod – Međunarodna/Spremna Urbanovo – Međunarodna/Spremna Martinje – Regionalna/Spremna
Tradicijske manifestacije - Međimurski fašnik (više lokacija) - Dani šibe i ribe (Kotoriba) - Spust murskih ladji (Bad Radkesburg - Sv. Martin na Muri) - Kup međimurske pastrve - Porcijunkulovo (Čakovec)	Međimurski fašnik – Regionalna/Spremna Dani šibe i ribe – Regionalna/Spremna Spust murskih ladji – Međunarodna/Spremna Kup međimurske pastrve Međunarodna/Spremna Porcijunkulovo – Regionalna/Spremna
Poslovne manifestacije - MESAP (Nedelišće) - Gospodarski forum Grada Preloga (Prelog)	Međunarodna/Spremna
Važniji zdravstveno-turistički i sportsko-rekreacijski objekti	
LifeClass Terme Sv. Martin na Muri <i>Wellness</i>-centar, <i>Beauty</i>-centar, Lumbalis Centar zdravlja - brojni paketi	Međunarodna/ Spremna
Nacionalni gimnastički centar ATON (Nedelišće) - specijalizirana gimnastička dvorana (tu trenira olimpijac F. Ude) - dvorana za natjecanja <i>Fitness</i>-centar, <i>Wellness</i>-centar - pripreme sportaša	Međunarodna/ Spremna
SRC Mladost (Čakovec) - stadion, streljana, kuglana, 5 zatvorenih bazena - streljanu koristi nacionalna reprezentacija - raspoloživ prostor za širenje	Međunarodna/ Poluspremna
Sportsko-rekreacijski centar DG Sport (Prelog) 2 zatvorene dvorane - vanjski tereni	Nacionalna/Spremna

Resursi/Atrakcije	Važnost/ Tržišna spremnost
– rekreacija osoba s invaliditetom – sportske pripreme	
Sportsko-rekreacijska zona Prelog	
– kamp, ugostiteljska ponuda – šetalište – vanjski fitness – marina	Međunarodna/Nespremna
Adrenalinski centar ACCREDO (Lopatinec)	
– <i>paintball</i>, streličarstvo, zorbing, penjanje na stijeni – <i>team building</i> programi, školski izleti	Regionalna/ Spremna
Zračne luke i letjelišta	
– Zračna luka Pribislavec / Aeroklub Međimurje – baza za lake zrakoplove, panoramski letovi, škole, zrakoplovni miting – letjelište za ultralake sportske letjelice (Nedelišće) – panoramski letovi	Aeroklub Međimurje - Međunarodna/ Poluspremna Letjelište Nedelišće Regionalna/Nespremna
Trkališta	
– Karting-centar (Belica) – nacionalno licencirana staza, profesionalne i hobi utrke na nacionalnoj razini – <i>Speedway</i> stadion Millenium (Donji Kraljevec) – međunarodna licenca, visoko rangirane utrke	Međunarodna/ Poluspremna
Turističke staze, putovi i ceste	
Biciklističke staze	
– 11 staza diljem županije, pretežito trasirane na asfaltiranim cestama s malom frekvencijom prometa ili na održavanim šljunčanim putovima – Mura - Drava Bike, „asfaltna“ i „off road“ varijanta – kružne županijske staze (npr. Pušipelova, Martinska, Steinerova) – sustav kapilarnih staza stalno se nadopunjuje – staze su obilježene, bicikli se iznajmljuju na više punktova	Međunarodna/ Spremna
Međimurski planinarski put	
– ruta Čakovec - Štrigova, najviši vrh Mohokos (344 m), markiran – pitomost pejzaža, slikovite Međimurske gorice	Regionalna/ Spremna
Međimurska vinska cesta	
– oko 30 km, kroz 1000 ha vinograda, oko 40 vinara – pretežito kušanje za grupe, manja ponuda hrane, ograničen smještaj – označena smeđom signalizacijom	Međunarodna/ Spremna
Cesta tradicije	
– povezuje desetak radionica tradicijskih zanata diljem županije – praćenje i sudjelovanje u radionicama, Galerijsko-	Regionalna/ Poluspremna

Resursi/Atrakcije	Važnost/ Tržišna spremnost
edukativni centar – označena turističkom signalizacijom	
Mlinarov poučni put – povezuje niz točaka na tzv. Mlinarskom gruntu, dug 3,5 km – opremljen interpretacijskim tablama	Regionalna/ Spremna

Ocjena razvojnog potencijala turističke atrakcijske osnove omogućava prepoznavanje primarnih atraktora Županije, kao i elemente atrakcijske osnove koji zahtijevaju daljnje opremanje, razvoj i umrežavanje:

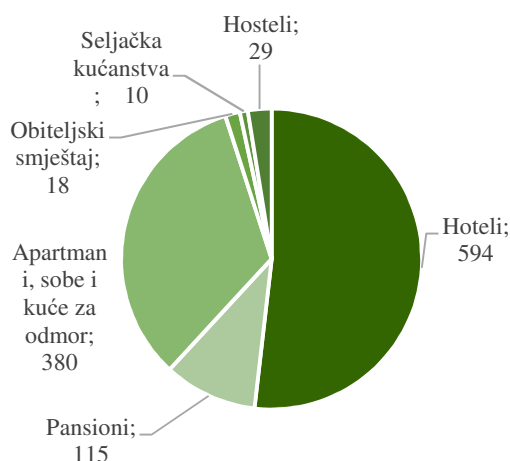
Primarni atraktori	• Gornje Međimurje • Mura, Regionalni park • biciklističke staze • Terme Sv. Martin • Centar ATON • Centar R. Steiner • manifestacije
Daljnje opremanje	• Donje Međimurje • kompleks Staroga grada s Muzejom • ponuda sporta (SRC Mladost, Aeroklub Međimurje, Karting, <i>Speedway</i>)
Daljnji razvoj i umrežavanje	• etnografska baština (Cesta tradicije) • nasljeđe Zrinskih (Putovi Zrinskih) • gastronomija – proizvođači i pružatelji ugostiteljskih usluga • vjerski objekti • industrijska baština – rudarstvo, nafta • ezoterija – Steiner, labirinti, legende
Novi razvoj	• etno-glazba Međimurja • pješačke/<i>trekking</i> rute

2.5. Turistička suprastruktura

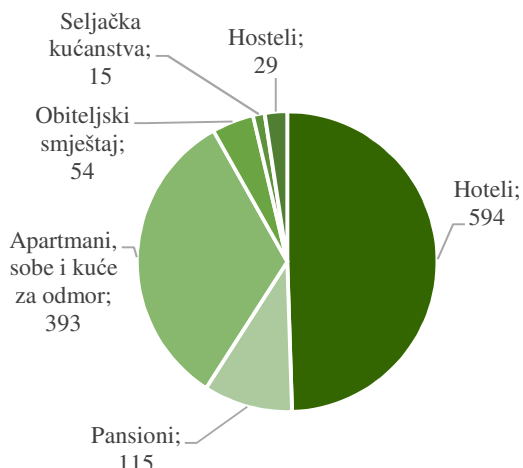
Sukladno podacima Državnog zavoda za statistiku, na području Međimurske županije u 2015. godini poslovala su 22 smještajna objekta s ukupno 544 smještajne jedinice (sobe ili apartmana) i 1392 ležaja, a usluge smještaja pružalo je i 11 kućanstava od kojih jedno u seljačkom turizmu (31 smještajna jedinica sa 72 ležaja). U strukturi kapaciteta prema vrsti objekata dominiraju hoteli sa 308 smještajnih jedinica i 630 ležaja, a slijede sobe za iznajmljivanje, apartmani i kuće za odmor u skupini odmarališta i sličnih objekata sa 164 smještajne jedinice i 606 ležajeva.

Lidersku poziciju prema broju smještajnih jedinica i postelja ima, sukladno podacima iz kolovoza 2015. godine, Sveti Martin na Muri s kapacitetom od 297 smještajnih jedinica i 626 osnovnih ležajeva. Dominantan oblik smještaja u toj destinaciji čini kompleks s hotelom od 151 sobe i 6 apartmana te dodatnim 101 apartmanom, a smještaj je organiziran i u 5 kućanstava s ukupno 15 smještajnih jedinica. Slijedi Čakovec sa 122 smještajne jedinice i 231 ležajem te Prelog sa 45 smještajnih jedinica i 85 osnovnih ležajeva. Osim u te tri destinacije, hotelski smještaj organiziran je i u Donjem Kraljevcu. Sukladno podacima Turističke zajednice Međimurske županije od pet hotela, jedan hotel ima kategoriju 4 zvjezdice (Hotel Golfer, Toplice Sveti Martin), tri hotela imaju kategoriju 3 zvjezdice (Hotel Kralj, Donji Kraljevec; Hotel Panorama, Prelog; Hotel Prelog, Prelog) te jedan hotel kategoriju 2 zvjezdice (Hotel Park, Čakovec).

Slika 2.10. Komercijalni smještajni kapaciteti (stalni ležajevi) u Međimurskoj županiji u 2014. godini

Slika 2.11. Komercijalni smještajni kapaciteti (stalni ležajevi) u Međimurskoj županiji u 2015. godini

Izvor: Državni zavod za statistiku RH

Terme Sv. Martin, kao pojedinačno najveći smještajni kompleks u Županiji (hotel Spa Golfer i Apartmani Regina), dio je Life Class grupacije i pozicionira se na tržištu konceptima „Pokreni se“, „Napuni se pozitivnom energijom“, „Doživi Međimurje“, „100 % prirodan odmor“ s orijentacijom na proizvode zdravlja, *wellnessa*, biciklizma i sporta. U sklopu kompleksa nude se novorenovirani unutarnji termomineralni bazeni, *wellness* i *beauty* centar, Svijet sauna, Lumbalis centar zdravlja i ljetni *aquapark*. U ponudi ima i šest konferencijskih dvorana (10 - 450 mjesta). Prosječna ocjena 8,8/10 za Hotel Spa Golfer i 8,1/10 za apartmane Regina na Booking.com tražilici odražava visoku razinu zadovoljstva gostiju udobnošću i uslugom.

Hotel Park u Čakovcu dobro je lociran prema središtu grada te nudi dvorane za sastanke i skupove (multifunkcionalna dvorana sa 10 - 300 mjesta). Prosječna ocjena 7,8/10 odraz je ispodprosječne ocjene sadržaja i udobnosti hotela koje kompenziraju uslužnost osoblja i lokacija. Hotel Panorama u Prelogu diferencira se lokacijom uz jezero Dubrava te vanjskim i unutarnjim sportskim terenima. Izvrsna ocjena 9,1/10 rezultat je zadovoljstva čistoćom, sadržajima i osobljem. U okviru odrednica tržišne i cjenovne pozicije, ponuda

Hotela Kralj u Donjem Kraljevcu ocjenjuje se vrlo dobrom (ocjena 8,4/10), pri čemu su ključne odrednice ponude iznadprosječno ocijenjena čistoća i osoblje te udobnost objekta. Svi hoteli nude mogućnost rezervacije smještaja *online*.

U skupini hotelskog i sličnog smještaja izdvajaju se i tri pansiona (Ilonka, Mursko Središće; Mamica, Pušćine; Golf, Donji Vidovec) s ukupnim kapacitetom 56 smještajnih jedinica te 115 stalnih ležajeva.

Smještaj u kućanstvima i na seljačkim gospodarstvima organiziran je u Štrigovi (tri kućanstva sa 9 stalnih ležajeva), Nedelišću (jedno kućanstvo sa 4 stalne postelje), Čakovcu (jedno kućanstvo sa 4 stalne postelje), Svetom Juraju na Bregu (jedno seljačko gospodarstvo sa 15 stalnih postelja) te u Svetom Martinu na Muri (pet kućanstava sa 37 stalnih postelja).

Na području Županije poslovao je samo jedan hostel sa 16 smještajnih jedinica i 29 stalnih ležajeva u Nedelišću.

Tablica 2.3. Komercijalni smještajni kapaciteti (broj objekata i kućanstava, smještajne jedinice, stalni ležajevi) u Međimurskoj županiji u 2015. godini prema gradovima i općinama i vrsti kapaciteta

	Objekti	Smještajne jedinice		Broj stalnih ležajeva	Kućanstva
		Sobe	Apartmani		
Ukupno	22	449	126	1200	11
Čakovec	3	120	2	231	1
Hoteli	1	103	2	192	0
Apartmani, sobe, kuće za odmor	2	15	0	35	0
Apartmani, sobe, kuće za odmor u kućanstvima	0	2	0	4	1
Donji Kraljevec	2	19	0	42	0
Hoteli	1	14	0	28	0
Apartmani, sobe, kuće za odmor	1	5	0	14	0
Donji Vidovec	1	29	0	61	0
Pansion	1	29	0	61	0
Mala Subotica	1	9	0	13	0
Apartmani, sobe, kuće za odmor	1	9	0	13	0
Mursko Središće	1	15	0	30	0
Pansion	1	15	0	30	0
Nedelišće	3	30	1	63	1
Pansion	1	12	0	24	0
Apartmani, sobe, kuće za odmor	1	2	0	6	0
Apartmani, sobe, kuće za odmor u kućanstvima	0	0	1	4	1
Hosteli	1	16	0	29	0
Prelog	4	45	1	85	0
Hoteli	2	31	1	60	0
Apartmani, sobe, kuće za odmor	2	14	0	25	0
Sveti Juraj na Bregu	0	10	0	15	1
Apartmani, sobe, kuće za odmor u seljačkim kućanstvima	0	10	0	15	1
Sveti Martin na Muri	4	157	120	626	5

Hoteli	1	151	6	314	0
Apartmani, sobe, kuće za odmor	3	4	101	275	0
Apartmani, sobe, kuće za odmor u kućanstvima	0	2	13	37	5
Štrigova	2	9	2	20	3
Apartmani, sobe, kuće za odmor	2	8	0	11	0
Apartmani, sobe, kuće za odmor u kućanstvima	0	1	2	9	3
Orehovica	1	6	0	14	0
Apartmani, sobe, kuće za odmor	1	6	0	14	0

Izvor: Državni zavod za statistiku RH

Valja naglasiti da je u Županiji uspostavljen poseban standard kvalitete *Cyclist welcome* koji propisuje niz sadržaja kojima objekti moraju raspolagati da bi bolje uslužili cikloturiste. U ovom trenutku tim posebnim standardom kvalitete raspolaže dvadesetak smještajnih objekata na području Županije.

Osim smještaja, karakteristična je turistička djelatnost i priprema i usluživanje hrane i pića. Sukladno podacima Službe za gospodarstvo i imovinsko-pravne poslove Ureda državne uprave u Međimurskoj županiji, krajem 2015. godine na području Županije ukupno je djelovalo 358 objekata izvan-smještajnog ugostiteljstva, od čega 252 objekta usmjerena samo na usluživanje pića (*cafe*-barovi, kavane i slični objekti) te 60-ak objekata koji nude i hranu i piće, od čega 23 restorana. Ugostiteljska ponuda dominantno je koncentrirana u Čakovcu, što upućuje na lokalni karakter njihove tržišne orijentacije, a među važnijim turističkim odredištima i većim jedinicama lokalne samouprave ponudom ugostiteljskih objekata ističu se i Nedelišće i Mursko Središće. Na području Preloga posluje 9 objekata, a svega 6 objekata registrirano je u Svetom Martinu na Muri.

Tablica 2.4. Aktivni objekti iz djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića na području Županije, stanje kraj 2015.

	Županija	Čakovec	Nedelišće	Prelog	Mursko Središće	Sveti Martin na Muri
Restoran	23	9	0	0	0	0
Bistro, <i>pizzeria</i> , <i>grill</i> , pivnica, gostionica, krčma	37	12	3	2	2	0
<i>Cafe</i> -bar, kavana	252	79	14	7	13	5
Ostalo	46	29	3	0	4	1
Ukupno	358	129	20	9	19	6

Izvor: Služba za gospodarstvo i imovinsko-pravne poslove Ureda državne uprave u Međimurskoj županiji

Valorizirajući bogatu enogastronomsku tradiciju Međimurja, na području Županije djeluje nekoliko relevantnih restorana čija kvaliteta prerasta lokalne okvire (*Dobri restorani*), a valja naglasiti da je Turistička zajednica Međimurske županije u svrhu podizanja razine kvalitete i raznovrsnosti ugostiteljske ponude uspostavila sustav ocjenjivanja restorana i ugostiteljskih destinacija znakovima *Zlatni međimurski gurman* i *Međimurski gurman* kojim se ocjenjuju prostor, osoblje, oprema, jela te sama ponuda objekata (uključujući primjerice korištenje domaćih namirnica, korištenje bučina ulja, originalnost ponude i sl.). Enološki doživljaj Međimurja moguće je primarno povezati s ponudom Međimurske

vinske ceste koja predstavlja jednu od najbolje organiziranih vinskih cesta u Hrvatskoj, s više od 30-ak vinara povezanih kvalitetnim prometnicama. Svi su objekti na cesti kategorizirani (1 - 3 grozda) i označeni turističkom signalizacijom, pri čemu se desetak vinara intenzivnije obraća turističkom tržištu. Ponuda je ipak pretežito usmjerena na organizirane grupe prema najavi. Posebno valja naglasiti da je na ovogodišnjem natjecanju za nagradu *European Destinations of Excellence* (EDEN) na temu turizma i lokalne gastronomije najviše nacionalne ocjene dobilo Gornje Međimurje kao destinacija koja uspješno razvija turističku ponudu zasnovanu na specifičnoj lokalnoj gastronomiji.

Važan segment turističke ponude Županije predstavljaju i brojne, različito tematizirane manifestacije koje se organiziraju tijekom cijele godine u svim većim mjestima. Iako je dio manifestacija značajnije prepoznat na regionalnom i nacionalnom, a dio i na međunarodnom turističkom tržištu, manifestacije su ipak najvećim dijelom usmjerene na lokalnu ili unutaržupanijsku potražnju. Procjenjuje se, prema podacima Turističke zajednice Međimurske županije, da 42 važnije županijske manifestacije posjećuje ukupno do 400 tisuća posjetitelja. Pri tome su brojem posjetitelja najvažnije kompleksne kulturno-urbane manifestacije od kojih Porcijunkolovo u Čakovcu privlači oko 230 tisuća posjetitelja. Prema kriteriju međunarodne privlačnosti posebno se izdvajaju sportsko-rekreacijske manifestacije kao što su primjerice BIMEP te Međunarodni spust murskih ladji i Panonski maraton triju država, ali i manifestacije vezane uz nasljeđe Rudolfa Steinera.

Tablica 2.5. Manifestacije Međimurske županije u 2015.: prema destinacijama, temama i broju posjetitelja

Vinske manifestacije: ukupno 25 tisuća posjetitelja (najveća manifestacija Urbanovo s 13 tisuća posjetitelja)	
Planinarsko društvo <i>Bundek</i> ; Vincekov pohod ; 500	TZ i OPĆINA Sv. Martin na Muri; Martinje u Sv. Martinu na Muri ; 4.000
TZO Štrigova; Vincekovo u Štrigovi ; 500	TZ Općine Nedelišće; Martinje u Nedelišću ; 2.400
HKUU Sveti Martin na Muri; VINCEKOVO 2015. ; 500	TZ Općine Štrigova; Štrigovsko martinje ; 2.500
Društvo vinogradara i vinara <i>Hortus Croatiae</i> ; Urbanovo 2014. ; 13.000	Grad Mursko Središće; Martinje u gradu rudara ; 400
Steiner: ukupno 500 posjetitelja (najveća manifestacija Dani dr. Rudolfa Steinera s 350 posjetitelja)	
Centar dr. Rudolfa Steinera; 9. Dani dr. Rudolfa Steinera ; 350	Centar dr. Rudolfa Steinera; 155. Rođendan dr. Rudolfa Steinera ; 100
Poljoprivredne manifestacije: ukupno 1,5 tisuća posjetitelja (najveća manifestacija Dani ljuka i ekološke proizvodnje s tisuću posjetitelja)	
Općina Belica i Udruga međimurskih proiz. merk. krum.; Festival krumpira ; 360	Općina D. Dubrava; Dani ljuka i ekološke proizvodnje ; 1.000
Sportsko-rekreacijske manifestacije: ukupno 11 tisuća posjetitelja (najveća manifestacija BIMEP s 3,2 tisuće i Međunarodni spust murskih ladji s 3 tisuće posjetitelja)	
Međimurski savez sportske rekreacije <i>SPORT ZA SVE</i> ; Biciklima međimurskim putevima – BIMEP 2014 ; 3.200	TZ Općine Nedelišće; BICIKLIJADA – Stazama općine Nedelišće ; 800
TZ Općine Nedelišće; BICIKLIJADA – Stazama općine Nedelišće ; 400	BK Mura Avantura; XCO Halicanum Trophy ; 400

Toplice Sveti Martin d. d.; Weekend Bike Festival ; 500	TZ i OPĆINA Sveti Martin; Međunarodni spust murskih ladji ; 3.000
Tour of Croatia – međunarodna biciklistička utrka kroz Hrvatsku (dio koji se realizira na području Međimurja)	BK Mura Avantura; 11. Panonski maraton triju država ; 700
Nautički klub Labud Prelog, Lov na labuđe pero ; 700	
Glazbene manifestacije: ukupno 20 tisuća posjetitelja (najveća manifestacija Forestland s 10 tisuća posjetitelja)	
Kulturna udruga Retro; Trash & Burn; 8.000	Udruga mladih Forestland; Forestland 2015. ; 10.000
Centar za kulturu Čakovec; 21. JAZZ FAIR ; 203	Centar za kulturu Čakovec; 41. Majski muzički memorijal J.Štolcer Slavenski ; 110
Barokne večeri Grada Preloga ; 300	
Kompleksne kulturno-urbane manifestacije: ukupno 350 tisuća posjetitelja (najveća manifestacija Porcijunkolovo s 230 tisuća posjetitelja)	
TZ Prelog; Noć muzeja; 1.000	TZ Grada Čakovca; Legendarni vikend u Čakovcu ; 250
Muzej Međimurja Čakovec; Noć muzeja; 3.000	Dvije lije i KU Pokret plus; Ljeto u gradu Zrinskih 2014. ; 8.000
Turistička zajednica Grada Mursko Središće; Serjojski fašnik ; 400	TZO Štrigova; Štrigovske noći 2015. ; 3.500
TZ Općine Nedelišće; Fašnik u Nedelišću ; 2.200	TZ Štrigova; Umjetnička kolonija Štrigova ; 1.200
TZ Grada Čakovca; Međimurski fašnik ; 50.000	TZ Grada Čakovca; Porcijunkolovo ; 230.000
TZO Štrigova; Štrigovski fašnik ; 400	TZ Grada Mursko Središće; Ljeto uz Muru 2015. ; 20.000
TZ Prelog; Fašnik ; 400	TZ i OPĆINA Sv. M. na Muri; Dani turizma i povorka starih običaja i zanata ; 3.000
TZ Prelog; 16. Sajam cvijeća ; 1.100	TZ Grada Čakovca; Advent u gradu Zrinskih ; 30.000
Međimurska županija; Dani Međimurske županije ; 1.200	Grad Mursko Središće; Advent v Središću ; 1.000

Izvor: Turistička zajednica Međimurske županije

Sukladno podacima Službe za gospodarstvo i imovinsko-pravne poslove Ureda državne uprave u Međimurskoj županiji, na području Međimurske županije djeluje deset turističkih agencija²⁷ s 11 poslovnica, a registrirano je i 125 turističkih vodiča. Agenciju *Etno art travel* TZ Međimurske županije odabrala je kao destinacijsku menadžment kompaniju koja u tom svojstvu razvija i organizira velik broj višednevnih i jednodnevnih programa iz domene enogastro, kulturnog, aktivnog, *wellness* i zdravstvenog odmora. Programi se nude

²⁷ Organizatori i posrednici putovanja: Putnička agencija "Express-tours", poslovnica Čakovec, Turistička agencija "Kompas Zagreb" d. d., poslovnica Čakovec, Putnička agencija "Obsido travel", poslovnica Čakovec, Turistička agencija "Etno art travel", poslovnica Lopatinec, Turistička agencija "Jakopić travel", poslovnica Čakovec, Turistička agencija "Insula", poslovnice Čakovec i Prelog, Amazon putovanja turistička agencija, poslovnica Čakovec, Atlas tours d.o.o., poslovnica Čakovec, Turistička agencija "Rudi travel", poslovnica Čakovec, Internet agencija "Muractive", poslovnica Mursko Središće.

na web- portalu www.visitmedimurje.com, a dijelom i na internetskim stranicama agencije <http://www.etnoart-travel.com>. Prema procjeni TZ-a Međimurske županije ponuđeni programi nisu se značajnije etablirali na tržištu. S obzirom na široku ponudu turističkih paketa, postavlja se pitanje održivosti tako obimnog programa s obzirom na snage i sposobnosti proaktivne prodaje destinacijske menadžment kompanije. Ostale agencije u najvećoj su mjeri orijentirane na organiziranje i posredovanje putovanja izvan Međimurja.

Na području županije uspostavljeno je sedam infocentara koji, samostalno ili u suradnji sa suradničkim institucijama, djeluju pri turističkim zajednicama: Turistička zajednica Međimurske županije, Turistička zajednica Grada Čakovca, Turistička zajednica Grada Mursko Središće, Turistička zajednica Grada Preloga, Turistička zajednica Općine Nedelišće, Turistička zajednica Općine Štrigova (u suradnji s Hortus Croatiae – Udrugom vinara), Turistička zajednica Općine Sveti Martin na Muri.

2.6. Performanse turističkog sektora

U 2015. godini na području Županije ostvareno je 127,2 tisuća noćenja u komercijalnim smještajnim kapacitetima, od čega 72,7 tisuća u hotelima i sličnim kapacitetima, a 54,5 tisuća u odmaralištima i sličnom smještaju. Hoteli s ostvarenih 68,2 tisuće noćenja, odnosno 53,6 % ukupnih noćenja te potom sobe, apartmani i kuće za odmor sa 47,7 tisuća odnosno 37,5 % ukupnih noćenja, najvažniji su oblik smještaja. Pansioni privlače 3,5 % ukupnih noćenja, hosteli 2,9 % noćenja, a najmanji se dio ukupnih noćenja ostvaruje u smještajnim kapacitetima u kućanstvima i seljačkim gospodarstvima (2,1 % ukupnih noćenja).

Tablica 2.6. Registrirana noćenja ostvarena u Međimurskoj županiji prema vrsti kapaciteta 2001. - 2015.

	2001.	2005.	2009.	2013.	2014.	2015.
Hoteli i slični kapaciteti	18.312	19.554	28.701	55.183	65.595	72.683
Hoteli	16.799	18.311	27.163	49.688	60.302	68.207
Pansioni/moteli	1.513	1.243	1.538	5.495	5.293	4.476
Odmarališta i slični smještaj	1.414	11.023	38.612	43.999	45.622	54.507
Sobe, apartmani, kuće za odmor	1.414	11.023	34.410	39.427	39.445	47.707
Sobe, apartmani, kuće za odmor u kućanstvima i seljačkim gosp.			1.004	2.434	3.297	3.077
Hosteli			3.198	2.138	2.880	3.723
Ukupno	19.726	30.577	67.313	99.182	111.217	127.190

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tijekom 2015. godine broj noćenja povećan je za 14,4 %, najviše u hostelima (29,2 %), sobama, apartmanima i kućama za odmor (20,9 %) te hotelima (13,1 %), a noćenja su smanjena u pansionima za 15,2 % te u obiteljskom smještaju i seoskim domaćinstvima za 6,7 %.

U razdoblju od 2001. do 2015. godine broj noćenja povećan je 6,4 puta uz gotovo stalan rast potražnje koji je dosegao prosječnu stopu rasta od 14,2 %, dok su se noćenja u

razdoblju od 2009. do 2015. godine povećavala prema prosječnoj godišnjoj stopi od 11,2 %.

Sveti Martin na Muri žarište je stacionarnog turizma Županije. U toj se općini ostvaruje 70,2 % ukupnih županijskih noćenja uz iznadprosječan rast u razdoblju od 2013. do 2015. godine. Prema važnosti po broju noćenja slijede Čakovec, u kojem je ostvareno 11,7 % noćenja, te Prelog (6,7%) i Nedelišće (3,9%), a u svim ostalim jedinicama lokalne samouprave ostvareno je 6,9 % ukupnih županijskih noćenja. Osim Svetog Martina na Muri, u razdoblju od 2013. do 2014. godine iznadprosječan rast zabilježili su i Štrigova, Sveti Juraj na Bregu te Prelog. Prema podacima TZ-a Međimurske županije u Svetom Martinu na Muri u hotelima i apartmanima ostvaruje se 98 % noćenja, a u Čakovcu 83 % (omladinski hoteli 6,8 %, ostali kolektivni 9,9 %). Obiteljski smještaj najrazvijeniji je na području Svetog Jurja na Bregu i Štrigove u kojima se ostvaruje 1079, odnosno 638 noćenja.

Tablica 2.7. Ostvarena noćenja u komercijalnim smještajnim kapacitetima prema jedinicama lokalne samouprave 2013. - 2015.

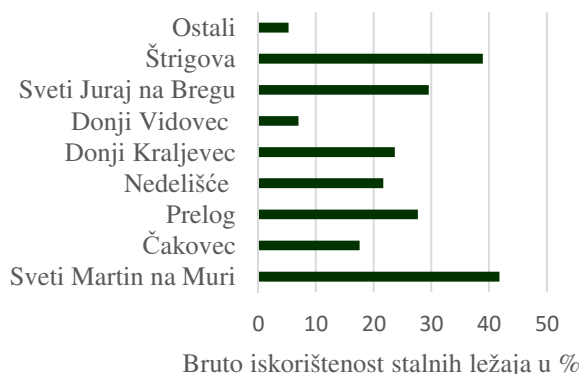
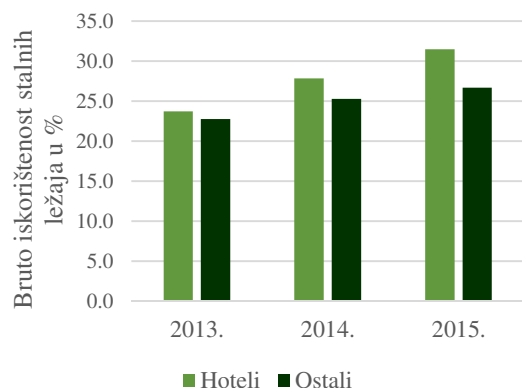
	2013.	2014.	2015.	2015. struk- tura u %	2015./2013. *100
Sveti Martin na Muri	67.437	77.299	89.306	70,2	132
Čakovec	12.308	12.026	14.877	11,7	121
Prelog	5.662	6.731	8.584	6,7	152
Nedelišće	5.361	5.594	4.982	3,9	93
Donji Kraljevec	3.271	2.348	3.626	2,9	111
Donji Vidovec	2.227	2.445	1.556	1,2	70
Sveti Juraj na Bregu	658	0	1.079	0,8	164
Štrigova	564	536	1.420	1,1	252
Ostali	1.694	4.238	1.760	0,9	66
Ukupno	99.182	111.217	127.190	100,0	128

Izvor: Državni zavod za statistiku RH, podatci za Donji Kraljevec, Donji Vidovec, Sveti Juraj na Bregu za 2014. i 2015 te za Štrigovu za 2014. godinu procjena su TZ-a Međimurske županije

Slijedeći rast potražnje, i iskorištenost se komercijalnih smještajnih kapaciteta povećava. U 2015. godini bruto iskorištenost osnovnih ležajeva u hotelima dostigla je razinu od 31,5 %, a ostalih kapaciteta 26,7 %. U razdoblju od 2013. do 2015. godine bruto iskorištenost hotela povećana je za 7,9 postotnih bodova, a ostalih kapaciteta za 3,9 postotnih bodova. Najveću razinu iskorištenosti bilježi Sveti Martin na Muri u kojem su osnovni ležajevi u 2015. godini bili prosječno popunjeni 41,8 %. Od većih turističkih odredišta najveću iskorištenost bilježi Prelog (27,7 %) te Nedelišće (21,7 %), a prosječna je iskorištenost smještanih kapaciteta u Čakovcu na razini 17,6%.

Slika 2.12. Bruto iskorištenost smještajnih kapaciteta (stalni ležajevi) u Međimurskoj županiji 2005. - 2015. godine prema vrsti kapaciteta

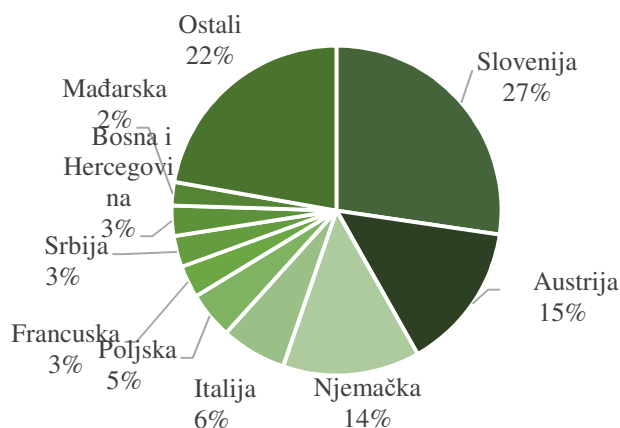
Slika 2.13. Bruto iskorištenost smještajnih kapaciteta (stalni ležajevi) u Međimurskoj županiji u 2015. godine prema gradovima i općinama

Izvor: Državni zavod za statistiku RH, podatci o noćenjima za Donji Kraljevec, Donji Vidovec, Sveti Juraj na Bregu za 2014. i 2015. te za Štrigovu za 2014. godinu procjena su TZ-a Međimurske županije

Državljanima Republike Hrvatske ostvarili su u 2015. godini 51 %, a turisti iz inozemstva 49 % noćenja, pri čemu su noćenja *incoming* gostiju u 2015. godini zabilježila rast od 22,8 %. U strukturi inozemnih turista dominiraju gosti iz Slovenije (27,3 %), Austrije (14,5 %), Njemačke (13,5 %) Italije (6,3 %) i Poljske (4,6 %). U skupini deset najvažnijih emitivnih područja nalaze se i Francuska, Srbija, Bosna i Hercegovina, Mađarska te Belgija, pri čemu su upravo Belgijanci ostvarili najveći rast potražnje (218 %), a slijede ih Slovenci (71,6 %) te Poljaci (67,9%). U Svetom Martinu na Muri domaći su turisti tijekom 2015. godine ostvarili 54,9 % noćenja, a u Čakovcu 51,1 %, Prelogu 33,7 % te Nedelišću 28,9 %.

Slika 2.14. Struktura ostvarenih noćenja prema zemlji podrijetla turista u 2015. godini

Izvor: Državni zavod za statistiku RH

jedna trećina uz poslovna putovanja. Na području Županije ostvaruje se i 230 tisuća domaćih jednodnevnih putovanja (90 % privatnih i 10 % poslovnih). Procjenjuje se da domaći posjetitelji ostvare turističke izdatke u iznosu od 97 milijuna kuna, od čega na privatnim putovanjima 53 milijuna kuna i 44 na poslovnim putovanjima, pri čemu su prosječni izdatci turista 404 kune po noćenju, a jednodnevnih posjetitelja 192 kune po putovanju.

Tablica 2.8. Višednevna i jednodnevna putovanja domaćeg stanovništva u Županiju u 2014. godini

Vrsta putovanja		Putovanja			Izdatci u kn		
		Ukupno	1 do 3 noćenja	4 i više noćenja	Ukupno	1 do 3 noćenja	4 i više noćenja
Višednevna putovanja	Privatna	43.547	35.547	8.000	40.721.650	30.121.936	10.599.715
	Poslovna	13.670	13.670		12.157.166	12.157.166	
	Ukupno	57.217	49.217	8.000	52.878.816	42.279.102	10.599.715
Noćenja	Privatna	110.489	64.936	45.553			
	Poslovna	20.445	20.445				
	Ukupno	130.935	85.381	45.553			
Trajanje i izdatci u kn po noćenju	Privatna	2,5	1,8	5,7	369	464	233
	Poslovna	1,5	1,5		595	595	
	Ukupno	2,3	1,7	5,7	404	495	233
Jednodnevna putovanja	Privatna	204.983			33.464.659		
	Poslovna	25.891			10.804.256		
	Ukupno	230.874			44.268.915		
Izdatci po putovanju u kn	Privatna				163		
	Poslovna				417		
	Ukupno				192		
Ukupni izdatci u kn	Višednevna	57.217			52.878.816		
	Jednodnevna	230.874			44.268.915		
	Ukupno	288.091			97.147.732		

Izvor: Državni zavod za statistiku

Poduzeća u djelatnosti smještaja sa sjedištem na području Međimurske županije ostvarila su u 2014. godini poslovni prihod od 48,3 milijuna kuna, a poduzeća u djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića prihod od 99,1 milijuna kuna, odnosno ukupno 147 milijuna kuna.

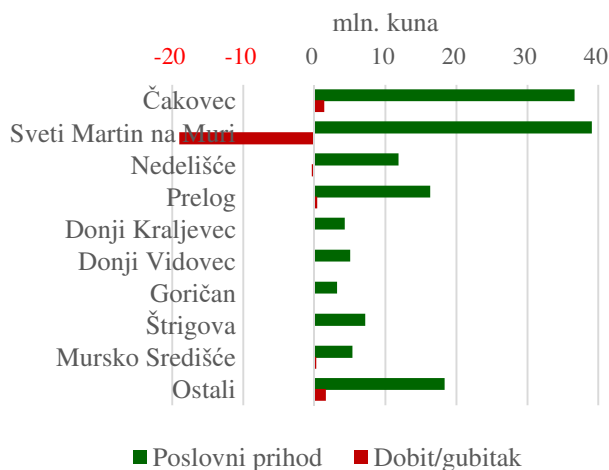
Tablica 2.9. Broj, poslovni prihod, dobit te broj zaposlenih u poduzećima sa sjedištem na području Međimurske županije u 2014. godini

	Broj poduzeća	Broj zaposlenih	Poslovni prihod	Dobit
Smještaj	18	240	48.255.803	-18.903.523
Djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića	146	557	99.067.578	3.272.181

Izvor: podatci FINA-e

U odnosu na prethodnu godinu ukupan poslovni prihod povećan je 27 %, i to prije svega na temelju povećanja poslovnog prihoda poduzeća u djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića. U djelatnosti smještaja, poduzeća su prosječno u 2014. godini ostvarivala poslovni prihod od 2,7 milijuna kuna, a u djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića 0,7 milijuna kuna. Ukupno u ovim djelatnostima radi 797 zaposlenih, pri čemu u smještaju prosječno po gospodarskom subjektu 13 (prosječan poslovni prihod po zaposlenom 201 tisuća kuna), a u pripremi i usluživanju hrane i pića 4 zaposlena (prosječan poslovni prihod po zaposlenom 178 tisuća kuna).

Slika 2.15. Prihod i neto dobit poduzeća u 2014. godini u djelatnostima smještaja te pripreme i usluživanja hrane i pića sa sjedištem u gradovima i općinama Međimurske županije

Izvor: podatci FINA-e

se 27 %, a na području Čakovca 25 % ukupnog poslovnog prihoda djelatnosti 55 i 56, a prema važnosti u generiranju poslovnog prihoda slijede Prelog (11 %) i Nedelišće (8 %). Najveći dio gubitka poduzeća u djelatnosti vezan je uz općinu Sveti Martin na Muri, odnosno proces restrukturiranja Terma Sveti Martin d. d., a očekuje se, prema ocjeni menadžmenta, da će se razina zabilježenog gubitka tog poduzeća u 2015. dodatno smanjiti. dok bi u 2016. poduzeće trebalo ostvariti pozitivan rezultat.

Poduzeća u djelatnosti smještaja ostvarila su tijekom 2014. godine neto gubitak u iznosu od 18,9 milijuna kuna uz omjer dobiti i poslovnog prihoda -39,2 %, uz 1,6 milijuna kuna manji gubitak nego u 2013. godini. Poduzeća u djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića 2014. godinu završila su s 3,2 milijuna kuna dobiti (udio dobiti u poslovnom prihodu na razini 3,2 %), odnosno 0,8 milijuna kuna manjom dobiti nego u 2013. godini.

Na području Svetog Martina ostvaruje

2.7. Novi projekti u funkciji razvoja turizma

Lokalna i regionalna samouprava u procesu je realizacije te planiranja i pripreme projekata s područja turizma koji imaju potencijal pridonijeti povećanju tržišne prepoznatljivosti Županije te kvaliteti njezine turističke ponude i diversifikaciji proizvoda. Na temelju provedene ankete dobiven je pregled projekata i svojevrsna baza projektnih ideja jedinica lokalne samouprave te Županije koja se prikazuje u nastavku.

Tablica 2.10. Pregled ostvarenih i planiranih investicija u 2015. i 2016. te planiranih javnih investicija u razdoblju 2017. - 2020. godine jedinica lokalne samouprave u funkciji razvoja turizma

	Ostvarene i planirane investicije u 2015. i 2016.	Planirane javne investicije 2017. - 2020.
Uređenje naselja		
<i>Manji projekti uređenja rasvjete, pojedinih objekata, prometnica, hortikulture</i>	Čakovec, Donja Dubrava, Mursko Središće, Prelog, Pribislavec, Sveta Marija, Sveti Martin na Muri, Šenkovec, Štrigova, Vratišinec, Belica, Gornji Mihaljevec, Mala Subotica, Selnica, Donji Vidovec, Donji Vidovec, Goričan	Prelog, Nedelišće, Pribislavec, Sveta Marija, Šenkovec, Štrigova, Vratišinec, Gornji Mihaljevec, Mala Subotica, Donji Kraljevec (otkup i obnova etno sela), Dekanovec (spomen kuća, spomen park, etno selo), Donji Vidovec, Donji Kraljevec, Dekanovec
<i>Urbanistički sklopovi (trgovi i sl.)</i>	Mala Subotica, Selnica	Nedelišće, Prelog, Mala Subotica, Selnica
Kulturno-povijesna baština		
<i>Arheološka nalazišta</i>	Prelog (Rimsko nalazište Ferenčica, geofizika/snimanje)	Prelog (Rimsko nalazište Ferenčica, arheološka iskapanja, prezentacija, otkup zemljišta), Domašinec (Turčišće - Gradišće II, studija i interpretacija)
<i>Parkovna arhitektura</i>	Čakovec	Čakovec

Ostvarene i planirane investicije u 2015. i 2016.		Planirane javne investicije 2017. - 2020.
<i>Zavičajne zbirke, etnokuće, muzeji, kulturno-turistički centri</i>	Mursko Središće, Nedelišće, Donja Dubrava, Sveta Marija (dokumentacija)	Prelog (guljara, kovačnica, mlin, izgradnja etno muzeja, proširenje Muzeja Croata insulanus Grada Preloga), Donja Dubrava, Nedelišće, Sveti Juraj na Bregu, Selnica (selnički mlin, spomen-park nafte), Donji Vidovec, Donji Kraljevec (otkup i obnova etnosela), Dekanovec (spomen-kuća, spomen-park, etnoselo), Sveta Marija (kulturno-turistički centar)
<i>Ostalo</i>	Prelog (mat. kult. baština, interreg), Štrigova (očuvanje rukotvorskog nasljeđa, IPA)	
Prirodna baština		
<i>Revitalizacija prostora uz rijeke</i>	Sveta Marija (dokumentacija)	Čakovec, Prelog, Sveta Marija, Orehovica (dokumentacija)
<i>Šumske staze</i>		Čakovec, Prelog
<i>Flora i fauna</i>	Sveti Martin na Muri (međimurski konj)	Prelog (Interreg)
Javna turistička infrastruktura		
<i>Centri (info) za posjetitelje</i>	Mursko Središće, Sveti Martin na Muri, Donja Dubrava	Sveti Martin na Muri, Prelog
<i>Pojedinačni objekti</i>	Sveti Martin na Muri (skelarska kuća, kandidatura), Podturen (mlin na Muri)	Prelog (mlin, guljara, kovačnica, promatračnice), Sveti Martin (skelarska kuća), Štrigova (vidikovac), Dekanovec (mlin i skela na Muri), Goričan (bivša karaula)
<i>Lovački turizam</i>		Mala Subotica, Sveta Marija (rekonstrukcija lovačkog doma)
Sportsko-rekreacijski sadržaji		
<i>Sportsko-rekreacijski sadržaji/kompleksi</i>	Gornji Mihaljevec (sportsko rekreacijski tereni), Sveta Marija (street workout park), Selnica (Merhatovec)	Čakovec (rekreacijski park, bazeni), Prelog, Šenkovec (SRC Gorčica, dodatni sadržaji), Mala Subotica (kod osnovne škole), Selnica (Merhatovec), Donji Vidovec, Donji Mihaljevec (sportsko-rekreacijski centar uz ribnjak)
<i>Tematske staze</i>	Donja Dubrava (uz rijeku Dravu, projektna dokumentacija), Sveti Martin na Muri (eko-etno poučna staza uz Muru, dokumentacija)	Prelog, Donja Dubrava (uz rijeku Dravu), Sveti Martin na Muri (eko-etno poučna staza uz Muru), Šenkovec (staza Zrinskih)
<i>Pješačko-biciklističke staze</i>	Donja Dubrava, Nedelišće, Štrigova, Belica, Šenkovec	Čakovec (Novo Selo, Totovec, Kuršanec, Šandorovec, Štefanec), Prelog (stajalište za bicikle Oporovec i Otok), Mursko Središće (između naselja), Nedelišće, Šenkovec, Sveta Marija, Kotoriba
<i>Ostalo</i>	Čakovec (minigolf), Donja Dubrava (dječja igrališta), Prelog (Sportsko-rekreacijska zona Prelog)	Čakovec (hipodrom), Prelog (SRZ Marina), Nedelišće (akumulacijsko jezero Čakovec, dokumentacija), Goričan (turističko-rekreacijski centar Ribnjak), Kotoriba (plaža uz jezero), Sveta Marija (uređenje plaže, vidikovac, poučna staza uz Dravu)

	Ostvarene i planirane investicije u 2015. i 2016.	Planirane javne investicije 2017. - 2020.
Ostalo		
<i>Ugostiteljstvo (dokumentacija)</i>		Prelog (kamp u Sportsko-rekreacijskoj zoni Prelog i proširenje hotela Panorama), Orehovica (adaptacija škole u hostel), Selnica (kamp)
<i>Manifestacije</i>	Čakovec (brojne manifestacije), Nedelišće (brojne manifestacije), Štrigova, Sveti Juraj na Bregu, Prelog, Dekanovec	
<i>Ostale aktivnosti</i>	Čakovec (uvođenje e-bicikala),)	Čakovec (multimedijalni prostor), Sveti Juraj na Bregu (Jurovski rudnik, vinski podrum)

Izvor: podatci jedinica lokalne samouprave, obrada Institut za turizam

Tablica 2.11. Pregled županijskih projekata i projektnih ideja do 2020. godine u funkciji razvoja turizma

Kulturno-povijesna baština		
<i>Kultura života i rada</i>	• Valorizacija nematerijalne kulturne baštine i sagledavanje mogućnosti dobivanja UNESCO-ova statusa (Interreg Slo-HR) • Svetište sveti Jeronim – multimedijalni postav o sv. Jeronimu i Štrigovi, Štrigova • Svjetski centar Pušipela – multimedijalni postav o Pušipelu, vinogradarstvu i vinarstvu (centar izvrsnosti za somelliere), Štrigova • Potočna mlinica, Selnica • Rekonstrukcija riječnog mlina (ugostiteljstvo), Podturen • Rekonstrukcija carinarnice i Gutenbergove tiskare, Nedelišće • Zbirka Štrekari (posvećena pružnim radnicima), Dunjkovec • Program: Međimurske hiže (zaštita objekata ruralne tradicijske gradnje), Međimurje • Zbirka Svetomarska čipka, Sveta Marija • Zbirka Zlatari / kulturno-edukacijsko-ugostiteljski centar, Donji Vidovec • Zbirka Flojsari, Donja Dubrava • Stara straža; revitalizacija kompleksa bivše vojarne na samoj obali Mure, Domašinec • Željeznička postaja Donji Mihaljevec; stavljanje u prikladnu funkciju u turizmu • Židovi u nekadašnjoj županiji (cbc si-hr)	
<i>Muzeji i izložbe</i>	• Revitalizacija i obnova Starog grada Zrinskih • Ekomuzej Mura, Sveti Martin na Muri, Hlapićina, Štrukovec • Ekomuzej Međimurje, Međimurje • Zbirka pokladnih maski Pikač, Selnica • Obnova kulturne baštine na prekograničnom području (muzejska postava) (Interreg Slo-Hr) • Virtualni muzej R. Steinera (Interreg Slo-Hr) • Zračna luka – muzej zrakoplovstva	
<i>Arheološka nalazišta / parkovi</i>	• Arheološki park Sveti Martin (rimski Halicanum), Sveti Martin na Muri • Arheološki park sveta Jelena (turistička valorizacija lokaliteta mauzoleja Zrinskih • Prahistorijska naseobina (rekonstrukcija, uz arheološki lokalitet),	

	- Domašinec - Rekonstrukcija rimske vile, Prelog
Posebne lokacije	- Rudarsko okno (rekonstrukcija s ponudom), Dragoslavec - Naftno polje (rekonstrukcija bušotina i prvog naftovoda), Peklenica - Rudarski kop Halda, Mursko Središće - Centar ezoterije (širenje kapaciteta Centra udruge umijeća življenja), Badličan - Obnova Feštetićeve dvorca u Pribislavcu
Prirodna baština	
Revitalizacija prostora uz rijeke	- Revitalizacija starog rukavca rijeke Mure u Žabniku; Rekonstrukcija Mlinarova grunta, Žabnik - Čikov u Međimurju - kartiranje vrste piškur na području Međimurske županije - Projekt Jezerčica; revitalizacija starog toka Drave i uređenje kompleksa za Školu u prirodi
Flora i fauna	Međimurska lastavica - Stalni izložbeni prostor međimurskih zavičajnih pasmina malih životinja
Javna turistička infrastruktura	
Centri (info) za posjetitelje	- Centar za posjetitelje Majur, Štrukovec - Centar za posjetitelje - Med dvema vodama, Križovec (stalna muzejska izložba i oprema) - Edukacijsko-interpretacijski centar za posjetitelje – Leptir plavac
Pojedinačni objekti	- Vidikovac Mađerkin breg (ugostiteljski sadržaji vjetra i solarna elektrana), Štrigova - Vidikovac Rasadnik (orgulje na vjetar), Vukanovec - Vidikovac Grkaveščak (udaraljke na vjetar), Grkaveščak
Tematski parkovi	- Tematski park Krumpir, Belica - Tematski park Goričan, Goričan - Rekonstrukcija međimorskog sela, Dekanovec - Tematski park Baltazar, Lopatinec - Povijesni park Keltsko selo, Goričan
Tematske/poučne ceste	- Medene ceste (ruta pčelara) - Geomorfološka poučna staza (okolica Križovca, veza s Centrom za posjetitelje u Križovcu)
Sportsko-rekreacijski sadržaji	
Sportsko-rekreacijski sadržaji/kompleksi	- Čakovec – europski grad sporta, Čakovec - Dvorana za velodrom, Sveti Martin, Čakovec, Goričan
Pješačko-biciklističke staze	- Mura Drava Bike II (Interreg Slo-Hr) - Međimurje certificirana bike ADFC destinacija (izgradnja asfaltiranih bike staza), Međimurje - Međimurje u pokretu (mreža tematskih pješačkih staza), Međimurje / Projekt pješačkih staza po Gornjem Međimurju
Ostalo	
Smještajni objekti	- Wine Butik hotel Terbotz, Železna gora - Hotel i izletišta Rasadnik (butik hotel), Vukanovec - Air hotel Feštetić (rekonstrukcija kurije), Pribislavec - Proširenje hotela Panorama, Prelog - Eko-etno Motel Bukovec

	• Kamp (lokacija uz jezero), Selnica • Kamp i nautički centar, Prelog • Kamp (unutar kompleksa Cimper), Mursko Središće • Kamp (uz jezero), G. Kuršanec • Ekokamp, Žabnik • Kamp, Toplice Sveti Martin • Kamp i vidikovac na Dravi, Orehovica • Sportski hostel Park, Čakovec • Studentski eko-etno hostel sa zbirkom industrijske i obrtničke baštine (zgrada stare škole), Kotoriba • Hostel Čakovec (prostori bivšeg socijalnog), Čakovec • Hostel Podturen (potkrovlje društvenog doma), Podturen • Hostel Bukovje (stara škola), Bukovje • Integrirani hotel Kleti, Gornje Međimurje • Integrirani ekohotel Črečan (uređivanje/komercijalizacija starih kuća), Črečan • Integrirani biohotel Črnkov kot (antropozofski pristup uređenju starih kuća), Donji Kraljevec • Zidanice/kleti (Interreg Slo-Hr) • Obiteljski turizam (Interreg Slo-Hr)
<i>Ostale aktivnosti</i>	• Čakovec <i>slow city</i> (gastroponuda na tržnici), Čakovec • Međimurski vinski podrum (kušaonica i maloprodaja) • Uvođenje kratkih opskrbnih lanaca u poljoprivrednom sektoru (HU-HR prekogranična suradnja) • Enogastro projekt (Interreg Slo-Hr) • Centar Rudolf Steiner edukativni vlak (Lendava - Čakovec - Donji Kraljevec) • Krstarenje Murom (Mursko Središće – Dekanovec; Dekanovec – Kotoriba) • Bonus ključ (popust na turističko-ugostiteljske sadržaje) • Jačanje (kapaciteta) DMC-a • Međimurska prodavaonica – Međimurska košarica • E-bike na pograničnom području Međimurske županije i Zala županije (Interreg Mađarska – Hrvatska)

Izvor: podatci Međimurske županije i TZ-a Međimurske županije, obrada Institut za turizam

3.

Analiza tržišta

3.1. Kvantitativni trendovi i prognoze

UNWTO indeks povjerenja upućuje na nastavak pozitivnih kretanja turističke potražnje u 2016. godini nakon rasta ostvarenog u 2015. godini (rast međunarodnih dolazaka u Europi 5 %). Procjenjuje se da će ukupni međunarodni dolasci u 2016. godini dostići stopu rasta od 4 %, pri čemu bi najveće stope trebale biti dosegnute na području Azije i Pacifika te Amerike (4 – 5 %). UNWTO za Europu prognozira rast međunarodnih dolazaka između 3,5% i 4,5% (UNWTO World Tourism Barometer, I/2016.).

Aktualne kratkoročne procjene kretanja potražnje uklapaju se u dugoročne projekcije kretanja turističke potražnje prema kojima je u razdoblju od 2010. do 2030. opravdano očekivati rast potražnje po prosječnoj stopi od 3 % godišnje, uz zadržavanje leaderske pozicije Europe u međunarodnim dolascima. Pri tome se procjenjuje se da će na području Europe razina sudjelovanja/sklonost odlaznim putovanjima i dalje biti najviša. Dugoročan rast međunarodnih dolazaka na područje Srednje i Istočne Europe prognozira se po stopi od 3,1 % godišnje (UNWTO Tourism Towards 2030 Global Overview, 2011.).

Dugoročne projekcije za Hrvatsku ukazuju na potencijal rasta noćenja u komercijalnim smještajnim kapacitetima po stopi od 4,2 % u razdoblju od 2011. do 2025. godine (Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine, NN 55/2013.).

3.2. Kvalitativni trendovi od interesa za turizam u Međimurskoj županiji

Dugoročan rast turizma na globalnoj razini praćen je snažnim primjenama njegovih obilježja. Promjene gospodarskog, društvenog i tehnološkog, ali i političkog okruženja nameću nove obrasce ponašanja koje je moguće prepoznati u svim ključnim odrednicama turističkog tržišta: ponudi, potražnji, upravljanju te marketingu. U segmentu potražnje u prvom je planu proces dijeljenja tržišta na brojne segmente povezane sa životnim ciklusom i stilom te interesima i hobijima. Kupci turističkih usluga općenito su sve iskusniji, informiraniji i kritičniji, okolišno su osviješteni te aktivni korisnici novih komunikacijskih tehnologija. Vrijednost za novac važan je element očekivanja turista, pri čemu proces okretanja postmaterijalističkim vrijednostima ekonomije doživljava odražava težnju prema širokom i dubokom lancu zabavno-obrazovnih sadržaja. U međuodnosu s promjenama potražnje, izrazito značajne promjene događaju se i u sferi ponude pri čemu diversifikacija proizvoda kombinirana s nužnim produbljivanjem i proširivanjem lanca vrijednosti pojedinih proizvoda, a time i procesom destinacijske integracije svih sudionika/aktera kompleksnih turističkih doživljaja, određuju ključne kvalitativne trendove. Odgovarajući na nove društvene vrijednosti uvjetovane procesima globalizacije te pritiscima na okoliš, nezaobilazan element ponude turističkih usluga postaje primjena načela i procedura „zelene prakse“ i na razini destinacija i na razini pojedinih objekata te inzistiranje na poštovanju specifične „slike“ prostora i „duha“ lokalne zajednice u oblikovanju prostora i kreiranju ponude.

Slika 3.1. Kvalitativne promjene turističkog tržišta

Izvor: Prema Strateškom marketing planu turizma Međimurske županije 2014. - 2020.

Kvalitativne promjene ponude nameću i mijenjanje modela marketinga i upravljanja u turizmu. Marketinške aktivnosti usmjeravaju se prema imidžu destinacija njegovanjem destinacijskog brenda te tehnikama preciznog ciljanja potencijalnih kupaca, posebice primjenom alata internet marketinga te modela fleksibilnih cijena. Upravljanje turizmom ulazi u fokus svih razvojnih dionika, pri čemu održivost i dugoročan vremenski horizont postaju temeljna načela ponašanja, a partnerstvo i umrežavanje te certificiranje kvalitete ključni mehanizmi učinkovitog upravljanja destinacijama.

3.3. Obilježja kvalitativnih trendova

U nastavku se daje kratak pregled ključnih odrednica tržišno atraktivnih i za Međimursku županiju, slijedom resursne osnove, strateških planova i stavova dionika, perspektivnih ciljnih skupina gostiju i turističkih proizvoda:

Relevantni demografski i interesni segmenti²⁸

Demografski segmenti	
Djeca školske dobi (6 - 17)	• putuju uglavnom organizirano • očekivanja: sigurnost, jednostavan smještaj, zanimljivi i aktivni sadržaji • informacije: škole i dječja društva informiraju se direktnim kontaktima, vjerni su „provjerenim“ destinacijama
Studenti (18 - 25)	• putuju pretežito tijekom ljeta • očekivanja: cjenovno prihvatljiv smještaj (hosteli, kampovi, razmjena stanova), aktivnosti, sadržaji, mobilnost • informacije: internet i društvene mreže
Mladi parovi (oko 26 - 35)	• putuju tijekom cijele godine • očekivanja: „posebno“ iskustvo, kvaliteta, šoping u kratkom vremenu bez većih cjenovnih ograničenja

²⁸ Prema Strateškom marketing planu turizma Međimurske županije 2014. - 2020.

	informacije: internet, društvene mreže, <i>lifestyle</i> časopisi, prijatelji
Obitelji s djecom (oko 35 - 50)	- putuju tijekom praznika - očekivanja: dobra vrijednost za novac i sadržaji prilagođeni potrebama djece - informacije: internet, prijatelji, obiteljski časopisi, prethodna iskustva (vjernost)
Zrela dob (oko 50 - 65)	- putuju tijekom cijele godine - očekivanja: „duh“ i „mjesto sa šarmom“, žele učiniti „nešto dobro za sebe“, kvaliteta - informacije: specijalizirani tisak, internet, preporuke
Treća dob (65+)	- putuju u proljeće i jesen, uglavnom organizirano u grupi - očekivanja: ugodan i jednostavan smještaj, mirnije destinacije, razgledavanje glavnih atrakcija - informacije: preporuke

Interesni segmenti

Sportski rekreativci (biciklisti, trekeri, klubovi i sl.)	- putuju najčešće u proljeće, ljeto i jesen - očekivanja: ukupni sadržaji destinacije, mogućnost fizičkog izazova, udoban smještaj, ekološka osviještenost - informacije: internet, klub
Wellness gosti	- putuju najčešće tijekom proljeća i jeseni; većinom žene - očekivanja: kvaliteta <i>wellness</i> usluga, smještaj, hrana, rekreacija, sadržaji u destinaciji - informacije: preporuke, <i>lifestyle</i> časopisi, internet
Enogastro	- putuju tijekom cijele godine, često na kratka putovanja - očekivanja: mogućnost uživanja i upoznavanja hrane i vina, autentična ponuda, kulturni sadržaji, udoban smještaj - informacije: preporuke, <i>lifestyle</i> časopisi, internet
Motivirani kulturom	- putuju najčešće tijekom proljeća i jeseni - očekivanja: kulturne atrakcije i manifestacije „od značaja“, autentična ponuda, udoban smještaj - informacije: specijalizirani tisak, preporuke, internet
Poslovni gosti (kongresisti, incentive)	- putuju uglavnom u proljeće i jesen - očekivanja: kvalitetni konferencijski sadržaji, atraktivnost i sadržajnost destinacije, kvalitetan (4*) smještaj - informacije: direktni kontakti i agencije
Tranziteri	„usputna“ skretanja najčešće se planiraju unaprijed - očekivanja: kombinacija mogućnosti „skraćenog“ obilaska neke značajne atrakcije i „korisnih“ sadržaja (hrana, odmor).

Relevantni proizvodi²⁹

Rekreacija i sport: biciklizam, pješačenje, lov i ribolov, adrenalinski sportovi, sportske pripreme

²⁹ Prema Strateškom marketing planu turizma Međimurske županije 2014. - 2020.

- obuhvat: izrazito širok i stalno evoluirajući skup aktivnosti podržan orijentacijom kupaca prema zdravom životu i boravkom u prirodi
- očekivani rast: do 30 % godišnje, očekuje se da će u budućnosti posebno rasti interes za ekstremne aktivnosti i neuobičajene destinacije, „kombinirana putovanja“ (npr. „biciklizam i hrana“) te društveno odgovorna putovanja (npr. čišćenje okoliša)
- faktori uspjeha: kvaliteta sportske infrastrukture, posebnosti prirodnog okoliša, kvaliteta usluga u sportu (prihvaćenje međunarodnih standarda) i kvaliteta prateće ponude u destinaciji.

Zdravstveni turizam: *wellness*, lječilišni, medicinski

- obuhvat: putovanja motivirana potrebom za unapređenjem zdravlja i poboljšanjem kvalitete života
- očekivani rast: 10 % - 15 % godišnje, očekuje se da će zdravstveni turizam biti jedan od glavnih motiva putovanja u budućnosti s obzirom na rastuću orijentaciju prema zdravstvenoj prevenciji, zdravom životu te trendu starenja stanovništva
- faktori uspjeha: kvaliteta specijaliziranih centara, kvaliteta prateće turističke ponude u destinaciji, kompatibilan razvoj destinacije.

Kulturni turizam: gradski, turizam baštine, događanja, kultura života i rada

- obuhvat: heterogen proizvod koji obuhvaća putovanja pretežito motivirana upoznavanjem kulturne baštine, povijesti, umjetnosti i „kulture života i rada“ društvene zajednice
- očekivani rast: u granicama globalnih kretanja potražnje, budući da se procjenjuje da oko 40 % svih međunarodnih odmorišnih putovanja sadrži komponentu kulture, dok za približno 25 % Europljana kulturna baština ima presudnu ulogu u odabiru destinacije, očekivani rast generira sve veća starija populacija s dovoljno slobodnog vremena i raspoloživog prihoda te sve obrazovanija mlađa populacija
- faktori uspjeha: značaj i posebnost lokaliteta/spomenika/događanja, kvaliteta prezentacije građe, kvaliteta prateće turističke ponude u destinaciji.

Gastronomija i enologija: vinska cesta, tematske ceste, manifestacije, gastropunktovi

- obuhvat: putovanja djelomično ili potpuno motivirana konzumacijom hrane i pića ili iskustvima povezanim s gastronomijom i enologijom koja uključuju razvijanje spoznaja o lokalnoj enogastronomiji, promatranje i/ili uključivanje u procese proizvodnje i prerade, kupnju lokalnih proizvoda i obilazke tematskih cesta i festivala
- očekivani rast: jedan od najdinamičnijih segmenata turističkog tržišta, rast potražnje uglavnom generira domaća potražnja budući da je međunarodni segment turizma relativno nizak
- faktori uspjeha: obilježja destinacijske kuhinje, imidž destinacije, kvaliteta ugostiteljske i ponude vina, kvaliteta prateće turističke ponude i manifestacija.

Poslovni turizam: skupovi, incentive

- obuhvat: različiti tipovi poslovnih događanja/putovanja, uključujući sastanke, konferencije i kongrese te izložbe i sajmove
- očekivani rast: oporavak potražnje i ostvarenje dugoročnog rasta u okvirima prognoza UNWTO-a o globalnoj potražnji (3 % - 4 % Europa)

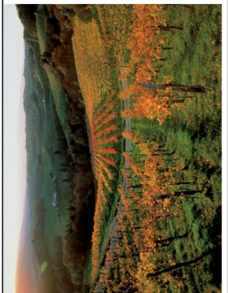
- faktori uspjeha: atraktivnost i imidž destinacije, sigurnost, dostupnost, hotelska ponuda, sadržajnost i kvaliteta usluga, cjenovna pozicija destinacije, primjena eko procedura, kvaliteta DMC/PCO agencija i kongresnih ureda, raspoloživost različitih vrsta objekata za poslovne skupove.

3.4. Primjeri dobre prakse

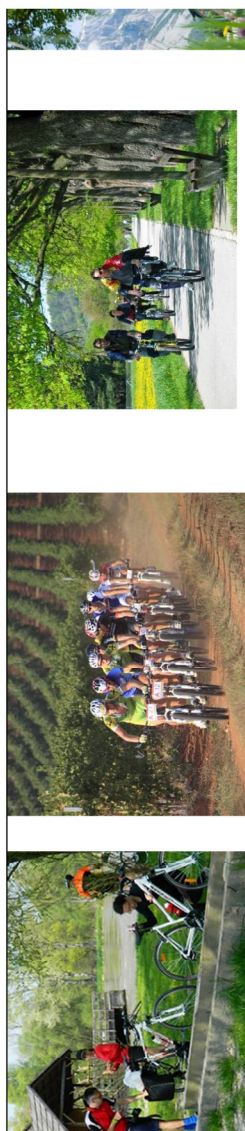
Polazeći od značajki resursne osnove te važnih postojećih i potencijalnih turističkih proizvoda Međimurja, u nastavku se daje prikaz odabranih primjera dobre prakse u domenama vinskog turizma, biciklizma, pješaćenja/planinarenja i kulturnog turizma. Referentni primjeri birani su među uspješnim i tržišno prepoznatljivim odredištima pretežito s područja Hrvatske, Slovenije, Austrije i Mađarske, odnosno bližeg geografskog okruženja koje s Međimurjem dijeli slična ambijentalna i/ili kulturološka obilježja. Prikazane informacije prikupljene su iz javno dostupnih tiskanih i elektroničkih materijala. Primjeri analizirani u nastavku ove točke ukazuju na nekoliko zajedničkih odrednica dobre prakse koje je moguće sažeti na sljedeći način:

- **Kompleksnost proizvoda** – turistički proizvodi postaju kompleksni skupovi vertikalno umreženih sadržaja i usluga, nudeći posjetiteljima vrlo bogate lance vrijednosti. Vinske ceste nisu samo „o vinu“, već su i destinacije višednevnog odmora čija ponuda, uz vina i vinarije, uključuje i kulturne atrakcije, wellness, škole kuhanja i pješaćenje, a muzeji, osim što su čuvari baštine, ujedno su i kazališta, škole i radionice, čak i mjesta za rođendanska slavlja. U ponudi je naglasak stavljen na višedimenzionalna iskustva.
- **Tematiziranje ponude** – dodavanje nekog tematskog obilježja, bilo da je riječ o „obiteljskoj“, „povijesnoj“ ili jednostavno „dugačkoj“ ruti, vrlo je popularan način ne samo prilagođavanja interesima segmentirane potražnje, već i na ovaj način stvaranja višedimenzionalnih turističkih iskustava.
- **Specijalizacija ponude** – sve je učestalija praksa specijalizacije na razini pojedinačnih ponuditelja te dokazivanja ekspertize i kvalitete usvajanjem standarda, certificiranjem i pripadnošću raznim tržišnim markama.
- **Integriranje promocije** – odražavajući praksu umrežavanja ponude, ali i preferencije posjetitelja za cjelovitim iskustvima, promocija pojedinih subjekata nerijetko se „naslanja“ i uključuje informacije o drugim komplementarnim sadržajima u okruženju. Pri tome, informacije se ne „zaustavljaju“ na administrativnim granicama, već vođene potrebama korisnika nastoje pružiti uvid u cjelovito iskustvo.
- **Dominacija novih tehnologija u promociji i informiranju** – online komunikacija preko internetskih stranica, društvenih mreža i mobilnih aplikacija nezaobilazan je i ključan oblik dopiranja do tržišta. U online, ali klasičnim oblicima komunikacije naglasak je na korisnom i informativnom sadržaju te se opći opisni tekstovi reduciraju.

Navedene odrednice dobre prakse ukazuju na obilježja turističke ponude i komunikacije kojima i Međimurje u nastojanju osiguranja što bolje konkurentske pozicije treba težiti. Ako se primjere dobre prakse shvati kao mjerilo kojim se želi usporediti već u ovom trenutku, može se reći da Međimurje općenito prati navedene trendove, zaostajući u onoj mjeri u kojoj je njegova turistička praksa kao manje i novije destinacije još uvijek u fazi inicijalnog razvoja.

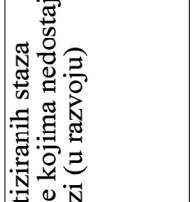
Međimurska vinska cesta (HR)	Jeruzalemska vinska cesta (SLO)	Južnoštajerska vinska cesta (A)	Tol
			
30 km	10 km	25 km	
35 vinarija 4 restorana 10-ak različitih objekata s ponudom hrane (kleti, izletišta, OPG-ovi, kavane, bistro, vinoteka) 1 hotel s apartmanskim naseljem 17 različitih objekata za smještaj (apartmani, kleti, kuće za odmor, sobe za iznajmljivanje i sl.)	27 vinarija 15-ak različitih ugostiteljskih objekata 1 hotel 20-ak različitih smještajnih objekata (hosteli, apartmani, sobe, gostionice, seoski turizam) - Festival starog vina (traje 10-ak dana) - Štefanov pohod z baklami na Jeruzalem; Festival filma i vina u Ljutomeru i dr.	82 vinarije 50 restorana 50-ak kafića, barova i pubova 3 noćna kluba 26 hotela - više od 100 različitih smještajnih objekata (obiteljski smještaj, apartmani, objekti u vinogradima) - Festival vina - Erzherzog Johann; - Brojna kulturna i druga događanja (više od 200 dnevnih događanja na vinskoj cesti)	64 30-objekti - kuš 75 - objekti 2 k - Tol - Fes - Har - Zer - dog

bazeni i <i>wellness</i> sadržaji u bližem okruženju	bazeni i <i>wellness</i> sadržaji u bližem okruženju	bazeni i <i>wellness</i> sadržaji u bližem okruženju	bazeni i <i>wellness</i> sadržaji u bližem okruženju
brojne kulturne atrakcije: crkve (sv. Jeronima); tradicija života i rada; ergela međimorskog konja	- brojne kulturne atrakcije: dvorac Jeruzalem, crkve, Muzej vina, zidanica Malek s muzejom vinogradarstva - ponuda doživljaja berbe i prešanja grožđa u domaćinstvima	- brojne kulturne atrakcije: dvorac Jeruzalem, crkve, Muzej vina, zidanica Malek s muzejom vinogradarstva - ponuda doživljaja berbe i prešanja grožđa u domaćinstvima	- brojne kulturne atrakcije: muzeji, crkve, prezentacije starih zanata - brojne radionice i tečajevi: prirodna kozmetika, kuhanje, planinarenje s travarom, tečajevi o divljim travama, zdravlje
tematizirane biciklističke i pješačke staze najam bicikala	- tematizirane pješačke i biciklističke staze - moгуćnosti obilaska kočijom, autobusom	- tematizirane pješačke i biciklističke staze - moгуćnosti obilaska kočijom, autobusom	- tematizirane pješačke i biciklističke staze - najam: električni bicikl, električni automobil, segway, e-skuter, džip, vožnja kočijom - obilazak traktorom i vagonom
internetske stranice županijske turističke zajednice; pregledno i detaljno organizirane internetske stranice lokalne turističke zajednice (Štrigova); pregledno i detaljno organizirane drugi tematski i destinacijski internet-portali	- internetske stranice nacionalne turističke organizacije i lokalnih turističkih ureda (Ormož, Ljutomer); relativno mali broj informacija - internetske stranice Visit Europe (TasteEurope) - promoviraju se vino i gastronomija	- internetske stranice nacionalne i regionalne turističke organizacije vlastita internetska stranica vinske cest s kvalitetno organiziranim informacijama i vizualno atraktivna <i>online</i> brošura - internetske stranice Visit Europe (TasteEurope) - promoviraju se turističke atrakcije na cesti, mogućnosti kupovine, atrakcije za djecu, dodatni sadržaji	- internetske stranice nacionalne i regionalne turističke organizacije vlastita internetska stranica vinske cest s kvalitetno organiziranim informacijama i vizualno atraktivna <i>online</i> brošura - internetske stranice Visit Europe (TasteEurope) - promoviraju se turističke atrakcije na cesti, mogućnosti kupovine, atrakcije za djecu, dodatni sadržaji

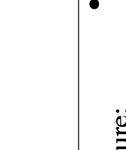
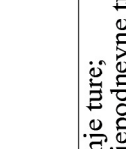
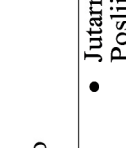
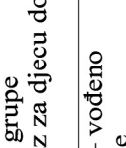
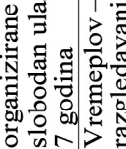
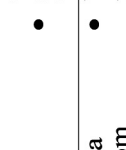

Međimurje (HR)	Istra (HR)	Podravje (SLO)
12 staza - asfaltne staze, - makadamske i kombinirane 100% najma bicikla 20-ak lokacija govine i servisi u radovima (Čakovec i relog)	124 staze - asfaltne staze, - makadamske i kombinirane 33 ponuđača za najam bicikla 20-ak specijaliziranih trgovina 18 servisa	22 staze - asfaltne staze, - makadamske i kombinirane - iznajmljivanje bicikala u TIC-evima i na željezničkim stanicama - veći broj specijaliziranih trgovina i servisa - Bike park Pohorje - razvijeni kriteriji za destinacije za bicikliste
- specijaliziranih hotela 5-ak specijaliziranih stalih oblika smještaja - pansioni, apartmani, osteli, OPG-ovi, sobe i uće za odmor - marka/standard kvalitete Cyclist Welcome	12 specijaliziranih hotela 100 „Bed&Bike“ smještajnih objekata - biciklistički kamp - marka/standard kvalitete: „Istra Bike Hotels“, „Istra Boutique Bike hotels“, „Istra Bed&Bike“	12 specijaliziranih hotela 5 specijaliziranih stalih oblika smještaja (hosteli, kamp, terme) - marka/standard kvalitete: „Biker-friendly“ (1 do pet kotača) 11 specijaliziranih hotela 170 ostala objekata - sele drve mar „Be

53

Međimurje (HR)	Istra (HR)	Pomurje i Maribor-Pohorje, Donje Podravje i Koruška (SLO)
		
iziranih staza e kojima nedostaju zi (u razvoju)	82 staze - dio staza tematiziran	50 staza - dio staza tematiziran: dugačke (7 staza), kulture i etnološke, sportske i rekreacijske, tema prirode
avljene standardi pecijaliziranih ta	standardi nisu uspostavljeni	26 specijaliziranih objekata - marka/standard kvalitete: Hiking hotels (1 do 5 šetača)
ov pohod – PD k; Vincekov pohod – delišće, Vincekovo štrigovskim bregima; ovo Sv. Martin na	- više od 50-ak događanja tijekom godine (utrke, <i>trekking</i>, maratoni i sl.) - veće manifestacije: Istra Trek, Istra Wine Run, Valamar Trail	- veći broj događanja tijekom godine - veće manifestacije: Vinotour nordijsko hodaње – Maribor; Hiking festival – dolina Mure
tske stranice jske turističke ice tivna karta a aplikacija „<i>Biking ekking</i> Međimurje“ viraju se staze i stacije	- internetske stranice - županijske TZ - specijalizirana <i>web-</i> stranica s dobro organiziranim, detaljnim i ažurnim informacijama - brošure i katalozi - interaktivna karta - promoviraju se staze, manifestacije i atrakcije	- internetske stranice - nacionalne turističke organizacije s velikim brojem detaljnih informacija - brošura - interaktivna karta - promoviraju se staze i atrakcije

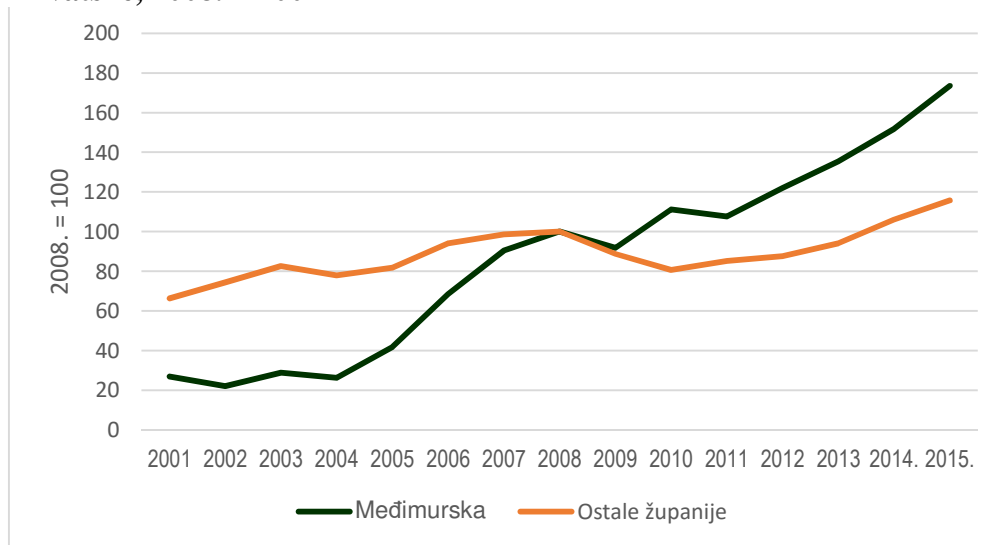
ji u povijesnim zdanjima

					
Gri grad Čakovec muzej Međimurja (HR)	Ljubljanski grad (SLO)	Dvorac Edinburg National War Museum Edinburg (SLO)	H	(	)
est ura ologija grafija na galerija	- Muzej lutaka - Izložba Slovenske povijesti - Virtualni dvorac: projekcija od 12 min - Kazionica - iLjubljana - Fluid - Stare zidne slikarije 310 mil. godina stari fosilni kameni ostaci - obnova i revitalizacija Ljubljanskog dvorca	14 povezanih „točaka“ obilaska koje povezuju teme života, rata, zatvora, povijesti - Povijest građenja i života u dvorcu - Muzej marioneta	- Pov god - Cov - Um		
idualne, posebice za le, učenike, studente i ovljenike ne (stalni postav i orijalne zbirke) ijske	- različiti paketi ulaznica: vođeno razgledavanje, dvorska ulaznica, jednosmjerna karta za uspinjaču - popusti za učenike, studente, umirovljenike, organizirane grupe - slobodan ulaz za djecu do 7 godina	- individualne, posebice za djecu i umirovljenike - internetska kupinja za „brzi“ ulazak - slobodan ulaz za djecu do 5 godina	- indi odr - umi - slob do 1		
nizirana stručna rva na hrvatskom i za stalni postav i arrij	- Vremeplov – vođeno razgledavanje - Audiovodjenje	- Jutarnje ture; - Poslijepodnevene ture; Audioiture; Vođene ture; Ture u jednom satu; Kraljevske ture; Obiteljske ture	- Osn kroz Dra (det Ava - An		

3.5. Konkurentna pozicija Međimurske županije

Na području pet županija sjeverne Hrvatske, kao najbližem konkurentskom okruženju Međimurske županije, tijekom 2015. godine ostvareno je 621 tisuća noćenja, 10,2 % više nego u 2014. godini. Tržišni je lider Krapinsko-zagorska županija s udjelom od 34,8 % noćenja, a slijede Varaždinska županija s udjelom od 20,9 % te Međimurska županija s udjelom od 20,5 %, dok Zagrebačka županija ostvaruje 19,3 %, a Koprivničko-križevačka županija 4,5 % ukupnih noćenja.

Slika 3.2. Noćenja ostvarena u Međimurskoj županiji i ostale četiri županije Sjeverne Hrvatske, 2008. = 100

Izvor: Državni zavod za statistiku

U okviru analiziranog konkurentnog kruga tijekom 2015. godine, najveći rast potražnje zabilježile su Zagrebačka županija (28,4 %) i Međimurska županija (14,4 %), a iznadprosječni rast bilježi i Varaždinska županija (11 %). U Krapinsko-zagorskoj županiji potražnja je povećana za 2,7 %, a u Koprivničko-križevačkoj županiji zabilježen je pad broja noćenja za 11,2 %. Povećavši broj noćenja pet i pol puta, Međimurska županija je u razdoblju od 2001. do 2015. godine zabilježila najveći kumulativni rast, dok su noćenja na cijelom području sjeverne Hrvatske istodobno tek udvostručena. Bitno brži rast u odnosu na najbliže konkurentsko okruženje rezultirao je stalnim povećavanjem tržišnog udjela Međimurske županije, sa 6,5% u 2001. godini na 8,1 % u 2005. i 14,7 % u 2008. godini te 20,5 % u 2015. godini.

Tržišna pozicija Međimurske županije u odnosu na bliži konkurentski krug, ali i obilježja tržišnih trendova vezanih uz segmente i proizvode od interesa za turizam u Međimurskoj županiji te odrednice relevantnih primjera dobre prakse, predstavljaju okvir za ocjenu konkurentnosti ocjenjivanjem pojedinih elemenata ponude te njihovim agregiranjem u skupine pokazatelja te sveukupnu ocjenu konkurentnosti. Konkurentnost Međimurske županije tako je u ovom dokumentu utvrđena ocjenama 49 pokazatelja, koje su dodijelili predstavnici Instituta za turizam te dionici turističkog razvoja Županije. Svaki destinacijski atribut ekspertnom je procjenom ocijenjen na skali od 1 (veoma loše) do 6 (izvrsno), pri čemu su ocjene svakog pokazatelja dobivene kao aritmetičke sredine ocjena sudionika istraživanja.

Tablica 3.1. Ocjena konkurentnosti Međimurske županije na turističkom tržištu

Elementi konkurentnosti		Veoma loše = 1, izvrsno = 6					
A.	Dostupnost i infrastruktura	1	2	3	4	5	6
1.	Cestovna dostupnost Županije						
2.	Intražupanijska cestovna infrastruktura						
3.	Raspoloživost javnog prijevoza						
4.	Raspoloživost/blizina međunarodnih zračnih luka						
5.	Stanje zaštite okoliša						
6.	Infrastrukturna opremljenost						
B.	Resursno-atraksijska osnova	1	2	3	4	5	6
7.	Raspoloživost i kvaliteta prirodne baštine						
8.	Raspoloživost i kvaliteta kulturne baštine						
9.	Razina turistifikacije prirodne baštine						
10.	Razina turistifikacije kulturne baštine						
11.	Privlačnost krajolika						
12.	Kvaliteta prirodnih faktora turističkog razvoja						
13.	Uređenost naselja						
C.	Smještajni kapaciteti	1	2	3	4	5	6
14.	Raspoloživost smještajnih objekata						
15.	Kvaliteta smještaja – hoteli i slično						
16.	Raspoloživost i kvaliteta smještaja – seoska domaćinstva						
D.	Objekti hrane i pića	1	2	3	4	5	6
17.	Raspoloživost objekata hrane i pića za turizam						
18.	Raznolikost i originalnost ponude						
19.	Kvaliteta hrane						
20.	Korištenje lokalno proizvedene hrane, autentičnost						
E.	Ostale usluge	1	2	3	4	5	6
21.	Prisustvo touroperatora						
22.	Razvijenost DMC usluga						
23.	Raspoloživost vinskih i gastrocesta						
24.	Raspoloživost ponude zabave						
25.	Raspoloživost ponude kulturnih sadržaja						
26.	Raznolikost kulturnih manifestacija i događanja						
27.	Raspoloživost kongresnih sadržaja						
28.	Raspoloživost sportsko-rekreacijskih sadržaja						
29.	Raspoloživost biciklističkih staza						
30.	Raspoloživost pješačkih staza						
31.	Raspoloživost sadržaja za sportove na vodi						
32.	Raspoloživost sadržaja ruralnog/agro turizma						
33.	Raspoloživost trgovačke ponuda						
F.	Promocija i sustav informiranja turista	1	2	3	4	5	6
34.	Raznolikost i kvaliteta promocijskih materijala						
35.	Raspoloživost informacijskih centara						
36.	Kvaliteta turističke signalizacije						
37.	Kvaliteta interpretacije atrakcijske osnove						
38.	Kvaliteta informacija na internetu						
G.	Ljudski potencijali	1	2	3	4	5	6
39.	Gostoljubivost lokalne populacije						
40.	Raspoloživost radne snage						
41.	Raspoloživost menadžment kadra						
42.	Oposobljenost zaposlenih u turizmu						
H.	Poslovno okruženje	1	2	3	4	5	6
43.	Prilagođenost ponude međunarodnim standardima						
44.	Kooperacija javnog i privatnog sektora (JPP)						
45.	Umreženost turizma i ostalog gospodarstva						
46.	Posvećenost lokalne/regionalne samouprave turizmu						
47.	Interes lokalnih poduzetnika za turizam						
48.	Tolerancija stanovništva prema turistima						
49.	Tolerancija stanovništva prema promjenama života						

Provedena analiza pokazuje da su dostupnost i razvijenost infrastrukture (srednja vrijednost 4,3) te resursno-atraksijska osnova (srednja vrijednost 4,2) ključne komparativne prednosti Županije na turističkom tržištu, pri čemu su posebno jake strane županijske ponude cestovna dostupnost te privlačnost krajolika, ali i interžupanijska cestovna povezanost, raspoloživost i kvaliteta prirodne baštine te uređenost naselja, kao i stanje zaštite okoliša i infrastruktura. Ukupnu konkurentsku sposobnost Međimurske županije podižu i drugi pojedinačni elementi ponude kao što su raznolikost kulturnih manifestacija i događaja, raspoloživost sportsko-rekreacijskih sadržaja te biciklističkih staza, gostoljubivost lokalne populacije i tolerancija stanovništva prema turistima. S druge strane, područja su nužnog podizanja konkurentске sposobnosti Županije raspoloživost smještajnih kapaciteta (srednja vrijednost 3,1) i različitih turističkih usluga (srednja vrijednost 3,3), uključujući i raspoloživost, raznolikost i kvalitetu ponude objekata hrane i pića (srednja vrijednost 3,4), kao i učinkovitost promocije i sustava informiranja (srednja vrijednost 3,4). Posebnu pozornost nužno je posvetiti i razvijenosti DMC usluga te raspoloživosti kongresnih sadržaja, sadržaja ruralnog/agro turizma te sadržaja sportova na vodi.

Sveukupna ponuda Županije na prosječnoj je razini - ocjena 3,7 - što ukazuje na značajne mogućnosti/potrebe unapređenja ponude i podizanja konkurentskih sposobnosti, kako u odnosu na raznolikost i bogatstvo destinacijskog lanca vrijednosti, tako i na promociju i sustav informiranja.

Pregled ocjena 49 pokazatelja konkurentnosti pojedinih obilježja ponude Međimurske županije prikazan je u tablici 3.1.

4. SWOT analiza i područja strateškog djelovanja

SWOT analiza

SWOT analiza omogućava jezgrovit uvid u interne „snage“ i „slabosti“, odnosno eksterne „prilike“ i „prijetnje“ koje određuju postojeću i buduću tržišnu poziciju Međimurske županije u turizmu te uspostavljaju okvir njezina daljnjeg razvoja. U svrhu jasnijeg sagledavanja potencijalno relevantnih činitelja i/ili ograničenja budućeg županijskog turističkog razvoja, analiza jakih i slabih strana te prilika i prijetnji prikazana je u četiri međuovisna područja. To su:

- **prostor, društvo, gospodarstvo, infrastruktura i okoliš:** ocjena stanja različitih obilježja destinacije koja utječu na razvoj turizma
- **turističke atrakcije:** ocjena stanja i relevantnosti postojećih turističkih atrakcija iz aspekta njihove privlačne moći, razine turističke opremljenosti i prilagođenosti potrebama posjetitelja
- **turistička suprastruktura:** ocjena faktora koji izravno određuju razvijenost turističke ponude
- **upravljanje destinacijom:** ocjena faktora koji određuju sposobnost upravljanja destinacijom.

SWOT tablica za svako područje izvedena je na temelju zaključaka analize internog okruženja te analize tržišta, uz uvažavanje okvira koji proizlazi iz SWOT analize u ključnim razvojnim dokumentima turizma Međimurske županije i zaključcima intervjua s dionicima (poglavlje 2.3. ovog dokumenta), kao i zaključcima provedene strateške radionice:

	Snage	Slabosti
Prostor, društvo, gospodarstvo, infrastruktura i okoliš	• geoprometni položaj • tradicija poduzetništva • diferencirana gospodarska struktura • snažna, izvezno orijentirana, prerađivačka industrija • proaktivna regionalna i lokalna samouprava • izgrađenost komunalne infrastrukture i komunalna uređenost • organiziran sustav gospodarenja otpadom • izgrađenost i kvaliteta poduzetničkih potpornih institucija i transfera informacija	• starosna struktura stanovništva • obrazovna struktura stanovništva • nedovoljna zastupljenost poduzeća s proizvodima visoke dodane vrijednosti • nedovoljna međusektorska povezanost poduzetnika • smanjivanje poljoprivredne proizvodnje • nedostatak sustavnog praćenja kvalitete tla, zraka i voda • korištenje vodotoka kao kanala za ispuštanje otpadnih voda • nedovoljna izgrađenost sustava javnog prijevoza • loša željeznička povezanost • nerazvijeni programi cjeloživotnog učenja

		Prilike	Prijetnje
		• blizina većih domaćih i inozemnih gradskih centara u okruženju • jačanje gospodarske snage i kupovne moći u regiji te očekivani rast turističke potražnje • izvori financiranja razvojnih projekata iz sredstava EU programa/fondova • rast gospodarstva Županije • jačanje obrazovnih institucija i programa • rast potražnje za eko i biodinamičkim poljoprivrednim proizvodima	• otežani granični promet zbog problema s izbjeglicama • nedostatak institucionalne i stručne podrške u poduzetničkom pristupanju izvorima financiranja pri ulaganju u turizam • nepovoljna investicijska klima u Hrvatskoj • odljev kvalitetne radne snage
		Snage	Slabosti
Turističke atrakcije		• raznolikost i ljepota krajolika (<i>gorice</i>, rijeke i sl.) • regionalni park Mura - Drava • nacionalno značajna baština obitelji Zrinski • bogata nematerijalna baština • očuvana autentična gastronomija • očuvano nasljeđe antropozofa R. Steinera • kvalitetne mreže biciklističkih staza i umreženost s međunarodnim sustavima • kvalitetna vinska cesta • kvalitetna <i>wellness</i> i sportska infrastruktura • visoka koncentracija i blizina sadržaja • profilirane manifestacije	• nedostatak snažno diferencirajuće atrakcijske točke • nedovoljno razvijena infrastruktura i destinacijski lanac vrijednosti ruralnog turizma • nedovoljno valorizirana vrijednost rijeka i jezera za turističku/izletničku namjenu • nedovoljna razina turističke valorizacije resursno-atrakcijske osnove
		Prilike	Prijetnje
		• EU programi/fondovi za projekte turistifikacije resursno-atrakcijske osnove • preferencija „novih“ turista za okolišno očuvanim i autentičnim destinacijama • potraga za „novim“ iskustvima	• nedovoljna financijska, kadrovska i organizacijska snaga jedinica lokalne samouprave za pokretanje turistifikacije resursa • nedovoljno poticanje/edukacija potencijalnih poduzetnika za transformaciju resursa u atrakcije • nedostatak financijskih resursa za EU projekte • neriješeno vlasništvo nad objektima/zemljom

	Turistička suprastruktura	
	Snage	Slabosti
	- kvaliteta raspoloživih smještajnih objekata - kvaliteta usluga u smještajnim objektima - prepoznatljivost gastroponude – nacionalno nagrađivani restorani - definirani <i>incoming</i> programi	- nerazvijena ponuda ruralnog – stacionarnog – turizma - nedostatak kamping ponude - nedostatak ponude manjih smještajnih/hotelskih objekata visoko personalizirane usluge i autentičnog ambijenta - ekonomska snaga <i>incoming</i> agencija - nedovoljna razvijenost trgovačke ponude usmjerene prema turistima
	Turistička suprastruktura	
	Prilike	Prijetnje
	- unapređenje imidža i rastuća atraktivnost Hrvatske - EU fondovi/programi za poticanje malog i srednjeg poduzetništva - segmentacija tržišta - rast interesa za zdravstveni turizam	- nepovoljna investicijska klima u Hrvatskoj - nedostatak institucionalne i stručne podrške u pristupanju (posebice EU) izvorima financiranja - brži razvoj konkurentne ponude u okruženju - nejasan koncept razvoja kontinentalnog turizma u Hrvatskoj - nedostatak financijskih resursa za EU projekte - neriješeno vlasništvo nad objektima/zemljom - ograničavajući prostorni planovi (kampovi)
	Upravljanje destinacijom	
	Snage	Slabosti
	- turizam prihvaćen kao strateško usmjerenje - konkurentno pozicioniranje vodećih smještajnih objekata (zdravlje, sport) - aktivna TZ Županije te sustav turističke zajednice gradova i općina - razvijeni pojedini elementi suvremene turističke promocije - izražena sposobnost povlačenja EU fondova/programa	- kadrovska i financijska potkapacitiranost dionika turističkog razvoja, posebice turističkih zajednica, na destinacijskoj i regionalnoj razini - nedovoljna sredstva za promociju - nedovoljna operativna „turistička“ orijentacija dionika - nedovoljna povezanost i suradnja dionika - nepostojanje modularnih i ciljanih programa kontinuiranog obrazovanja u turizmu - nedovoljna informiranost potencijalnih poduzetnika u turizmu o mogućnostima potpomognutog ulaganja

- nedovoljno razumijevanje suvremenih trendova u turizmu
- nedostatak razvijenog sustava praćenja turističke aktivnosti
- raspoloživost financijskih, kadrovskih i organizacijskih resursa za pokretanje većih destinacijskih projekata
- prepoznatljivost pojedinih destinacija

Prilike	Prijetnje
• obavezna i uvriježena praksa strateškog planiranja i umreženog djelovanja u EU-u • očekivana zakonska regulativa i/ili definiranje sustava destinacijskog menadžmenta u Hrvatskoj • destinacijsko brendiranje	• nedovoljno razvijena praksa i sustav destinacijskog upravljanja u Hrvatskoj • niska prepoznatljivost Županije izvan nacionalnog okvira

Strateške prednosti i nedostaci

Sažimajući ekstenzivno definirane „snage“ i „slabosti“ pojedinih aspekata pozicije Međimurske županije na turističkom tržištu u kontekstu promjena u okruženju, moguće je izdvojiti „strateške prednosti“ na kojima valja temeljiti izgradnju buduće pozicije Međimurske županije u turizmu, odnosno „strateške nedostatke“ koje u svrhu osiguranja njezine buduće konkurentnosti valja minimizirati ili eliminirati:

Strateške prednosti	Strateški nedostaci
• lokacija u sklopu receptivno i emitivno jake srednjoeuropske makroregije • međunarodno relevantne prirodno-rekreacijske turističke atrakcije (Mura - Drava) • potencijal konkurentnog umrežavanja resursno-atraksijske osnove i turističke ponude • lijep, ureden, specifičan rijekama omeđen, malen i raznolik prostor • poduzetnički mentalitet • otvorenost prema turizmu	• nepovezanost turističkog sustava i nerazvijeni lanci vrijednosti pojedinih turističkih proizvoda • nedovoljni financijski, organizacijski i kadrovski kapaciteti za snažniji razvoj turizma • izostanak kontinuirane razvojne politike u turizmu • nedovoljna prepoznatljivost Međimurja kao turističke destinacije

Područja strateškog djelovanja

Kao polazni okvir za utvrđivanje načela i vrednovanje mogućih scenarija razvoja turizma te postavljanje vizije, ciljeva i koncepcije razvoja turizma Međimurske županije, u nastavku se definiraju poželjna/moguća područja djelovanja kao sredstva neutraliziranja prijetnji i korištenja prilika iz okruženja. Područja strateškog djelovanja definiraju se povezivanjem segmenata SWOT analize definiranjem četiriju skupa različitih usmjerenja koje razvoj turizma Međimurja potiču sljedećim aktivnostima:

- (i) valoriziranje snaga Međimurja i prilika iz okruženja

- (ii) djelovanje na slabe strane Međimurja korištenjem prilika iz okruženja
- (iii) korištenje snaga Međimurja da bi se neutralizirale prijetnje iz okruženja
- (iv) isticanje slabosti tržišne pozicije Međimurja koje je moguće korigirati i unatoč prijetnjama iz okruženja.

Tablica 4.1. Područja strateškog djelovanja na turistički razvoj Međimurske županije

	Snage	Slabosti
Prilike	• diversifikacija/osnaživanje turističkih proizvoda Županije i međusektorsko povezivanje • jačanje kapaciteta za prihvrat sredstava EU fondova/programa	• kadrovsko, organizacijsko i financijsko povezivanje/jačanje institucija destinacijskog menadžmenta/dionika turističkog razvoja • definiranje i prihvaćanje zajedničkih razvojnih prioriteta na županijskoj i destinacijskoj razini
Prijetnje	• financijsko i nefinancijsko poticanje poduzetnika u turizmu • jačanje sustava specijalističkog i cjeloživotnog obrazovanja za turizam	• aktivnosti u funkciji brendiranja Županije i jačanja imidža • jačanje promocijskih aktivnosti • jačanje prodajnih mehanizama

Izvor: Institut za turizam

Pred nositelje županijske politike kao jedan od ključnih izazova nameće se diversifikacija i osnaživanje turističkih proizvoda Županije jačanjem i produbljivanjem destinacijskog lanca vrijednosti te međusektorskim povezivanjem. U tom se kontekstu prepoznaje potreba povezivanja dionika na županijskoj i destinacijskoj razini (posebice u javnom sektoru) te definiranje/prihvaćanje zajedničkih razvojnih prioriteta kao sredstva jačanja razvojnog potencijala Županije u uvjetima nedovoljnih financijskih i kadrovskih resursa, uz jačanje kapaciteta za prihvrat sredstava EU fondova/programa. U uvjetima izrazito jake konkurencije iz okruženja, nameće se potreba jačanja sustava financijskih i nefinancijskih poticaja da bi se – u ograničenom vremenskom horizontu – pridonijelo tržišnoj opstojnosti novih poduzetničkih poduhvata u turizmu. Pri tome, takav sustav posebno valja usmjeriti i prema uspostavi kvalitetnog, potrebama prilagodljivog, specijalističkog i cjeloživotnog obrazovanja u turizmu. Konačno, kao sredstvo neutraliziranja prijetnji iz okruženja te korekcija slabosti vezanih uz tržišnu poziciju Međimurske županije, nameću se strategije u sferi marketinga i to prije svega u segmentu brendiranja Županije i jačanja imidža, ali i osnaživanja prodajnih mehanizama te promocijskih aktivnosti.

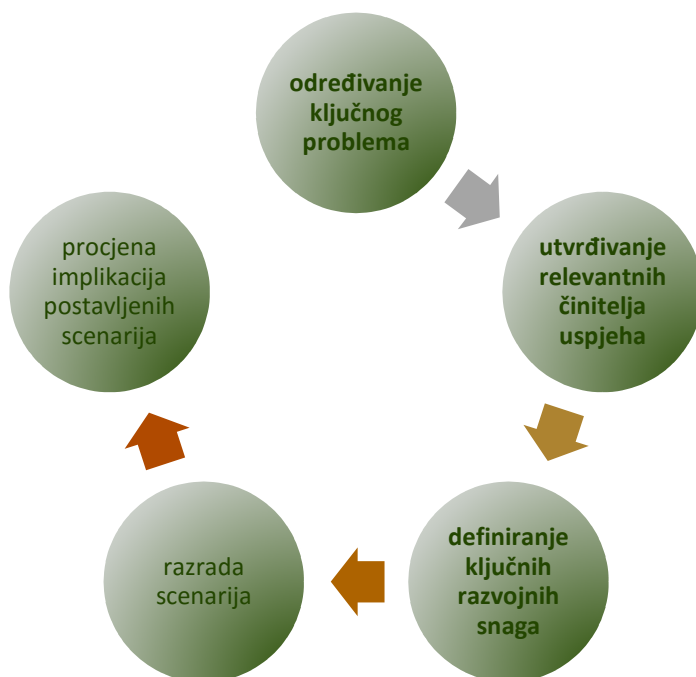
5. Scenariji i načela razvoja turizma

Proces oslikavanja željene budućnosti turizma Međimurja mora počivati na dubinskoj analizi internog i eksternog okruženja i sagledavanju te vrednovanju mogućih razvojnih opcija, ali i na razumijevanju vrijednosnog sustava dionika te odrednica suvremenih turističkih kretanja koji, kao ideje vodilje, na temelju sustava definiranih razvojnih načela uspostavljanju kriterije za odabir smjera razvoja te postavljanje ciljeva i koncepcije razvoja.

5.1. Scenarij analiza razvoja turizma Međimurja

Planiranje zasnovano na modelu scenarij analize omogućava sagledavanje učinka promjena faktora internog i eksternog okruženja koji, kao varijable modela ponašanja, izravno i neizravno utječu na dinamiku pojave. Valorizirajući i kritički propitujući različite „verzije“ budućnosti, takav model osigurava platformu za proaktivno djelovanje u funkciji ostvarivanja poželjnog rezultata, odnosno adekvatnu pripremu za alternativne - neželjene - ishode.

Slika 5.1. Ključni koraci scenarij analize

Izvor: Institut za turizam

Uobličavanje relevantnih, koherentnih, vjerojatnih i prihvatljivih scenarija razvoja turizma Međimurske županije podrazumijevalo je dvorazinsko odvijanje procesa prognoziranja te uključivanje širokog spektra stručnjaka iz različitih područja. To je omogućilo sagledavanje pojava/problema iz različitih perspektiva/interesa te njihovo razumijevanje iz eksterne (tim eksperata Instituta za turizam) te interne perspektive (stručnjaci i dionici s

područja Županije). U prvom je koraku scenarije razvio i vrednovao ekspertni tim Instituta za turizam, da bi se u drugom koraku na strateškoj radionici postavljeni scenariji u izravnoj interakciji ekspertnih timova Instituta za turizam i Međimurske županije (predstavnicima javnog sektora, sustava turističkih zajednica, privatnog sektora kao i institucija zaštite, istraživanja i prezentacije prirodne i kulturne baštine) i raspravili, korigirali i verificirali. Diskusija i približavanje stavova dionika na koncu je, uz povezivanje s načelima razvoja, rezultirala i predlaganjem/prepoznavanjem poželjnog scenarija/modela razvoja turizma Županije.

Scenariji razvoja turizma Međimurja

Analiza internog okruženja, tržišnih trendova i konkurentske pozicije Županije, kao i utvrđene strateške prednosti i nedostaci te područja strateškog djelovanja, ukazuju na niz činitelja uspjeha u sferi turističke politike, resursno-atraksijske osnove te razvoja proizvoda koji će određivati turistički razvoj Županije u sljedećih pet godina. Riječ je o činiteljima kao što su:

- financijski, organizacijski i kadrovski kapaciteti za razvoj turizma
- konzistentnost županijske i destinacijskih turističkih politika
- poduzetnički mentalitet i potencijal konkurentskog umrežavanja
- relevantnost portfelja turističkih proizvoda te širina i dubina lanca vrijednosti destinacijskih/županijskih turističkih proizvoda
- kultura života i rada
- lokacija, pejzaž i prirodno-rekreacijski resursi
- prepoznatljivost Međimurja kao turističke destinacije.

Iako svaki od navedenih činitelja utječe, pozitivno ili negativno, na razvojni potencijal turizma Međimurske županije, svi oni i odražavaju, uz razumijevanje učinaka eksternih faktora kao što su očekivani pozitivni trendovi potražnje i sve snažnija konkurencija u okruženju, županijske turističke politike iskazane primjerice u sposobnosti aktiviranja prirodnih i kulturnih resursa, pokretanju i usmjeravanju poduzetništva ili pak jačanju imidža. Pri tome se, u uvjetima ograničenih resursa i značajnih proračunskih ograničenja, posebno snažno nameće i aspekt sposobnosti i interesa javnih dionika razvoja turizma na destinacijskoj i županijskoj razini da se povežu i integriraju resurse da bi osnažili djelovanje turističke politike. Stoga su kao dvije ključne razvojne snage Međimurske županije prepoznate upravo:

- (i) obilježja mjera turističke politike usmjerena prema poduzetništvu
- (ii) razina integracije destinacijskog/županijskog upravljanja i menadžmenta u turizmu.

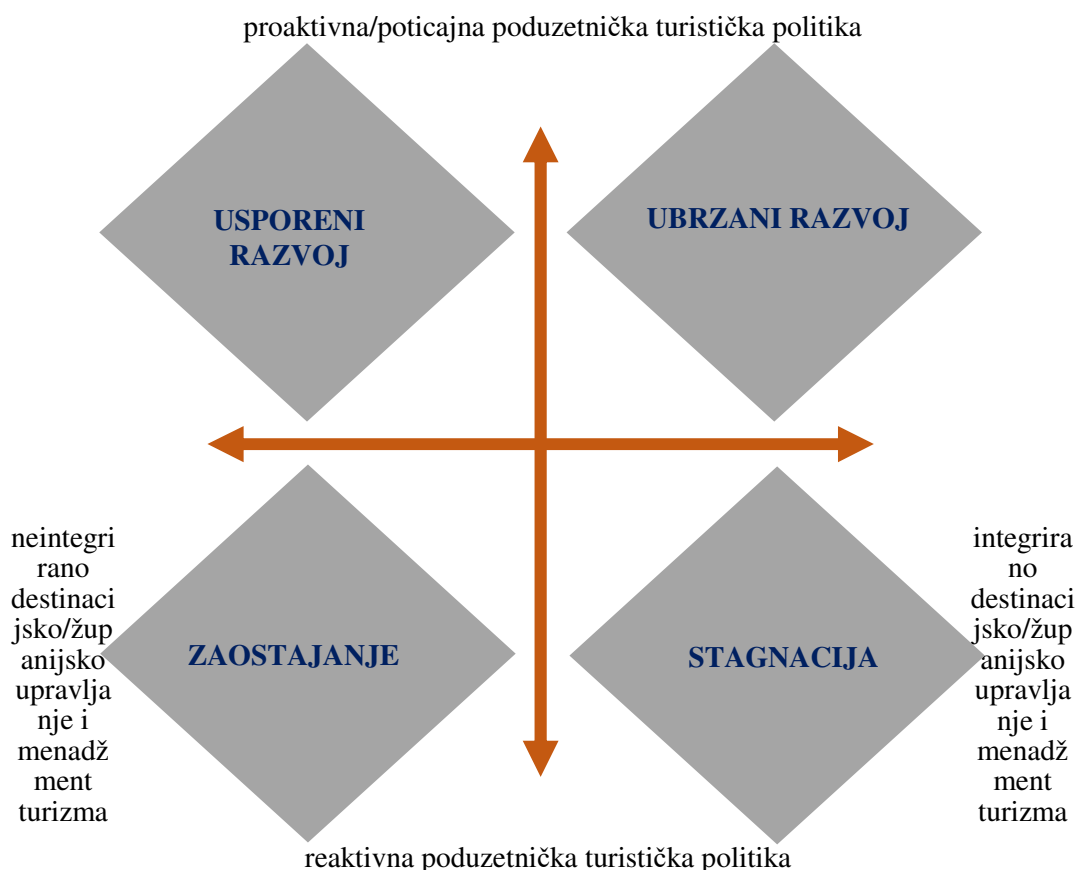
Budući da je riječ o primarnim čimbenicima koji određuju/utječu na uspješnost destinacijskog menadžmenta i upravljanja, aktiviranje resursne osnove, podizanje razine vještina izravno i neizravno uključenih u turizam, poticanje javno-privatnog umrežavanja te pokretanje uspješnih poduzetničkih poduhvata i međuodnos njihovih različitih obilježja, stvara prostor za sagledavanje budućih turističkih kretanja na području Županije. Tako je moguće prepoznati četiri scenarija razvoja koji imaju bitno različite implikacije na turistički tržišni potencijal Međimurja:

- i. **Scenarij I: Usporeni razvoj** – riječ je o scenariju koji podrazumijeva:

- proaktivnu/poticaјnu poduzetničku turističku politiku zasnovanu na strateški usklađenim mjerama i programima usmjerenim na stvaranje prilika za poduzetničku aktivnost (primjerice podizanje kvalitete i ponude javne turističke infrastrukture, marketinške aktivnosti, uklanjanje razvojnih barijera), financijsko i nefinancijsko poticanje privatnog poduzetništva (npr. priprema za korištenje raspoloživih EU programa/fondova, pripremne aktivnosti razvoja potencijalnih projekata, posebice u sferi javno-privatnog poduzetništva), edukaciju te podizanje razine svijesti javnosti i poduzetnika o važnosti/obilježjima turizma
 - neintegrirano destinacijsko/županijsko upravljanje i menadžment turizma kao odraz nemogućnosti stvaranja konsensusa nositelja izvršne vlasti jedinica lokalne/regionalne samouprave te destinacijskog/županijskog turističkog menadžmenta o operacionalizaciji zajedničke vizije, ciljeva i koncepcije županijskog razvoja turizma u procesima financijskog, organizacijskog i kadrovske integriranja/povezivanja županijskih i destinacijskih resursa.
- ii. **Scenarij II: Ubrzani razvoj** – riječ je o scenariju koji podrazumijeva:
- proaktivnu/poticaјnu poduzetničku turističku politiku (kao kod Scenarija I)
 - integrirano destinacijsko/županijsko upravljanje i menadžment turizma iskazani uspostavljenim konsensusom nositelja izvršne vlasti jedinica lokalne/regionalne samouprave te destinacijskog/županijskog turističkog menadžmenta o operacionalizaciji zajedničke vizije, ciljeva i koncepcije županijskog razvoja turizma; to podrazumijeva financijsko, organizacijsko i kadrovsko integriranje/povezivanje županijskih i destinacijskih resursa u smjeru ostvarivanja zajedničkih/županijskih prioriteta programa/projekata razvoja turizma.
- iii. **Scenarij III: Stagnacija** – riječ je o scenariju koji podrazumijeva:
- reaktivnu poduzetničku turističku politiku kao odraz nemogućnosti nositelja turističke politike da osigura potrebne resurse za uspostavljanje poticajnog poduzetničkog okruženja te turističke politike koja se dominantno orijentira na „zaštitničku funkciju“ i reakciju na iskazane interese poduzetnika
 - integrirano destinacijsko/županijsko upravljanje i menadžment turizma (kao kod Scenarija II).
- iv. **Scenarij IV: Zaostajanje** – riječ je o scenariju koji podrazumijeva:
- reaktivnu poduzetničku turističku politiku (kao kod Scenarija III)
 - neintegrirano destinacijsko/županijsko upravljanje i menadžment turizma (kao kod Scenarija I).

Polazeći od prepoznatih ključnih faktora razvoja turizma Međimurja, kao i očekivanih eksternih prilika/prijetnji iz okruženja (rast potražnje, segmentacija tržišta, diversifikacija proizvoda, preferencija „novih“ turista za okolišno očuvanim i autentičnim destinacijama, rast konkurentne ponude u okruženju, postupan oporavak hrvatskog gospodarstva), u nastavku se implikacije svakog od scenarija sagledavaju iz perspektive razvoja ponude i turističkih proizvoda, imidža te investicijske klime.

Slika 5.2. Mogući scenariji razvoja turizma Međimurske županije do 2020. godine

Izvor: Institut za turizam

Implikacije pojedinih scenarija

SCENARIJ I: USPORENI RAZVOJ

Ključne odrednice

- nepovezan/neusklađen razvoj turizma na županijskoj razini i razini pojedinih destinacija
- nedovoljni financijski, ljudski i organizacijski resursi za realizaciju potrebnih programa/projekata
- niska razina poticaja poduzetnicima
- privatni razvojni interesi/projekti se privlače/usmjeravaju sukladno sposobnostima pojedinih jedinica lokalne samouprave

Turistički proizvodi i stanje ponude

- zadržavanje postojećeg proizvodnog portfelja uz postupno jačanje kvalitete i tržišne snage
- priprema razvoja novih proizvoda, ali bez mogućnosti da se ozbiljnije krene u njihovu tržišnu komercijalizaciju
- rast i razvoj ponude slijedi postojeće trendove
- ograničene mogućnosti poduzimanja značajnijih projekata podizanja tržišne prepoznatljivosti turizma Županije
- razvoj ponude dominantno je vezan uz postojeće poduzetnike i manje nove poduzetnike koji tržišne prilike vezuju uz postojeće

	turističke tokove
Investicijska klima	• investicijska klima se poboljšava • unapređenje investicijske klime poticano je promjenom vanjskog okruženja (rast potražnje i podizanje razine gospodarske aktivnosti) te uspostavljenom infrastrukturom za podršku investitorima; konfuziju stvaraju nejasni/neusklađeni smjerovi razvoja turizma na županijskoj i destinacijskoj razini • ograničene mogućnosti financijske i kadrovske podrške potencijalnim investitorima
Imidž	• realizacija programa razvoja konkurentnog turističkog brenda Županije te aktivnosti komunikacije s tržištem uvjetovana je niskom razinom raspoloživih sredstava
Potencijal rasta	• nastavak rasta potražnje na osnovi povoljnih kretanja u okruženju uz marginalno povećavanje smještajnih kapaciteta (manji objekti)

SCENARIJ II: UBRZANI RAZVOJ

Ključne odrednice	• konceptijski usklađene aktivnosti/mjere razvoja na razini regionalne i lokalne samouprave te uspostavljen konsenzus o prioritetnim programima razvoja turizma Županije • integracija financijskih, ljudskih i organizacijskih resursa sustava turističkih zajednica te jedinica lokalne/regionalne samouprave u realizaciji prioritetnih programa razvoja turizma • realizacija nekoliko većih „image-maker“ županijskih programa • privatni razvojni interesi/projekti usmjeravaju se sukladno uspostavljenim razvojnim prioritetima
Turistički proizvodi i stanje ponude	• sadržajno obogaćivanje i prostorno širenje postojećeg proizvodnog portfelja • priprema razvoja novih proizvoda i podrška njihovoj realizaciji / tržišnoj komercijalizaciji (javni turistički projekti) • ubrzani rast poduzetničke ponude različitih aktivnosti / proizvoda i usluga usmjerenih prema potražnji jednodnevnih posjetitelja i turista potaknuti jačanjem prepoznatljivosti i tržišne penetracije Međimurja na domaćem i međunarodnom tržištu • širenje portfelja smještajnih objekata uz pokretanje jednog do dva nova veća razvojna projekta
Investicijska klima	• značajno unapređenje investicijske klime: proaktivni sustav promocije i privlačenja investicija lokalnih i vanjskih poduzetnika, pokretanje investicija u javnu turističku infrastrukturu te inauguriranje financijskog i nefinancijskog poticanja investicija

	aktivnosti ubrzavanja investicijske aktivnosti usklađene s razvojnim usmjerenjima Županije i pojedinih JLS
Imidž	snažna i kontinuirana realizacija programa razvoja konkurentnog turističkog brenda Županije te aktivnosti komunikacije s tržištem
Potencijal rasta	ubranje rasta potražnje u drugom dijelu planskog razdoblja uz skokovite promjene broja noćenja/posjetitelja ovisno o aktivizaciji većih razvojnih/imidž projekata i projekata povećanja smještajnog kapaciteta

SCENARIJ III: STAGNACIJA

Ključne odrednice	- konceptijski usklađene aktivnosti/mjere razvoja na razini regionalne i lokalne samouprave - učinak integracije ograničen je nedovoljnim pokretanjem usmjeravanih poduzetničkih aktivnosti obogaćivanja lanca vrijednosti postojećih i novih turističkih proizvoda - pozornost nositelja javne vlasti usmjerena je na mjere zaštite prirodnih/kulturnih resursa - nedovoljno efikasna upotreba javnih sredstava za turističke projekte može dovesti u pitanje srednjoročnu razvojnu orijentaciju prema turizmu i usporavanje ulaganja u turizam
Turistički proizvodi i stanje ponude	- realizaciju pojedinačnih javnih turističkih projekata vezanih uz širenje lanca vrijednosti postojećih i novih proizvoda u petogodišnjem vremenskom horizontu ne prate i privatni poduzetnički projekti usmjereni na njihovu intenzivniju tržišnu komercijalizaciju - pokretanje novih projekata javne turističke infrastrukture uz izostanak multiplikativnog učinka na pokretanje gospodarske aktivnosti vezane uz nove poduzetničke poduhvate - razvoj ponude dominantno je vezan uz postojeće poduzetnike i manje poduzetnike koji tržišnu priliku povezuju uz postojeće turističke tokove
Investicijska klima	realizaciju pojedinačnih javnih turističkih projekata vezanih uz širenje lanca vrijednosti postojećih i novih proizvoda u petogodišnjem vremenskom horizontu ne prate i privatni poduzetnički projekti usmjereni na njihovu intenzivniju tržišnu komercijalizaciju
Imidž	konceptualno definiran program razvoja konkurentnog turističkog brenda Županije izložen riziku nedostatka stvarne promjene kvalitete i sadržaja turističke ponude
Potencijal rasta	nastavak rasta potražnje na osnovi povoljnih kretanja u okruženju te boljeg korištenja postojećih kapaciteta uz

postupnu stagnaciju rasta

SCENARIJ IV: ZAOSTAJANJE

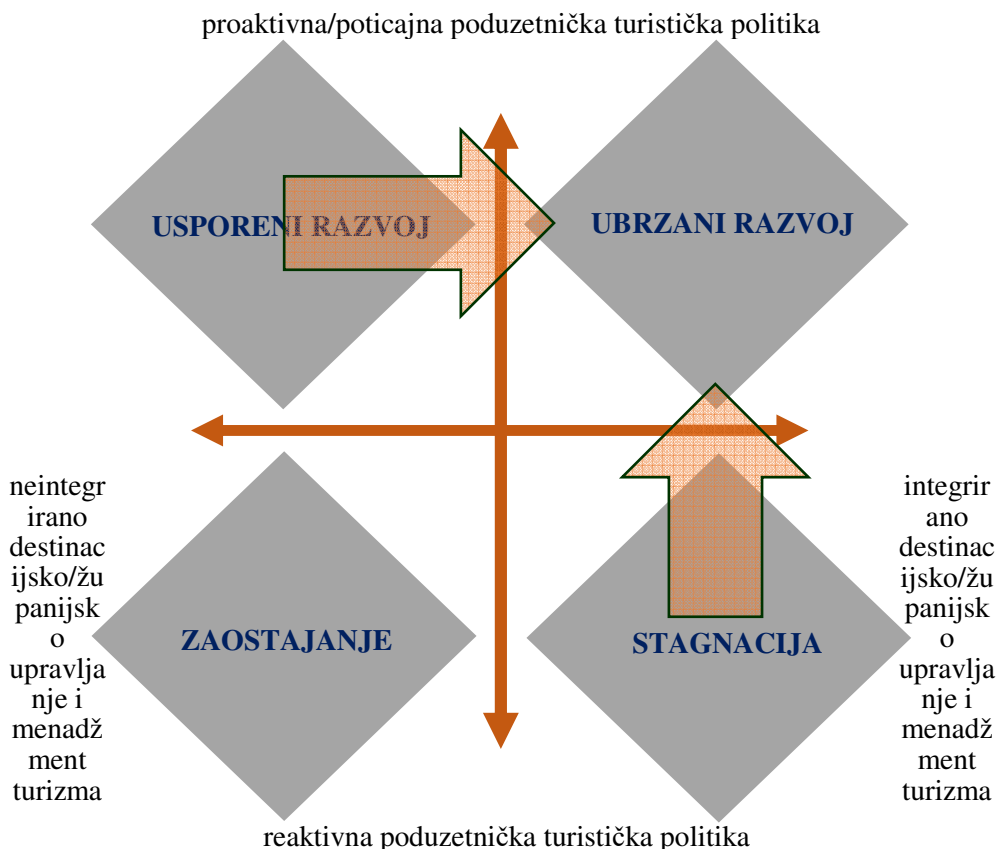
Ključne odrednice	• u uvjetima koncepcijski neusklađenih aktivnosti/mjera regionalne i lokalne samouprave te reaktivnog sustava poticanja, daljnji razvoj turizma zasniva se na pojedinačnim inicijativama/sposobnostima zaposlenih u javnom sektoru te interesima pretežito lokalnih poduzetnika • bez integracije financijskih, ljudskih i organizacijskih resursa sustava turističkih zajednica i jedinica lokalne i regionalne samouprave u realizaciji prioriternih programa poticanja i izgradnje/unapređenja javne turističke infrastrukture, bitno su ograničene mogućnosti širenja i produbljivanja destinacijskog lanca vrijednosti turističkih proizvoda
Turistički proizvodi i stanje ponude	• zadržavanje postojećeg proizvodnog portfelja • ideje/inicijative za razvoj novih proizvoda nije moguće realizirati zbog nedostatne organizacijske, financijske i kadrovske podrške • nedostaje ekonomska i stručna snaga za poduzimanja značajnijih projekata podizanja tržišne prepoznatljivosti turizma Županije • unapređenje kvalitete turističkih proizvoda vezano je dominantno uz lokalne poduzetničke inicijative nižeg investicijskog intenziteta
Investicijska klima	• investicijska klima odraz je promjena vanjskog okruženja (rast potražnje i podizanje razine gospodarske aktivnosti) uz nejasne signale koji dolaze iz sustava regionalne i lokalne samouprave te sustava turističkih zajednica • izostaje značajnija mogućnost osiguranja financijske i kadrovske podrške potencijalnim investitorima
Imidž	• izostaje definiranje i provedba programa razvoja konkurentnog turističkog brenda Županije, a Međimurje prepoznatljivost usporeno gradi na temelju različitih poduzetničkih inicijativa
Potencijal rasta	• pozitivni trendovi iz okruženja neutraliziraju se učincima neadekvatne turističke politike, što rezultira stagnacijom rasta te padom konkurentne sposobnosti

Poželjan razvojni scenarij

Pretpostavke i razvojne implikacije opisanih scenarija razvoja turizma nedvojbeno ukazuju na to da nositelji turističke politike Međimurske županije trebaju, u optimiziranju razvojnog okvira, težiti uspostavljanju integriranog destinacijskog/županijskog upravljanja i menadžmenta turizma te poticajnoj poduzetničkoj turističkoj politici usmjerenoj na stvaranje prilika za poduzetničku aktivnost te financijsko i nefinancijsko poticanje

poduzetništva. Pri tome se kao jedan od ključnih čimbenika nameće i operacionalizacija zajedničke vizije, ciljeva i koncepcije županijskog razvoja turizma financijskim, organizacijskim i kadrovskim integriranjem/povezivanjem županijskih i destinacijskih resursa u smjeru ostvarivanja zajedničkih/županijskih prioritetnih programa/projekata razvoja turizma.

Slika 5.3. Poželjan scenarij razvoja turizma Međimurske županije do 2020. godine

Izvor: Institut za turizam

Ostvarenje ovih interno uvjetovanih pretpostavki implicira realizaciju scenarija ubranog rasta pri čemu nije realno očekivati ni brzo ni lagano mijenjanje dosadašnjeg modela upravljanja i menadžmenta u turizmu, kao ni inauguraciju efikasne turističke politike usmjerene na poticanje poduzetničke aktivnosti. U tom smislu, poželjan scenarij razvoja turizma Međimurja, odnosno poželjan razvojni okvir, potrebno je tražiti u što bržoj primjeni integracijskih i poticajnih procesa, odnosno prepoznavanju i neutraliziranju ograničenja koja se u njihovoj inauguraciji pojavljuju. S druge strane, sasvim je sigurno da razvojni okvir koji opisuju scenariji zaostajanja i stagnacije ne predstavljaju poželjnu razvojnu opciju za turizam Međimurja jer imaju negativne učinke na konkurentnost te korištenje raspoloživog prostora, prirodnih i kulturnih resursa kao i ljudskog potencijala.

5.2. Načela razvoja turizma

Okvir za definiranje načela razvoja turizma, kao osnovnih stupova i ideja vodio je promišljanja turizma Županije, u budućnosti proizlazi, kako iz strateških dokumenata višeg reda te relevantnih županijskih sektorskih studija, tako i iz stavova dionika o željenim smjerovima razvoja. Težeći povećanju blagostanja lokalnog stanovništva, očuvanju

prirodne i kulturne baštine te rastu konkurentske sposobnosti turizma Županije, načela razvoja turizma Međimurske županije do 2020. godine moraju odražavati viziju razvoja Međimurja³⁰ kao prostora snažnog poduzetništva zasnovanog na znanju i inovacijama, očuvanoj prirodi i kulturnoj baštini te visokoj kvaliteti življenja koja se operacionalizira na temelju tri strateška cilja: (i) rast i razvoj gospodarstva, (ii) dobrobit stanovništva, te (iii) očuvanje prirodnih resursa i razvoj održive infrastrukture. *Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine* pri tome prepoznaje deset načela razvoja turizma: povećanje razine blagostanja, partnerstvo, institucionalno dereguliranje, ekološki odgovoran razvoj, hotelijerstvo kao pokretač investicijskog ciklusa, kultura kvalitete, više od sunca i mora, turizam na cijelom prostoru, autentičnost i kreativnost, hrvatski proizvod za hrvatski turizam, dok *Strateški marketing plan turizma Međimurske županije do 2020. godine* kao ključna načela turističkog razvoja izdvaja partnerstvo, osjećaj za mjesto, ekološku odgovornost, inovativnost te kulturu kvalitete. Važan okvir razvoja, posebice u kontekstu korištenja EU fondova/programa, pruža i sedam „vodećih inicijativa” *Europske strategije za pametan, održiv i uključiv rast - Europa 2020*: digitalna agenda za Europu, unija inovacija, mladi u pokretu, učinkovito iskorištavanje resursa, industrijska politika za doba globalizacije, program za nove kvalifikacije i radna mjesta te platforma za borbu protiv siromaštva.

Kad se okviru koji pružaju strateški dokumenti pridruže i stavovi dionika (poglavlje 2.3.) koji naglašavaju važnost kontinuirane razvojne politike, zaštite okoliša, obrazovanja, povezivanja i umrežavanja, unapređenja kvalitete te unapređenja promocije i prodaje, slijedi da načela razvoja turizma Županije, povezana konceptom održivog razvoja, objedinjuju i utvrđene razvojne okvire i usmjerenja te očekivanja dionika. Održiva uporaba prostora te prirodne, kulturne i povijesne baštine, odnosno iskaza kulture života i rada lokalnog stanovništva u turistički valoriziranim destinacijama, ali i dijelovima Županije koji još uvijek nisu izloženi intenzivnijoj turističkoj potražnji, može, naime, osigurati turistički razvoj koji podiže kvalitetu življenja lokalnog stanovništva, čuva baštinu te jača poduzetništvo zasnovano na znanju i inovacijama. Potvrđuju to i stavovi dionika koji ukazuju na to da turistički razvojni potencijali Međimurja nisu iskorišteni, kao i da bi odrednice dugoročnog poželjnog razvoja Međimurja trebale odražavati koncepte prostora zdravog života (uključujući održive energente, zdravu i lokalnu hranu, uređeni okoliš, nauk R. Steinera, sklad čovjeka i prirode, a posebice ekološki očuvan prostor rijeka i visoku bioraznolikost), otoka između Mure i Drave te povijesnog središta obitelji Zrinski.

Sustav načela održivog razvoja, prilagođen specifičnim obilježjima unutarnjeg i vanjskog okruženja Međimurske županije, moguće je prikazati pomoću devet međusobno povezanih i uvjetovanih načela (Slika 5.4.), grupiranih u tri skupine koja, valorizirajući društvene vrijednosti i vanjsko okruženje, od nositelja županijske turističke politike i dionika turističkog razvoja zahtijevaju prostorno-ekološku, društvenu i ekonomsku održivost.

Načela prostorno-ekološke održivosti osnovica su upravljanja prostorom i prirodnom baštinom, ali i usmjeravanja gospodarskih i društvenih aktivnosti na području Županije. Prema važnosti za razvoj turizma posebno se ističu:

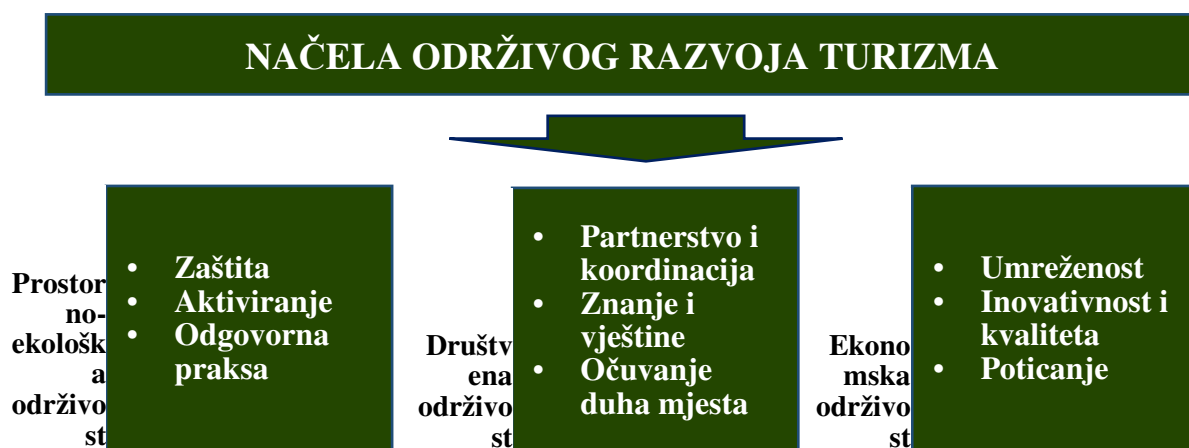
- **Načelo zaštite** – podrazumijeva inzistiranje na poduzimanju aktivnosti koje osiguravaju čuvanje kakvoće okoliša, georaznolikosti, bioraznolikosti i krajobraza, kao i primjenu

³⁰ Razvojna strategija Županije 2011.-2013. (2016.) te Prijedlog svrhe mjera, nositelja i pokazatelja (radni dokument za pripremu članova radnih skupina za III. radionicu izrade Razvojne strategije Međimurske županije do 2020.; Regionalna razvojna agencija Međimurje, Redea)

postupaka minimiziranja rizika, praćenja utjecaja te sprečavanja mogućih šteta negativnog djelovanja turističke aktivnosti na okoliš.

- **Načelo aktiviranja** – prostor te prirodna i kulturna baština temelj su uspostavljanja mreže nosivih turističkih sadržaja prilagođenih potrebama i očekivanjima suvremenih posjetitelja kao sredstva oživotvorenja resursno utemeljene strategije razvoja turizma Županije.
- **Načelo primjene odgovorne prakse** – široka i dosljedna primjena različitih „zelenih“ praksi u poslovanju gospodarskih subjekata u turizmu osnova je podizanja ukupne konkurentnosti i prepoznatljivosti turizma Županije te smanjivanja i operativnih troškova i štetnih utjecaja na okoliš.

Slika 5.4. Sustav načela razvoja turizma Međimurske županije do 2020. godine

Izvor: Institut za turizam

Odrednice društvene održivosti, odnosno društvenog prihvatnog kapaciteta osnovica su valorizacije aktivnosti usmjerenih na očuvanje identitetskih obilježja lokalne zajednice te upravljanje i kvalitetu ljudskog potencijala:

- **Načelo partnerstva i koordinacije** - pretpostavlja suradnju dionika turističke aktivnosti na lokalnoj i županijskoj razini, podizanja razine međusobnog povjerenja i uključenosti u donošenje razvojnih odluka, kao i javnog usklađivanja i/ili usmjeravanja turističkih razvojnih prioriteta Međimurja .
- **Načelo znanja i vještina** – u uvjetima rastuće konkurencije i mijenjajućeg okruženja naglašava važnost podizanja razine znanja i vještina, kako poduzetnika/menadžmenta i zaposlenih u djelatnostima izravno ili neizravno vezanim uz turizam, tako i različitih skupina stanovništva Županije koje se tek spremaju ući na tržište rada i turističko tržište.
- **Načelo očuvanja duha mjesta** – štiteći kvalitetu života lokalnog stanovništva, ali i osiguravajući mogućnost posjetiteljima da dožive specifičnu i autentičnu sliku Međimurja, načelo podrazumijeva uspostavljanje povezujućih kriterija kreiranja suvremene turističke ponude i dinamike razvoja ruralnih i urbanih područja Županije.

Odrednice ekonomske održivosti temelj su osiguranja tržišne održivosti turističkih poduzetničkih projekata te generiranja njihovih ukupnih pozitivnih učinaka na okruženje, a moguće ih je iskazati sljedećim načelima:

- **Načelo umrežavanja** – osiguranje/uspostavljanje poticajnog okruženja i instrumenata umrežavanja dionika turističke aktivnosti usmjerenih na širenje sustava doživljaja, jačanje

povezanosti turističkih i neturističkih aktivnosti te horizontalnu i vertikalnu integraciju pružatelja turističkih usluga.

- **Načelo inovativnosti i kvalitete** – potreba diferencijacije i jačanja konkurentskih sposobnosti u uvjetima visoke razine konkurencije i EU orijentacije na „pametan“ rast i osjećaj za gosta, a zatim kvaliteta te inovacija ponude nameću se kao načela poslovanja svih gospodarskih subjekata u turizmu Međimurja, ali i kao okvir usmjeravanja destinacijske/županijske turističke politike.
- **Načelo poticanja** – u uvjetima još uvijek nedovoljno razvijenih turističkih proizvoda Županije i njezine tržišne prepoznatljivosti, načelo podrazumijeva uspostavljanje sustava financijskog i nefinancijskog poticanja tržišno održivih turističkih poduhvata koji multiplikativnim učincima imaju potencijal polučiti pokretanje dodatne gospodarske aktivnosti i zapošljavanja u okruženju, kao i povećanja apsorpcijskog kapaciteta turističkog sektora za korištenje EU fondova/programa.

6.

Vizija i ciljevi turističkog razvoja

6.1. Vizija turističkog razvoja

Uspostavljajući poželjnu sliku budućnosti, vizija destinacijskog turističkog razvoja predstavlja usklađen, jasan i sažet iskaz onoga što razvojni dionici, izvršna vlast i stanovnici očekuju i žele postići u turizmu. Takva vizija, osim što ima snagu povezati i mobilizirati različite interesne skupine u ostvarenju zajedničkog cilja, pruža stalan skup kriterija za valoriziranje učinaka alternativnih razvojnih usmjerenja, mjera i programa tijekom dužeg (planskog) razdoblja. Vizija, stoga, mora odražavati ključne odrednice vrijednosnog sustava stanovnika Županije koje ocrtavaju kulturno-povijesni identitet i način života, ali i očekivanja, razvojne aspiracije i prioritete dionika te razumijevanje internog i eksternog okruženja, mogućih razvojnih opcija i razvojnih načela.

Iskaz vizije razvoja turizma Međimurske županije do 2020. godine stoga je rezultat provedenog konzultativnog/participativnog procesa tijekom kojeg su, u organizaciji Međimurske županije, sudjelovali brojni dionici razvoja turizma Međimurja. Takav proces pretpostavka je usklađenog i interesno povezanog djelovanja lokalne i regionalne samouprave, različitih institucija javnog sektora, privatnih poduzetnika, različitih građanskih udruga i/ili pojedinaca u provedbi aktivnosti ostvarivanja vizije.

Polazni okvir za definiranje vizije nude odrednice vrijednosnog sustava stanovnika Županije relevantne za razvoj turizma prema kojima je Međimurje, kao samostalna zemljopisna cjelina, nositelj identiteta. Pri tome se izdvajaju ključne identitetske osobine, poput posebnosti, očuvanosti, aktivnosti i zdravlja, koje odražavaju obilježja izdvojenog „otočnog“ (*Insula inter Muram et Dravam*) kontaktnog područja različitih kultura i naroda te raznolikih prirodnih vrijednosti (*Hortus Croatiae*). Kao relevantne odrednice vrijednosnog sustava Županije nameću se i radišnost i poduzetnost stanovnika, očuvanost/čuvanje prirodne i kulturne baštine, ali i način življenja, uključujući i brojne priče i legende ispričane i ispjevane tijekom bogate povijesti. Dionici ključne odrednice željenog imidža Međimurja povezuju s konceptima zdravog života, zelenila, čistoće i zdravlja te sklada čovjeka i prirode (održivi energenti; zdrava, lokalna hrana; uređen okoliš; R. Steiner; ekološki očuvan prostor rijeka, visoka bioraznolikost, uređenost), ali i povijesti (povijesno središte obitelji Zrinski) te kulture. Pri tome su kao najvažnije atrakcije Županije, i iz perspektive posjetitelja i iz perspektive lokalnog stanovništva, izdvojene upravo točke koje povezuju kulturu i povijest te zaštićenu baštinu: Vinska cesta Međimurja, Stari grad Zrinskih s perivojem, Regionalni park Mura - Drava.

Osim na diskusiji o relevantnim odrednicama vrijednosnog sustava, konzultativni/participativni proces zasnivao se i na traženju zajedničkih i zadovoljavajućih odgovora na četiri pitanja o željenim obilježjima i temeljima razvoja turizma Međimurja u predvidivoj budućnosti koji određuju i ključne odrednice vizije turističkog razvoja:

- Kakav bi trebao biti turizam na području Međimurja?
- Koje turističke proizvode na području Međimurja treba proizvoditi/nuditi?
- Koji su ključni razlikovni elementi Međimurja u odnosu na konkurenciju?

- Kakvo upravljanje turizmom želimo u Međimurju?

Uvažavajući globalne trendove u turizmu te relevantno konkurentsko okruženje i potencijal resursno-atraksijske osnove Međimurja, dobiveni odgovori, iskazani ključnim odrednicama i specifičnim iskazima, prezentiraju se u nastavku.

Tablica 6.1. Ključne odrednice razvojne vizije turizma Međimurja

Ključne odrednice	Specifični iskazi
Kakav bi trebao biti turizam na području Međimurja?	
• konkurentan u srednjoeuropskom okruženju • proizvodno orijentiran • inovativan • ekološki održiv • integriran u očuvanu kulturu života i rada zajednice	Razvijenost turističkog proizvoda Međimurja dostiže razinu koja omogućava ravnopravnu tržišnu utakmicu u okruženju vodećih srednjoeuropskih kontinentalnih destinacija/regija. Konkurentske sposobnosti Međimurja proizlaze iz oživotvorene i tržišno prepoznatljive mješavine inovativnih i ekološki održivih doživljaja zdravog i dinamičnog odmora koji u svakom elementu destinacijskog lanca vrijednosti zrcale autentičnost očuvane lokalne kulture života i rada.
Koje turističke proizvode na području Međimurja treba proizvoditi/nuditi?	
• zdravstveni turizam • sport i rekreacija • enogastro • kultura	Kao odredište fokusirano na odmor, portfelj turističkih proizvoda Međimurja obuhvaća proizvode utemeljene na zdravlju i aktivnostima kao što su sport i rekreacija, zdravstveni turizam, enogastroturizam te kulturni turizam, osiguravajući širenje i produbljivanje vertikalno i horizontalno integriranih turističkih usluga destinacijskog lanca vrijednosti.
Koji su ključni razlikovni elementi Međimurja u odnosu na konkurenciju?	
• zdrav život • duhovnost/ezoterija • bogatstvo i raznolikost (prirodnih) vrijednosti i sadržaja • otočki mentalitet, ambijent i kompaktnost gorica i rijeka	Polazeći od skupa odrednica vrijednosnog sustava stanovnika Međimurja koje se iskazuju ponajprije „otočkim“ mentalitetom te pričama i duhovnošću, ključni razlikovni elementi Međimurja u relevantnom konkurentskom okruženju vezuju se uz zdrav život i zdravu (biodinamičku) hranu, ambijent prostora te kompaktnost, bogatstvo i raznolikost prirodnih vrijednosti opredmećenih autohtonim, autentičnim i

inovativnim turističkim proizvodima.

Kakvo upravljanje turizmom želimo u Međimurju?

- okolišno odgovorno
- maksimirajući potencijal resursne osnove
- transparentno i integrirano
- stručno
- poduzetnički orijentirano/poticajno

Okolišno odgovoran i resursno utemeljen razvoj osnova je sustava upravljanja i poticanja razvoja turizma koji održivo i učinkovito valorizira jedinstvene prirodne, prostorne, povijesne, kulturne i ljudske resurse Međimurja, osiguravajući transparentno i integrirano uključivanje dionika i lokalnog stanovništva u donošenje razvojnih odluka od zajedničkog interesa. Upravljanje turizmom zasnovano je na stručnoj organizacijskoj strukturi koja obuhvaća destinacijski menadžment, odnosno sustav turističkih zajednica, profesionalnu organizacijsku jedinicu pri Županiji nadležnu za upravljanje turizmom i koordinaciju prema gradovima i općinama te stranački neovisnu organizacijsku strukturu odgovornu za monitoring i kontrolu učinaka turističke politike.

Slijedom navedenog, a imajući na umu viziju turizma Međimurja, postavljenu *Strateškim marketinškim planom Međimurske županije* koja, na konceptima održivosti, sadržajnosti i kvalitete, Međimurje oslikava kao prepoznatu i visoko poželjnu destinaciju dinamičnog i zdravog odmora koja aktivnim i znatiželjnim posjetiteljima nudi iskustva *wellnessa* i sporta, učenja i zabave, fine hrane i vina, bogate kulture i očuvane prirode, razvojna vizija Međimurja zasniva se na specifičnom međuodnosu pet „stupova“ koji omeđuju zajedničku platformu djelovanja razvojnih dionika u svrhu postizanja zajedničkog sna:

- **Međunarodna konkurentnost i vidljivost:** Konkurentna pozicija u srednjoeuropskom okruženju zasniva se na ponudi inovativnih nišnih turističkih doživljaja usklađenih s tržišnim trendovima i županijskom brend koncepcijom.
- **Proizvodna fokusiranost:** U fokus se stavlja splet turističkih proizvoda zasnovanih na zdravom i dinamičnom odmoru.
- **Bogatstvo raznolikosti sadržaja:** Ambijent rijeka i jezera, *gorica* i ravnice, gradova i ruralnih naselja prožet je bogatom mrežom različitih sadržaja koji održavaju identitet i posebnost Međimurja.
- **Ekološka odgovornost:** Zaštita turistički aktiviranog bogatog resursnog potencijala.
- **Integriranost i poticajnost:** Poticajno poduzetničko okruženje ojačano integracijom javnih razvojnih dionika.

Postavljeni stupovi definiraju razvojnu viziju turizma Međimurske županije na sljedeći način:

MEDIMURJE 2020. DESTINACIJA DINAMIČNOG I ZDRAVOG ODMORA

Odražavajući posebnost identiteta proizašlog iz povijesti prostora omeđenog dvjema rijekama te opisanog brojnim pričama, Međimurje je prepoznatljiva i konkurentna srednjoeuropska turistička regija dinamičnog i zdravog odmora koja se aktivnim i zainteresiranim posjetiteljima predstavlja bogatom mrežom inovativnih sadržaja u ambijentu bajkovitih *gorica* i ruralnih prostora, zanimljivih gradova, zaštićene flore i faune te nedirnutih meandara i snažnih voda.

Maksimirajući zaštitu i razvojni potencijal prirodne i kulturne baštine, upravljanje turizmom Međimurske županije zasniva se na integriranom destinacijskom i županijskom upravljanju te poticajnoj poduzetničkoj turističkoj politici usmjerenoj na stvaranje prilika za poduzetničku aktivnost te financijsko i nefinancijsko poticanje.

6.2. Ciljevi turističkog razvoja

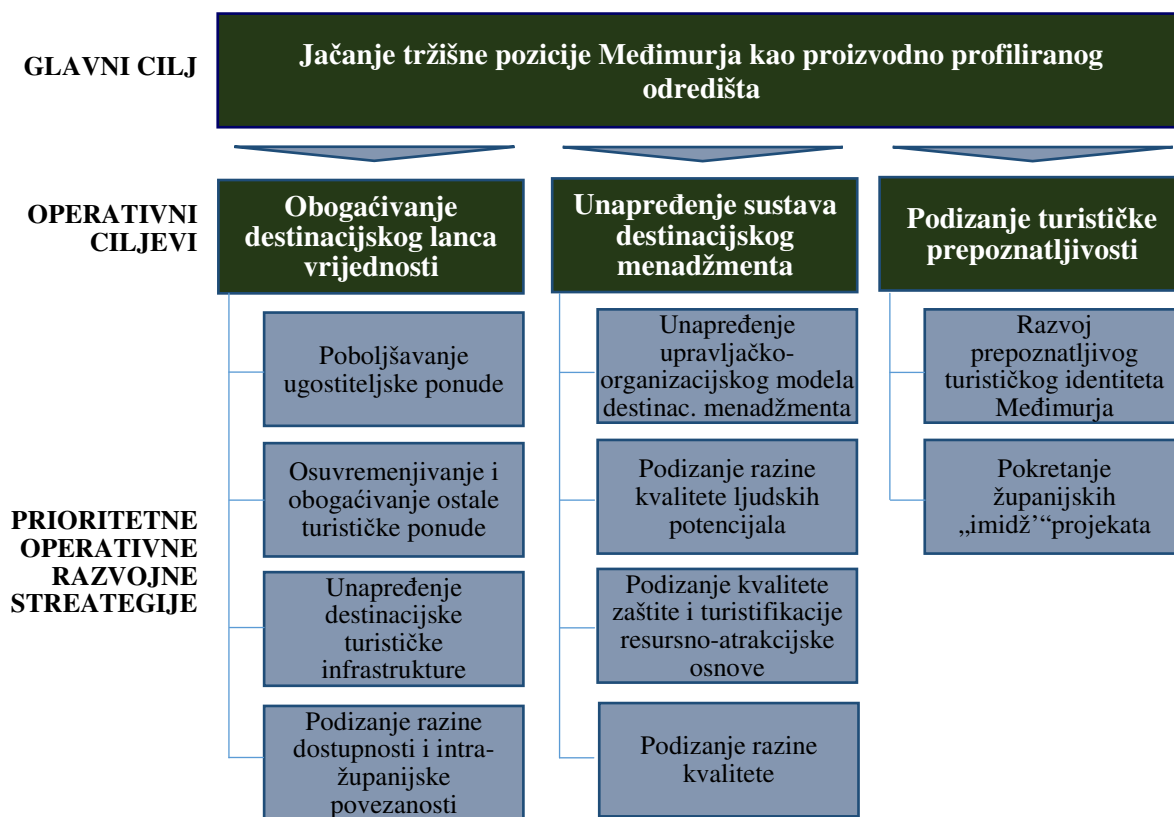
Ciljevi turističkog razvoja predstavljaju dekompoziciju vizije na konkretne, detaljnije operativne zadatke čije je ostvarenje moguće mjeriti, nadzirati i poticati. Odgovarajući na problem uklanjanja strateških nedostataka te kapitalizirajući na postavljenim strateškim prednostima, ciljevi konzistentno i sažeto opisuju željene kompatibilne ishode razvoja u vremenskom horizontu *Masterplana*.

Nacionalna strateška usmjerenja razvoja turizma (Strategija razvoja turizma Hrvatske, NN 55/13) u viziji i ciljevima naglašava usmjerenje prema pružanju jedinstvene raznovrsnosti autentičnih sadržaja i doživljaja te povećanju atraktivnosti i konkurentnosti, pri čemu se u okviru postavljenih načela navodi da je potrebno „razviti i komercijalizirati niz novih, međunarodno konkurentnih sustava turističkih doživljaja kao što su kulturni turizam, cikloturizam, pustolovni i sportski turizam, ekoturizam, ali i golf turizam te zdravstveni i ruralni turizam“. Slijedeći postavljeni okvir koji izdvaja autentičnost i raznovrsnost turističkih proizvoda/doživljaja, županijski razvojni dokumenti fokusiraju se na razvoj i promociju turističke ponude u svrhu pozicioniranja Međimurja kao turističke destinacije (radni dokument za pripremu članova radnih skupina za III. radionicu izrade Razvojne strategije Međimurske županije do 2020.; Regionalna razvojna agencija Međimurje, Redea). Pri tome je u procesu sažimanja „snaga“ i „slabosti“ pojedinih aspekata pozicije Međimurske županije (Masterplan razvoja turizma Međimurske županije do 2020. godine: Izvješće I) nepovezanost turističkog sustava i nerazvijenost lanaca vrijednosti pojedinih turističkih proizvoda prepoznato kao jedno od ključnih strateških nedostataka razvoja turizma Međimurja. Ovaj strateški nedostatak u izravnoj je vezi i s ostalim prepoznatim strateškim nedostacima koji kao čimbenici razvoja utječu na razvijenost turističkih proizvoda: neadekvatnost financijskih, organizacijskih i kadrovskih kapaciteta za snažniji

razvoj turizma, izostanak kontinuirane razvojne politike u turizmu te nedovoljna prepoznatljivost Međimurja kao turističke destinacije.

Polazeći od analize postojećeg stanja i rezultata SWOT analize, odnosno od važnosti proizvoda i njegove kvalitete za ostvarivanje vizije Međimurja kao prepoznatljive i konkurentne srednjoeuropske turističke regije, kao glavni cilj razvoja turizma Međimurja do 2020. godine određuje se **jačanje tržišne pozicije Međimurja kao proizvodno profiliranog odredišta**, iskazano kao **udvostručenje potrošnje turista** u 2020. godini u odnosu na 2014. godinu.

Slika 6.1. Sustav ciljeva i prioriternih operativnih strategija razvoja turizma Međimurske županije do 2020. godine

Izvor: Institut za turizam

Ostvarenje glavnog cilja podrazumijeva ostvarivanje sljedećih operativnih ciljeva:

- **obogaćivanje destinacijskog lanca vrijednosti** iskazanog mjerljivim ciljem kao **povećanja smještajnih kapaciteta županije za 40 % do 2020. godine (600 ležajeva**, sukladno podacima Državnog zavoda za statistiku, priopćenje Dolasci i noćenja u komercijalnom smještaju); operativni cilj ostvaruje se provedbom prioriternih operativnih strategija:
 - Poboljšavanje ugostiteljske ponude
 - Osvremenjivanje i obogaćivanje ostale turističke ponude/suprastrukture
 - Unapređivanje destinacijske turističke infrastrukture
 - Podizanje razine dostupnosti i intražupanijske povezanosti

- **unapređenje sustava destinacijskog menadžmenta** iskazanog mjerljivim ciljem kao **povećanje prosječne dnevne potrošnje domaćih posjetitelja za 20 % do 2020. godine** (sukladno podacima Državnog zavoda za statistiku, posebna/županijska obrada istraživanja/priopćenja Turistička aktivnost stanovništva Republike Hrvatske); operativni cilj ostvaruje se provedbom prioriternih operativnih strategija:
 - Unapređenje upravljačko-organizacijskog modela destinacijskog menadžmenta
 - Podizanje razine kvalitete ljudskih potencijala
 - Podizanje kvalitete zaštite i turistifikacije resursno-atraksijske osnove
 - Podizanje razine kvalitete usluga
- **podizanje turističke prepoznatljivosti** iskazanog mjerljivim ciljem kao **povećanje iskorištenosti smještajnih kapaciteta za 12 %, odnosno za četiri postotna boda te povećanje broja jednodnevnih posjetitelja 1,2 puta** (izračun na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku, priopćenje Dolasci i noćenja u komercijalnom smještaju); operativni cilj ostvaruje se provedbom prioriternih operativnih strategija:
 - Razvoj prepoznatljivog turističkog identiteta Međimurja
 - Pokretanje županijskih „imidž“ projekata.

7.

Koncepcija turističkog razvoja

Valorizirajući resursno-atraksijski potencijal Međimurske županije te polazeći od postavljenih razvojnih načela, zacrtane vizije i strateških ciljeva, koncepcijom turističkog razvoja razrađuju se destinacijski brend-koncept, diversificirani portfelj turističkih proizvoda i prostorno zoniranje turističke aktivnosti. Koncepcija, naime, ima cilj osmisliti odrednice privlačnog destinacijskog imidža, bogatu ponudu turističkih doživljaja kojima je moguće zadovoljiti interese različitih ciljnih segmenata gostiju tijekom većeg dijela godine, istovremeno osiguravajući turističko aktiviranje što većeg dijela Županije. U konačnici, koncepcija turističkog razvoja predstavlja temelj za predlaganje sustava mjera, aktivnosti i razvojnih projekata u funkciji podizanja konkurentske sposobnosti Međimurja na turističkom tržištu.

7.1. Brend-koncept i željeni imidž Međimurja kao turističke destinacije

Prepoznatljivost turističkih destinacija kritičan je faktor njihove uspješnosti na današnjem turističkom tržištu obilježenom izrazito visokom razinom konkurencije. Iako je manji broj turističkih odredišta stekao prepoznatljivost slijedom, primjerice, nekog jedinstvenog prirodnog obilježja, zbog svoje uloge u svjetskim povijesnim zbivanjima ili medijskom eksponiranosti, većina mjesta suočena je s potrebom „poduzimanja“ destinacijskog brendiranja da bi tim procesom s vremenom generirala poželjan i pamtljiv imidž.

Da bi bio održiv, destinacijski brend nužno mora počivati na nekim specifičnim, snažno prisutnim obilježjima lokalnog identiteta koji su ujedno relevantni i privlačni potencijalnim posjetiteljima. Jednako tako, brend mora biti lako razumljiv i pamtljiv, što govori u prilog „destiliranju“ uvijek slojevitih obilježja destinacija u jezgrovit iskaz „srži“ koja je istinita za destinaciju, diferencirajuća od konkurencije i kupcima poželjna. Jednom identificiran, brend - konkurentan tržišni identitet destinacije – postaje središnji koncept koji treba prožimati ukupnu turističku ponudu i promociju destinacije.

Proces generiranja destinacijskog brend-koncepta Međimurja, prikazan u nastavku³¹, polazi od sagledavanja ključnih atributa Međimurske županije u kontekstu današnjih tržišnih trendova s jedne strane, odnosno proklamiranog ili očekivanog pozicioniranja okolnih konkurentskih županija s druge strane:

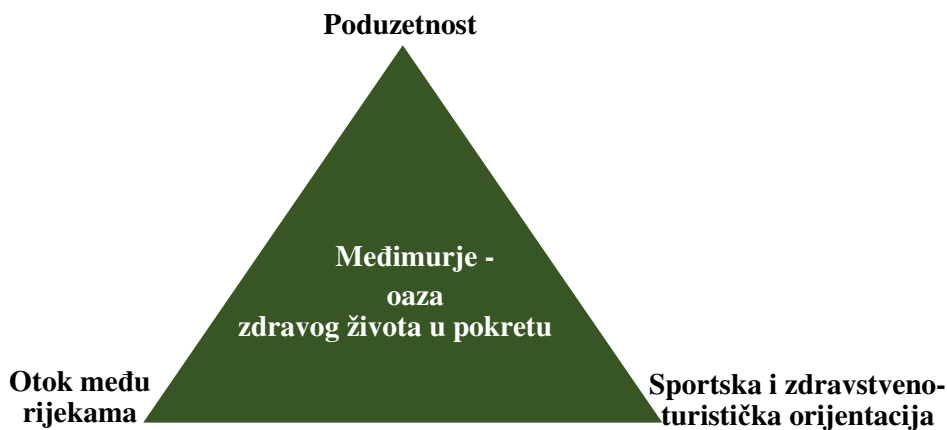
³¹ Prikaz se temelji na: Institut za turizam (2014), Strateški marketing plan turizma Međimurske županije 2014. - 2020., Zagreb.

U tom kontekstu moguće je izdvojiti tri određujuća obilježja Međimurske županije kao turističke destinacije:

- Otok između rijeka Mure i Drave – počiva na povijesnom nazivu Međimurja *Insula intra Dravum et Muram*, što u smislu turističkog razvoja predstavlja način ne samo da se Međimurje kao relativno nepoznata destinacija lakše locira na geografskoj karti, već da bi se također istaknuo „drugačiji“ duh ovog mjesta koji proizlazi iz njegove omeđenosti rijekama.
- Poduzetnost – utemeljena je u karakteru Međimuraca kao marljivih ljudi, koji vole „rad i red“, spremnih osloniti se na vlastite snage, a s konotacijama Međimurja kao mjesta koje je uređeno, agilno i propulzivno.
- Sportska i zdravstveno-turistička orijentacija – razvijena mreža biciklističkih staza, planirani razvoj infrastrukture za pješaćenje, brojni raznovrsni (dijelom i neuobičajeni) sportski sadržaji, od ribolova, preko gimnastike do badmintona i *speedwaya*, uz kvalitetne programe dvaju zdravstveno-turističkih kompleksa, predstavljaju najrazvijeniji dio turističke ponude Međimurja i govore u prilog specijalizaciji za proizvode aktivnog i zdravog odmora. Specifičnosti i dodatnoj prepoznatljivosti ovakve specijalizacije može bitno pridonijeti implementacija učenja R. Steinera koje Međimurje također baštini.

Dodatno sublimirajući navedena obilježja u svrhu fokusiranja na samu bit konkurentnog tržišnog identiteta Međimurja, brend-koncept Županije kao turističke destinacije moguće je formulirati na sljedeći način:

Slika 7.1. Brend-koncept Međimurja

Izvor: Institut za turizam

Brend-koncept *Međimurje – oaza zdravog života u pokretu* govori o Međimurskoj županiji kao dinamičnom mjestu posvećenom zdravom i aktivnom stilu života i odmora. Pojmom „oaza“, zamjenjujući povijesni „otok“, a prizivajući uobičajene konotacije izdvojenog i posebnog mjesta, ističe se prije svega posebnost Međimurja, ne samo u kulturološkom smislu, već i kao očuvanog i izuzetno uređenog prostora, što diferencira Županiju u neposrednom okruženju i svakako je ključan faktor uspjeha u turizmu općenito. Slika „očuvane i uređene oaze“ snažno podupire drugu sliku Međimurja kao mjesta „zdravog života u pokretu“, a kojom se u prvi plan stavljaju, kako u turističkoj ponudi Županije dominirajući sadržaji aktivnog i zdravstveno-turističkog odmora, poput staza, sporta,

wellnessa i medicinskih programa, tako i energičan duh koji tu vlada. Rad na fizičkom i mentalnom zdravlju danas su poželjni sadržaji turističkog boravka, a nerijetko i glavni motivi putovanja, a pozicija „specijalista“ za zdravi, sportsko-rekreativni ili stil života „u pokretu“ koju Međimurje može izgraditi, nije zauzeta u neposrednom okruženju. Konačno, brojnim atrakcijama ili „točkama interesa“ povezanih na kompaktnom prostoru razvijenim sustavom staza i prijevoza, Međimurje doslovno „poziva“ goste na kretanje i dinamičan odmor.

Valja ovdje naglasiti da segment brend-koncepta, koji govori o Međimurju kao županiji „u pokretu“, s nizom pozitivnih asocijacija na „poduzetno“, „efikasno“, „agilno“ i „napredno“ mjesto, može izuzetno dobro funkcionirati i kao krovni županijski brend-koncept. Naime, sve su to konotacije koje imaju snagu pridonijeti prepoznatljivosti i reputaciji, ne samo turizma u Međimurju, već i svih drugih proizvoda koji dolaze iz Međimurja. Snagom sinergije što potom proizlazi iz zajedničkog korištenja jednog, krovnog brend-koncepta bitno jača sposobnost Međimurja u izgradnji vlastite tržišne prepoznatljivosti.

7.2. Turistički proizvodi Međimurske županije

Polazeći od resursno-atraktivne osnove Međimurske županije te od suvremenih trendova na turističkom tržištu, prepoznaje se potencijal Međimurja za razvoj diversificiranog portfelja turističkih proizvoda namijenjenih različitim ciljnim skupinama turista i posjetitelja.

Slika 7.2. Portfelj turističkih proizvoda Međimurske županije

Proizvodi odmora (glavni odmor, kratki odmor, jednodnevni izlet)					
Sport i rekreacija	Cikloturizam	Pješačenje	Sportovi na vodi	Ribolov i lov	Adrenalinski sportovi
Zdravstveni turizam	<i>Wellness</i>	Medicinski <i>wellness</i>	Medicinski turizam	Lječilišni turizam	
Enogastronomija	Turizam vina	Gastroturizam			
Kulturni turizam	Povijesne znamenitosti	Etno baština	„Ezoterija“		
Proizvodi poslovnog turizma					
Poslovni turizam	Poslovna putovanja	Poslovni skupovi	Team building		
Sportske pripreme	Biciklizam	Gimnastika	Streljaštvo	Odbojka Rukomet Badminton	Nogomet Motosport
Posebni proizvodi					
Posebni proizvodi	Edukativno-zabavni park	Tranzit			

Izvor: Institut za turizam

Skupina proizvoda „sporta i rekreacije“ te „sportskih priprema“ valoriziraju bogatu, dijelom već vrlo razvijenu ponudu sportskih i rekreativnih sadržaja u Međimurju, poput biciklističkih staza, sportskih dvorana ili adrenalinskih kapaciteta, odnosno počivaju na nizu projekata njihova daljnjeg razvoja. „Zdravstveni turizam“ obuhvaća daljnje integriranje *wellness*, lječilišnog i medicinskog turizma primarno u okviru velikih postojećih i planiranih topličkih centara, ali i u manjim, specijaliziranim „satelitskim“

objektima koji se uz njih mogu vezati. Proizvodi „enogastronomije“ proizlaze iz snažne vinogradarske i poljoprivredne tradicije kao i današnje orijentacije Međimurja, a „kulturni turizam“ prezentira vrijednu kulturno-povijesnu i, posebice, etnografsku baštinu Županije uključujući, pri tome, i specifično ezoterijsko nasljeđe. „Poslovni turizam“ koristi poziciju Međimurja kao poduzetne i poduzetnički orijentirane županije, a „posebni proizvodi“ tranzita i značajnog novog tematskog parka utemeljeni su na lokaciji Međimurske županije u odnosu na velike prometne tokove i urbane aglomeracije Srednje Europe. Tako postavljen proizvodni portfelj usklađen je sa suvremenim tržišnim trendovima u turizmu, odnosno odgovara interesima kupaca vezanim uz zdravi život, fizičke aktivnosti, lokalnu enogastronomiju te autentična, edukativna i istovremeno zabavna iskustva. Dok proizvodi „sporta i rekreacije“ te „zdravstvenog turizma“ na najizravniji način operacionaliziraju viziju Međimurja kao „destinacije dinamičnog i zdravog odmora“, odnosno oživljavaju brend-koncept *Međimurje – oaza zdravog života u pokretu*, istovremeno ih cjelokupni proizvodni portfelj svojom raznolikošću i bogatstvom iskustava koja nudi dodatno potvrđuje.

Turistički proizvodi sadržani u planiranom proizvodnom portfelju Međimurske županije međusobno se razlikuju u odnosu na tip i volumen potražnje koji se može očekivati da će svaka grupa generirati. Naime, iako cijeli portfelj može imati i izletnički ili jednodnevni, odnosno stacionarni ili višednevni karakter, realno je očekivati da će proizvodi „zdravstvenog turizma“, „sportskih priprema“, „sporta i rekreacije“ te „tematski park“ sudjelovati s najvećim udjelom u turističkim noćenjima, a „enogastronomija“, „poslovna putovanja“, pa i „kulturni turizam“ bit će izraženije izletnički orijentirani. U cjelini, međutim, postavljeni portfelj predstavlja skup komplementarnih i nadopunjavajućih proizvodnih grupa koje upravo u međusobnim kombinacijama (npr. medicinski *wellness* i sport, kulturni *touring* i enogastronomija itd.) nude različitim segmentima turista sadržajno turističko iskustvo Međimurja.

Slika 7.3. Karakter proizvodnog portfelja Međimurske županije

Turistički proizvodi	Stacionarni	Izletnički
Sport i rekreacija		
Zdravstveni turizam		
Enogastronomija		
Kulturni turizam		
Poslovni turizam		
Sportske pripreme		
Edukativno-zabavni park		
Tranzit		

Primarni proizvod Sekundarni proizvod Tercijarni proizvod

Izvor: Institut za turizam

Predviđeni proizvodi danas se nalaze na različitoj razini razvijenosti, od tržišno spremnih, primjerice, „cikloturizma“, „*wellnessa*“ ili „turizma vina“, do tržišno poluspremnh ili nespremnh „pješačenja“, „sportova na vodi“, „medicinskog *wellnessa*“, svih oblika „sportskih priprema“, odnosno „lječilišnog turizma“ i „zabavno-tematskog parka“ koji su tek u idejnim fazama promišljanja. Bilo da je riječ o razvoju novih proizvoda ili o daljnjem razvoju onih postojećih u svrhu daljnjeg podizanja njihove kvalitete, buduća konkurentska pozicija Međimurja na turističkom tržištu uvelike će ovisiti o dubini lanca vrijednosti ili

kompleksnosti sadržaja i usluga svakog od proizvoda. Poželjna proizvodna struktura razrađuje se u nastavku ove točke.

Sport i rekreacija Cikloturizam Pješčenje Sportovi na vodi Ribolov i lov Adrenalinski sportovi	
Glavni ciljni segmenti	– Mladi (18 - 25) – Mladi parovi (26 - 35) – Obitelji – Zrela dob (55 - 65) – Sportski klubovi – Pasionirani sportaši
Pozicioniranje Međimurja	Međimurje je specijalizirano za aktivni odmor, te je: – jedna od tri najbolje cikloturističke destinacije u Hrvatskoj – destinacija prepoznata prema sportsko-rekreacijskoj ponudi uz rijeke i jezera.
Ključni neugostiteljski turistički sadržaji	– Mreža raznovrsnih cikloturističkih ruta: ceste, staze i kapilarni „zeleni“ putovi različite dužine i težine kroz atraktivan krajolik; staze i trake u gradovima i naseljima; turistička signalizacija i interpretacija, sustav odmorišta i vidikovaca; tematski i međunarodni pravci; prijedlozi <i>touring</i> itinerera, obiteljskih itinerera, ponuda vođenih tura – Mreža raznovrsnih pješačkih ruta: različite dužine i težine kroz atraktivan krajolik; trim-staze, posebice uz smještajne objekte i/ili naselja; turistička signalizacija i interpretacija, sustav odmorišta i vidikovaca; tematski i međunarodni pravci; prijedlozi itinerera za ciljne segmente – Riječna marina: vezovi za brodove; ponuda jedrenja, surfinga, krstarenja; „škole sporta“; centralni objekt s ugostiteljskim i infosadržajima – Sportsko-rekreacijske zone i izletišta: pretežito uz rijeke i jezera; uređene plaže, staze, polivalentna igrališta, piknik-točke, mala pristaništa, ponuda sportova na vodi (npr. rafting, kupanje), „škole sporta“, „škole u prirodi“, „kampovi za djecu“, krstarenja – Ribolovne točke i lovišta: uređene platforme, molovi; ribička staza za invalide; uređena lovišta, lovno streljaštvo (trap) – Adrenalinski sportovi: letovi ultralakim letjelicama; karting, adrenalinski park; karting, <i>speedway</i>, velodrom (biciklističke) utrke – Marker manifestacije/natjecanja: naglasak na temi kretanja; redovno (npr. dvogodišnje) natjecanje u sportskom ribolovu; nacionalno i međunarodno prepoznatljive
Ključni ugostiteljski sadržaji	– Smještaj: mali hoteli, integralni hoteli-kleti, pansioni, obiteljski smještaj, OPG, kampovi; kvaliteta 3*- 4*; udobni objekti sa šarmom; „zelena“ praksa; dio specijaliziran i certificiran za aktivni odmor (npr. <i>Cyclists Welcome</i>) – Hrana i piće: jednostavniji, udobni restorani, krčme; naglašena domaća hrana, dijelom iz lokalnog uzgoja
Dostupnost i intražupanijska povezanost	– „Biciklistički vlak“: redovna linija na relaciji Zagreb - Čakovec – „Turistički prijevoz“: kružni <i>hop on-hop off</i> prijevoz (npr. minibus, vlakić) s prihvatom bicikla; redovne autobusne linije s prihvatom bicikla
Kvaliteta usluga	– Marke kvalitete: dio smještajnih objekata certificiran prema standardima <i>Welcome</i> marke (npr. <i>Cyclists Welcome</i>); Međimurje certificirano prema ADFC standardima za biciklističke regije (<i>German Cyclist Association</i>); dio pješačkih staza certificiran prema međunarodnom standardu (npr. <i>German Hiking Seal of Approval</i>)
Uređenost prostora	– Prirodni okoliš: očuvan okoliš; intervencije (npr. odmorišta, vidikovci, piknik-točke) ne narušavaju temeljnu vrijednost prirodnog okoliša

Tržišna komunikacija

- **Turistička signalizacija i interpretacija:** jedinstveni županijski sustav turističkih znakova i prostorne interpretacije „Međimurje u pokretu“

Zdravstveni turizam

Wellness
Medicinski wellness
Medicinski turizam
Lječilišni turizam

Glavni ciljni segmenti

- Zrela dob (55 - 65)
- Mladi parovi (26 - 35)
- Treća dob (65+)
- Sportski klubovi
- Osobe s medicinskim indikacijama

Pozicioniranje Međimurja

Međimurje je „nova zvijezda“ zdravstvenog turizma u Hrvatskoj s dva velika, nova *wellness* i liječilišna kompleksa te s više manjih specijaliziranih centara, a posebice se ističe:

- inovativnim povezivanjem suvremene medicinske prakse i homeopatskih programa utemeljenih na učenju R. Steinera
- uspješnim povezivanjem domaće i inozemne medicinske ekspertize
- uključivanjem lokalno proizvedenih ekoloških i biodinamičkih namirnica u ugostiteljsku i zdravstvenu ponudu.

Ključni neugostiteljski turistički sadržaji

- **Ponuda wellness turizma:** *wellness*-centri; bogata ponuda sporta i rekreacije (npr. aerobik, *fitness*, *cross-fit*, trim-staze u prirodi); diferencijacija temeljena na antropozofskoj filozofiji R. Steinera
- **Ponuda medicinskog wellnessa i lifestyle coachinga:** medicinski nadzirani *wellness*; holistički preventivni programi („reprogramiranje“ navika za zdraviji život); ponuda korporativnih programa; uključivanje alternativne i homeopatske medicine (utemeljeno i na učenju R. Steinera)
- **Ponuda liječilišnog turizma:** tretmani utemeljeni na prirodnoj termalnoj vodi
- **Ponuda medicinskog turizma:** specijalizirani medicinski programi u partnerstvu lokalnih dionika s domaćim i inozemnim medicinskim ustanovama; uključivanje alternativne i homeopatske medicine (utemeljeno i na učenju R. Steinera)

Ključni ugostiteljski sadržaji

- **Smještaj:** hoteli, mali hoteli, pansioni, obiteljski smještaj; kvaliteta 4*; udobni objekti, interijer prilagođen principima zdravog života; „zelena praksa“; dio certificiran posebnim standardima za zdravstveni turizam (MINT)
- **Hrana i piće u smještajnim objektima i u zdravstveno-turistički orijentiranim destinacijama:** uključeni „zdravi meniji“; upotreba lokalno proizvedenih i posebice ekoloških i biodinamičkih namirnica iz OPG-a

Intražupanijska povezanost

- „**Turistički prijevoz**“: kružni *hop on-hop off* prijevoz (npr. minibus, vlakić) s prihvatom bicikla; redovne autobusne linije s prihvatom bicikla
- **Najam sportske opreme:** više točaka za najam bicikla i/ili opreme za hodanje, mogućnost preuzimanja i vraćanja na različitim lokacijama; nekoliko točaka za najam i punjenje električnih bicikala

Kvaliteta ljudskih potencijala

- **Zdravstveno-turistički kadar:** licencirano osoblje na svim razinama i u svim profilima, uključujući za alternativnu i homeopatsku medicinsku praksu; osoblje educirano i za rad u turizmu; poznavanje stranih jezika

Kvaliteta usluga

- **Marke kvalitete:** dio objekata kategoriziran prema posebnim standardima za *health & fitness*, *wellness* ili *spa* prema Pravilniku MINT-a; nositelji ponude (npr. LifeClass Terme Sv. Martin) posluju i prema standardima međunarodnog certifikata u zdravstvenom turizmu

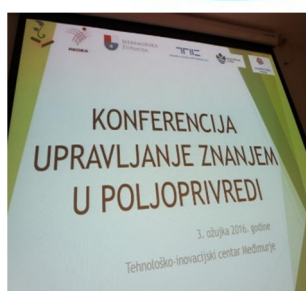
Uređenost prostora	– Uređenje zdravstveno-turističkih destinacija: primjena „zelene“ prakse; razvijena komunalna infrastruktura; opća i hortikultura uređenost središta mjesta; pješačke zone; raspoloživost sportsko-rekreacijskih, kulturnih i ugostiteljskih sadržaja; minimiziran ili eliminiran utjecaj zagađivača		
Enogastronomija Turizam vina Gastroturizam	 		
Glavni ciljni segmenti	– Zrela dob (55 - 65) – Mladi parovi (26 - 35)	– Treća dob (65+) – Obitelji	– Pasionirani ljubitelji vina
Pozicioniranje Međimurja	Međimurje je „hrvatski vrt“ i regija bogate enogastronomске tradicije, tradicionalno dobre hrane te finih vina, pri čemu se posebno ističe: – najboljom vinskom cestom u Hrvatskoj – ekološkom i biodinamičkom proizvodnjom – živahnom gastroscenom s više nacionalno nagrađivanih restorana.		
Ključni neugostiteljski turistički sadržaji	– Vinska cesta: degustacije vina, raznolika ugostiteljska ponuda; turistička signalizacija i interpretacija, sustav odmorišta i vidikovaca; interpretacijski centar; sustav „dežurstva“ i radno vrijeme vinarija; ponuda vođenih tura – Tematske „gastro“ ceste: ponuda više tematiziranih ruta (npr. meda, jabuka/voćnjaka, bučina ulja); degustacije, prateća ugostiteljska ponuda; „beri sam“ ponuda; turistička signalizacija i interpretacija, sustav odmorišta i vidikovaca; interpretacijski centri; sustav „dežurstva“ i radno vrijeme objekata – Interpretacijski centri: „Svjetski centar Pušipela“ – prezentacija vina, enoteka, centar sommelierstva (ujedno Centar za posjetitelje vinske ceste); „Mlinarov grunt“ – prezentacija mlinova na vodi i života mlinara (ujedno Centar za posjetitelje na rijeci Muri); „Ogledna imanja“ – prezentacija poljoprivrede (npr. voćarstvo, uzgoj krumpira) te ekološke i biodinamičke poljoprivrede (ujedno Centri za posjetitelje na području Donjeg Međimurja) – „Međimurska prodavaonica“: ponuda tipičnih međimurskih prehrambenih proizvoda i artefakata; locirane na brojnim turističkim punktovima kao samostalni objekt ili „kutak“ (npr. u centrima za posjetitelje, smještajnim objektima, trgovinama) – Marker manifestacije: postojeće enogastronomске manifestacije		
Ključni ugostiteljski sadržaji	– Smještaj: mali hoteli, vinski hotel, integralni hoteli-kleti, pansioni, OPG; kvaliteta 4*; udobni objekti sa šarmom; dio smješten na ili uz vinsku cestu – Hrana i piće: raznolika ponuda restorana, krčmi, bistroa, OPG-a u Županiji; nekoliko restorana i krčmi na vinskoj cesti, uključivo u vinarijama; inovativni „gastropunkt na tržnici“; naglašena ponuda domaće kuhinje i hrane iz lokalnog uzgoja te je u dnevnu ponudu većine objekata tipično uključeno nekoliko „domaćih menija“; formirano nekoliko destinacijskih „gastroklastera“ s temama <i>slow city</i> , tradicija, vino, eko i biodinamika		
Intražupanijska povezanost	– Turistički prijevoz na vinskoj cesti: kružni <i>hop on-hop off</i> prijevoz (npr. minibus, vlakić, kočije) – Vinari i OPG: educirani za rad u turizmu sudjelovanjem u povremenim obrazovnim modulima (npr. ugošćivanje, animacija gostiju, edukativno-zabavne „priče“) – Ugostitelji: educirani o trendovima na turističkom tržištu strukovnim programima cjeloživotnog obrazovanja (npr. preferencije gostiju, animacija)		
Kvaliteta ljudskih potencijala			

Kvaliteta usluga	– Marke kvalitete: dijelu objekata dodijeljena marka <i>Međimurski gurman</i>		
Uređenost prostora	– Naselja: opća i hortikulturalna uređenost središta mjesta; pješačke zone; intervencije s „osjećajem za duh mjesta“ – Prirodni okoliš: očuvan okoliš; intervencije (npr. odmorišta, vidikovci, piknik-točke) ne narušavaju temeljnu vrijednost prirodnog okoliša		
Kulturni turizam Povijesne znamenitosti Etno baština „Ezoterija“ 			
Glavni ciljni segmenti	– Zrela dob (55 - 65)	– Treća dob (65+)	– Obitelji – Đačke grupe
Pozicioniranje Međimurja	Međimurje je „otok između Mure i Drave“, regija snažnog, specifičnog identiteta poznata po suvremenoj, edukativnoj i ujedno zabavnoj, prezentaciji: – monumentalne baštine moćne obitelji Zrinski – bogate tradicionalne kulture života i rada, a posebice međimurske <i>popevke</i> – intrigantne ezoterijske baštine.		
Ključni neugostiteljski turistički sadržaji	– Muzeji i zbirke: – Muzej Međimurja – inoviran i interaktivan muzejski postav; muzejska prodavaonica; ponuda vođenih tura; program radionica i predavanja – Ekomuzeji Međimurja – objedinjeno više ekomuzeja prirodne i kulturne baštine na različitim lokacijama (npr. „Ekomuzej Mura“, „Ekomuzej Drava“, „Ekomuzej međimorskog sela“ s brojnim zbirkama, npr. čipkarstvo, mlinarstvo, zlatarenje, industrijska baština, arheološki lokaliteti itd.); uređene lokacije i atrakcije; interpretacijski centri (npr. prirodne baštine, vina, mlinarstva, poljoprivrede, željeznice); škole u prirodi; poučne staze; prijedlozi <i>touring</i> itinerera, ponuda vođenih tura – Centar R. Steinera – prezentacija građe; vođene ture; program radionica i predavanja; također Referentni centar za biodinamičku proizvodnju – Grad labirinata – prezentacija građe; vođene ture; radionice i predavanja – Muzej Croata insulanus Grada Preloga – inoviran i interaktivan muzejski postav – Perivoji, parkovi, botanički vrtovi: hortikulturalno uređenje – Svetište sv. Jeronim: multimedijalni postav, ponuda vođenih tura – Tematske „povijesne i tradicijske“ ceste: ponuda nekoliko tematiziranih ruta (npr. putevima Zrinskih, industrijska baština, tradicijski zanati); uređene atrakcije; demonstracije zanata; turistička signalizacija i interpretacija; radno vrijeme objekata; prijedlozi <i>touring</i> itinerera, ponuda vođenih tura – „Međimurska prodavaonica“: ponuda tipičnih međimurskih proizvoda i artefakta; locirane na brojnim turističkim punktovima kao samostalni objekt ili „kutak“ (npr. u centrima za posjetitelje, muzejima, hotelima, trgovinama) – Marker manifestacije: uz postojeće, nova manifestacija u domeni etnoglazbe, nacionalno i međunarodno relevantna		
Ključni ugostiteljski sadržaji	– Smještaj: hoteli, mali hoteli, difuzni hotel; pansioni; kvaliteta 3* - 4*; udobni objekti sa šarmom; neki certificirani prema posebnim standardima za hotel baština (npr. u dvorcu/kuriji, tradicionalnim kućama) – Hrana i piće: raznolika ponuda restorana, krčmi, bistroa, OPG-a, vinarija; naglašena ponuda domaće kuhinje te je u dnevnu ponudu većine objekata tipično uključeno nekoliko „domaćih menija“		

Intražupanijska povezanost	– „ Turistički prijevoz “: kružni <i>hop on-hop off</i> prijevoz (npr. minibus, vlakić) s prihvatom bicikla; redovne autobusne linije s prihvatom bicikla; više točaka za najam običnih i električnih bicikla, najam i vraćanje na različitim lokacijama;
Uređenost prostora	– Naselja : opća i hortikulturalna uređenost središta mjesta; pješačke zone; intervencije s „osjećajem za duh mjesta“ – Prirodni okoliš : očuvan okoliš; intervencije (npr. odmorišta, vidikovci, piknik-točke) ne narušavaju temeljnu vrijednost prirodnog okoliša

Poslovni turizam

Poslovna putovanja
Poslovni skupovi
Team building

Glavni ciljni segmenti	– Tvrtke, posebno SME – Javne institucije i ustanove – PCO i DMC
Pozicioniranje Međimurja	Međimurje je privlačna destinacija za manje poslovne skupove, koja svojom tradicionalnom poduzetnošću i poslovnošću te raznolikim pratećim sadržajima kulture, <i>wellnessa</i> i enogastronomije nudi kvalitetu i dobru vrijednost za novac u organizaciji poslovnih događanja.
Ključni neugostiteljski turistički sadržaji	– Kapaciteti za poslovne skupove: – Sajamski prostor MESAP – 2500 m² izložbenog prostora; prateći multimedijски i ugostiteljski sadržaji; prometno lako dostupan – Tehnološko-inovacijski centar Međimurje – multimedijalna dvorana (100 mjesta), informatička učionica i sobe za manje sastanke – Rekreativni centar DG Sport - multimedijalna dvorana i izložbeni prostor na 2000 m² – Dvorane u hotelima na više lokacija – dvorane za skupove, bankete i proslave, 10 - 500 mjesta; tehnički i ugostiteljski sadržaji – Posebni prostori – dvorane u muzejima, domovima kulture, sportskim centrima, Centru R. Steiner; u „neuobičajenim“ prostorima (npr. vinarije, interpretacijski centri) – Ponuda <i>team buildinga</i>: više lokacija s ponudom specijaliziranih programa <i>team buildinga</i> za poslovne grupe koji kombiniraju aktivnosti iz domena rekreacije, adrenalinskog sporta, <i>wellnessa</i> i zdravlja, enogastronomije i kulture; uključeni i programi utemeljeni na učenju R. Steinera – Marker manifestacije: jačanje postojećih sajмова poduzetništva (Međunarodni sajam poduzetništva; Gospodarski forum Grada Preloga) i poljoprivrede/ekološke poljoprivrede (MESAP Jesen)
Ključni ugostiteljski sadržaji	– Smještaj: hoteli, mali hoteli, pansioni; kvaliteta 3* - 4*; udobni objekti; poslovna oprema (npr. Wi-Fi, „radni kutak“) – Hrana i piće: raznolika ponuda restorana, krčmi, bistroa, OPG-a, vinarija; naglašena ponuda domaće kuhinje te je u dnevnu ponudu većine objekata

tipično uključeno nekoliko „domaćih menija“

Intražupanijska povezanost	– „Turistički prijevoz“: kružni <i>hop on-hop off</i> prijevoz (npr. minibus, vlakić) s prihvatom bicikla; redovne autobusne linije s prihvatom bicikla – Najam sportske opreme: više točaka za najam bicikla i/ili opreme za hodanje, mogućnost preuzimanja i vraćanja na različitim lokacijama; nekoliko točaka za najam i punjenje električnih bicikala
Kvaliteta ljudskih potencijala	– Tehnička podrška: profesionalno osoblje za upravljanje audio, video, računalnom opremom u većim prostorima za poslovne skupove – Animacijski kadar: profesionalno osoblje za vođenje/podršku <i>team buidlinga</i>; educirano i za rad u turizmu; poznavanje stranih jezika
Uređenost prostora	– Naselja: opća i hortikulturalna uređenost središta mjesta; pješačke zone; intervencije s „osjećajem za duh mjesta“ – Prirodni okoliš: očuvan okoliš; intervencije (npr. odmorišta, vidikovci, piknik-točke) ne narušavaju temeljnu vrijednost prirodnog okoliša

Sportske pripreme

Biciklizam
Gimnastika
Streljaštvo
Odbojka, rukomet, badminton
Nogomet
Motosport

Glavni ciljni segmenti

- Sportski klubovi
- Sportski savezi
- Udruženja sportskih veterana

Pozicioniranje Međimurja

Međimurje je jedna od najboljih destinacija za sportske pripreme u Hrvatskoj, pri čemu se posebno ističe kapacitetima za pripreme u biciklizmu, gimnastici, streljaštvu i motosportovima.

Ključni neugostiteljski turistički sadržaji

- **Kapaciteti za sportske pripreme:**
 - Sustav cikloturističkih ruta – razvedena mreža biciklističkih cesta različite dužine i težine, kroz različite krajolike
 - SRC Mladost – kompleks s nogometnim igralištem, atletskom stazom, streljanom i pet zatvorenih bazena; dvorane za vježbanje i *fitness*
 - Nacionalni gimnastički centar Aton – sportska i gimnastička dvorana, potonja opremljena prema međunarodnim FIG standardima; dvorane za vježbanje i *fitness*
 - Rekreativni centar DG Sport – tereni na otvorenom i zatvorenom prostoru na 9.000m²
 - *Speedway* stadion; velodrom
 - Destinacijski i/ili hotelski sportski sadržaji – igrališta za nogomet i mali nogomet; trim-staze; dvorane za odbojku, rukomet, badminton; dvorane za vježbanje i *fitness*
- **Sportsko-rekreativni sadržaji:** mreža raznovrsnih pješačkih staza; sportovi na rijekama i jezerima (npr. jedrenje, surfing, rafting); adrenalinski sportovi (npr. karting, *speedway*, *paintball*); ribolov
- **Zdravstveno-turistički sadržaji:** *wellness*-centri; ponuda medicinskog *wellnessa*, uključujući tretmane temeljene na alternativnoj i homeopatskoj medicini (utemeljeno i na učenju R. Steinera)

Ključni ugostiteljski sadržaji

- **Smještaj:** hoteli; kvaliteta 3* - 4*; udobni objekti, posebne veličine kreveta; minimalno dvorana za vježbanje i *fitness*; dvorana za sastanke, Wi-Fi; energetska prehrana; dio objekata specijaliziran i certificiran za sport
- **Hrana i piće:** raznolika ponuda restorana, krčmi, bistroa, OPG-a, vinarija; naglašena ponuda domaće kuhinje te je u dnevnu ponudu većine objekata tipično uključeno nekoliko „domaćih menija“

Intražupanijska povezanost

- „**Turistički prijevoz**“: kružni *hop on-hop off* prijevoz (npr. minibus, vlak) s prihvatom bicikla; redovne autobusne linije s prihvatom bicikla
- **Najam sportske opreme:** više točaka za najam bicikla i/ili opreme za hodanje, mogućnost preuzimanja i vraćanja na različitim lokacijama; nekoliko točaka za najam i punjenje električnih bicikala

Kvaliteta usluga

- **Marke kvalitete:** dio smještajnih objekata certificiran prema standardima *Welcome* marke (npr. *Cyclists Welcome*); Međimurje certificirano prema ADFC standardima za biciklističke regije (*German Cyclist Association*); dio pješačkih staza certificiran prema međunarodnom standardu (npr. *German Hiking Seal of Approval*)

Uređenost prostora

- **Naselja:** opća i hortikulturalna uređenost središta mjesta; pješačke zone; intervencije s „osjećajem za duh mjesta“
- **Prirodni okoliš:** očuvan okoliš; intervencije (npr. odmorišta, vidikovci, piknik-točke) ne narušavaju temeljnu vrijednost prirodnog okoliša

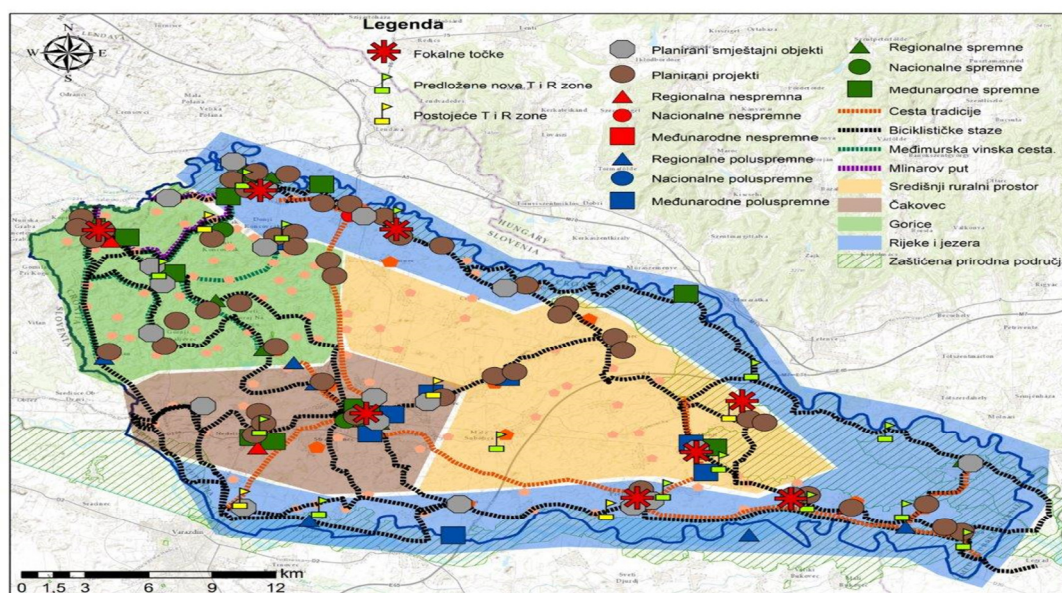
Edukativno-zabavni tematski park	
Glavni ciljni segmenti	– Mladi (18 - 25) – Mladi parovi (26 - 35) – Obitelji – Đačke grupe
Pozicioniranje Međimurja	Međimurje je jedna od vodećih srednjoeuropskih destinacija tematskih parkova
Ključni neugostiteljski turistički sadržaji	– Tematski park Goričan: interpretacija jedne ili skupine povezanih tema (po mogućnosti utemeljene na identitetu Međimurja, ali široko društveno relevantnih, npr. okoliš, kulturno-povijesna baština) na tehnološki sofisticiran, edukativan i ujedno zabavan način različitim „atrakcijama“ (npr. vožnja, multimedijalni prikazi, šou programi, re-kreiranje povijesnih lokaliteta ili prirodnih ambijenata, obilazak i „rad“ u stvarnom istraživačkom centru itd.); sukladno tematizirani trgovački sadržaji; parkirališta i drugi tehnički sadržaji
Ključni ugostiteljski sadržaji	– Smještaj: hoteli, mali hoteli, pansioni, obiteljski smještaj, kamp; kvaliteta 3* - 4*; udobni objekti sa šarmom; dio objekata može biti smješten u sklopu tematskog parka i neki mogu biti sukladno tematizirani – Hrana i piće: kiosci, restorani brze hrane, samoposlužni restorani u sklopu tematskog parka; objekti i ponuda su dijelom tematizirani u skladu s temom/temama parka; uključena i ponuda domaće kuhinje
Tranzit	
Glavni ciljni segmenti	– Tranzit preko graničnog prijelaza Goričan – Tranzit preko graničnog prijelaza Mursko Središće
Pozicioniranje Međimurja	Međimurje je prva ili posljednja destinacija na putovanju u Hrvatsku te je: – mjesto za zanimljiv predah na putovanju – mjesto za odmor od autoceste i nastavak putovanja prema jugu sadržajnim „slikovitim cestama“ do ponovnog ulaza na autocestu (u Prelogu ili Varaždinu)
Ključni neugostiteljski turistički sadržaji	– Centri za posjetitelje Goričan, Štrukovec, Čakovec, Prelog: turističke informacije (npr. „što vidjeti u dva sata/u pola dana“; „kratki izleti u Međimurju s djecom“; prijedlozi ruta/itinerera „slikovitim cestama“ Međimurja) u različitim medijima (npr. tiskani promocijski materijali; karte; mobilne aplikacije; usmeni savjeti uz „karte u bloku na trganje“); arhitekturom i unutrašnjim uređenjem poštuju lokalni identitet; parkirališta i tehnički sadržaji
Ključni ugostiteljski sadržaji	– Smještaj uz Centre za posjetitelje: kamp-odmorište – Hrana i piće u Centrima za posjetitelje: restorani brze hrane; domaći meniji
Tržišna komunikacija	– Web-portali, časopisi, newsletter automobilskih klubova (npr. ADAC) i HTZ, TZMŽ: izbornik „Planiranje puta kroz Hrvatsku“ sa savjetima za zaustavljanje ili putovanje „slikovitim cestama“ kroz Međimurje (npr. „što vidjeti u dva sata/u pola dana“; „kratki izleti u Međimurju s djecom“; prijedlozi ruta/itinerera; informacije o smještaju i ugostiteljskoj ponudi)

7.3. Prostorna koncepcija razvoja turizma u Međimurju

Poštujući specifičnosti resursno-atraksijske osnove Međimurske županije te imajući na umu odrednice Prostornog plana županije i njime predviđene turističke zone kao i razvojne projekte u turizmu planirane na razini Županije i JLS-a (točka 2.7.), u Međimurju se prepoznaju četiri snažna, prostorno i tematski međusobno različita područja turističke aktivnosti. To su:

- **Područje rijeka i jezera** – obuhvaćajući prostor uz Muru i Dravu te Varaždinsko i Dubravsko jezero, to je visoko očuvan prirodni krajolik, višestruko zaštićen kao Regionalni park, UNESCO rezervat biosfere i dio NATURA 2000, te s brojnim stazama, rekreacijskim zonama i dva zdravstveno-turistička kompleksa primarno je područje zdravstvenog turizma, sporta i rekreacije u Međimurskoj županiji
- **Gorice** – brežuljkast, nadasve slikovit i uređen prostor ispunjen vinogradima, kletima i vinarijama, enogastronomsko je središte Županije

Slika 7.4.. Karakteristična područja turističke aktivnosti u Međimurju

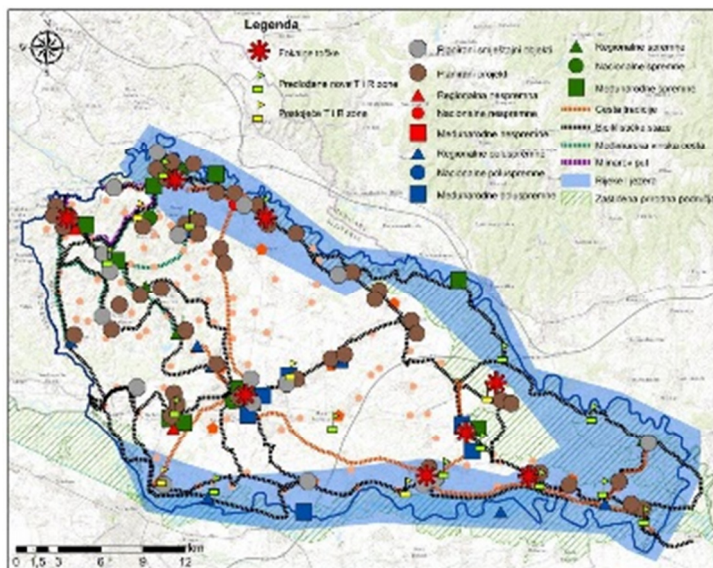

Izvor: Institut za turizam

- **Čakovec** – kulturno središte Međimurja, grad se s okolnim pripadajućim naseljima ističe kao destinacija visoke kvalitete života, što proizlazi iz primjene „zelenih“ komunalnih standarda, uređenosti prostora, a posebice zelenih površina i pješačkih zona, iz orijentacije prema znanju, sportu i rekreaciji, „malom“ obrtu i trgovini te podršci vibrantne ugostiteljske scene utemeljene na lokalnoj proizvodnji zdrave hrane
- **Središnji ruralni prostor** – visoko kultiviran i uređen, to je prostor snažnog doživljaja očuvane tradicijske baštine Međimurja, ali i mjesto jedinstvenih zabavno-edukacijskih iskustava.

Različiti, komplementarni profili pojedinih područja, sa sportsko-rekreacijskom orijentacijom kao zajedničkom poveznicom, „pozivaju“ na kretanje kroz cijelo Međimurje. Time se ne samo disperzira turistička aktivnost kroz sve dijelove Županije i ujedno gostima pruža sadržajan boravak, već se i dodatno potvrđuje brend Međimurja kao „destinacije pokreta“. Svako od područja detaljnije se opisuje u nastavku ove točke.

Rijeke i jezera – zdravlje, sport i rekreacija

Glavne destinacije

- **Rijeka Mura**
 - Sveti Martin na Muri
 - Mursko Središće
- **Rijeka Drava s jezerima**
 - Prelog
 - Draškovec

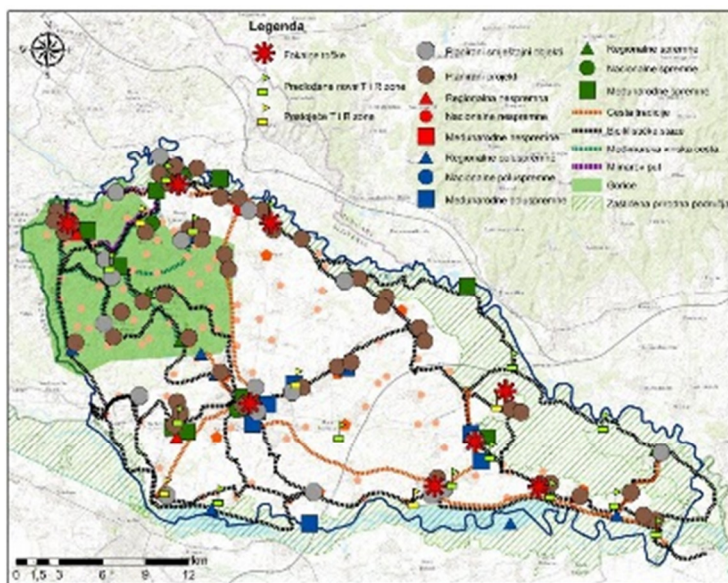
Ključni neugostiteljski turistički sadržaji

Zdravstveno-turistički kompleksi	– LifeClass Terme, Sv. Martin – Terme Hortus Croatiae, Draškovec
Cikloturističke rute	– Cikloturističke rute uz Muru: MDB Murska cestovna i Off Road, Eko Mura, dio Euro Velo Iron Curtain, dio Steinerove staze, dio Međimurska ruta – Cikloturističke rute uz Dravu i jezera: MDB Dravska cestovna i Off Road, dio Cycle in a Network, dio Steinerove staze, dio Međimurska ruta – Ruta Goričan, Donji Kraljevec, Prelog (Ludbreg) – Međimurje certificirano kao ADFC regija
Pješačke rute	– Pješačke staze uz Muru – Pješačke staze uz Dravu i jezera
Kapilarne biciklističke i/ili pješačke rute	– Uz Muru: područje Murskog Središća, Kotoribe – Uz Dravu: područje Svete Marije, Donje Dubrave – Orehovica, Prelog
Sportsko-rekreacijske zone i izletišta	– Na Muri: Selnica, Sv. Martin (5 ha), Mursko Središće, Peklenica, Podturen, Kotoriba – Na Dravi i jezerima: Gornji Kuršanec (12 ha), Prelog (25 ha), Donji Mihaljevec, Donja Dubrava sportsko-rekreacijske zone (lokacija na starom toku Drave te lokacija od mosta kod Donjeg Vidovca do cestovnog mosta na Dravi kod Donje Dubrave) te lokacija lovišta i lovnog streljaštva
Riječna marina	– Sportsko-rekreacijska zona Prelog
Plovne rute	– Rafting na Muri: Sv. Martin - Podturen – Krstarenje Murom: Mursko Središće - Kotoriba – Krstarenje Dravom: Jezero Dubrava; stari tok Drave (Sveta Marija – Donja Dubrava – i dalje izvan županije)
Ribolovne točke	– Više uređenih točaka uz Muru – Više uređenih točaka uz Dravu i jezera – Derivacijski kanal HE Dubrava
Sportske pripreme	– Nogometna igrališta, sportske dvorane za ekipne sportove, Sv. Martin

Ključni ugostiteljski sadržaji	Ekumuzeji Međimurja – Ekumuzej Mura – Ekumuzej Drava	– Sportske dvorane za odbojku, rukomet, badminton, Prelog
		– Sustav županijskih biciklističkih ruta
		– Specijalizirani smještajni objekti, Sv. Martin, Prelog
		– Ekumuzej Mura
		– <u>Prirodna baština</u> : stari riječni rukavci Mure, Žabnik; geomorfološka poučna staza, Križovec; izložba NATURA 2000, Domašinec (na obali Mure)
		– <u>Arheološka baština</u> : Arheološki park <i>Halicanum</i> , Sv. Martin;
		– <u>Etno baština</u> : međimurski konj, Sv. Martin; viteška zbirka, Mursko Središće; zbirka pokladnih maski, Selnica; mlinarstvo, Selnica, Žabnik, Podturen; skelarstvo, Žabnik; košaraštvo, Kotoriba
		– <u>Industrijska baština</u> : naftno polje, Peklenica; rudarski kop Halda, Mursko Središće; Spomen-park nafte, Selnica; Muzej željeznice, Kotoriba
		– <u>Tematske staze i ceste</u> : Gastroceste; eko-etno poučna staza na Muri, Sv. Martin
		– Ekumuzej Drava
		– <u>Prirodna baština</u> : stari tok i riječni rukavci Drave, Šandorovec, Orehovica, Perutnica (Prelog)
		– <u>Arheološka baština</u> : arheološki lokalitet Ferenčica, Prelog;
		– <u>Etno baština</u> : Zbirka svetomarske čipke, Sveta Marija; guljara i kovačnica, Čukovec; Etno muzej, Prelog; mlin na Dravi, Prelog; Zbirka zlatari, Donji Vidovec; Zbirka flojsari, Donja Dubrava, Zbirka putovanja vlakom, Donji Mihaljevec
		– <u>Tematske staze i ceste</u> : Cesta tradicije; gastroceste; tematska staza uz Dravu, Put soli, Prelog, Donja Dubrava
		Muzeji – Muzej Croata insulanus Grada Preloga
		Poslovni skupovi – Dvorane u hotelima: Sv. Martin, Prelog, Draškovec – Dvorane u interpretacijskim centrima
		„Međimurska prodavaonica“ – Na više lokacija
		Marker manifestacije – Teme: biciklizam i kretanje, rafting, sportski ribolov
		Interpretacijski/ centri za posjetitelje – <i>Med dvema vodama</i> , Križovec – <i>Mlinarov grunt</i> , Sv. Martin (Žabnik) – <i>Dve vode</i> , Donja Dubrava – Donji Vidovec
		Centri za posjetitelje – Centar za posjetitelje Majur, Štrukovec (granični prijelaz Mursko Središće) – Infocentar Sv. Martin – Centar za posjetitelje Prelog
	Smještajni objekti – Dio objekata s markom kvalitete (npr. <i>Welcome</i> sheme; Posebni standardi MINT)	– Hoteli: Sv. Martin, Prelog – Potencijalni novi: Draškovec
		– Hosteli: Mursko Središće – Potencijalni novi: Bukovje, Podturen, Orehovica, Kotoriba
		– Pansioni: Mursko Središće, Donji Vidovec
		– Kampovi: – Potencijalni novi oko Mure: Selnica, Sv. Martin,

		Žabnik, Mursko Središće – Potencijalni novi oko Drave: Gornji Kuršanec, Orehovica, Prelog – Kampovi za djecu i mladež: – Novi na 2 lokacije uz rijeke – Kamp odmorište: – Potencijalni novi: Štrukovec (uz Centar za posjetitelje) – Obiteljski smještaj: cijelo područje, posebice oko glavnih atrakcija
	Hrana i piće – Dio objekata s markom kvalitete (npr. <i>Međimurski gurman</i>)	– Različiti tipovi objekata; jednostavni, udobni restorani, krčme, OPG; naglasak na domaćoj kuhinji i lokalno proizvedenoj hrani, specifično: – oko Sv. Martina i Draškoveca – „gastroklaster“ s istaknutom ponudom eko i biodinamičkih namirnica, „zdravih menija“ – Prelog – veća raznolikost tipova objekata – Centar za posjetitelje Štrukovec (na granici) – „domaća“ brza hrana
	Ostali sadržaji	– Najam bicikla i opreme za hodanje: Sv. Martin, Mursko Središće, Prelog, Draškovec – Punjenje električnih bicikla: Sv. Martin, Draškovec, Prelog – Servis bicikla: Mursko Središće, Prelog, Oporovec, Otok
	Turistički prijevoz	– Kružni <i>hop on-hop off</i> prijevoz s prihvatom bicikla; redovne autobusne linije s prihvatom bicikla
Uređenost prostora		– Zaštićen i očuvan prirodni okoliš Regionalni park Mura - Drava, UNESCO rezervat biosfere, NATURA 2000 – Sv. Martin i Draškovec - primjena „zelene“ prakse; razvijena komunalna infrastruktura; opća i hortikulturalna uređenost središta mjesta; pješačke zone; minimiziran ili eliminiran utjecaj zagađivača – Ostala naselja - opća i hortikulturalna uređenost središta mjesta; pješačke zone; intervencije s „osjećajem za duh mjesta“

Gorice – enogastronomija, rekreacija

Glavne destinacije

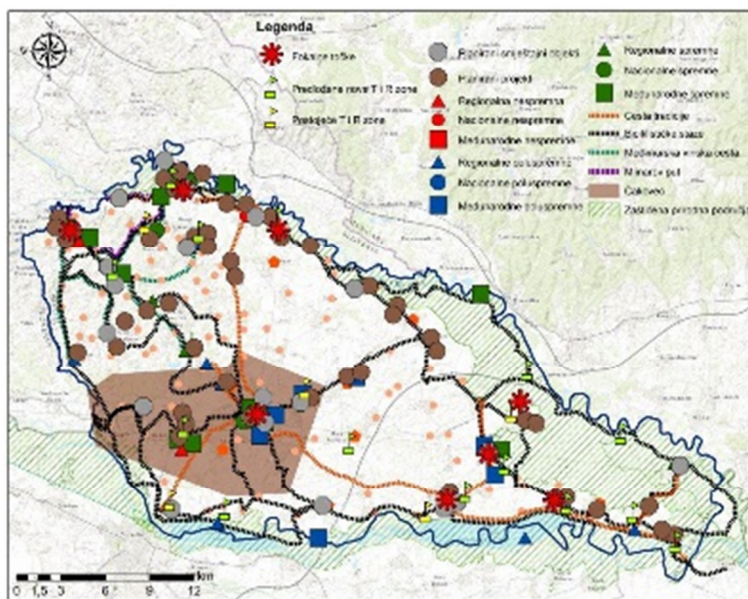
- Štrigova
- Sv. Urban
- Železna Gora

Ključni neugostiteljski turistički sadržaji

Tematske ceste	– Međimurska vinska cesta – Gastrocesta(e)
Cikloturističke rute	– Cikloturističke rute: Pušipelova, dio Eko Mura, dio Međimurska ruta – Međimurje certificirano kao ADFC regija
Pješačke rute	– Sustav pješačkih staza u goricama
Kapilarne biciklističke i/ili pješačke rute	– Područje Štrigove
Vidikovci	– Štrigova (Mađerkin breg), Grkaveščak, Vukanovec (Rasadnik)
Sportsko-rekreacijske zone i izletišta	– Vukanovec
Adrenalinski sportovi	– Adrenalinski park, Lopatinec
Edukativni centar	– Centar ezoterije i grad labirinata, Badličan
Etno zbirke	– Zavičajna zbirka, Sv. Juraj na Bregu – Rukotvorno nasljeđe, Štrigova
Svetište	– Sv. Jeronim, Štrigova
Industrijska baština	– Rudarsko okno, Dragoslavec
Poslovni skupovi	– Dvorane/prostori u vinarijama, Interpretacijskom centru – Sportska dvorana Štrigova
„Međimurska prodavaonica“	– Na više lokacija
Marker manifestacije	– Teme: Enogastronomija
Interpretacijski/ centri za posjetitelje	– „Svjetski centar Pušipela“, Štrigova – Edukacijsko-interpretacijski centar za posjetitelje – Leptir plavac, Vučetinec

Ključni ugostiteljski sadržaji	Smještajni objekti – Dio objekata s markom kvalitete (npr. <i>Welcome</i> sheme; Posebni standardi MINT)	– Hoteli: – Potencijalni novi: Železna gora (butik vinski hotel), Vukanovec (butik hotel), Bukovec, Črečan (integralni hotel tradicijskih kuća), Kleti (integralni hotel kleti) – OPG: cijelo područje – Obiteljski smještaj: cijelo područje
	Hrana i piće – Dio objekata s markom kvalitete (npr. <i>Međimurski gurman</i>)	– Različiti tipovi objekata; naglasak na domaćoj kuhinji i lokalno proizvedenoj hrani, specifično: – Vinska cesta – „gastroklaster“ s ponudom degustacija u vinarijama; ponuda hrane u vinarijama, restoranima i krčmama
Ostali sadržaji	Najam i servis sportske opreme	– Najam bicikla i opreme za hodanje: Štrigova, Sv. Urban, Železna gora, Črečan, Lopatinec – Punjenje električnih bicikla: Štrigova
	Turistički prijevoz	– Kružni <i>hop on-hop off</i> prijevoz s prihvatom bicikla; redovne autobusne linije s prihvatom bicikla
Uređenost prostora	– Očuvan prirodni okoliš – Naselja - opća i hortikulturalna uređenost središta mjesta; pješačke zone; intervencije s „osjećajem za duh mjesta“	

Čakovec – kultura, sport

Glavne destinacije

- Čakovec s prigradskim naseljima

Ključni neugostiteljski turistički sadržaji

Muzeji i zbirke

- Muzej Međimurja – Stari grad Zrinskih s perivojem, Čakovec
- Arheološki park sv. Jelena – mauzolej obitelji Zrinski i poučna staza, Šenkovec
- Muzej zrakoplovstva, Pribislavec
- Zbirka Štekari, Dunjkovec
- Zoološka zbirka Lesinger, Nedelišće
- Izložba carinarnice i Gutenbergove tiskare, Nedelišće

Dvorci

- Dvorac Feštetić, Pribislavec (potencijalno planirana namjena u turizmu)

Cikloturističke rute

- Cikloturističke rute: MDB cestovna *via* Čakovec, Cycle in a Network, polazna i završna točka kružne Pušipelove i Međimurske rute
- Međimurje certificirano kao ADFC regija

Kapilarne biciklističke i/ili pješačke rute

- Područje Čakovca
- Područje Nedelišća
- Područje Šenkovca

Sportsko-rekreacijske zone i izletišta

- Totovec (oko 5 ha)

Adrenalinski sportovi

- Letenje ultralakim letjelicama, Aerodrom, Pribislavec

Sportske pripreme

- SRC Mladost, Čakovec
- Nacionalni gimnastički centar Aton, Nedelišće
- Velodrom, Nedelišće (alternativa Čakovec)
- Sustav županijskih biciklističkih ruta
- Specijalizirani smještajni objekti, Čakovec, Nedelišće

Poslovni skupovi

- Sajamski prostor MESAP, Nedelišće
- Tehnološko-inovacijski centar, Čakovec
- Muzej Međimurja, Čakovec
- Dvorane u hotelima, Čakovec
- Centar za posjetitelje, Čakovec

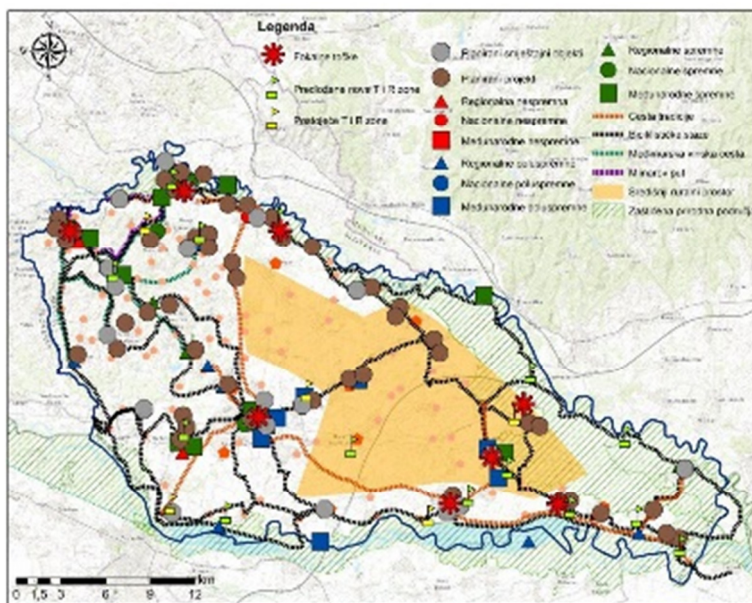
„Međimurska prodavaonica“

- Na više lokacija

	Marker manifestacije	– Teme: etnoglazba, Zrinski, gastronomija
	Centri za posjetitelje	– Središnji županijski Centar za posjetitelje
Ključni ugostiteljski sadržaji	Smještajni objekti	– Hotel: Čakovec (sport hotel)
	– Dio objekata s markom kvalitete (npr. <i>Welcome</i> sheme; Posebni standardi MINT)	– Potencijalni novi: 1 gradski hotel – Hostel: Nedelišće (sport hostel) – Pansion: Nedelišće – Obiteljski smještaj: prigradska naselja
	Hrana i piće	– Različiti tipovi objekata i tipova kuhinja; specifično:
	– Dio objekata s markom kvalitete (npr. <i>Međimurski gurman</i>)	– Čakovec – „gastroklaster“ u duhu „ <i>slow city</i> “ obilježja grada s naglaskom na malom, raznolikom, ambijentalnom, lokalno uzgojenom; uključuje „gastro-punkt“ na čakovečkoj tržnici
Ostali sadržaji	Najam i servis sportske opreme	– Najam bicikla – Punjenje električnih bicikla – Servis bicikla
	Turistički prijevoz	– Kružni <i>hop on-hop off</i> prijevoz s prihvatom bicikla; redovne autobusne linije s prihvatom bicikla
Uređenost prostora	– Opća i hortikulturalna uređenost središta mjesta; pješačke zone; intervencije s „osjećajem za duh mjesta“	

Središnji ruralni prostor – etno baština, ezoterija, zabava, sport

Glavne destinacije

- Goričan
- Donji Kraljevec
- Belica

Ključni neugostiteljski turistički sadržaji

Tematski park	– Edukativno-zabavni tematski park Goričan
Edukativni i Referentni centar	– Centar Rudolfa Steinera i Referentni centar za biodinamičku proizvodnju, Donji Kraljevec
Cikloturističke rute	– Cikloturističke rute: dio Cycle in a Network, dio Steinerove staze, dio Međimurske rute – Međimurje certificirano kao ADFC regija
Kapilarne biciklističke i/ili pješačke rute	– Područje Belice – Područje Donjeg Kraljevca
Sportsko-rekreacijske zone i izletišta	– Goričan (5 ha) – Mala Subotica (sportsko-rekreacijske zona oko 5 ha, lovište i lovno streljaštvo)
Adrenalinski sportovi	– Karting, Belica – <i>Speedway</i> , Donji Kraljevec
Sportske pripreme	– <i>Speedway</i> stadion, Donji Kraljevec – Lovno streljaštvo, Mala Subotica
Ekomuzeji Međimurja – Ekomuzej međimurskog sela	– Ekomuzej međimurskog sela – <u>Arheološka baština</u> : Povijesni park Keltsko selo, Goričan; Arheološki park Domašinec – <u>Etno baština</u> : Rekonstrukcija međimurskog sela, Dekanovec; Ogledno imanje, Belica; Ogledno imanje biodinamičke poljoprivrede, Donji Kraljevec – <u>Tematske ceste</u> : Cesta tradicije; Gastrocesta(e)
Poslovni skupovi	– Dvorane u hotelima: Donji Kraljevec – Centar R. Steinera, Donji Kraljevec
„Međimurska prodavaonica“	– Na više lokacija
Marker manifestacije	– Teme: nasljeđe R. Steinera
Interpretacijski/ centri za posjetitelje	– Ogledno imanje, Belica – Centar Rudolfa Steinera i ogledno imanje ekološke i biodinamičke poljoprivrede, Donji Kraljevec

Centri za posjetitelje		– Centar za posjetitelje Goričan (granični prijelaz)
Ključni ugostiteljski sadržaji	Smještajni objekti – Dio objekata s markom kvalitete (npr. <i>Welcome</i> sheme; Posebni standardi MINT)	– Hoteli: Donji Kraljevec – Potencijalni novi: Goričan (u funkciji/sklopu tematskog parka); Donji Kraljevec (integralni hotel tradicijskih kuća) – Kamp odmorište: – Potencijalno novo: Goričan (uz Centar za posjetitelje) – OPG: – Potencijalno novo: cijelo područje – Obiteljski smještaj: cijelo područje, posebice oko glavnih atrakcija
	Hrana i piće – Dio objekata s markom kvalitete (npr. <i>Međimurski gurman</i>)	– Različiti tipovi objekata; jednostavni, udobni restorani, krčme, OPG; naglasak na domaćoj kuhinji i lokalno proizvedenoj hrani, specifično: – Manja mjesta – „gastroklaster“ s tradicionalnim jelima; lokalno uzgojene namirnice; – Donji Kraljevec – ističe se ponuda s ekološki i biodinamički uzgojenim namirnicama – Tematski park Goričan – više različitih tipova objekata – Centar za posjetitelje Goričan (na granici) – domaća „brza hrana“
Ostali sadržaji	Najam i servis sportske opreme	– Najam bicikla: Goričan, Donji Kraljevec – Punjenje električnih bicikla: Donji Kraljevec
	Turistički prijevoz	– Kružni <i>hop on-hop off</i> prijevoz s prihvatom bicikla; redovne autobusne linije s prihvatom bicikla
Uređenost prostora	– Očuvan prirodni okoliš – Naselja - opća i hortikulturalna uređenost središta mjesta; pješačke zone; intervencije s „osjećajem za duh mjesta“	

8. Prioritetne operativne razvojne strategije

8.1. Operativne strategije obogaćivanja destinacijskog lanca vrijednosti

I. Prioritetna operativna razvojna strategija: Poboljšavanje ugostiteljske ponude

Cilj:	Povećanje obujma i kvalitete ugostiteljske ponude
Polazište/ opravdanje:	Prema Strategiji razvoja turizma RH do 2020. godine (NN 55/13) unapređenje smještajne ponude jedna je i od operativnih strategija razvoja hrvatskog turizma koja uključuje aktivnosti podizanja konkurentnosti hotelske ponude, malih i obiteljskih hotela i pansiona, kamp ponude te obiteljskog smještaja. Podizanje konkurentnosti turizma Međimurja (poglavlje 3.4) podrazumijeva povećanje kvalitete, raznolikosti i veličine smještanih kapaciteta, a to uključuje novu izgradnju, korištenje do sada neiskorištenih smještajnih potencijala kao i postojeće kapacitete. Iako kvaliteta smještajnih objekata u postojećim uvjetima predstavlja snagu (poglavlje 4.), ni ukupan kapacitet (u 2015. godini 544 smještajne jedinice s 1392 ležaja, a usluge smještaja pružalo je i 11 kućanstava od kojih jedno u seljačkom turizmu) ni struktura (nedostaje kamping ponuda, ponuda manjih smještajnih objekata personalizirane usluge i autentičnog ambijenta, nerazvijena ponuda ruralnog turizma) ne zadovoljavaju potrebe. Kao važan segment ukupne turističke ponude Međimurja izdvaja se i gastroponuda, koja u uvjetima postojeće razine turističkog prometa i proizvodne nediferenciranosti ponude, ne predstavlja ograničenje, ali koja predstavlja jedan od preduvjeta obogaćivanja portfelja turističkih iskustava i zadovoljstva posjetitelja boravkom. Ocjena konkurentnosti Međimurske županije na turističkom tržištu (poglavlje 3.4.) posebno je ukazala na potrebu podizanja razine raznolikosti i originalnosti te autentičnosti ponude, ali i korištenja lokalno proizvedenih namirnica u pripremi i posluživanju hrane.
Opis:	Prioritetna operativna razvojna strategija podrazumijeva sustavno poticanje unapređenja veličine, kvalitete i raznovrsnosti smještajne i enogastronomске ponude Međimurja, a osobito tržišno etabliranje određenog broja tematiziranih i različito tržišno pozicioniranih objekata smještaja te hrane i pića. Posebna se važnost pridaje novoj izgradnji, kao i aktiviranju dosad nekorisćenih razvojnih potencijala, kako onih u javnom vlasništvu (primjerice prenamjena objekata kao što su napuštene škole ili vojarne u ugostiteljsku namjenu), tako i privatnih objekata, primjerice turističkom komercijalizacijom postojećih objekata za stalno ili privremeno

stanovanje.

Slika 8.1. Pregled mjera ostvarivanja ciljeva turističkog razvoja prema operativnim strategijama

PRIORITETNE OPERATIVNE RAZVOJNE STRATEGIJE TURIZMA MEĐIMURJA

Operativne strategije obogaćivanja destinacijskog lanca vrijednosti

Poboljšavanje ugostiteljske ponude

Mjera I.1.: Razvoj hotelske ponude
Mjera I.2.: Razvoj kamping ponude
Mjera I.3.: Razvoj smještajne ponude obiteljskih domaćinstava i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava
Mjera I.4.: Jačanje enogastronomске ponude
Mjera I.5.: Razvoj ponude zdravstveno-turističkih centara/kompleksa

Osvremenjivanje i obogaćivanje postojeće neugostiteljske turističke ponude

Mjera II.1.: Uspostavljanje nekoliko visoko prepoznatljivih manifestacija
Mjera II.2.: Podizanje razine turističke i tržišne prepoznatljivosti Centra Rudolf Steiner
Mjera II.3.: Razvoj i povećanje tržišne prepoznatljivosti / tržišnog udjela kapaciteta sportskog turizma

Unapređenje destinacijske turističke infrastrukture

Mjera III.1.: Uspostavljanje sustava infocentara i interpretacije Međimurja
Mjera III.2.: Uredjenje i širenje mreže turističkih staza i cesta Međimurja
Mjera III.3.: Uspostavljanje sustava izletišta i vidikovaca Međimurja, uključujući i lokacije za sportove i rekreaciju na vodi te ribičke točke

Podizanje razine dostupnosti i intražupanjske povezanosti

Mjera IV.1.: Uspostavljanje mreže turističkih hop on-hop off autobusnih linija
Mjera IV.2.: Razvoj riječnog prijevoza izletničkim brodovima
Mjera IV.3.: Razvoj aerodroma

Operativne strategije unapređenja sustava destinacijskog menadžmenta

Unapređenje upravljačko-organizacijskog modela destinacijskog menadžmenta

Mjera V.1.: Upravljanje sustavom turističkih proizvoda i ustrojstvo sustava turističkih zajednica Međimurja
Mjera V.2.: Informacijska podrška i baza podataka
Mjera V.3.: Stvaranje poduzetničkih klastera
Mjera V.4.: Programi podizanja razine svijesti

Podizanje razine kvalitete ljudskih potencijala

Mjera VI.1.: Uspostavljanje sustava cjeloživotnog obrazovanja te unapređenje strukovnih/srednjoškolskih i visokoskolskih obrazovnih programa za potrebe turizma Županije
Mjera VI.2.: Programi stipendiranja učenika i studenata za potrebe turizma
Mjera VI.3.: Uspostavljanje enogastrocentra izvršnosti

Podizanje kvalitete zaštite i turistifikacije resursno- atrakcijske osnove

Mjera VII.1.: Uredjenje središta turističkih destinacija
Mjera VII.2.: Uspostavljanje registra/kataloga prirodne i kulturne baštine i njihovo vrednovanje
Mjera VII.3.: Aktiviranje i turistifikacija zaštićenih prirodnih i kulturnih resursa

Podizanje razine kvalitete usluga u turizmu

Mjera VIII.1.: Marke kvalitete
Mjera VIII.2.: Praćenje kvalitete

Operativne strategije podizanja turističke prepoznatljivosti

Razvoj prepoznatljivog turističkog identiteta Međimurja

Mjera IX.1.: Razvoj konkurentskog turističkog brenda Međimurja
Mjera IX.2.: Operacionalizacija konkurentnog međimurskog turističkog brenda te primjena suvremenih alata tržišne komunikacije

Pokretanje županjskih „imidž“ projekata

Imidž projekt 1.: Uredjenje Starog grada Čakovca i Muzeja
Imidž projekt 2.: Uspostava Ekomuzeja Međimurja
Imidž projekt 3.: Nominacija međimurske etno baštine za upis na UNESCO reprezentativnu listu nematerijalne baštine
Imidž projekt 4.: Priprema razvoja tematskog parka / tematskih parkova
Imidž projekt 5.: Vinski centar / Muzej vina
Imidž projekt 6.: Uredjenje sportsko-rekreacijske zone, Prelog

Mjere: *Mjera I.1.: Razvoj hotelske ponude*

Cilj mjere: Izgradnja većeg broja malih (tematiziranih) hotela uključujući i difuzne/integralne hotele

Opis: Izgradnja/uspostava više malih, obiteljskih smještajnih objekata, uključujući i difuzne/integralne hotele i hostele u područjima s postojećom većom izgrađenosti kuća za odmor, odnosno većom turističkom potražnjom, omogućila bi brzi rast kvalitetne ponude prilagođene očekivanjima i potrebama ciljnih tržišnih segmenata. Program obuhvaća uspostavljanje prikladnih županijskih financijskih i nefinancijskih poticaja povezanih/nadograđenih na nacionalne EU programe/fondove, uz poseban naglasak na poticanje tematiziranih objekata kojima se podržava revitalizacija graditeljske baštine i pozicioniranje Županije (hoteli baština, vinski hoteli, sportski hoteli, biohoteli i sl.).

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja

Nositelj: Međimurska županija

Ostali dionici: gradovi i općine, LAG-ovi, privatni poduzetnici

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti:

- osmišljavanje i uspostavljanje nefinancijskih poticaja (tehnička pomoć, priprema projektne dokumentacije, interni marketing, medijatorske usluge prema različitim institucijama)
- osmišljavanje i uspostavljanje financijskih poticaja (komunalna naknada, koncesije, pokrivanje dijela troška kamata)

Programi/projekti:

- izgradnja/uspostava novih hotelskih i sličnih objekata (uključujući i difuzne/integralne hotele te hostele).
-

Mjera I.2.: Razvoj kamping ponude

Cilj mjere: Uspostavljanje kamping ponude

Opis: Poticanje izgradnje nekoliko manjih kampova/kampirališta/kamp odmorišta uz važnije prirodne atrakcije/lokacije, kao što su primjerice izletišta uz rijeke i jezera ili glavni prometni pravci. Programom se posebno podržava razvoj tematiziranih kampova, kampova na seoskim gospodarstvima te ekokampova (područja posebne zaštite) na infrastrukturno opremljenim prostorima, kao i inovativnih ljetnih kampova za djecu (objektima koji pružaju široku i inovativnu paletu različitih usluga zabave, učenja, rekreacije i sporta u jednostavnim oblicima smještaja na izdvojenim lokacijama).

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja, a posebice na područjima uz rijeke i jezera te glavne prometne pravce

Nositelj: Međimurska županija

Ostali dionici: gradovi i općine, LAG-ovi, privatni poduzetnici

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti:

- utvrđivanje tržišnog potencijala razvoja proizvoda i mogućih lokacija
- osmišljavanje i uspostavljanje nefinancijskih poticaja (tehnička pomoć, priprema projektne dokumentacije, interni marketing, medijatorske usluge prema različitim institucijama)
- osmišljavanje i uspostavljanje financijskih poticaja (komunalna naknada, koncesije, pokrivanje dijela troška kamata)
- usklađivanje prostorno-planske dokumentacije

Programi/projekti privatnog sektora:

- izgradnja novih kampova/kampirališta/kamp odmorišta te kampova za djecu i mladež.
-

Mjera I.3.: Razvoj smještajne ponude obiteljskih domaćinstava i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava

Cilj mjere: Povećanje tržišnog udjela i prepoznatljivosti seoskog turizma Međimurja

Opis: Iskorištavanje tržišnog potencijala globalno rastućeg interesa za usluge seoskog turizma podrazumijeva izgradnju/aktiviranje većeg broja novih ruralno-turističkih smještajnih objekata vezanih uz obiteljska domaćinstva, pa tako i podizanje razine kvalitete postojeće ponude. Taj proces podrazumijeva uspostavu sustava poticaja, kako onih usmjerenih izravno prema poduzetnicima, tako i onih koji se odnose na podizanje razine svijesti dionika o potencijalu i faktorima uspjeha seoskog turizma, obrazovanja pružatelja usluga, interesnog povezivanja te komuniciranja s tržištem. Polazeći do međunarodnih iskustava/standarda (eurogites) te propisanih uvjeta i kategorija/kategorizacije objekata kojima se pružaju usluge smještaja na seljačkom gospodarstvu, posebna pozornost pridaje se upravljanju kvalitetom, odnosno uspostavi jedinstvenog županijskog sustava kriterija/preporuka/smjernica kvalitete (tematiziranje, kriteriji izvrsnosti, dodatni sadržaji, oznake).

Područje obuhvata: ruralna područja Županije

Nositelj: Međimurska županija

Ostali dionici: gradovi i općine, LAG-ovi, sustav turističkih zajednica, privatni poduzetnici

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti:

- osmišljavanje i uspostavljanje nefinancijskih poticaja (tehnička pomoć, priprema projektne dokumentacije, medijatorske usluge prema različitim institucijama)
 - osmišljavanje i uspostavljanje financijskih poticaja (komunalna
-

-
- naknada, pokrivanje dijela troška kamata)
- osmišljavanje i uspostavljanje sustava upravljanja kvalitetom seoskog turizma
 - provedba programa internog marketinga – podizanje razine svijesti ključnih dionika razvoja seoskog turizma
 - uspostavljanje preduvjeta za interesno udruživanje/povezivanje (klasteri) pružatelja usluga ruralnog turizma / turizma na seoskim gospodarstvima
 - cjeloživotno obrazovanje pružatelja usluga seoskog turizma
 - komunikacija s tržištem

Programi/projekti privatnog sektora:

- uspostavljanje novih smještajnih kapaciteta u obiteljskim domaćinstvima i obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima.
-

Mjera I.4.: Jačanje enogastronomске ponude

Cilj mjere: Unapređenje i diversifikacija ponude djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića te povećanje plasmana autohtonih proizvoda u turističko-ugostiteljskim objektima i na kućnom pragu

Opis: Enogastronomija predstavlja značajan razvojni potencijal Županije, kako vezano uz lokalnu proizvodnju namirnica i pića (posebice u kontekstu mogućeg jačanja eko i biodinamične proizvodnje) i bogate i sačuvane enogastrotradicije, tako i već sad etabliranu restoransku ponudu te pokrenute aktivnosti podizanja razine kvalitete i raznovrsnosti ponude ugostiteljstva. Ocjenjujući da postojeća ponuda objekata hrane i pića zahtijeva podizanje konkurentne sposobnosti, ali i da razvoj enogastronomskog turizma ovisi ne samo o kvaliteti ugostiteljske ponude i ponude vina, već i o imidžu destinacije te kvaliteti prateće turističke ponude i manifestacija, mjerom se uspostavlja okvir za intenziviranje aktivnosti jačanja gastroponude Međimurja, kako unapređenjem i diversifikacijom usluga, tako i organizacijom specijaliziranih manifestacija/ festivala, jačanjem prepoznatljivosti, ali i mogućnošću kupnje lokalnih proizvoda i obilascima tematskih cesta. Posebna pozornost u okviru projekta pridaje se uspostavljanju restoranske ponude (ambijent i atmosfera objekta, izbor i kreativnost jela i vina, kvaliteta namirnica, vještine i konzistentnost kuhanja i usluživanja), koja ima snagu predstavljati motiv putovanja, dominantno na domaćem tržištu, ali i u susjednim regijama zemalja u okruženju.

Budući da je za brojne segmente posjetitelja razvijanje spoznaja o lokalnoj kulturi života i rada, uključujući i enogastronomiju, kupnju lokalnih proizvoda i obilaske tematskih cesta i festivala, važan primarni ili sekundarni motiv, mjerom se i potiče/unapređuje proizvodnja/ prezentacija/ povezivanje obiteljskih imanja/gospodarstva (uključujući i manje pogone) orijentiranih na proizvodnju prehrambenih proizvoda/prerađevina (vinarije, mljekare/sirane, uljare, mesnice, voće, povrće, med, likeri, ljekovito bilje i sl.) s ugostiteljstvom te trgovinom. U sklopu županijskih razvojnih inicijativa vezanih uz uspostavu sustava kvalitete i brendiranje međimurskih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda te razvoj inovativnih proizvoda u

poljoprivredno-prehrambenom sektoru, pozornost se posebno posvećuje eko te biodinamičkoj proizvodnji. Program podrazumijeva i uspostavu prikladnog sustava poticanja razvoja ponude autohtonih zanata (primjerice košaraštvo, čipkarstvo, zlatarenje i sl.).

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja, a posebice područja intenzivnije turističke potražnje (veći gradski/općinski centri, područja tematskih/vinskih cesta i sl.) te ruralna područja

Nositelj: Međimurska županija u suradnji s TZ-om Međimurske županije

Ostali dionici: gradovi i općine, LAG-ovi, sustav turističkih zajednica, ceh ugostitelja, privatni poduzetnici

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti:

- *professional awareness* aktivnosti usmjerene na razumijevanje kretanja na suvremenom enogastro tržištu te usklađivanje gastroponude sa strateškim usmjerenjima Županije u turizmu
- edukacija i stručna putovanja voditelja i djelatnika u objektima hrane i pića usmjerenih na kulinarske tehnike, ali i načine prezentacije/popularizacije /regionalne gastronomije i baštine te lokalno proizvedenih namirnica/pića
- jačanje međimurske marke (garancije) kvalitete enogastro ponude
- pružanje tehničke pomoći zainteresiranim objektima hrane i pića te obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima na pojedinačnoj osnovi (uključujući i pomoć pri razradi projektne ideje te osiguranju financiranja)
- cjeloživotno obrazovanje proizvođača za prihvrat posjetitelja/turizam
- organizacija te financijska i nefinancijska potpora organizaciji enogastro manifestacija/festivala
- uspostavljanje lokacije/lokacija na području Županije na kojima bi se osigurala mogućnost kvalitetne prezentacije i komercijalizacije poljoprivrednih i sličnih proizvoda posjetiteljima, ali i lokalnom stanovništvu (primjerice koncept tzv. Međimurske prodavaonice kao samostalnog objekta ili „kutka“ u većim trgovinama, infocentrima, benzinskim crpkama, smještajnim objektima)
- aktivnosti jačanja tržišne prepoznatljivosti Međimurja kao turističkog enogastro odredišta

Programi/projekti privatnog sektora:

- usmjeravanje postojećih/novih ugostiteljskih objekata k inovativnoj ponudi domaće i lokalno proizvedene hrane (uključujući i namirnice iz ekološkog i biodinamičkog uzgoja)
- uspostavljanje Međimurske prodavaonice(a)
- povećanje broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava okrenutih prema turističkoj potražnji.

Mjera 1.5.: Razvoj ponude zdravstveno-turističkih centara/kompleksa

Cilj mjere: Razvoj ponude zdravstvenog turizma

Opis: U uvjetima očekivanog stabilnog rasta potražnje za *wellness*, lječilišnim i medicinskim turizmom, ali i raspoloživih sredstava EU fondova/programa, mjerom se realiziraju aktivnosti lobiranja te podrške projekta realizacije planiranog zdravstveno-turističkog centra/kompleksa na lokaciji Draškovec usmjerene na smanjivanje troškova njezine pripreme.

Područje obuhvata: Draškovec

Nositelj: Međimurska županija

Ostali dionici: gradovi i općine, privatni poduzetnici

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti:

- lobiranje za realizaciju objekta zdravstveno-turističkog centra/kompleksa na lokaciji Draškovec
-

II. Prioritetna operativna razvojna strategija: Osvremenjivanje i obogaćivanje postojeće neugostiteljske turističke ponude

Cilj: Uspostavljanje novih atrakcija i povećanje kvalitete i obujma turističke ponude Međimurja

Polazište/ opravdanje: Razina valorizacije vrijednosti rijeka i jezera za turističku/izletničku namjenu, kao i općenito resursno-atraksijske osnove uz razvijenost šoping ponude, predstavljaju prepoznate slabe strane ponude Međimurja. No, i neki drugi elementi izvansmjernost/ugostiteljske ponude Međimurja ostvaruju ispodprosječnu konkurentnost, prije svega raspoloživost sadržaja za sportove na vodi i ruralnog turizma, ali i sadržaja kongresnog turizma te ponude zabave. Na zaostajanje za konkurencijom u nekim aspektima ponude ukazuje analiza referentnih primjera dobre prakse za proizvode biciklizma, pješačenja, vinskog i kulturnog turizma, prema kojima suvremeni turistički proizvodi postaju kompleksni skupovi vertikalno umreženih sadržaja i usluga naglašavajući višedimenzionalna iskustava.

Bez obzira na prepoznata razvojna ograničenja, bilo kakav daljnji razvoj turizma te njegovo proizvodno profiliranje/tematiziranje u izrazito konkurentskom okruženju podrazumijeva stalno osvremenjivanje i obogaćivanje atrakcijske i turističke ponude. To potvrđuje i *Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine* (NN 55/13) koja posebno naglašava važnost investicija u različite turističke sadržaje u funkciji kvalitativnog obogaćivanja i tematskog diversificiranja lanca vrijednosti kao bitnog preduvjeta povećavanja zadovoljstva posjetitelja boravkom, odnosno povećanja intenzivnosti turističke aktivnosti (prostorna i sezonska ravnomjernija disperzija potražnje).

Opis: Prioritetna operativna razvojna strategija usmjerena je na uspostavljanje širokog spektra različitih kvalitetnih usluga, namijenjenih turistima i

posjetiteljima različitih motiva i očekivanja tijekom njihova boravka u Međimurju, te unapređenju kvalitete postojećih usluga. Polazeći od proizvodnog profiliranja ponude, odnosno definirane proizvodne mješavine, posebna pozornost pridaje se širenju obujma ponude te podizanju kvalitete usluga u sferi sporta, uključujući i usluge vezane uz sport i rekreaciju na vodi te ribolov, aktiviranje kulturno-spomeničke baštine, valoriziranje kulture života i rada lokalnog stanovništva te usluge zabave i šopinga.

Mjere***Mjera II.1.: Uspostavljanje nekoliko visoko prepoznatljivih manifestacija***

Cilj mjere: Jačanje prepoznatljivosti i imidža Međimurja kao turističke destinacije

Opis: Manifestacije mogu biti izuzetno efektan i efikasan način izgradnje prepoznatljivosti i poželjnog imidža turističkih destinacija. Ukoliko su dovoljno atraktivne, mogu privući pažnju koju bi drugačije bilo bitno teže osigurati i to pogotovo malim, neprepoznatljivim i/ili odredištima „izazivačima“ koja se žele nametnuti na turističkom tržištu. U tom smislu, iako se u Međimurju godišnje organizira stotinjak manifestacija iz različitih domena i među kojima neke, poput Porcijunkulova ili Urbanova, generiraju visoku posjećenost, ali pretežito lokalnu i regionalnu pažnju, nedvojbeno bi bilo važno dodatno ojačati neke od postojećih manifestacija na razinu nacionalne, odnosno međunarodne prepoznatljivosti. Polazeći od brend-koncepta Međimurja kao „oaze zdravog života u pokretu“ te od pozicioniranja najvažnijih grupa proizvoda na temelju kojih se Županija želi svrstati među sportska odredišta i, specifično, među tri najbolje cikloturističke destinacije u Hrvatskoj, zatim postati „nova zvijezda“ zdravstvenog turizma te također etablirati svoj snažan kulturološki identitet, u prvom redu enogastronomijom i kulturom života i rada, logično je fokusirati se na ova tematska područja, odnosno na jednu ili dvije manifestacije koje bi bile dovoljno jake da pozicioniraju Međimurje u nacionalnom i bližem međunarodnom okruženju. Naročito potentnima čine se teme biciklizma s obzirom na to da se Međimurje već ističe kao domaćin brojnih događanja i natjecanja, uključujući i Tour of Croatia, a koju je moguće „proširiti“ na obuhvatniji koncept kretanja, sporta, zdravlja i zdrave prehrane ili, pak, tema etno baštine budući da područje etnoglazbe predstavlja nedovoljno korišten potencijal. Da bi ispunile svoju misiju „generatora imidža“ te da bi im se ujedno osigurala adekvatna organizacijska i financijska podrška, ovakve manifestacije pretpostavljaju suradnju više subjekata i lokacija, multidisciplinarnost u stvaranju inovativnih i kreativnih sadržaja te stručno i posvećeno vođenje.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurske županije

Nositelj: TZ Međimurske županije

Ostali dionici: Međimurska županija, sustav TZ-a, JLS, klubovi, udruge, relevantne institucije i gospodarski subjekti

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti:

- uspostava ekspertne grupe za realizaciju mjere, definiranje programa i procesa rada
 - evaluacija alternativnih tema na temelju procjene njihovih koristi i troškova te sposobnosti i kapaciteta u Županiji
 - izrada idejnog koncepta i sadržaja manifestacije(a)
 - komunikacija i povezivanje potencijalnih dionika
 - uspostava stručne/profesionalne organizacije za vođenje manifestacije(a).
-

Mjera II.2.: Podizanje razine turistifikacije i tržišne prepoznatljivosti Centra Rudolf Steiner

Cilj mjere: Razvoj atrakcijske osnove u sferi ezoterijskog turizma

Opis: U kontekstu sve većeg traganja za mirom i duhovnošću, Centar Rudolf Steiner predstavlja izuzetno vrijednu atrakciju Međimurja. S jedne strane nadovezuje se na kulturu života i rada na ovim prostorima, a s druge strane antropozofijsko učenje može biti motivator dolaska za pojedine segmente gostiju. Centar Rudolfa Steinera stoga treba snažnije promovirati te posebno isticati vezu učenja dr. Steinera s Međimurjem i životom na ovom području. Teme kao što su biodinamička poljoprivreda, *waldorfska* pedagogija, izražavanje pokretom, arhitektura, slikarstvo i sl., nude podlogu za razvoj brojnih edukativnih radionica, ali i turističkih sadržaja. Centar u turističkom smislu ima dvostruku ulogu: jedna je uključivanje filozofije Rudolfa Steinera u različite segmente turističke ponude u Međimurju (primjerice biodinamičke namirnice/vina u ugostiteljstvu, uređenje interijera u smještajnim objektima, slikarstvo i dr.), a druga je vezana uz turistifikaciju samog Centra. Centar tako postaje mjesto u kojem se kontinuirano organiziraju brojne zanimljive tematske radionice/škole. Konačno, važno je osigurati da se Centar nađe u ponudi međimurskih destinacijskih menadžment kompanija te da gostima omogući daljnje upoznavanje te teme.

Područje obuhvata: Donji Kraljevac

Nositelj: Centar dr. Rudolf Steiner

Ostali dionici: Međimurska županija i TZ Međimurske županije

Vremenski obuhvat: 2017. - 2020.

Aktivnosti:

- izrada plana aktivnosti / strateškog poslovnog plana za Centar dr. Rudolf Steiner za petogodišnje razdoblje
 - povezivanje i jačanje suradnje s institucijama koje rade prema učenju dr. Rudolfa Steinera
 - intenziviranje promocijskih aktivnosti usmjerenih na ciljne segmente.
-

Mjera II.3.: Razvoj i povećanje tržišne prepoznatljivosti / tržišnog udjela kapaciteta sportskog turizma

Cilj mjere: Jačanje prepoznatljivosti i imidža Međimurja kao destinacije sporta i rekreacije

Opis: Sport je u samoj srži brend-koncepta Međimurja kao turističke destinacije koja se pozicionira na tržištu kao „oaza zdravog života u pokretu“. Jednako tako, sport je izuzetno važan turistički proizvod Županije, bilo da je riječ o predviđenoj skupini proizvoda „sporta i rekreacije“ ili „sportskih priprema“. U tom smislu, smatra se poželjnim dodatno jačanje pozicije i prepoznatljivosti Međimurja kao destinacije sportske izvrsnosti. Ovom mjerom stoga se propituju različiti načini jačanja pozicije, pri čemu se može govoriti o „hardware“ projektima izgradnje sportske infrastrukture (primjerice planirana izgradnja gradskih bazena na SRC-u Mladost te DG Sport Prelog; daljnje unapređenje infrastrukture za adrenalinske sportove) i/ili o „software“ programima podizanja razine kvalitete usluga da bi se u cjelini osigurala posebnost ponude. Potrebno je, pri tome, voditi računa o činjenici da je Međimurje jaka biciklistička destinacija, da se u ponudi nalazi više vrsta adrenalinskog sporta te da zaštićena prirodna područja oko rijeka otvaraju prilike za „uranjanje u zeleno“.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurske županije

Nositelj: Međimurska županija

Ostali dionici: TZ Međimurske županije, sustav TZ-a, JLS, klubovi, udruge, relevantne institucije i gospodarski subjekti

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti:

- sagledavanje primjera najbolje prakse za nekoliko alternativnih ideja
- evaluacija alternativnih ideja na temelju procjene njihovih koristi i troškova te sposobnosti i kapaciteta u Županiji
- izrada elaborata predfizibilnosti za suženi izbor alternativnih ideja
- definiranje poslovno-upravljačkog modela za „hardware“ projekte
- uspostavljanje projektnog menadžment tima.

III. Prioritetna operativna razvojna strategija: Unapređenje destinacijske turističke infrastrukture

Cilj: Nova izgradnja i unapređenje postojećeg sustava javnih sportsko-rekreacijskih sadržaja te informacija/interpretacije prilagođenih očekivanjima i potrebama posjetitelja

Polazište/ opravdanje: Unatoč uspostavljenoj kvalitetnoj mreži biciklističkih staza te raspoloživosti sportsko-rekreacijskih sadržaja, SWOT analiza ukazala je na nerazvijenost lanaca vrijednosti pojedinih turističkih proizvoda kao ključan strateški nedostatak. U stvaranju doživljaja, turistička infrastruktura nameće se kao nezaobilazan činitelj zadovoljstva posjetitelja boravkom,

bez obzira je li riječ o njezinoj informacijskoj i interpretacijskoj funkciji ili pak, dominantno, javnim sadržajima koji čine bazu/poveznicu brojnih motiva dolaska kao što su staze i rute, tematske ceste i putovi ili pak izletišta i drugi javni sportsko-rekreacijski sadržaji. Prepoznajući važnost turističke infrastrukture za ukupna turistička kretanja, *Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine* (NN 55/13) u svrhu podizanja kvalitete informiranja i veće disperzije turističke potražnje, posebno naglašava važnost razvoja mreže centara za posjetitelje, ali i sadržaja rekreacije kao što su staze i šetnice ili pak plaže.

Kao jedno od deset razvojnih načela, *Strategija* navodi i načelo turizma na cijelom prostoru Hrvatske koje znači da ubrzanje razvoja kontinentalnog turizma neće biti moguće bez kapitalnih investicija u resursno-atraksijsku osnovu, odnosno poticanja razvoja onih proizvoda koji, zbog značajki resursno-atraksijske osnove i/ili tradicije, imaju najveće šanse za uspjeh već u kratkom roku.

Opis: Prioritetna operativna razvojna strategija usmjerena je na podizanje obujma i kvalitete destinacijske turističke infrastrukture u segmentu informiranja i interpretacije, ali i turistifikacije javnih prostora/sadržaja ključnih za oživotvorenje tržišno uspješnog dijapazona turističkih proizvoda vezanih uz zdravlje i boravak u prirodi. U tom smislu prioritetna strategija podrazumijeva osmišljavanje i realiziranje mreže interpretacijskih centara za posjetitelje te infopunktova na županijskoj i destinacijskoj razini uklopljenih u nacionalni sustav. Zbog izrazito dobro očuvanog prostora bogatog raznolikim prirodnim i kulturnim putevima te pozicioniranja Županije prema proizvodima aktivnog odmora, jednako važan segment infrastrukture odnosi se i na panoramske i/ili tematske ceste i vidikovce, izletišta te biciklističke i pješačke staze. Pri tome se sagledavaju mogućnosti uspostavljanja novih/inovativnih sadržaja, ali i provode stalne aktivnosti povećanja kvalitete/prilagođavanja uspostavljene infrastrukture.

Mjere ***Mjera III.1.: Uspostavljanje sustava infocentara i interpretacije Međimurja***

Cilj mjere: Uspostavljanje županijske mreže centra za posjetitelje i sustava interpretacije

Opis: Centri za posjetitelje (kompleksniji objekti koji osim edukacijskih sadržaja pružaju i niz komercijalnih i nekomercijalnih turističko-informativnih te trgovačkih usluga) i infopunktovi (jednostavnije uređeni objekti u rasponu od kioska do panela bez informatora) u funkciji su osiguranja preglednih, zanimljivih, lako razumljivih i interaktivnih informacija posjetiteljima na više jezika, ali i iskazivanja dobrodošlice. Nadalje, uobičajeno je da centri u širokom spektru prezentacija različitih interaktivnih edukativnih sadržaja omogućavaju posjetiteljima upoznavanje s vrijednostima područja, ali i odgovaraju na različite potrebe posjetitelja. Polazeći od uspostavljenog sustava infocentara te centara za posjetitelje, ali i planova za izgradnju novih informacijskih i interpretacijskih sadržaja, mjerom se uspostavlja optimizirana mreža (kao odnos turističkih tokova i

troškova njihova održavanja) povezanih info i interpretacijskih centara da bi se osigurala dobra pokrivenost svih glavnih turističkih punktova/atrakcija te omogućio kvalitetan i ažuran pristup informacijama svakom posjetitelju u svakom centru o cjelokupnoj ponudi Županije. Posebno pozornost potrebno je dati i unapređenju raspoloživosti relevantnih turističkih informacija na pratećim uslužnim objektima na autocestama te ostalim važnijim (državnim) cestama (uspostavljanje prepoznatljivih infopunktova opremljenih u skladu s europskom praksom uključujući osiguranje promotivno-informacijskih sadržaja kao što su turističke karte Županije i Hrvatske, opis glavnih atrakcija u okruženju, letci ugostiteljskih objekata).

Da bi se unaprijedio turistički doživljaj Međimurja, postojeći sustav interpretacije dodatno se osuvremenjuje i nadopunjuje uz uspostavljanje jedinstvenog/ prepoznatljivog standarda te načina i sadržaja prezentacije prilagođenog različitim tržišnim segmentima/turističkim proizvodima.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja, a posebice uz primarne atrakcije / veće turističke centre

Nositelj: Međimurska županija u suradnji sa TZ-om Međimurske županije

Ostali dionici: gradovi i općine; sustav turističkih zajednica

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti (javni programi/projekti):

- definiranje cjelovitog sustava informiranja turista i interpretacije (lokacije i prioriteta / vremenski horizont izgradnje)
- razrada koncepta uređenja/opremanja centara i infopunktova (uključujući i procjenu poslovanja)
- izrada rješenja interpretacije kulturnih i prirodnih atrakcija te okvirnog sadržaja
- izrada plana uređenja i izvođenja infopunktova na glavnim cestama, dobivanje dozvola
- razvoj i primjena sustava diseminacije županijskih/destinacijskih informacija u svakom centru/infopunktu te osposobljavanje djelatnika.

Mjera III.2.: Uređenje i širenje mreže turističkih staza i cesta Međimurja

Cilj mjere: Uređenje i širenje mreže pješačkih i biciklističkih staza i ruta te povećanje kvalitete i uspostavljanje turističkih tematskih cesta

Opis: Na području Međimurja uspostavljena je bogata mreža biciklističkih staza (npr. Mura - Drava Bike), no, ocjenjuje se da potencijal cikloturizma još uvijek nije u potpunosti valoriziran. Potrebno je stoga dodatno unaprijediti kvalitetu postojeće mreže (primjerice dobivanje ADFC certifikata) da bi se odgovorilo na različite interese segmentirane cikloturističke potražnje, osigurala sigurna i kvalitetna cjelovita mreža glavnih i kapilarnih staza i ruta, ali i staze dijelom tematizirale/interpretirale te opremile različitim sadržajima (odmorišta, vidikovci, gastroponuda, smještaj i sl.). Za razliku od biciklističkih staza i

ruta, sustav pješačkih staza Međimurja bitno je slabije razvijen te mjera podrazumijeva dogradnju/uređenje postojećeg sustava pješačkih staza te povezanih odmorišta i vidikovaca, uključujući i prometnu/turističku signalizaciju te interpretaciju. Pješačke staze poželjno je i povezati, tematizirati, kao i opremiti različitim uslužnim djelatnostima, uključujući gastro i smještajne punktove.

Budući da tematizirane rute / poučne staze predstavljaju uobičajeno sredstvo aktiviranja atrakcija i resursa, odnosno generiranja dodatne turističke potražnje, pokreću se aktivnosti razrade i uspostavljanja više ruta/itinerera u sferi enogastronomije (lokalni proizvođači, ugostiteljski objekti), rekreacije te prirodne i kulture baštine (zaštićena područja, sakralni objekti, muzeji, tradicionalna arhitektura, dvorci/kurijske), odnosno njihovih kombinacija. To podrazumijeva, kako prepoznavanje tržišno najspremnijih potencijalnih ruta (tema, atrakcije, trajanje obilaska, ulaganja), tako i njihovo opremanje prikladnom signalizacijom, interpretacijskim sadržajima, infrastrukturu (parkirališta, sanitarije) te sadržajima/uslugama turističko-ugostiteljske ponude (primjerice osiguranje dežurstava).

Uspostavljanje mreže turističkih tematskih cesta/putova Međimurja potrebno je sagledavati/povezati s regijama u okruženju.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja

Nositelj: Međimurska županija

Ostali dionici: gradovi i općine, javne institucije, sustav turističkih zajednica, javna poduzeća, privatni vlasnici/poduzetnici

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti:

- definiranje cjelokupnog sustava tematiziranih i opremljenih biciklističkih i pješačkih staza (posebice biciklističkih cesta i putova) uključujući procjenu troškova i ocjenu opravdanosti te terminski plan realizacije do 2020. godine
- definiranje programa tematskih ruta/cesta Međimurja u kontekstu prikladnih tema, trasa, atrakcija i sadržaja/aktivnosti te investicija i očekivanog doprinosa te utvrđivanje razvojnih prioriteta
- rješavanje vlasničkih pitanja/koncesija/prava korištenja i usuglašavanje prostorno-planske dokumentacije te dobivanje dozvola
- definiranje zajedničkog/županijskog sustava turističke signalizacije i interpretacije pješačkih staza
- realizacija (projekti, dozvole, financiranje, javni natječaji, izgradnja i opremanje, marketing)

Programi/projekti privatnog sektora:

- pružanje specifičnih usluga uz mrežu turističkih staza i cesta Međimurja.

Mjera III.3: Uspostavljanje sustava izletišta i vidikovaca Međimurja, uključujući i lokacije za sportove i rekreaciju na vodi te ribičke točke

Cilj mjere: Podizanje razine privlačnosti Međimurja za izletničku potražnju

Opis: Resursno-atraktivna osnova Međimurja otvara mogućnost i ukazuje na potrebu uspostavljanja nekoliko tematiziranih i profiliranih izletišta. To potvrđuje i *Prostorni plan Međimurja* kojim je predviđeno uređenje/uspostavljanje više rekreacijskih i izletničkih punktova izvan građevinskog područja naselja. Planirane lokacije uključuju područja uz akumulacije hidroelektrana na Dravi, uz sanirane šljunčare, kao i na lokacijama Totovec, Sveti Martin na Muri, Goričan, Donji Mihaljevec, Mala Subotica, Peklenica, Selnica, Kotoriba, Vukanovec, Prelog. Postojeće/planirane izletničke točke trebale bi osigurati intenzivniju turističku aktivnost motiviranu sadržajima rekreacije (aktivnosti na otvorenom i zatvorenom vezane, kako uz vodu, tako i uz kopno), adrenalinskih aktivnosti i sporta (primjerice ribolov), zabave (primjerice klubovi, pozornice, vidikovci) i edukacije (interpretacija, škole u prirodi), ali i uspostavljanjem (pratećih) sadržaja koji omogućuju ugodan višesatni boravak posjetitelja / lokalnog stanovništva (pristup i promet u mirovanju, sigurnost, piknik-zone, sanitarije, ugostiteljski sadržaji, trgovine).

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja, a posebice područje Drave i Mure te specifične lokacije u blizini / na području značajnijih atrakcija

Nositelj: Međimurska županija

Ostali dionici: gradovi i općine, javne institucije, sustav turističkih zajednica, javna poduzeća, civilni sektor, privatni vlasnici/poduzetnici

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti (javni programi/projekti):

- sagledavanje imovinsko-vlasničke problematike i razvojnog potencijala planiranih izletišta
- utvrđivanje razvojnih prioriteta i rješavanje vlasništva/koncesija/prava korištenja pojedinih izletničkih točaka
- razrada projekata za pojedine (prioritetne) izletničke točke uključujući sagledavanje koncepta najbolje uporabe, pripremu projektnog zadatka te razradu modela upravljanja (javno upravljanje, koncesionar)
- uređenje i komercijalizacija izletničkih točaka na lokacijama pretežito uz Muru, Dravu (dozvole, financiranje, natječaji, izgradnja/uređenje)

Programi/projekti privatnog sektora:

- pružanje specifičnih usluga na izletištima/vidikovcima.

IV. Prioritetna operativna razvojna strategija: Podizanje razine dostupnosti i intražupanijske povezanosti

Cilj:	Poticanje unutaržupanijske pokretljivosti posjetitelja
Polazište/ opravdanje:	Geoprometni položaj predstavlja jednu od jakih strana ponude Međimurja, pri čemu je lokacija u sklopu receptivno i emitivno jake srednjoeuropske makroregije osnovica strateške prednosti Županije na kojoj valja temeljiti izgradnju buduće pozicije u turizmu. Postojeća cestovna struktura je dobra, pri čemu je vanjska dostupnost Županije izvrsna, a postojeća mreža javnih cesta u gornjem dijelu hrvatskog prosjeka. Međimurje je s europskim prometnim sustavom povezano i željezničkim prugama, iako se može ustvrditi da županijski željeznički promet obilježava loša povezanost. Plovni put Drave i Mure nije kategoriziran ni u jednoj od kategorija plovnosti (plovidba je moguća samo čamcima), a postojeće zračno pristanište ima dozvolu za prihvata zrakoplova opće namjene i povremeni prijevoz (taksi). Uz dobru cestovnu međunarodnu i nacionalnu, ali i intražupanijsku cestovnu povezanost, daljnji razvoj turizma na području Županije, kako stacionarni, tako i izletnički, pretpostavlja olakšanu unutaržupanijsku pokretljivost posjetitelja da bi se što bolje odgovorilo na očekivanja suvremenih turista i omogućilo sigurno korištenje više različitih sadržaja/aktivnosti. Posebice se to odnosi na korištenje resursa rijeka i jezera koji su u ovom trenutku i iz aspekta organiziranih i iz aspekta individualnih izletničkih/rekreacijskih plovidbi gotovo potpuno neiskorišteni.
Opis:	Prioritetna operativna razvojna strategija usmjerena je podizanje razine intražupanijske pokretljivosti uspostavljanjem mreže turističkih autobusnih linija te riječnog izletničkog prometa, ali i realizacijom planiranih aktivnosti unapređenja zračnog pristaništa u Pribislavcu u tercijarnu (2C) kategoriju te daljnjim razvojem povezanih usluga namijenjenih posjetiteljima, bilo da je riječ o njihovu prihvatu ili organizaciji izleta/panoramskih letova. Posebna pozornost usmjerava se i na uređenje/unapređenje informativnih/servisnih usluga na glavnim cestovnim pravcima.
Mjere:	<i>Mjera IV.1.: Uspostavljanje mreže turističkih hop on-hop off autobusnih linija</i> <u>Cilj mjere:</u> Povećavanje unutaržupanijske mobilnosti posjetitelja <u>Opis:</u> U uvjetima jasno izraženog trenda rasta putovanja koja su orijentirana na maksimiranje ugone i doživljaja u ograničenom vremenu, iskustva brojnih destinacija i regija ukazuju na to da turističke hop on-hop off linije povećavaju zadovoljstvo posjetitelja. Da bi se omogućilo posjetiteljima da konzumiraju i uživaju u bogatoj i raznolikoj mreži usluga, aktivnosti i atrakcija koje Međimurje nudi, uspostavljaju se međusobno

povezane turističke autobusne kružne *hop on-hop off* linije. To različitim segmentima posjetitelja (primjerice hodači/biciklisti/enogastro turisti) omogućava siguran i udoban obilazak interesantnih međimurskih lokacija tijekom određenog vremena (npr. jedan dan ili nekoliko dana). Sličan povezan sustav (primjerice „turistički vlakić“) poželjno je uspostaviti i na nekim specifičnim manjim područjima/lokacijama, kao što je primjerice Međimurska vinska cesta ili Regionalni park Mura - Drava. Poželjno je sustav turističkih kružnih linija povezati autobusima opremljenim za razgledavanje (pomični krov, audiointerpretacija na različitim jezicima) te prihvat opreme specifičnih segmenata posjetitelja (bicikli i sl.), kao i s postojećim željezničkim prometom, kako u odlasku i dolasku posjetitelja, tako i njihovu kretanju između pojedinih lokacija. U svrhu prilagođavanja lokalnog/županijskog prometa potrebama specifičnih segmenata posjetitelja, dio se autobusa oprema za prihvat bicikala.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja

Nositelj: TZ Međimurske županije

Ostali dionici: Međimurska županija, gradovi i općine, turističke zajednice gradova i općina, javne institucije, komunalna poduzeća

Vremenski obuhvat: 2017.

Aktivnosti:

- definiranje itinerera
- procjena opravdanosti pokretanja mreže turističkih *hop on-hop off* autobusnih linija (na pojedinim linijama)
- osmišljavanje i uspostavljanje nefinancijskih (tehnička pomoć, priprema projektne dokumentacije, interni marketing, medijatorske usluge prema različitim institucijama) te financijskih poticaja (komunalna naknada, koncesije, pokrivanje dijela troška kamata) privatnim poduzetnicima

Programi/projekti privatnog sektora:

- organizacija prijevoza (gorice, županijska linija).

Mjera IV.2.: Razvoj riječnog prijevoza izletničkim brodovima

Cilj mjere: Uspostavljanje novih turističkih usluga na rijekama

Opis: Doživljaj međimurskih rijeka i jezera te aktivnosti na vodi i uz vodu jedna su od središnjih točaka pozicioniranja Županije na turističkom tržištu u budućnosti. Unatoč činjenici da prema europskim mjerilima plovni put rijeka Drave i Mure na području Županije nije kategoriziran ni u jednu kategoriju plovnosti, mjera je usmjerena na sagledavanje mogućnosti i interesa za organizaciju plovidbe tim rijekama (i jezerima) čamcima / manjim plovilima za obavljanje komercijalnog prijevoza putnika/izletnika. Organizacijom tih usluga ne samo da će se proširiti dijapazon turističkih usluga na rijekama/jezerima, već i, stvaranjem mreže povezanih atrakcija/lokaliteta (primjerice izletišta, biciklističkih/pješačkih staza, tematskih ruta, muzejska ponuda), bitno povećati privlačnost cijelog

prostora.

Područje obuhvata: Mura i Drava s akumulacijskim jezerima

Nositelj: Međimurska županije

Ostali dionici: Gradovi i općine na području rijeka Mure i Drave s akumulacijskim jezerima, javna poduzeća, Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, privatni poduzetnici

Vremenski obuhvat: 2017.

Aktivnosti, programi, projekti:

- analiza mogućih itinerera (plovnost, atrakcije i sadržaji, turistički tokovi)
- procjena opravdanosti ulaganja, uključujući i procjenu troškova plovila kao i pristaništa
- osmišljavanje i uspostavljanje nefinancijskih (tehnička pomoć, priprema projektne dokumentacije, interni marketing, medijatorske usluge prema različitim institucijama) te financijskih poticaja (komunalna naknada, koncesije, pokrivanje dijela troška kamata) privatnim poduzetnicima

Programi/projekti privatnog sektora:

- organizacija krstarenja manjim brodovima (Mursko Središće-Kotoriba, Dubravsko jezero – Donja Dubrava (uključujući i dalje).
-

Mjera IV.3.: Razvoj aerodroma

Cilj mjere: povećanje razine komercijalizacije Aerodroma Čakovec, Pribislavec

Opis: Na Aerodromu Čakovec, Pribislavec letenje se odvija prema pravilima vizualnog letanja (VFR). S travnatom stazom dugom 1100 metara i širokom 42 metra, aerodrom pripada kategoriji zračnih pristaništa namijenjenih povremenom zračnom prijevozu, školovanju i sportu. Na aerodromu se organizira aeromiting, jedriličarska škola i škola motornog letenja, a nude se i panoramski letovi. S obzirom na to da je županijskim prostornim planom predviđeno da zračna luka dobije tercijarnu (2C) kategoriju, procjenjuje se opravdanost i upravljačko-poslovni model takve investicije, uključujući i proširenje poletno-sletne staze, odnosno rješavanje vlasničkih odnosa.

Područje obuhvata: Aerodrom Čakovec, Pribislavec

Nositelj: Međimurska županije u suradnji s općinom Pribislavec

Ostali dionici: operator aerodroma, javne institucije, privatni poduzetnici

Vremenski obuhvat: 2017. - 2019. (priprema projekta)

Aktivnosti (javni programi / projekti):

- procjena opravdanosti ulaganja, uključujući i sagledavanje neizravnih troškova i koristi projekta, procjenu troškova izgradnje te scenarije financiranja (npr. različiti oblici privatnog i javnog
-

ulaganja uz eventualno korištenje bespovratnih izvora financiranja projekta koje pružaju EU strukturni fondovi)

- rješavanje vlasničkih odnosa
- realizacija (projekti, dozvole, financiranje, javni natječaji, izgradnja i opremanje, kadrovske popunjavanje i obrazovanje, marketing) – izvan vremenskog horizonta *Masterplana*

Programi/projekti privatnog sektora:

- organizacija specifičnih usluga vezanih uz letenje.
-

8.2. Operativne strategije unapređenja sustava destinacijskog menadžmenta

V. Prioritetna operativna razvojna strategija: Unapređenje upravljačko-organizacijskog modela destinacijskog menadžmenta

Cilj: Povećanje kvalitete destinacijskog upravljanja i menadžmenta

Polazište/
opravdanje: *Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine* (NN 55/13) posebnu pozornost posvećuje destinacijskom menadžmentu, odnosno upravljanju procesima razvoja turizma, naglašavajući potrebu revidiranja i racionaliziranja sustava TZ-a radi povećanja njegove učinkovitosti, ali i sustavne provedbe poslova/funkcija destinacijskog upravljanja/ menadžmenta. Na važnost destinacijskog upravljanja/ menadžmenta ukazuje i Razvojna strategija Županije 2011. - 2013. (2016.) koja dugoročni održivi razvoj turizma Međimurja povezuje i s osiguravanjem efikasnog upravljanja turističkom destinacijom jačanjem kapaciteta sustava TZ-a, javnoprivatnih partnerstva te informacijskog sustava. Nadalje, Prijedlog svrhe mjera, nositelja i pokazatelja (radni dokument za pripremu članova radnih skupina za III. radionicu izrade Razvojne strategije Međimurske županije do 2020.; Regionalna razvojna agencija Međimurje, Redea) u okviru prioriteta razvoja i promocije turističke ponude u svrhu pozicioniranja Međimurja kao turističke destinacije definira mjeru osiguranja uvjeta za efikasno upravljanje turističkom destinacijom. Mjera obuhvaća uspostavu kvalitetnog sustava za upravljanje turističkom destinacijom u kombinaciji javnog i privatnog sektora, jačanje kapaciteta sustava turističkih zajednica, jačanje kapaciteta destinacijske menadžment kompanije i osiguranje financijskih sredstava.

Na ograničenja razvoja turizma Međimurja, koja proizlaze iz kvalitete destinacijskog upravljanja i menadžmenta, ukazuje i provedena SWOT analiza koja je kao strateški nedostatak prepoznala nedovoljne financijske, organizacijske i kadrovske kapacitete za razvoj turizma, ukazujući istodobno i na prijetnje iz okruženja koje proizlaze iz nedovoljno razvijene prakse i sustava destinacijskog upravljanja u Hrvatskoj.

Opis: Sustav upravljanja i menadžmenta te organizacije razvoja turizma na razini Županije te jedinica lokalne uprave (upravna tijela nadležna za turizam, sustav turističkih zajednica, ali i druge županijske institucije kao što su Zavod za prostorno uređenje Međimurske županije, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Međimurska priroda te regionalne i lokalne razvojne agencije Redea i Čakra) predstavlja ključan čimbenik ostvarivanja postavljenih ciljeva, odnosno rasta i razvoja turizma na području Međimurja, stoga se osigurava unapređenje upravljačkog i organizacijskog modela destinacijskog menadžmenta, ali i sustava u cjelini. Tako se posebna pozornost usmjerava na razvoj informacijske podrške i baze podataka, uključujući i definiranje te praćenje ključnih indikatora uspješnosti destinacijskog menadžmenta, ustrojstvo sustava TZ-a, uspostavljanje sustava razvoja turističkih iskustava (proizvoda), uspostavljanje mehanizama suradnje i koordinacije razvojnih dionika, ali i podrške investitorima, uključujući sustav financijskog i nefinancijskog poticanja kao i stvaranja (regionalnih i/ili proizvodnih) poduzetničkih klastera. Posebno je važan element prioritetne operativne razvojne strategije i uspostavljanje sustava realizacije / praćenja realizacije *Masterplana razvoja turizma*.

Mjere ***Mjera V.1.: Upravljanje sustavom turističkih proizvoda i ustrojstvo sustava turističkih zajednica Međimurja***

Cilj mjere: Povećanje učinkovitosti sustava turističkih zajednica Međimurja

Opis: Realizacija proizvodne koncepcije razvoja turizma Međimurja u odgovornosti je destinacijskog menadžmenta. Destinacijski menadžment predstavlja koordinirano djelovanje svih subjekata u turizmu na razini destinacije, a organizacije odgovorne za upravljanje su destinacijske menadžment organizacije (DMO). *Strateškim marketing planom turizma Međimurske županije 2014. - 2020.* utvrđen je prijedlog novog ustrojstva sustava turističkih zajednica Međimurja, u kontekstu očekivane reorganizacije nacionalnog sustava turističkih zajednica, koji počiva na osnaživanju središnje destinacijske menadžment organizacije. Polazeći od predloženog okvira usmjerenog na objedinjavanje financijskih i ljudskih resursa sustava turističkih zajednica Međimurja, nastavljaju se aktivnosti uspostavljanja novog sustava turističkih zajednica, kao i uspostavljanja sustava praćenja njihove učinkovitosti (povezanog i s uvođenjem mjerenja pokazatelja konkurentnosti turizma Međimurja).

Važan dionik komercijalizacije sustava turističkih proizvoda čine i turistički posrednici kao destinacijske menadžment kompanije, no, uslijed relativno niske razine županijske turističke aktivnosti, destinacijsko turističko posredovanje potrebno je poticati različitim nefinancijskim i financijskim mjerama.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja

Nositelj: TZ Međimurske županije u suradnji s turističkim zajednicama

gradova i općina

Ostali dionici: Međimurska županija, gradovi i općine

Vremenski obuhvat: 2016. - 2017.

Aktivnosti:

- razrada modela osnaživanja (županijske) destinacijske menadžment organizacije: zadatci, financiranje, kadrovi
 - testiranje modela s dionicima u javnom i privatnom sektoru
 - uspostavljanje sustava monitoringa učinkovitosti sustava turističkih zajednica Međimurja i testiranje
 - osiguranje stimulativnog sustava poticanja (npr. sufinanciranje direktnog marketinga, promotivnih materijala, unapređenje *web*-portala i sl.) postojećih/novih turističkih posrednika za komercijalizaciju složenih destinacijskih turističkih proizvoda na osnovi realizacije plana dovođenja ciljnih potrošačkih segmenata
 - realizacija.
-

Mjera V.2.: Informacijska podrška i baza podataka

Cilj mjere: Unapređenje informacijske osnove za vođenje turističke politike Međimurja

Opis: Uspješna turistička politika pretpostavlja, kako iz perspektive planiranja mjera/aktivnosti, tako i iz perspektive praćenja njihove učinkovitosti, kvalitetnu informacijsku osnovicu koja obuhvaća spektar kvalitativnih i kvantitativnih obilježja turizma Županije. Posebice se to odnosi na nadopunu postojećih pokazatelja obuhvaćenih *web*-stranicom www.visitmedimurje.com, a koji uključuju praćenje obilježja turističke aktivnosti iz perspektive ponuđača usluga (promet, kvaliteta, profitabilnost, zaposlenost i sl. prema vrstama aktivnosti/proizvodima) i potražnje (fizički promet, potrošnja, zadovoljstvo prema segmentima/proizvodima) te njihova povezivanja. Osim definiranja skupa održivih pokazatelja konkurentnosti turističke aktivnosti usklađenog sa sustavom turističkih pokazatelja održivog destinacijskog menadžmenta Europske unije (ETIS – *European Tourism Indicators System for sustainable destination management*) i uspostavljanja procesa njihova prikupljanja i obrade, mjera podrazumijeva i razvoj ažurnog i dinamičnog (informatičkog) sustava diseminacije informacija/podataka razvojnim dionicima.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja

Nositelj: TZ Međimurske županije

Ostali dionici: Međimurska županija, gradovi i općine, turističke zajednice gradova i općina, javne institucije, znanstvene i obrazovne institucije

Vremenski obuhvat: 2016. - 2017.

Aktivnosti:

- razvoj metodološkog okvira modela pokazatelja konkurentnosti i održivog upravljanja turizmom Međimurja: obuhvat, pokazatelji,
-

izvori, vremenski horizont

- izrada i testiranje pilot-verzije modela pokazatelja konkurentnosti i održivog upravljanja turizmom Međimurja i testiranje
 - izrada i testiranje pilot-verzije dinamičkog informacijskog sustava diseminacije
 - proces osposobljavanja djelatnika za vođenje i korištenje baze
 - proces osposobljavanja potencijalnih korisnika (razvojnih dionika) za korištenje baze
 - kontinuirana realizacija projekta i njegova kontrola.
-

Mjera V.3.: Stvaranje poduzetničkih klastera

Cilj mjere: Horizontalno i vertikalno povezivanje poduzetnika

Opis: Suvremeno turističko tržište pretpostavlja stvaranje kompleksnih turističkih proizvoda koji podrazumijevaju povezivanje, odnosno suradnju većeg broja ponuditelja različitih usluga. Jedno su od sredstava poticanja takve suradnje i regionalni i/ili proizvodni (tematski) klasteri. Klasteri kao pravne osobe ili neformalne mreže povezanih gospodarskih subjekata (poduzeća, dobavljači, javne i obrazovne institucije) imaju svrhu vertikalnu/horizontalnu integraciju, razmjenu iskustava, lobiranje, unapređivanje kvalitete proizvoda i/ili usluge standardizacijom, lakšim tržišnim nastupom, povećanjem tržišne prepoznatljivosti i sl. Poželjno je i šire klastersko udruživanje sa sličnim organizacijama (klasterska udruženja) u Hrvatskoj i/ili na području relevantnog konkurentnog kruga srednjoeuropskih regija. Mjerom se stoga potiče proces udruživanja/povezivanja poduzetnika orijentiranih prema turizmu.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja

Nositelj: Međimurska županija u suradnji s gradovima i općinama

Ostali dionici: razvojne agencije, sustav turističkih zajednica

Vremenski obuhvat: 2016. - 2017.

Aktivnosti:

- analiza interesa i potreba za tematskim/regionalnim klasterima te iniciranje suradnje zainteresiranih subjekata i usuglašavanje područja djelovanja
 - definiranje pravnog i poslovnog modela udruživanja, uključujući i scenarije tržišnog nastupa
 - procjena financijskih potreba i očekivanih učinaka
 - osiguranje financijskih potpora i realizacija.
-

Mjera V.4.: Programi podizanja razine svijesti

Cilj mjere: Podizanje interesa lokalnog stanovništva za turizam i njegove razvojne mogućnosti

Opis: Optimiziranje razvojnog procesa pretpostavlja i dobivanje podrške lokalnog stanovništva, kao i usklađivanje, često i suprotstavljenih, interesa ključnih stavova dionika/stanovnika o temama vezanim uz turistički razvoj. Uspostavljajući klimu međusobnog povjerenja te dijaloga i suradnje,

osigurava se provedba različitih vrsta programa podizanja razine svijesti, odnosno internog marketinga, usmjerenih prema lokalnoj zajednici da bi se lokalni dionici informirali i educirali o mogućnostima i željenom smjeru razvoja turizma u Međimurju. Poseban segment/smjer programa odnosi se na popularizaciju "eko praksi" i "eko odgovornosti" u turizmu. U okviru aktivnosti internog marketinga planiranih *Strateškim marketing planom turizma Međimurske županije 2014. - 2020.*, koje obuhvaćaju materijale i komunikaciju (infobrošure, miniportal „Info web B2B“, tematske info-edukativne radionice, studentska putovanja i partnerstva, zajednički projekti s dionicima), posebna se pozornost pridaje programima popularizacije razumijevanja ključnih obilježja turističke aktivnosti, faktora uspjeha i trendova usmjerenih, ne samo na lokalno stanovništvo, već i na širi spektar dionika u javnom i privatnom sektoru.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja

Nositelj: Međimurska županija u suradnji s gradovima i općinama

Ostali dionici: sustav turističkih zajednica

Vremenski obuhvat: 2016. - 2017.

Aktivnosti:

- razrada i operacionalizacija izrade materijala internog marketinga
- razrada i operacionalizacija aktivnosti internog marketinga
- procjena financijskih potreba
- osiguranje financijskih izvora i realizacija.

VI. Prioritetna operativna razvojna strategija: Podizanje razine kvalitete ljudskih potencijala

Cilj: Jačanje kapaciteta ljudskih resursa u javnom i privatnom sektoru uključenom u turizam Županije

Polazište/ opravdanje: Ljudski resursi predstavljaju slabu stranu razvoja turizma Međimurja, što potvrđuje i provedena SWOT analiza koja je kao slabosti prepoznala kadrovsku potkapacitiranost dionika turističkog razvoja, kako u segmentu obavljanja poslova iz nadležnosti turističkih zajednica, tako i pokretanja većih destinacijskih projekata, odnosno projekata turistifikacije resursa. Jednako tako, SWOT analiza upozorila je na probleme starosne i obrazovne strukture stanovništva te nepostojanje modularnih i ciljanih programa kontinuiranog obrazovanja u turizmu, odnosno nerazvijenost programa cjeloživotnog učenja. Prepoznajući važnost i probleme vezane uz potrebu podizanja razine kvalitete ljudskih potencijala, strategija razvoja gospodarstva Županije (Prijedlog svrhe mjera, nositelja i pokazatelja, radni dokument za pripremu članova radnih skupina za III. radionicu izrade Razvojne strategije Međimurske županije do 2020.; Regionalna razvojna agencija Međimurje, Redea) prepoznaje mjere poticanja ulaganja u ljudske resurse, jačanje kapaciteta i konkurentnosti pružatelja usluga, primjenu strateškog pristupa razvoju ljudskih potencijala Međimurske županije,

podršku obrazovnom sektoru i jačanje kompetencija ljudskih potencijala, ali i aktivnosti kao što su, primjerice, uspostava ciljanih programa edukacija usmjerena na podizanje kvalitete usluga u turizmu ili, pak, razrada različitih modela edukacije i treninga.

Polazeći od konstatacije da je primjerenost kvalitete ljudskih potencijala, odnosno posjedovanje suvremenih znanja i praktičnih vještina, osnovni faktor isporuke kvalitetne turističke usluge i unapređenja konkurentnosti hrvatskog turizma, *Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine* (NN 55/13) u segmentu razvoja ljudskih potencijala izdvaja uspostavljanje jakih regionalnih centara obrazovanja za turizam, usklađivanje kurikuluma s potrebama gospodarstva, uspostavljanje trening-centara i tehničko opremanje strukovnih škola, uspostavljanje specijaliziranih visokih poslovnih škola, kao i uspostavljanje sustava cjeloživotnog učenja, te povezivanje sa svjetskim obrazovnim centrima izvrsnosti.

Opis: Ciljevi *Masterplana razvoja turizma* postavljaju značajan izazov pred ljudske resurse. Naime, ostvarenje postavljenih ciljeva podrazumijeva osiguranje educiranog menadžment kadra i drugih zaposlenika (ovisno o vrsti turističke djelatnosti) koji bi trebali sudjelovati u pružanju povećanog obujma i kvalitete turističkih usluga, ali i osigurati razvojne pretpostavke u sferi turističke politike. Prioritetna razvojna strategija stoga uključuje aktivnosti vezane uz usklađivanje kurikuluma sa specifičnim potrebama turističkog gospodarstva Županije te s tim u svezi intenzivnije tehničko opremanje strukovnih škola, uspostavljanje sustava cjeloživotnog učenja koji bi odgovarao, kako aktualnim potrebama gospodarstva, tako i javnim nositeljima funkcija destinacijskog upravljanja i menadžmenta, kao i aktivnostima stipendiranja učenika/studenata. Sukladno nacionalnim strateškim usmjerenjima i realnim potrebama proizvodno profiliranog turističkog gospodarstva Županije, procjenjuju se i mogućnosti pokretanja/uspostavljanja jakog regionalnog centra srednjoškolskog obrazovanja fokusiranog na enogastroturizam.

Mjere ***Mjera VI.1.: Uspostavljanje sustava cjeloživotnog obrazovanja te unapređenje strukovnih/srednjoškolskih i visokoškolskih obrazovnih programa za potrebe turizma Županije***

Cilj mjere: Podizanje razine znanja i vještina zaposlenih u turizmu

Opis: Cjeloživotno obrazovanje izuzetno je važan faktor uspjeha gospodarskih subjekata i destinacija na suvremenom turističkom tržištu koje su u, uvjetima izuzetno razvijene konkurencije, prisiljene stalno inovirati i prilagođavati ponudu promjenama potreba i očekivanja posjetitelja. Konkurentnost ljudskog kapitala i u privatnom i u javnom sektoru zahtijeva dodatnu pozornost zbog činjenice da brojni dionici stvaranja kvalitetnog sustava doživljaja Međimurja imaju deficitarna znanja i vještine na području suvremenih poslovnih, organizacijskih i marketinških funkcija. Stoga se uspostavlja sustav cjeloživotnog obrazovanja postojećih i potencijalnih poduzetnika i njihovih zaposlenika, kao i djelatnika javnog sektora, izravno ili neizravno vezanih uz turizam,

zasnovan na provedbi suvremenih programa podizanja stručnih znanja i vještina na načelima fleksibilnosti, modularnosti te usmjerenosti na ishode.

Unatoč osuvremenjivanju strukovnog i visokoškolskog obrazovanja taj proces je iz perspektive potreba turizma suviše spor te nedovoljno posvećen specifičnim kadrovskim potrebama turizma na kontinentu, posebice u odnosu na specifičnosti usluga/doživljaja nišnih proizvoda. Stoga se u suradnji postojećih županijskih obrazovnih institucija razvijaju dodatni/izborni inovativni programi specifično usmjereni na potrebe turizma Međimurja (primjerice aktivni odmor, sportski turizam, zdravstveni turizam, destinacijski menadžment, posredovanje kompleksnih turističkih proizvoda i sl.). U dopuni kurikuluma srednjoškolskih/strukovnih i visokoškolskih izbornih programa, posebna se pozornost dodatno pridaje i osiguranju prakse / praktične nastave, poželjno u međunarodnom konkurentom okruženju.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja

Nositelj: Međimurska županija u suradnji s gradovima i općinama

Ostali dionici: obrazovne institucije, sustav turističkih zajednica, obrazovne institucije, razvojne agencije, privatni poduzetnici

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti:

- definiranje ključnih područja i dopunskih programa cjeloživotnog učenja i razvoj kurikuluma
- razvoj modela realizacije programa cjeloživotnog učenja
- uspostavljanje različitih oblika prakse / praktične nastave u strukovnom i visokoškolskom obrazovanju u inozemstvu i Hrvatskoj
- osiguranje sredstava za provedbu programa (poticaji organizatorima i korisnicima)
- realizacija (organizacija različitih edukacijskih programa vezanih uz nišne proizvode Županije).

Mjera VI.2.: Programi stipendiranja učenika i studenata za potrebe turizma

Cilj mjere: Transfer međunarodno relevantnih znanja i vještina za potrebe turizma Međimurja

Opis: Program stipendiranja najboljih učenika/studenata iz područja Međimurja za studiranje (primjerice jednogodišnji programi) na međunarodno relevantnim visokoškolskim ustanovama specijaliziranim za hotelijerstvo, enogastronomiju te turizam.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja

Nositelj: Međimurska županija

Ostali dionici: obrazovne institucije, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, razvojne agencije, privatni poduzetnici

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti:

- definiranje kriterija natječaja za dodjelu stipendija (uključujući i obveze stipendista)
 - osiguranje sredstava za realizaciju programa stipendiranja
 - provedba natječaja i praćenje realizacije/ispunjavanja uvjeta.
-

Mjera VI.3.: Uspostavljanje enogastrocentra izvrsnosti

Cilj mjere: Unaprijediti enogastronomski doživljaj Međimurja osposobljavanjem kadrova u ugostiteljstvu

Opis: Program jačanja konkurentnosti ljudskih potencijala u turizmu (Ministarstvo turizma / Institut za turizam, 2015.) prepoznao je centre strukovnih kompetentnosti kao mehanizam kojim može unaprijediti kvalitetu strukovnog obrazovanja za turizam i ugostiteljstvo i prilagođavati ga potrebama tržišta rada u svrhu jačanja konkurentnosti ljudskih potencijala u turizmu i ugostiteljstvu. Riječ je o mjestima izvrsnosti strukovnog obrazovanja za turizam i ugostiteljstvo koje karakteriziraju suvremeni kurikulumi i inovativni modeli učenja, izvrsnost nastavnika, predavača i mentora te visokokvalitetna infrastruktura, konstruktivna i kreativna partnerstva s poslodavcima, javnim sektorom, socijalnim partnerima te inovativnim i kreativnim poduzećima i institucijama kojima se premošćuje jaz između svijeta rada i svijeta obrazovanja. Njihovo područje djelovanja organizirano je u pet programskih područja tako da pokrije potrebe učenika, polaznika stručnog usavršavanja i osposobljavanja, nastavnika, poslodavaca i socijalnih partnera. Programom je predviđeno uspostavljanje dvaju centra izvrsnosti na području središnje Hrvatske. Slijedom navedenog provjerava se ekonomska/društvena održivost/opravanost uspostavljanja međimurskog centra kompetencija za obrazovanje u enogastronomiji kojim bi se uspostavila suvremena obrazovna infrastruktura usuglašena s potrebama i pozicioniranjem gospodarstva i, posebice, turizma Međimurja te osiguralo jačanje kadrovske potencijala sposobnog za značajne iskorake u međunarodnoj konkurentnosti, kako proizvodnje namirnica i vina, tako i njihove pripreme te prezentacije.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja

Nositelj: Međimurska županija u suradnji s Ministarstvom turizma

Ostali dionici: obrazovne i znanstvene institucije, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, razvojne agencije, privatni poduzetnici

Vremenski obuhvat: 2017. - 2020.

Aktivnosti:

- definiranje koncepta (uključujući i obrazovne programe i programe međunarodne suradnje) i poslovnog modela centra te procjena njegove ekonomske društvene opravdanosti/održivosti
 - odluka o pokretanju centra te eventualno osiguranje resursa za
-

njegovo pokretanje

- realizacija (projekti, dozvole, natječaji, izgradnja/uređenje, kadrovska ekipiranje, marketing).
-

VII. Prioritetna operativna razvojna strategija: Podizanje kvalitete zaštite i turistifikacije resursno-atraksijske osnove

Cilj: Povećanje izdataka za zaštitu prirodne i kulturne baštine iz sredstava regionalne i lokalne samouprave

Polazište/ opravdanje: Kvaliteta, razlikovna obilježja i različite atraktivnosti prostora nezaobilazni su čimbenici turističkog gospodarstva budući da se odluka o putovanju vrlo često veže uz značajke glavnih atrakcija odredišta u koje se putuje. Pri tome se, posebice u slučaju europskih odredišta, raznolikost, očuvanost i bogatstvo kulture te prirode i okoliša prepoznaju kao ključni činitelji destinacijske turističke privlačnosti. *Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine* (NN 55/13) prepoznaje ekološki odgovoran razvoj kao jedno od deset načela na kojima se temelji vizija razvoja turizma. Načelo podrazumijeva racionalno korištenje raspoloživog prostora, poštovanje odrednica nosivog kapaciteta destinacije i mikrolokacije projekta, kao i mogućnosti priključenja na postojeće infrastrukturne sustave te primjenu suvremenih tehničko-tehnoloških rješenja u gradnji i opremanju. U tom kontekstu i strategija razvoja Međimurske županije kao strateški cilj postavlja očuvane prirodne resurse i razvoj održive infrastrukture koji se u razvoju turizma realiziraju, prije svega, prioritarnim zaštitama prirode i okoliša te očuvanjem prirodne i kulturne baštine. Postavljeni ciljevi strategije razvoja posebno dobivaju na važnosti u kontekstu razvoja turizma budući da SWOT analiza ukazuje na nedovoljnu razinu turističke valorizacije resursno-atraksijske osnove, posebice u kontekstu valorizacije rijeka i jezera za turističku/izletničku namjenu.

Opis: Postavljena vizija razvoja Međimurja kao destinacije zdravog i dinamičnog odmora polazi od uravnoteženog i održivog razvoja koji osigurava maksimalnu zaštitu, ali i korištenja potencijala prirodne i kulturne baštine u turizmu. Polazeći od prostorno-ekološke održivosti, upravljanje i menadžment u turizmu Međimurja mora biti zasnovan na načelima koja podrazumijevaju provedbu aktivnosti koje osiguravaju da turistička valorizacija prirodne i kulturne baštine ne smanjuje njihovu vrijednost za buduće naraštaje, ali i koja omogućava da ta baština postane temelj mreže nosivih turističkih sadržaja prilagođenih potrebama i očekivanjima suvremenih posjetitelja, povezanih sa širokom i dosljednom primjenom različitih „zelenih“ praksi. U tom smislu, prioritetna operativna strategija usmjerena na podizanje kvalitete zaštite turističkih atrakcija Međimurja do 2020. godine podrazumijeva daljnje uređivanje središta turističkih destinacija, zaštitu tradicionalne ruralne arhitekture i očuvanje autentičnog ambijenta međimurskog sela, uspostavljanje registra vrednovane prirodne i kulturne baštine te aktiviranje i turistifikacije zaštićenih prirodnih i

kulturnih resursa.

Mjere

Mjera VII.1.: Uređenje središta turističkih destinacija

Cilj mjere: Povećanje ambijentalnosti turistički interesantnih naselja Međimurja

Opis: Uređenost i ambijentalnost destinacije te atraktivna prezentacija različitih destinacijskih sadržaja doprinose kvaliteti života lokalnog stanovništva, ali i predstavljaju temelj njihova identiteta i imidža koji projiciraju turističkom tržištu. Polazeći od zaštite kvalitete života lokalnog stanovništva, ali i osiguranja mogućnosti posjetiteljima da dožive specifičan i autentičan „duh mjesta“, mjera uređenja središta turističkih destinacija, kao kontinuirani proces, sagledava i razrađuje ključne odrednice uređenja važnijih turističkih odredišta Županije koji, povezujući autohtoni iskaz povijesti i suvremene kulture života, uključuje javne i privatne sadržaje. Osim uređenja/održavanja javnih površina i sadržaja te obnove zapuštenih zgrada i fasada, potrebno je voditi računa i o signalizaciji/itinereru obilaska, ali i rasvjeti (posebice o dizajniranom dekorativnom osvjetljavanju pojedinih zgrada/lokacija u funkciji isticanja/povećavanja njihove atraktivnosti) te sadržajnom opremanju i uređenju ključnih točaka zadržavanja posjetitelja (ugostiteljski objekti, trgovine, galerije, parkovi, trгови i sl.).

Područje obuhvata: uža središta naselja / većih turističkih odredišta Međimurske županije

Nositelj: gradovi i općine u suradnji s turističkim zajednicama gradova i općina

Ostali dionici: Međimurska županija, TZ Međimurske županije, javne institucije, privatni poduzetnici

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti:

- inventarizacija raspoloživih javnih, kao i nekorištenih privatnih prostora pogodnih za smještaj novih sadržaja uslužne ponude i/ili objekata društvenog standarda
- definiranje prioriternih lokacija/nekorištenih prostora
- razrada koncepta najbolje uporabe, odnosno prikladnih sadržaja prema lokacijama/objektima te procjena troškova
- zatvaranje financijske konstrukcije za svaki projekt javnog karaktera (uključujući i javno-privatno partnerstvo)
- uspostava prikladnog sustava financijskog i nefinancijskog poticanja za privatne poduzetnike koji se uključuju u revitalizaciju pojedinih lokaliteta (tehnička pomoć, komunalna naknada, pokrće dijela troškova kamata i sl.).

Mjera VII.2. Uspostavljanje registra/kataloga prirodne i kulturne baštine i njihovo vrednovanje

Cilj mjere: Uspostavljanje baze podataka o raspoloživoj prirodnoj i kulturnoj baštini i njezinu potencijalu

Opis: Okolišno odgovoran i resursno utemeljen razvoj osnova je sustava upravljanja i poticanja razvoja turizma Međimurja, pri čemu intenziviranje županijskog turizma dijelom podrazumijeva i korištenje dosad neiskorištenih resursnih potencijala. To pretpostavlja mogućnost sagledavanja i vrednovanja cjelovite resursne osnove, kako afirmirane, tako i neafirmirane, odnosno uspostavljanje katastarsa i atlasa županijske resursno-atraksijske osnove kao središnje baze podataka. U katastar valja uključiti i napuštene objekte za koje se ocjenjuje da imaju turistički razvojni potencijal, kao što su primjerice industrijska baština, vojni objekti ili veće kuće/kurije/dvorci.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja

Nositelj: TZ Međimurske županije

Ostali dionici: Međimurska županija, gradovi i općine, turističke zajednice gradova i općina, javne institucije

Vremenski obuhvat: 2017. - 2018.

Aktivnosti:

- definiranje metodološkog okvira katastra i atlasa županijske resursno-atraksijske osnove i razvoj baze podataka
- prikupljanje podataka/vrednovanje resursno-atraksijskih osnove
- testiranje pilot-verzije sustava i proces osposobljavanja djelatnika za vođenje i korištenje baze
- realizacija.

Mjera VII.3.: Aktiviranje i turistifikacija zaštićenih prirodnih i kulturnih resursa

Cilj mjere: Održivo turističko aktiviranje vrijedne prirodne i kulturne baštine

Opis: Sukladno postavljenoj viziji, razvoj turizma Međimurja počiva na usporednom maksimiranju zaštite i razvojnog potencijala prirodne i kulturne baštine (uključujući primjerice zaštitu tradicionalnih – *šopanih* – kuća i feudalne arhitekture). To podrazumijeva poduzimanje aktivnosti koje osiguravaju da turistička valorizacija baštine ne narušava njezinu vrijednost za buduće naraštaje, ali i uspostavljanje sadržaja prilagođenih potrebama i očekivanjima suvremenih posjetitelja. U tom smislu, uz poštovanje propisa iz sfere zaštite prirode i kulturne baštine te rješavanje često kompleksnih vlasničkih odnosa, potrebno je osigurati sustavni pristup postupnoj turistifikaciji prioritetnih lokaliteta uspostavom primjerenog sustava obilaska, opremanja, interpretacije i sl. (uključujući i rješenje pristupa, parkiranja, sanitarija, ugostiteljstva, trgovačkih objekata i sl.), što posebice vrijedi za prenamjenu i uređenje dvoraca i kurija za koje je potrebno naći novu, prikladniju namjenu, barem djelomično vezanu uz turizam (primjerice dvorac Feštetić u Pribislavcu).

Poželjno je omogućiti, kada je to moguće, uvjete za produžen, zabavan i edukativan boravak različitim segmentima posjetitelja uključivanjem izletničkih sadržaja te međusobnim povezivanjem uređenih atrakcija, kao i povezivanjem sa sustavom šetnica, staza, vidikovaca i tematskih cesta/tura.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja

Nositelj: Međimurska županija u suradnji s gradovima i općinama

Ostali dionici: sustav turističkih zajednica, javna poduzeća, javne institucije, privatni poduzetnici

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti (javni programi/projekti):

- razrada koncepta najbolje uporabe za prioritetne lokacije (sukladno vrednovanju u okviru mjere uspostave registra/kataloga prirodne i kulturne baštine)
- analiza troškova i koristi pojedinih projekata kao i vlasničko-upravljačko-poslovnog modela
- rješenje vlasničkih odnosa nad lokacijom (uključujući i dobivanje koncesija)
- uspostava prikladnog sustava financijskog i nefinancijskog poticanja za privatne poduzetnike uključene u revitalizaciju pojedinih lokaliteta (tehnička pomoć, komunalna naknada, pokriće dijela troškova kamata i sl.)
- realizacija (projekti, dozvole, financiranje, javni natječaji, izgradnja i opremanje, kadrovska popunjavanje i obrazovanje, marketing), uključujući i uređenje više zbirki i muzeja te lokacija iz domene prirodne i kulturno-povijesne baštine.

VIII. Prioritetna operativna razvojna strategija: Podizanje razine kvalitete usluga u turizmu

Cilj: Povećanje zadovoljstva turista i posjetitelja kvalitetom usluga

Polazište/ opravdanje: Rast konkurencije na turističkom tržištu postavio je kvalitetu destinacijskog proizvoda/usluga među ključne preduvjete učinkovitog upravljanja destinacijskim razvojem. Europska komisija u 2014. je godini predložila skup dobrovoljnih načela kvalitete u turizmu koja pokrivaju četiri ključna područja: osposobljavanje zaposlenih uz nadzor koordinatora kvalitete, zadovoljstvo potrošača kako bi se osiguralo da se turisti mogu pouzdati u obradu njihovih pritužbi, čistoću i održavanje te točnost i pouzdanost informacija na barem glavnim stranim jezicima.

U tom smislu sustavno podizanje kvalitete usluga u turizmu, odnosno kvalitete turističkog proizvoda na razini jedinica lokalne samouprave i Međimurja u cjelini, postaje čimbenik dugoročne tržišne opstojnosti i ostvarivanja postavljenih ciljeva razvoja turizma.

Razumijevajući da upravljanje kvalitetom destinacijskog proizvoda

podrazumijeva sagledavanje temeljnih kvaliteta turističke resursne osnove, sustava i strukture turističkih atrakcija, politike upravljanja prostorom, odrednica konkurentnosti na makro i mikro razini te socioekonomskih uvjeta koji određuju turističku ponudu, *Strategija razvoja turizma Hrvatske do 2020. godine* (NN 55/13) kulturu kvalitete stavlja u sam fokus budućeg razvoja turizma. Polazeći od sustava razvojnih načela, *Strategijom* se utvrđuje da uspješno i dugoročno održivo pozicioniranje podrazumijeva osjetno unapređenje postojeće razine kvalitete i izvrsnosti, s posebnim naglaskom na potrebu podizanja razine znanja i vještina djelatnika zaposlenih u turizmu te uvođenju kvalitativnih standarda, uključujući i uvođenje obveznog licenciranja pojedinih vrsta uslužne ponude, kao i uvođenje certifikacijskih shema i znakova kvalitete. Njegovanje kulture kvalitete, kao sredstva privlačenja potražnje, sastavni je dio i vizije razvoja hrvatskog turizma do 2020. godine koja Hrvatsku opisuje kao destinaciju „koja stvara radna mjesta i na održiv način upravlja razvojem na svom cjelokupnom prostoru, njeguje kulturu kvalitete, a svojim gostima tijekom cijele godine pruža gostoljubivost, sigurnost i jedinstvenu raznovrsnost autentičnih sadržaja i doživljaja“.

Razvojna strategija Međimurske županije do 2020. godine (Prijedlog svrhe mjera, nositelja i pokazatelja; radni dokument za pripremu članova radnih skupina za III. radionicu izrade Razvojne strategije Međimurske županije do 2020.; Regionalna razvojna agencija Međimurje, Redea) promicanje kvalitete veže, prije svega, uz mjere podrške rastu i razvoju gospodarske aktivnosti i povećanju ulaganja, poticanju ulaganja u ljudske resurse, ali i prioritetu važnom za razvoj ruralnog i enogastronomskog turizma koji se odnosi na uvođenje sustava međimurske kvalitete (uspostava sustava kvalitete i brendiranje međimurskih poljoprivredno–prehrambenih proizvoda). Pri tome su, dodatno, unapređenje postojećih i razvoj novih turističkih proizvoda i usluga, kao i uspostava sustava kvalitete i brendiranje turističkih proizvoda i usluga izdvojene kao mjere razvoja i promocije turističke ponude u svrhu pozicioniranja Međimurja kao turističke destinacije. U okviru tih mjera izdvajaju se aktivnosti izrade i provedbe programa i projekata za podizanje razine kvalitete turističkih proizvoda i usluga, uspostave ciljanih programa edukacije usmjerenih na podizanje kvalitete usluge u turizmu, certifikacije turističkih proizvoda i usluga, odnosno definiranja proizvoda i usluga za koje će se razvijati sustav kvalitete, uključujući i razradu kriterija kvalitete, definiranje pravilnika i oznaka.

Opis:	Sustavno podizanje kvalitete usluga u turizmu, odnosno kvalitete turističkog proizvoda na razini jedinica lokalne samouprave i Međimurja u cjelini, postaje čimbenik dugoročne tržišne opstojnosti i ostvarivanja postavljenih ciljeva razvoja turizma. Stoga kao nadogradnju na nacionalni sustav kvalitete usluga, Županija gradi i implementira dodatan sustav kvalitete u turizmu koji, polazeći od specifičnosti tržišne pozicije i željenih značajki portfelja turističkih proizvoda, uspostavlja specifične kriterije i standarde usluživanja u širokom spektru karakterističnih turističkih
-------	---

djelatnosti, istodobno osiguravajući i njihovu primjenu i kontrolu. Prioritetna operativna strategija usmjerena je stoga na uspostavljanje marke kvalitete, program primjene postavljenih standarda, uključujući i osposobljavanje certifikatora te monitoring kvalitete usluge i izgradnju različitih shema dobrodošlice.

Mjere***Mjera VIII.1.: Marke kvalitete***

Cilj mjere: Uspostavljanje sustava prepoznatljive kvalitete turističkih usluga Međimurja

Opis: Polazeći od dosadašnjih aktivnosti uspostavljanja kvalitete (*Zlatni međimurski gurman*, *Međimurski gurman*, „*Najte nikaj zameriti*“) te postavljenih strateških usmjerenja, razvija se cjelovit sustav uspostavljanja (prema prioritetima) kvalitete međimorskog turizma koji uključuje razradu i testiranje kategorija/područja ocjenjivanja te kriterija kvalitete i kategorija ocjenjivanja. Polazeći od postavljenog terminskog plana, razrađuju se kriteriji/kategorije kvalitete za objekte hrane i pića (restorani, barovi, ruralni objekti), smještaj (hoteli i slični objekti, kampovi, kuće, ruralni objekti), turističko posredovanje (destinacijske menadžment kompanije, prema specijalizaciji), trgovačke sadržaje (suveniri, proizvodi sela, biodinamički proizvodi, autohtoni obrt), turističke atrakcije (staze i putovi, centri za posjetitelje, kulturne atrakcije, prirodne atrakcije, izletišta). Za svaki od objekata/usluga razrađuju se, uz propisane standarde, kriteriji kvalitete vezani uz informacije i pristup, obilježja uređenja i čistoće objekta, boravak i kvalitetu usluga.

Slijedom dosadašnjih iskustava (uspostavljen poseban standard kvalitete *Cyclist welcome*), ali i široko prisutne prakse na međunarodnom turističkom tržištu, Međimurje razvija i cjelovit sustav dobrodošlice usmjerene na osiguranje zadovoljstva ciljanih segmenata potražnje u budućnosti (uključujući i programe vjernosti, npr. *Bonus ključ*). Realizacija programa uvođenja shema za pojedine segmente odvija se postupno (izvan posebnih standarda koje je razvilo Ministarstvo turizma za pojedine vrste smještajnih objekata), a u vremenskom horizontu *Masterplana* uspostavlja se dodatne sheme za skupine sportaša i motorista.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja

Nositelj: TZ Međimurske županije

Ostali dionici: Međimurska županija, gradovi i općine, turističke zajednice gradova i općina, javne institucije

Vremenski obuhvat: 2016. - 2018.

Aktivnosti:

- razvoj koncepta međimurske kvalitete turističkih usluga s terminskim planom (područja, razine kvalitete, kategorije ocjenjivanja prema pojedinim područjima/vrstama objekata) uz procjenu/pretpostavke njegove održivosti
 - razrada kriterija i standarda usluga za pojedina područja/vrste
-

objekata i testiranje

- razvoj koncepta međimurske *welcome* sheme s terminskim planom (područja, standardi usluga za pojedina područja/vrste objekata, programi vjernosti) i testiranje
 - uspostavljanje vizualnog identiteta/slogana (naziva) županijske kvalitete turizma
 - razrada kriterija koristi za pružatelje usluga (korištenje oznake kvalitete, baze podataka, distribucija)
 - razrada programa interne promocije programa kvalitete prema pružateljima usluga
 - uspostavljanje organizacijske strukture te osiguranje kadrovskih i financijskih pretpostavki realizacije programa marki kvalitete i *welcome* shema.
-

Mjera VIII.2.: Praćenje kvalitete

Cilj mjere: Podizanje prepoznatljive kvalitete turističkih usluga Međimurja

Opis: Polazeći od testiranog i verificiranog programa kvalitete turizma Međimurja, uspostavlja se poslovno-organizacijski model praćenja kvalitete koji uključuje osiguranje alokacije financijskih i kadrovskih resursa za pokretanje i održavanje programa (formiranje odgovornog tima), osposobljavanje certifikatora, evaluaciju kvalitete i izvještavanje, realizaciju sustava koristi/poticaja za pružatelje usluga, interni marketing, monitoring uspješnosti te eventualno prilagođavanje programa.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja

Nositelj: TZ Međimurske županije

Ostali dionici: Međimurska županija, gradovi i općine, turističke zajednice gradova i općina, javne institucije

Vremenski obuhvat: 2017. - 2020.

Aktivnosti:

- uspostavljanje organizacijske strukture odgovorne za realizaciju programa i praćenje kvalitete, definiranje poslovno-upravljačkog modela i izrada poslovnog plana, osiguranje kadrovskih i financijskih pretpostavki
 - uspostavljanje organizacijske strukture odgovorne za praćenje uspješnosti realizacije programa i njegovo eventualno prilagođavanje
 - osposobljavanje neovisnih certifikatora kvalitete
 - realizacija programa interne promocije programa kvalitete
 - realizacija programa poticaja/koristi pružateljima usluga/sudionicima programa kvalitete
 - evaluacija kvalitete prema područjima/kategorijama (u skladu s terminskim planom realizacije cijelog programa kvalitete te godišnjim programima evaluacije).
-

8.3. Operativne strategije podizanja turističke prepoznatljivosti

IX. Prioritetna operativna razvojna strategija: Razvoj prepoznatljivog turističkog identiteta Međimurja

Cilj:	Implementacija konkurentnog turističkog brend-koncepta Međimurja u promotivnim i komunikacijskim aktivnostima
Polazište/ opravdanje:	Turističke destinacije koriste brendiranje da bi se diferencirale od konkurenata, povećale prepoznatljivost i svijest o destinaciji među ciljnim skupinama kupaca te izgradile pozitivan imidž. Polazeći od identifikacije i diferencijacije te koncepta doživljajnog marketinga, proces brendiranja obuhvaća različite marketinške aktivnosti koje omogućavaju identificiranje i diferenciranje destinacije. No, brendiranje destinacije ne smije se svoditi samo na marketinške aktivnosti, već ga treba razumijevati kao alat komuniciranja pravog i istinskog sadržaja destinacije. U tom smislu i <i>Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine</i> (NN 55/13) u okviru marketinške operativne strategije navodi potrebu strukturiranja hrvatskog turističkog brenda i njegove arhitekture što bi omogućilo da identitet Hrvatske - kao mješavine racionalnih, emotivnih, socioloških i kulturnih prednosti - postane razumljiv potencijalnim gostima i zasnovan na realnim konkurentskim prednostima. Razvojna strategija Međimurske županije do 2020. godine (Prijedlog svrhe mjera, nositelja i pokazatelja; radni dokument za pripremu članova radnih skupina za III. radionicu izrade Razvojne strategije Međimurske županije do 2020.; Regionalna razvojna agencija Međimurje, Redea) u okviru prioriteta razvoja i promocije turističke ponude u svrhu pozicioniranja Međimurja kao turističke destinacije, predviđa provedbu mjere uspostave sustava kvalitete i brendiranja turističkih proizvoda i usluga kojim se predviđa razrada brenda pojedinih proizvoda i usluga.
Opis:	Suprotno dosadašnjem prevladavajućem postupku redukcije i komuniciranja kratkim porukama, suvremena praksa destinacijskog brendiranja okreće se razgovoru i pričanju priča kojima se nastoji stvoriti emotivna veza između vrijednosti destinacije i vrijednosti posjetitelja. Polazeći od brend-koncepta i implementacije brenda kao ključnih sastavnica brend strategije, kako je postavljena <i>Strateškim marketing planom turizma Međimurske županije 2014. - 2020.</i>, razvoj prepoznatljivog turističkog brenda Međimurja zasniva se na ključnim odrednicama i istinskim atributima Međimurja koji trebaju omogućiti implementaciju cjelokupnim ciklusom putovanja. Stoga se realizacija prioritetne strategije ostvaruje razvojem konkurentnog turističkog brenda Međimurja te njegovom operacionalizacijom.
Mjere	Mjera IX.1.: Razvoj konkurentskog turističkog brenda Međimurja <u>Cilj mjere:</u> Uspostavljanje ključnih odrednica konkurentnog brend-

koncepta Međimurja

Opis: Konceptijom turističkog razvoja uspostavljen je brend-koncept koji Međimurje opisuje kao dinamično mjesto posvećeno zdravom i aktivnom stilu života i odmora. Koncepti „oaze“, „zdravlja“ i „pokreta“ opisuju obilježja „otoka“ kao izdvojenog i posebnog mjesta (etno/ezoterijska oaza) te naglašavaju fokusiranje na sadržaje aktivnog i zdravstveno-turističkog odmora, poput staza, sporta, *wellnessa* i medicinskih programa, pa tako i energičnog duha koji tu vlada. Polazeći od navedenih identitetskih osnova Županije, predstoji proces njihova verificiranja pred stručnom javnošću, posjetiteljima i lokalnim stanovništvom, odnosno sintetiziranju *inputa* i konačnom uobličavanju konkurentskog turističkog brenda / brend konstanti i njihovu komuniciranje prema dionicima turizma Županije.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja

Nositelj: TZ Međimurske županije

Ostali dionici: Međimurska županija, gradovi i općine, turističke zajednice gradova i općina, javne institucije

Vremenski obuhvat: 2016. - 2017.

Aktivnosti:

- organizacija radionica s ključnim dionicima turističkog razvoja u svrhu predstavljanja postavljenih identitetskih osnova / brend-koncepta Županije
- praćenje/verificiranje percepcije lokalnog stanovništva, stručne javnosti, posjetitelja i okruženja o postavljenim identitetskim osnovama / brend-konceptom Županije
- sinteza rezultata provedenih kvalitativnih istraživanja te definiranje i testiranje ideje koja najbolje odražava srž konkurentnog tržišnog identiteta
- interna komunikacija konkurentnih turističkih brend konstanti među svim dionicima i pružateljima turističkih usluga u Županiji.

Mjera IX.2.: Operacionalizacija konkurentnog međimurskog turističkog brenda te primjena suvremenih alata tržišne komunikacije

Cilj mjere: Optimiziranje učinaka sredstava namijenjenih turističkoj promociji

Opis: Operacionalizacija konkurentnog međimurskog turističkog brenda podrazumijeva definiranje slogana i loga, ali i uspostavljanje preduvjeta za ispunjavanje obećanja koje nosi brend. Riječ je, prije svega, o oživotvorenju postavljenog sustava turističkih doživljaja, odnosno uspostavljanju programsko-proizvodne koncepcije razvoja Županije. Jednako važan proces predstavlja i izgradnja/operacionalizacija sustava monitoringa / mjerenja učinaka postavljenog brend-koncepta, odnosno njegove primjene prikladnim promocijskim i komunikacijskim alatima. Pri tome je *Strateški marketing plan turizma Međimurske županije 2014. - 2020.*, kao prihvaćeni okvir djelovanja Međimurske županije u sferi turističke promocije, posebno naglasio važnost usmjerena na uspostavljanje

sustavnije, koordiniranje te funkcionalnije prezentacije u novim medijima (internet i mobilni uređaji), uz naglasak na sadržaj stranica, prezentaciju informacija, unapređenje navigacije/pretraživanja, dizajn, prodaju u realnom vremenu te optimizaciju za internet pretraživače.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja

Nositelj: TZ Međimurske županije

Ostali dionici: Međimurska županija, gradovi i općine, turističke zajednice gradova i općina, javne institucije

Vremenski obuhvat: 2017. - 2020.

Aktivnosti:

- odabir reklamne agencije za izradu slogana i loga na temelju projektnog zadatka
- izrada elemenata i testiranje slogana i loga turizma Međimurja (vizualni identitet)
- implementacija konkurentnog turističkog brend-koncepta te slogana i loga prikladnim promocijskim i komunikacijskim aktivnostima
- razvoj nekoliko ključnih/imidž destinacijskih projekata koji će pridonositi ispunjenju vrijednosti obećanih konkurentnim turističkim brendom
- uključivanje tržišno relevantnih turističkih brend-konstanti u oblikovanje i komercijalizaciju turističke proizvoda i usluga Međimurja
- provedba (osiguranje financijskih izvora) *Strateškog marketing plana turizma Međimurske županije 2014. – 2020.* i kontrola učinaka.

X. Prioritetna operativna razvojna strategija: Pokretanje županijskih „imidž“ projekata

Cilj: Priprema i uspostavljanje nekoliko županijskih imidž atrakcija

Polazište/ opravdanje: Postavljena vizija i ciljevi razvoja turizma Međimurske županije do 2020. godine oslikavaju jačanje tržišne pozicije Međimurja u izrazito snažnom konkurentskom okruženju. To pretpostavlja i poduzimanje nekoliko razvojnih projekata koji će svojim inovativnim osobinama (pozicija, sadržaji, arhitektura) imati sposobnost u relativno kraćem roku privući interes/pozornost relevantne domaće i međunarodne potražnje. Polazeći od resursno utemeljene razvojne strategije, takvi projekti moraju podržavati proizvodni portfelj Međimurja, pri čemu se u odnosu na okvir koji postavlja *Strategija razvoja turizma RH do 2020. godine* (NN 55/13) potencijalno izdvajaju sadržaji kao što su golfska igrališta, tematski parkovi i kongresni centri ili pak sadržaji zabave, sporta i rekreacije, kulture i slično.

Opis: Prioritetna operativna razvojna strategija usmjerena je na pokretanje/osiguranje pretpostavki za realizaciju županijskih „imidž“ projekata, kako u segmentu sadržajnog i prostornog dimenzioniranja, tako i sagledavanja mogućih lokacija u kontekstu raspoloživosti/vlasništva zemlje ili pak osiguranja/vrednovanja različitih financijskih i poslovno-organizacijskih modela njihove realizacije. To uključuje aktivnosti poduzimanja investicijskih projekata (primjerice uređenje Starog grada Čakovca i Muzeja Međimurja Čakovec ili izgradnja tematskog parka), ali i jačanja tržišne prepoznatljivosti pojedinih manifestacija ili pokretanja različitih aktivnosti u sferi kreativne industrije ili zaštite (primjerice stjecanje statusa UNESCO zaštićene materijalne/nematerijalne baštine kulturnog dobra s područja Županije).

Projekti: *Imidž projekt 1.: Uređenje Starog grada Čakovca i Muzeja*

Cilj mjere: Uspostavljanje međunarodno prepoznatljive kulturne atrakcije

Opis: Kompleks čakovečkog Starog grada najznačajniji je profani spomenik na području Međimurske županije. Čakovečki Stari grad sastoji se od vanjskih obrambenih zidina sa snažnim renesansnim bastionima i barokne palače čija četiri krila formiraju unutrašnje dvorište. Oko Starog grada nalazi se perivoj koji je sastavni dio kompleksa. U kompleksu djeluje Muzej Međimurja, osnovan 1954. godine, koji prikuplja, obrađuje, čuva i izlaže pokretnu kulturno-povijesnu baštinu Međimurja od prapovijesti do danas. Muzejska građa organizirana je unutar Arheološkog, Etnografskog, Kulturno-povijesnog, Povijesnog odjela i Likovne galerije (www.min-kulture.hr). Muzej Međimurja vlasnik je cijelog kompleksa od 1962. godine, kao i arheološkog lokaliteta bivšeg pavlinskog samostana s kapelom svete Jelene u Šenkovcu te rodne kuće slikara Ladislava Kralja Međimurca (<http://mmc.hr>). Osim postava, u muzeju je organiziran muzejsko- informativni centar, suvenirnica i dvorana za svečane namjene, a djeluje i bistro i vinarija.

Kao jedan od simbola identiteta i tradicije te primjer očuvanja graditeljske kulturne baštine, Stari grad točka je značajne privlačne moći i za posjetitelje i za lokalno stanovništvo, a njegova važnost i potencijal nameću potrebu sagledavanja mogućnosti povećanja kvalitete korištenja raspoloživih prostora, u rasponu od prenamjene dijela objekata i inoviranja postava do boljeg uređenja parkovnih prostora. Stoga je pokrenut niz međusobno povezanih projekata usmjerenih, kako na proširenje muzejskog postava, tako i obnovu palače i fortifikacije te uređenje parka. U prvoj fazi (procijenjena investicija iznosi 5 milijuna eura, pred EU aplikacijom) planirano je ustrojavanje muzeja nematerijalne baštine s temama obrane od Turaka, legendi, školstva i prosvjete, a potom u sljedećim fazama/projektima obnova fortifikacije i kule, palače te parka (projektno-tehnička dokumentacija izrađena; dobivene dozvole, projekt prijavljen za financiranje iz ESIF). Povezivanjem suvremenih rješenja u uređivanju te razumijevanju i interpretaciji sadržaja i visoke vrijednosti lokaliteta, uređeni kompleks Starog grada postaje jedan od nositelja opredmećivanja

novog konkurentnog brend-koncepta turizma Županije te turistička atrakcija koja Čakovcu i cijelom Međimurju može osigurati značajnu nacionalnu i međunarodnu prepoznatljivost. Važno je pri tome pružiti visoku kvalitetu doživljaja i širok raspon usluga za posjetitelje, uključujući i uspostavljanje poticajnog poduzetničkog okvira za razvoj komplementarnih turističkih sadržaja.

Područje obuhvata: Grad Čakovec

Nositelj: Muzej Međimurja u suradnji s Gradom Čakovcem i Međimurskom županijom

Ostali dionici: sustav turističkih zajednica Međimurja, razvojne agencije, javne institucije

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti:

- izrada cjelovitog koncepta sadržaja, opremanja i uređenja muzeja uključujući izvedbene projekte te projekte opremanja prostora
- realizacija (izvedbeni projekti, financiranje, javni natječaji, izgradnja i opremanje, kadrovska popunjavanje i obrazovanje, marketing)

Programi/projekti:

- pružanje specifičnih usluga u okviru projekta.

Imidž projekt 2. Uspostava Ekomuzeja Međimurja

Cilj mjere: Očuvanje, prezentacija i podizanje atraktivnosti prirodne i kulturne baštine Međimurja primjenom inovativne muzeološke prakse

Opis: Koncept ekomuzeja nastaje 70-ih godina dvadesetog stoljeća kao svojevrsan odgovor muzeologije na potrebu demokratizacije muzeja i njihova preuzimanja veće odgovornosti za razvoj društva. Kao „muzej novog žanra“, ekomuzej, bez obzira na prefiks „eko“, počiva na interdisciplinarnosti i holističkoj interpretaciji građe, u maniri fragmentiranog muzeja podrazumijeva objedinjavanje dislociranih lokaliteta koji su zaštićeni i prezentirani *in situ* i koji vlasnički pripadaju raznim subjektima te, nadalje, pretpostavlja uključenost lokalne populacije u muzejske aktivnosti.³² U Međimurju je već uspostavljen Ekomuzej Mura koji uz grad Mursko Središće te općine Sv. Martin na Muri i Podturen obuhvaća i tri slovenske pogranične jedinice lokalne samouprave. Šireći njegov obuhvat i na nizvodne lokalitete, u Međimurju se razvijaju još i ekomuzeji za područje Drave te za središnji ruralni prostor, objedinjavajući time vrijednu prirodnu, a posebice etnografsku baštinu ovih krajeva (npr. brojne individualne zbirke posvećene mlinarima, skelarima, zlatarima, čipki, košaraštvu ili, pak, tradicionalnoj arhitekturi i industrijskoj baštini).

U svrhu jačanja organizacijskih i financijskih sposobnosti, odnosno lokalnog utjecaja, ali i šire tržišne prepoznatljivosti svakog od ekomuzeja,

³² Prema: Babić, D. (2009.) *Iskustva i (skriveni) vrijednosti ekomuzeja*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

moguće ih je ujediniti pod nazivom Ekomuzeji Međimurja. Pri tome bi, kao posebne atrakcije, muzej uključivao i tzv. Međimursko selo, odnosno zaokružen tradicijski uređen prostor na kojem bi se u funkciji što vjernijeg prenošenja „duha“ života, ali i uz osiguranje dinamičnog obilaska te korištenje suvremenih interaktivnih tehnologija, predstavio autentičan izgled sela s početka prošlog stoljeća te prikazali različiti elementi življenja i rada (uključujući i različite obrte) seljaka i njihovih obitelji. Svjedočeći o kulturi života i rada na području Međimurja, osim ruralne baštine, veliki potencijal za razvoj inovativne turističke ponude predstavlja i industrijska baština. Nafta (Peklenica), rudarstvo (Mursko Središće i Dragoslavec) i željeznica (Kotoriba, Donji Mihaljevec, Dunjkovec) tri su snažne teme čija turistička valorizacija podrazumijeva dostupnost/uređenost u fizičkom, ali i marketinškom smislu. Pri tome važan naglasak valja staviti i na interaktivnost, kreativnost i originalnost prezentacije koja posjetiteljima omogućuje sudjelovanje te zanimljiv i edukativan doživljaj.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja s naglaskom na prostor uz rijeke Muru i Dravu, središnji ruralni prostor, Dekanovec (potencijalna lokacija Međimorskog sela) te Peklenica, Mursko Središće, Dragoslavec, Donji Mihaljevec, Dunjkovec (prepoznatljive lokalitete industrijske baštine)

Nositelj: Međimurska županija u suradnji s TZ-om Međimurske županije

Ostali dionici: gradovi i općine, Ekomuzej Mura, pojedinačne zbirke, Ministarstvo kulture, javna poduzeća, javne institucije, turističke zajednice gradova i općina

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti:

- uspostava ekspertne grupe za realizaciju mjere, definiranje programa i procesa rada
- definiranje oblika udruživanja subjekata u ekomuzej te financijskih i organizacijskih uvjeta
- komunikacija i povezivanje potencijalnih članova ekomuzeja
- udruživanje subjekata na temelju postavljenog pravnog okvira
- razrada koncepta te poslovno-upravljačkog modela Međimorskog sela, ocjena ekonomske i društvene opravdanosti te financijske održivosti te realizacija (projekti, dozvole, financiranje, javni natječaji, izgradnja i opremanje, kadrovsko popunjavanje i obrazovanje, marketing)
- razrada koncepta te poslovno-upravljačkog modela stavljanja u funkciju pojedine industrijske baštine (uključujući i određivanje prioriteta) te realizacija tri lokaliteta industrijske baštine (projekti, dozvole, financiranje, javni natječaji, izgradnja i opremanje, kadrovsko popunjavanje i obrazovanje, marketing)
- predstavljanje uspostavljenih ekomuzeja u javnosti i početak njihova djelovanja

Programi/projekti privatnog sektora:

-
- pružanje specifičnih usluga u okviru pojedinih lokaliteta/atrakcija ekomuzeja.
-

Imidž projekt 3. Nominacija međimurske etno baštine za upis na UNESCO reprezentativnu listu nematerijalne baštine

Cilj mjere: Upis etno baštine Međimurja na UNESCO reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva

Opis: Lokacije UNESCO-ove svjetske baštine često su važne turističke destinacije koje, ukoliko se adekvatno njima upravlja, imaju značajan potencijal za gospodarski razvoj lokalnih zajednica i njihovu dugoročnu održivost. Stoga je UNESCO definirao poseban program (UNESCO World Heritage and Sustainable Tourism Programme) koji potiče suradnju/podjelu odgovornosti dionika na prostorima na kojima je planiranje razvoja turizma i upravljanja baštinom integrirano na destinacijskoj razini. Osim liste svjetske materijalne baštine, UNESCO je koncept zaštite proširio i na nematerijalnu baštinu čovječanstva³³ (Reprezentativni popis nematerijalne kulturne baštine čovječanstva te Popis nematerijalne baštine kojoj je potrebna hitna zaštita). Hrvatska ima 13 dobara upisanih na UNESCO-ovu Reprezentativnu listu nematerijalne baštine čovječanstva (<http://www.min-kulture.hr>) i jedno nematerijalno dobro upisano na Listu ugrožene nematerijalne kulturne baštine kojoj je potrebna hitna zaštita (glazbeni izričaj ojkanje).

Bogatstvo etno nasljeđa Međimurja koje dotiče sve oblike nematerijalne baštine (uključujući primjerice i glazbu, prehranu, mitove) zahtijeva zaštitu, a njezino očuvanje istodobno promiče i razvija kulturnu raznolikost te generira pozitivne učinke na razvoj. Pozitivni učinci mogu se prepoznati i stjecanjem međunarodne turističke prepoznatljivosti, posebice ukoliko se kvalitetno nadovežu na razvoj turističke ponude koja pruža mogućnost posjetiteljima da dožive specifičnu i autentičnu sliku Međimurja. Stoga se pokreću aktivnosti koje će omogućiti da etno baština Međimurja ili njezini segmenti, dobiju status nematerijalne baštine čovječanstva³⁴. To znači da nominirana baština predstavlja nematerijalnu kulturnu baštinu, da će njezin upis pridonijeti vidljivosti i svijesti o njezinoj važnosti pridonoseći spoznaji o kulturnoj raznolikosti svijeta i dokazujući ljudsku kreativnost, da su definirane mjere zaštite i unapređenja, da je proces nominacije zasnovan na uključivanju lokalne sredine te da je uključena na popis nematerijalne kulturne baštine zemlje.

Područje obuhvata: cijelo područje Međimurja

³³ Nematerijalna baština predstavlja običaje, vjerovanja, znanja, vještine, pojave duhovnog stvaralaštva koja se prenose predajom, a društva, grupe ili pojedinci prepoznaju ju kao svoju baštinu, a manifestira se osobito kroz: jezik, dijalekte, govore i toponimiku te usmenu predaju ili izričaje; folklorno stvaralaštvo u području glazbe, plesa, predaje, igara, obreda, običaja, mitologije; tradicijska umijeća i obrte; znanje i vještine vezane uz prirodu i svemir; kulturološke prostore gdje se tradicionalne pučke vrijednosti sreću u povećanoj mjeri te mjesta gdje su se pričale priče, održavali sajmovi, svetkovine ili godišnje procesije (www.min-kulture.hr).

³⁴ Na nacionalnu listu nematerijalne baštine upisani su: Umijeće vađenja zlata – zlatarenje u Međimurju; Umijeće izrade tradicijske pokladne maske pikač; Svetomarska mikrotoponimija; Tradicijsko umijeće izrade čipke na području Svete Marije.

Nositelj: Međimurska županija

Ostali dionici: TZ Međimurske županije, gradovi i općine, turističke zajednice gradova i općina, javne institucije, znanstvene institucije

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti:

- odabir skupa elemenata kulturne nematerijalne baštine Međimurja za nominaciju na listu UNESCO-a
 - pokretanje upisa ciljanih elemenata kulturne baštine na nacionalnu listu
 - pokretanje procedure upisa odabranog skupa elemenata na Reprezentativnu listu nematerijalne baštine čovječanstva prema propisanoj proceduri i vremenskom rasporedu UNESCO-a.
-

Imidž projekt 4. Priprema razvoja tematskog parka / tematskih parkova

Cilj mjere: Uspostavljanje međunarodno prepoznatljive zabavno-edukacijske atrakcije

Opis: Tematski/zabavni parkovi novostvorene su turističke atrakcije i prikladni su za iniciranje i/ili ubrzavanje turističke aktivnosti na kontinentalnim područjima, odnosno područjima bez izrazitijih prirodnih i/ili kulturnih atrakcija međunarodne prepoznatljivosti. Svoju popularnost u Europi i svijetu temelje, kako na rastu potražnje za proizvodima zabave i rekreacije, tako i na sustavu atrakcija prilagođenom ponajviše obiteljima, djeci školske dobi i mladima. Ključni su činitelji uspjeha poslovanja tematskih/zabavnih parkova lokacija, dostupnost, tema, sustav atrakcija te popratni sadržaji.

Na inicijativu TZ Međimurske županije u 2013. godini izrađen je dokument *Koncept razvoja tematskog parka na lokaciji Goričan* (Institut za turizam, 2013.) koji je ukazao da analizirana lokacija projekta na području općine Goričan pruža povoljne razvojne mogućnosti te predložio iniciranje i poduzimanje daljnjih aktivnosti usmjerenih na pripremu njegove realizacije (ideja o izgradnji tematskog parka na prostoru Međimurske županije bila je uvrštena u Strategiju razvoja turizma uz hrvatsko-mađarsku granicu (IPA SI-HR 2007 - 2013.)). Slijedom nalaza provedenog istraživanja nastavlja se razvoj projektne ideje, ocjena opravdanosti te pronalazak strateškog partnera.

Područje obuhvata: Općina Goričan

Nositelj: Međimurska županija u suradnji s općinom Goričan

Ostali dionici: sustav turističkih zajednica, javne institucije

Vremenski obuhvat: 2017. - 2020.

Aktivnosti:

- definiranje razvojnog koncepta
 - ocjena ekonomske i društvene opravdanosti te financijske održivosti
-

-
- usklađivanje prostorno-planske dokumentacije
 - rješavanje imovinsko-vlasničkih odnosa
 - pronalaženje strateškog partnera
 - priprema projekta (dokumentacija, dozvole, izvori financiranja).
-

Imidž projekt 5. Vinski centar / Muzej vina

Cilj mjere: Uspostavljanje regionalno i nacionalno prepoznatljive središnje atrakcije vinskog turizma Međimurja

Opis: Enološki doživljaj Međimurja temelji se na ponudi Međimurske vinske ceste koja predstavlja jednu od najbolje organiziranih vinskih cesta u Hrvatskoj. Na cesti sudjeluje više od 30-ak kategoriziranih vinara od kojih se desetak intenzivnije obraća turističkom tržištu. U svrhu povećavanja kvalitete turističkog doživljaja i tržišne prepoznatljivosti vinskog turizma Međimurja, uspostavlja se središnja atrakcijska točka vinske ceste koja bi, slijedeći dobru međunarodnu praksu, inovativnim i suvremenim urbanističko-arhitektonskim te tehnološkim rješenjima pružila edukativno informacijske sadržaje (muzej vina postavljen primjerice oko teme autohtone vinske sorte – Pušipela te centar za posjetitelje), ali i mogućnosti za konzumaciju i kupnju proizvoda vinske ceste i okruženja (ugostiteljstvo, poljoprivredni proizvodi, proizvodi kreativnih industrija i sl.), kao i organizaciju različitih tematskih radionica/manifestacija/natjecanja/ izložbi. Poslovno-organizacijski model centra treba obuhvatiti/podržavati i horizontalno i vertikalno povezivanje ponuđača usluga.

Područje obuhvata: Međimurska vinska cesta

Nositelj: Međimurska županija u suradnji s općinom Štrigova

Ostali dionici: znanstvene institucije, sustav turističkih zajednica Međimurja, LAG Međimurski doli i bregi

Vremenski obuhvat: 2017. - 2018.

Aktivnosti, programi, projekti:

- razrada mogućih scenarija izgradnje/sadržaja centra/muzeja te odabir i razrada poželjnog razvojnog koncepta
- definiranje upravljačko-organizacijskog modela i poslovnog plana
- ocjena ekonomske i društvene opravdanosti te financijske održivosti
- realizacija (projekti, dozvole, financiranje, javni natječaji, izgradnja i opremanje, kadrovsko popunjavanje i obrazovanje, marketing)

Programi/projekti:

- pružanje specifičnih usluga u okviru centra/muzeja.
-

Imidž projekt 6.: Uređenje Sportsko-rekreacijske zone, Prelog

Cilj mjere: Uspostavljanje regionalno i nacionalno prepoznatljivog sadržaja sportsko-rekreativnog turizma na vodi

Opis: U 2014. godini Grad Prelog postao je zakupac prostora preloške

Marine na 20 godina, a upravljanje prostorom preuzela je tvrtka Marina Prelog d. o. o. (u 100 %-tnom vlasništvu Grada Preloga) u svrhu uređivanja/komercijalizacije postojećeg objekta, lučice, prostora za odmor i rekreaciju, a postupno i ostalih dijelove inundacije. Na prostoru zone djeluje i više klubova (nautički, ribolovni i zmajarski). U funkciji obavljanja ugostiteljske i turističke djelatnosti Marina Prelog d. o. o. kandidirala je više projekata na natječajima koje su raspisala resorna ministarstva. Grad Prelog je tijekom 2015. godine financirao izradu projektno-tehničke dokumentacije za Sportsko-rekreacijsku zonu „Marina“ Prelog, a za razdoblje od 2016. do 2020. godine planirano je uređenje zone u četiri faze.

Potencijal razvoja sportsko-rekreacijske zone na najvećem umjetnom jezeru u Hrvatskoj, dužine 11 kilometara, veoma je značajan te podržava viziju i koncepciju turističkog razvoja Međimurja. Posebno je stoga važno da se na području zone, osim sportsko-rekreacijskih sadržaja (primjerice vezovi), osiguraju i sadržaji te infrastruktura namijenjena turističkoj/izletničkoj potražnji u rasponu od ponude različitih usluga sportova/rekreacije na vodi (skijanje, surfing, jedrenje, ribolov i sl.) i kopnu (staze, „*outdoor fitness*“ i sl.) ili škola, do usluga kao što su izletnička plovidba/krstarenja, servisi, manifestacije/natjecanja, odnosno zabavan i edukativan boravak različitim segmentima posjetitelja (školske ekskurzije, grupe posebnih interesa, individualni posjetitelji i slično). To podrazumijeva i rješavanje ponude prometa u mirovanju, sanitarnih objekata, trgovine te kvalitetne i raznovrsne ponude hrane i pića. Poželjno je osigurati uvjete za organizaciju smještaja (kamp), a važno je pružiti i informacije te interpretaciju, kao i povezivanje sa sadržajima u okruženju (tematske ture, šetnice i staze).

Područje obuhvata: Grad Prelog

Nositelj: Grad Prelog

Ostali dionici: Međimurska županija, Marina Prelog d. o. o., sustav turističkih zajednica Međimurja, javne institucije, razvojne agencije, privatni poduzetnici

Vremenski obuhvat: 2016. - 2020.

Aktivnosti, programi, projekti:

- razrada poslovno-organizacijskog modela razvoja Marine
- izračun ekonomske i društvene opravdanosti te financijske održivosti koncepta razvoja/sadržaja postavljenog projektno-tehničkom dokumentacijom
- usklađivanje razvojnog i poslovno-organizacijskog modela (uključujući različite oblike javno-privatnog partnerstva / koncesijskih odobrenja)
- realizacija (projekti, dozvole, financiranje, javni natječaji, izgradnja i opremanje, kadrovsko popunjavanje i obrazovanje, marketing)

Programi/projekti:

-
- pružanje specifičnih usluga u marini.
-

9. Akcijski plan

Projekti najvišeg prioriteta

Mjera i nositelji	Prioritet	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
Mjera I.1.: Razvoj hotelske ponude Međimurska županija	***	2016. - 2020.	Aktivnosti: - osmišljavanje i uspostavljanje nefinancijskih (tehnička pomoć, priprema projektne dokumentacije, interni marketing, medijatorske usluge prema različitim institucijama) - osmišljavanje i uspostavljanje financijskih poticaja (komunalna naknada, koncesije, pokrivanje dijela troška kamata) Programi/projekti privatnog sektora: - izgradnja desetak novih hotelskih i sličnih objekata (uključujući i difuzne/integralne hotele te hostele)	- dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS te sustava turističkih zajednica - nefinancijski poticaji: u okviru djelatnosti službi RJS i JLS - financijski poticaji: sredstva Županije, gradova i općina - financiranje investicijskih projekata: EU fondovi/programi, HBOR, komercijalne banke, vlastita sredstva investitora	- uspostavljen sustav financijskih i nefinancijskih poticaja podrške za razvoj hotelske ponude - izgrađeno pet novih hotelskih ili sličnih objekata te tri nova hostela - uspostavljen barem jedan difuzni/integralni hotel
Mjera I.4.: Jačanje enogastronomске ponude Međimurska županija u suradnji s TZ-om Međimurske županije	***	2016. - 2020.	Aktivnosti: „<i>professional awareness</i>“ aktivnosti usmjerene na razumijevanje kretanja na suvremenom enogastro tržištu te usklađivanje gastroponude sa strateškim usmjerenjima Županije u turizmu - edukacija i stručna putovanja voditelja i djelatnika u objektima hrane i pića usmjerenih na kulinarske tehnike, ali i načine prezentacije/popularizacije regionalne gastronomije i baštine te lokalno proizvedenih namirnica/pića - jačanje Međimurske marke (garancije) kvalitete	- dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS te sustava turističkih zajednica - Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, cehovi/komore, EU programi, EU programi teritorijalne suradnje, Ministarstvo turizma - financiranje privatnih investicijskih projekata:	- pet provedenih projekata koji obuhvaćaju kampanju usmjerenu na jačanje gastro ponude u Županiji i tržišne prepoznatljivosti Međimurja kao turističko eno-gastro odredišta 10 provedenih edukacija i/ili stručnih putovanja voditelja i djelatnika u objektima hrane i pića - do tri provedena projekta koji će sadržavati tehničku

Mjera i nositelji	Prioritet	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
			enogastro ponude • pružanje tehničke pomoći zainteresiranim objektima hrane i pića te obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima na pojedinačnoj osnovi (uključujući i pomoć pri razradi projektne ideje te osiguranju financiranja) • cjeloživotno obrazovanje proizvođača za prihvrat posjetitelja/turizam • organizacija te financijska i nefinancijska potpora organizaciji enogastromanifestacija/festivala • uspostavljanje lokacije/lokacija na području županije na kojima bi se osigurala mogućnost kvalitetne prezentacije i komercijalizacije poljoprivrednih i sličnih proizvoda posjetiteljima, ali i lokalnom stanovništvu (primjerice koncept tzv. Međimurske prodavaonice kao samostalnog objekta ili „kutka“ u većim trgovinama, infocentrima, benzinskim crpkama, smještajnim objektima) • aktivnosti jačanja tržišne prepoznatljivosti Međimurja kao turističko enogastroodredišta Programi/projekti privatnog sektora: • usmjeravanje postojećih/novih ugostiteljskih objekata k inovativnoj ponudi domaće i lokalno proizvedene hrane (uključujući i namirnice iz ekološkog i biodinamičkog uzgoja) • uspostavljanje Međimurske prodavaonice(a) • povećanje broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava okrenutih prema turističkoj potražnji	komercijalne banke, EU fondovi/programi, vlastita sredstva investitora	pomoć i edukacijske aktivnosti zainteresiranim objektima hrane i pića i obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima • do 10 eno-gastro manifestacija/festivala provedenih uz financijsku i/ili nefinancijsku potporu Međimurske županije i TZ MŽ • uspostavljene tri lokacije na području županije na kojima će se osigurati mogućnost kvalitetne prezentacije i komercijalizacije poljoprivrednih i sličnih proizvoda posjetiteljima ('Međimurski dućan') • do 10 novih ugostiteljskih objekata i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava na tržištu s inovativnom ponudom domaće i lokalno proizvedene hrane (uključujući i namirnice iz ekološkog i biodinamičkog uzgoja) • provedene dvije promotivne kampanje u svrhu jačanja turističke prepoznatljivosti Međimurske županije
Mjera II.1.: Uspostavljanje nekoliko visoko prepoznatljivih manifestacija	***	2016. - 2020.	Aktivnosti: • uspostava ekspertne grupe za realizaciju mjere, definiranje programa i procesa rada • evaluacija alternativnih tema na temelju procjene	• dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS te sustava turističkih zajednica	• imenovana operativna ekspertna grupa za vođenje unaprijed određenih najznačajnijih manifestacija

Mjera i nositelji	Prioritet	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
TZ Međimurske županije			njihovih koristi i troškova te sposobnosti i kapaciteta u Županiji - izrada idejnog koncepta i sadržaja manifestacije(a) - komunikacija i povezivanje potencijalnih dionika - uspostava stručne/profesionalne organizacije za vođenje manifestacije(a)	Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, HTZ i Ministarstvo turizma, sponzori	
Mjera III.1.: Uspostavljanje sustava infocentara i interpretacije Međimurja Međimurska županija u suradnji sa TZ-om Međimurske županije	***	2016. - 2020.	Aktivnosti (javni programi/projekti): - definiranje cjelovitog sustava informiranja turista i interpretacije (lokacije i prioriteti / vremenski horizont izgradnje) - razrada koncepta uređenja/opremanja centara i infopunktova (uključujući i procjenu poslovanja) - izrada rješenja interpretacije kulturnih i prirodnih atrakcija te okvirnog sadržaja - izrada plana uređenja i izvođenja infopunktova na glavnim cestama, dobivanje dozvola - razvoj i primjena sustava diseminacije županijskih/destinacijskih informacija u svakom centru/infopunktu te osposobljavanje djelatnika	- dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS te sustava turističkih zajednica - Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, HTZ, Ministarstvo turizma, sponzori	- izgrađeni/osuvremenjeni centri/info punktovi te sustavi interpretacije: - šest centara za posjetitelje/info punktova (Štrukovec, Goričan, Čakovec, Sveti Martin na Muri, Prelog, Donji Vidovec) - sedam interpretacijskih centara (Križovec, Žabnik, Donja Dubrava, Vučetinec, Štrigova, Belica, Donji Kraljevec) - uspostavljena dva veća centra za posjetitelje na graničnim prijelazima
Mjera III.2.: Uređenje i širenje mreže turističkih staza i cesta Međimurja Međimurska županija	***	2016. - 2020.	Aktivnosti (javni programi/projekti): - definiranje cjelokupnog sustava tematiziranih i opremljenih biciklističkih i pješačkih staza (posebice biciklističkih cesta i putova) uključujući procjenu troškova i ocjenu opravdanosti te terminski plan realizacije do 2020. godine - definiranje programa tematskih ruta/cesta Međimurja u kontekstu prikladnih tema, trasa, atrakcija i sadržaja/aktivnosti te investicija i očekivanog doprinosa te utvrđivanje razvojnih prioriteta - rješavanje vlasničkih pitanja/koncesija/prava korištenja i usuglašavanje prostorno planske	- dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS te sustava turističkih zajednica - EU programi/fondovi, EU programi teritorijalne suradnje, Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, HTZ, Ministarstvo turizma, sponzori - financiranje privatnih investicijskih projekata:	- dobiven ADFC certifikat za Međimurje - uređen kapilarni sustav biciklističkih staza (do 50 km staza/cesta; do 50 km puteva) - uređen sustav glavnih i kapilarnih pješačkih staza/ruta (npr. uz rijeke, do 200 km) - uređeno i komercijalizirano pet pojedinačnih staza/ruta (cesta tradicije, gastro ceste npr. med, krumpir, jabuke i

Mjera i nositelji	Prioritet	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
			dokumentacije te dobivanje dozvola • definiranje zajedničkog/županijskog sustava turističke signalizacije i interpretacije pješačkih staza • realizacija (projekti, dozvole, financiranje, javni natječaji, izgradnja i opremanje, marketing) Programi/projekti privatnog sektora: • pružanje specifičnih usluga uz mrežu turističkih staza i cesta Međimurja	komercijalne banke, vlastita sredstva investitora	sl.; poučne staze)
Mjera III.3. Uspostavljanje sustava izletišta i vidikovaca Međimurja, uključujući i lokacije za sportove i rekreaciju na vodi te ribičke točke Međimurska županija	***	2016. - 2020.	Aktivnosti (javni programi/projekti): • sagledavanje imovinsko-vlasničke problematike i razvojnog potencijala planiranih izletišta • utvrđivanje razvojnih prioriteta i rješavanje vlasništva/koncesija/prava korištenja pojedinih izletničkih točaka • razrada projekata za pojedine (prioritetne) izletničke točke uključujući sagledavanje koncepta najbolje uporabe, pripremu projektnog zadatka te razradu modela upravljanja (javno upravljanje, koncesionar) • uređenje i komercijalizacija izletničkih točaka i vidikovaca na lokacijama pretežito uz Muru i Dravu te u blizini / na području značajnijih atrakcija (dozvole, financiranje, natječaji, izgradnja/uređenje) Programi/projekti privatnog sektora: • pružanje specifičnih usluga na izletištim/vidikovcima	• dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS te sustava turističkih zajednica • EU programi teritorijalne suradnje, Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, HTZ, Ministarstvo turizma, sponzori • financiranje privatnih investicijskih projekata: komercijalne banke, vlastita sredstva investitora	• uspostavljen jedinstven sustav izletišta i vidikovaca • uređeno i komercijalizirano 10 izletničkih točaka i vidikovaca na lokacijama pretežito uz Muru i Dravu te u blizini/na području značajnijih atrakcija
Mjera V.1.: Upravljanje sustavom turističkih proizvoda i ustrojstvo sustava turističkih zajednica Međimurja TZ Međimurske županije u suradnji s turističkim zajednicama gradova i općina	***	2016. - 2017.	Aktivnosti: • razrada modela osnaživanja (županijske) destinacijske menadžment organizacije: zadatci, financiranje, kadrovi • testiranje modela s dionicima u javnom i privatnom sektoru • uspostavljanje sustava monitoringa učinkovitosti sustava turističkih zajednica Međimurja i testiranje • osiguranje stimulativnog sustava poticanja (npr.	• u okviru djelatnosti i proračuna službi RJS i JLS te sustava turističkih zajednica (uključujući i troškove vanjskih konzultanata) • sustav poticanja: Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica,	• razrađen model destinacijske menadžment organizacije te uspostavljen sustav monitoringa učinkovitosti sustava turističkih zajednica Međimurja uz osiguranje stimulativnog sustava poticanja

Mjera i nositelji	Prioritet	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
			sufinanciranje direktnog marketinga, promotivnih materijala, unapređenje <i>web</i> -portala i sl.) postojećih/novih turističkih posrednika za komercijalizaciju složenih destinacijskih turističkih proizvoda na osnovi realizacije plana dovođenja ciljnih potrošačkih segmenata	Ministarstvo turizma, sponzori	
Mjera V.2.: Informacijska podrška i baza podataka TZ Međimurske županije	***	2016.- 2017.	Aktivnosti: • razvoj metodološkog okvira modela pokazatelja konkurentnosti i održivog upravljanja turizmom Međimurja: obuhvat, pokazatelji, izvori, vremenski horizont • izrada i testiranje pilot-verzije modela pokazatelja konkurentnosti i održivog upravljanja turizmom Međimurja i testiranje • izrada i testiranje pilot-verzije dinamičkog informacijskog sustava diseminacije • proces osposobljavanja djelatnika za vođenje i korištenje baze • proces osposobljavanja potencijalnih korisnika (razvojnih dionika) za korištenje baze • kontinuirana realizacija projekta i njegova kontrola	• u okviru djelatnosti i proračuna službi RJS i JLS te sustava turističkih zajednica • Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, Ministarstvo turizma, sponzori	• uspostavljena (unapređena) informacijska podrška i baza podataka
Mjera VI.3.: Uspostavljanje enogastrocentra izvrsnosti Međimurska županija u suradnji s Ministarstvom turizma	***	2017. - 2020.	Aktivnosti: • definiranje koncepta (uključujući i obrazovne programe i programe međunarodne suradnje) i poslovnog modela centra te procjena njegove ekonomske društvene opravdanosti/održivosti • odluka o pokretanju centra te eventualno osiguranje resursa za njegovo pokretanje • realizacija (projekti, dozvole, natječaji, izgradnja/uređenje, kadrovsko ekipiranje, marketing)	• dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS • EU programi/fondovi, EU programi teritorijalne suradnje, Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica	• uspostavljen eno-gastro centar izvrsnosti s definiranim poslovnim modelom i uključenim obrazovnim programima
Mjera IX.1.: Razvoj konkurentnog turističkog brenda Međimurja	***	2016. - 2017.	Aktivnosti: • organizacija radionica s ključnim dionicima turističkog razvoja u svrhu predstavljanja postavljenih identitetskih osnova / brend koncepta Županije	• aktivnosti u okviru djelatnosti sustava turističkih zajednica	• održane tri radionice s ciljem razvoja brend koncepta i praćenja okruženja i percepcije lokalnog stanovništva (uz

Mjera i nositelji	Prioritet	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
TZ Međimurske županije			- praćenje/verificiranje percepcije lokalnog stanovništva, stručne javnosti, posjetitelja i okruženja o postavljenim identitetskim osnovama / brend-koncepta Županije - sinteza rezultata provedenih kvalitativnih istraživanja te definiranje i testiranje ideje koja najbolje komunicira srž konkurentnog tržišnog identiteta - interna komunikacija konkurentnih turističkih brend konstanti među svim dionicima i pružateljima turističkih usluga u Županiji		potrebna istraživanja i testiranja ideja) razvijen brend koncept
Mjera IX.2.: Operacionalizacija konkurentnog turističkog brenda Međimurja te primjena suvremenih alata tržišne komunikacije TZ Međimurske županije	***	2017. - 2020.	Aktivnosti: - odabir reklamne agencije za izradu slogana i loga na temelju projektnog zadatka - izrada elemenata i testiranje slogana i loga turizma Međimurja (vizualni identitet) - implementacija konkurentnog turističkog brend-koncepta te slogana i loga prikladnim promocijskim i komunikacijskim aktivnostima - razvoj nekoliko ključnih/imidž destinacijskih projekata koji će pridonositi ispunjenju vrijednosti obećanih konkurentnim turističkim brendom - uključivanje tržišno relevantnih turističkih brend-konstanti u oblikovanje i komercijalizaciju turističke proizvoda i usluga Međimurja - provedba (osiguranje financijskih izvora) <i>Strateškog marketing plana turizma Međimurske županije 2014. – 2020.</i> i kontrola učinaka	- dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS - Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, HTZ, Ministarstvo turizma, sponzori	- implementiran turistički brend-koncept Međimurja - provedena tri ključna imidž destinacijska projekta - proveden Strateški marketing plan turizma Međimurske županije 2014.-2020. s kontrolom učinka

Projekti visokog prioriteta

Mjera i nositelji	Prioritet	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
Mjera I.2.: Razvoj kamping ponude	**	2016. - 2020.	Aktivnosti: utvrđivanje tržišnog potencijala razvoja	dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i	uspostavljen sustav financijskih i nefinancijskih

Mjera i nositelji	Prioritet	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
Međimurska županija			proizvoda i mogućih lokacija • osmišljavanje i uspostavljanje nefinancijskih poticaja (tehnička pomoć, priprema projektne dokumentacije, interni marketing, medijatorske usluge prema različitim institucijama) • osmišljavanje i uspostavljanje financijskih poticaja (komunalna naknada, koncesije, pokrivanje dijela troška kamata) • usklađivanje prostorno-planske dokumentacije Programi/projekti privatnog sektora: • izgradnja novih kampova/kampirališta/kamp odmorišta te kampova za djecu i mladež	JLS te sustava turističkih zajednica • nefinancijski poticaji: u okviru djelatnosti službi RJS i JLS • financijski poticaji: sredstva Županije, gradova i općina • financiranje privatnih investicijskih projekata: HBOR, komercijalne banke, vlastita sredstva investitora	poticaja podrške za razvoj kamping ponude • izgrađeno tri nova kampa/kampirališta/ kamp odmorišta • izgradnja dva kampa za djecu i mladež
Mjera II.2.: Podizanje razine turistifikacije i tržišne prepoznatljivosti Centra Rudolf Steiner Centar dr. Rudolf Steiner	**	2017. - 2020.	Aktivnosti: • izrada plana aktivnosti/strateškog poslovnog plana za Centar dr. Rudolf Steiner za petogodišnje razdoblje • povezivanje i jačanje suradnje s institucijama koje rade prema učenju dr. Rudolfa Steinera • intenziviranje promocijskih aktivnosti usmjerenih na ciljne segmente	• dio aktivnosti u okviru djelatnosti Centra dr. Rudolf Steiner • EU programi teritorijalne suradnje, Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, sponzori	• izrađen jedan strateški poslovni plan za petogodišnje razdoblje za Centar dr. Rudolfa Steinera • ostvarena suradnja sa minimalno 10 institucija koje rade prema učenju dr. Rudolfa Steinera • osmišljeno i provedeno minimalno 15 promocijskih aktivnosti usmjerenih na ciljne segmente
Mjera II.3.: Razvoj i povećanje tržišne prepoznatljivosti / tržišnog udjela kapaciteta sportskog turizma Međimurska županija	**	2016. - 2020.	Aktivnosti: • sagledavanje primjera najbolje prakse za nekoliko alternativnih ideja • evaluacija alternativnih ideja na temelju procjene njihovih koristi i troškova te sposobnosti i kapaciteta u Županiji • izrada elaborata predfizibilnosti za suženi izbor alternativnih ideja • definiranje poslovno-upravljačkog modela za „hardware“ projekte • uspostavljanje projektnog menadžment tima	• EU programi teritorijalne suradnje, Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, HTZ, Ministarstvo turizma, HOO, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, sponzori	• osmišljeno i odabrano minimalno 10 alternativnih ideja temeljem primjera najbolje prakse i procjene njihove koristi • izrađen jedan elaborat predfizibilnosti za odabrani izbor alternativnih ideja • osmišljen jedan poslovno-upravljački model za „hardware“ projekte
Mjera IV.1.: Uspostavljanje mreže	**	2017.	Aktivnosti: • definiranje itinerera	• dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i	• minimalno pet uspješno uspostavljenih itinerera

Mjera i nositelji	Prioritet	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
turističkih <i>hop on-hop off</i> autobusnih linija TZ Međimurske županije			- procjena opravdanosti pokretanja mreže turističkih <i>hop on-hop off</i> autobusnih linija (po pojedinim linijama) - osmišljavanje i uspostavljanje nefinancijskih (tehnička pomoć, priprema projektne dokumentacije, interni marketing, medijatorske usluge prema različitim institucijama) te financijskih poticaja (komunalna naknada, koncesije, pokrivanje dijela troška kamata) privatnim poduzetnicima Programi/projekti privatnog sektora: - organizacija prijevoza (<i>gorice</i>, županijska linija)	JLS te sustava turističkih zajednica - Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, HTZ, Ministarstvo turizma, sponzori - financiranje privatnih investicijskih projekata: komercijalne banke, vlastita sredstva investitora	- uspostavljen sustav financijskih i nefinancijskih poticaja podrške za uspostavljanje mreže <i>hop on-hop off</i> autobusnih linija - osmišljeno minimalno tri plana organiziranog prijevoza
Mjera V.3.: Stvaranje poduzetničkih klastera Međimurska županija u suradnji s gradovima i općinama	**	2016. - 2017.	Aktivnosti: - analiza interesa i potreba za tematskim/regionalnim klasterima te iniciranje suradnje zainteresiranih subjekata i usuglašavanje područja djelovanja - definiranje pravnog i poslovnog modela udruživanja, uključujući i scenarije tržišnog nastupa - procjena financijskih potreba i očekivanih učinaka	- dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS - EU programi/fondovi, EU programi teritorijalne suradnje, Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, Ministarstvo turizma	- ostvareno minimalno tri suradnje zainteresiranih subjekata uz usuglašavanje područja djelovanja - kreiran jedan poduzetnički klaster
Mjera V.4.: Programi podizanja razine svijesti Međimurska županija u suradnji s gradovima i općinama	**	2016. - 2017.	Aktivnosti: - razrada i operacionalizacija izrade materijala internog marketinga - razrada i operacionalizacija aktivnosti internog marketinga - procjena financijskih potreba - osiguranje financijskih izvora i realizacija	- dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS - Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, EU programi teritorijalne suradnje	provedeno do 15 aktivnosti vezanih uz podizanje razine svijesti
Mjera VI.1.: Uspostavljanje sustava cjeloživotnog obrazovanja te unapređenje strukovnih/srednjoškolskih i visokoškolskih	**	2016. - 2020.	Aktivnosti: - definiranje ključnih područja i dopunskih programa cjeloživotnog učenja i razvoj kurikuluma - razvoj modela realizacije programa cjeloživotnog učenja - uspostavljanje različitih oblika prakse / praktične nastave u strukovnom i visokoškolskom	- dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS - EU programi/fondovi, EU programi teritorijalne suradnje, Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih	- definirana minimalno dva ključna područja te dva nova dopunska programa s praktičnom nastavom uz cjeloživotno učenje te razvoj kurikuluma - realizirano pet različitih edukacijskih programa

Mjera i nositelji	Prioritet	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
obrazovnih programa za potrebe turizma Županije Međimurska županija u suradnji s gradovima i općinama			obrazovanju u inozemstvu i Hrvatskoj - osiguranje sredstava za provedbu programa (poticaji organizatorima i korisnicima) - realizacija (organizacija različitih edukacijskih programa vezanih uz nišne proizvode Županije)	zajednica	godišnje u trajanju do tri dana
Mjera VII.3.: Aktiviranje i turistifikacija zaštićenih prirodnih i kulturnih resursa Međimurska županija u suradnji s gradovima i općinama	**	2016. - 2020.	Aktivnosti (javni programi/projekti): - razrada koncepta najbolje uporabe za prioritetne lokacije (sukladno vrednovanju u okviru mjere uspostave registra/kataloga prirodne i kulturne baštine) - analiza troškova i koristi pojedinih projekata kao i vlasničko-upravljačko-poslovnog modela - rješenje vlasničkih odnosa nad lokacijom (uključujući i dobivanje koncesija) - uspostava prikladnog sustava financijskog i nefinancijskog poticanja privatnih poduzetnika uključenih u revitalizaciju pojedinih lokaliteta (tehnička pomoć, komunalna naknada, pokriće dijela troškova kamata i sl.) - realizacija (projekti, dozvole, financiranje, javni natječaji, izgradnja i opremanje, kadrovsko popunjavanje i obrazovanje, marketing) uključujući i uređenje više zbirke i muzeja te lokaliteta iz domene prirodne i kulturno-povijesne baštine	- dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS - EU programi/fondovi, EU programi teritorijalne suradnje, Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica	- uspostavljen sustav financijskih i nefinancijskih poticaja podrške za aktiviranje i turistifikaciju zaštićenih prirodnih i kulturnih resursa - realizirano uređenje i obnavljanje minimalno pet zbirke i muzeja, te minimalno 20 spomenika kulturno- povijesne baštine
Mjera VIII.1.: Marke kvalitete TZ Međimurske županije	**	2016.- 2018.	Aktivnosti: - razvoj koncepta međimurske kvalitete turističkih usluga s terminskim planom (područja, razine kvalitete, kategorije ocjenjivanja prema pojedinim područjima/vrstama objekata) uz procjenu/pretpostavke njegove održivosti - razrada kriterija i standarda usluga za pojedina područja/vrste objekata i testiranje - razvoj koncepta međimurske <i>Welcome</i> sheme s terminskim planom (područja, standardi usluga za pojedina područja / vrste objekata, programi	- dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS - EU programi teritorijalne suradnje, Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica	uspostavljene dvije marke kvalitete na području Međimurske županije uz razradu koncepta međimurske kvalitete turističkih usluga

Mjera i nositelji	Prioritet	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
			- vjernosti) i testiranje - uspostavljanje vizualnog identiteta / slogana (naziva) županijske kvalitete turizma - razrada kriterija koristi za pružatelje usluga (korištenje oznake kvalitete, baze podataka, distribucija) - razrada programa interne promocije programa kvalitete prema pružateljima usluga - uspostavljanje organizacijske strukture te osiguranje kadrovskih i financijskih pretpostavki realizacije programa marki kvalitete i <i>Welcome</i> shema		
Mjera VIII.2.: Praćenje kvalitete TZ Međimurske županije	**	2017. - 2020.	Aktivnosti: - uspostavljanje organizacijske strukture odgovorne za realizaciju programa i praćenje kvalitete, definiranje poslovno-upravljačkog modela i izrada poslovnog plana, osiguranje kadrovskih i financijskih pretpostavki - uspostavljanje organizacijske strukture odgovorne za praćenje uspješnosti realizacije programa i njegovo eventualno prilagođavanje - osposobljavanje neovisnih certifikatora kvalitete - realizacija programa interne promocije programa kvalitete - realizacija programa poticaja / koristi pružateljima usluga / sudionicima programa kvalitete - evaluacija kvalitete prema područjima/ kategorijama (u skladu s terminskim planom realizacije cijelog programa kvalitete te godišnjim programima evaluacije)	- dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS - Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica	- proveden program praćenja kvalitete (promocija, pružanje poticaja/ koristi pružateljima usluga/ sudionicima programa kvalitete) - osposobljeno do 10 certifikatora kvalitete - uspostavljen program poticaja/ koristi pružateljima usluga/ sudionicima programa kvalitete

Važni projekti

Mjera i nositelji	Prioritet	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
Mjera I.3.: Razvoj smještajne ponude	*	2016. - 2020.	Aktivnosti: osmišljavanje i uspostavljanje nefinancijskih	dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i	uspostavljen sustav financijskih i nefinancijskih

Mjera i nositelji	Prioritet	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
obiteljskih domaćinstava i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava Međimurska županija			poticaja (tehnička pomoć, priprema projektne dokumentacije, medijatorske usluge prema različitim institucijama) • osmišljavanje i uspostavljanje financijskih poticaja (komunalna naknada, pokrivanje dijela troška kamata) • osmišljavanje i uspostavljanje sustava upravljanja kvalitetom seoskog turizma • provedba programa internog marketinga – podizanje razine svijesti ključnih dionika razvoja seoskog turizma • uspostavljanje preduvjeta za interesno udruživanje/povezivanje (klasteri) pružatelja usluga ruralnog turizma / turizma na seoskim gospodarstvima • cjeloživotno obrazovanje pružatelja usluga seoskog turizma • komunikacija s tržištem Programi/projekti privatnog sektora: • uspostavljanje novih smještajnih kapaciteta u obiteljskim domaćinstvima i obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima	JLS te sustava turističkih zajednica • nefinancijski poticaji: u okviru djelatnosti službi RJS i JLS • financijski poticaji: sredstva Županije, gradova i općina • financiranje privatnih investicijskih projekata: komercijalne banke, vlastita sredstva investitora	poticaja i podrške za razvoj smještaja na obiteljskim domaćinstvima i OPG-ima • uspostavljen sustav upravljanja kvalitetom seoskog turizma • organizirano minimalno sedam edukativnih aktivnosti za pružatelje usluga u seoskom turizmu • otvoreni smještajni kapaciteti u 15 obiteljskih domaćinstava ili OPG
Mjera I.5.: Razvoj ponude zdravstveno-turističkih centara/kompleksa	*	2016. - 2020.	<u>Aktivnosti:</u> • lobiranje za realizaciju objekta zdravstveno-turističkog centra/kompleksa na lokaciji Draškovec	• dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS te sustava turističkih zajednica	• uspostavljen sustav lobiranja za realizaciju objekta zdravstveno-turističkog centra/kompleksa na lokaciji Draškovec
Mjera IV.2.: Razvoj riječnog prijevoza izletničkim plovilima Međimurska županija	*	2017.	Aktivnosti, programi, projekti: • analiza mogućih itinerera (plovnost, atrakcije i sadržaji, turistički tokovi) • procjena opravdanosti ulaganja uključujući i procjenu troškova plovila kao i pristaništa te mogućnosti iskrcavanja u zaštićenom području • osmišljavanje i uspostavljanje nefinancijskih (tehnička pomoć, priprema projektne dokumentacije, interni marketing, medijatorske usluge prema različitim institucijama) te financijskih poticaja (komunalna naknada,	• dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS te sustava turističkih zajednica • Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, HTZ, Ministarstvo turizma, sponzori • financiranje privatnih investicijskih projekata:	• osmišljena dva itinerera riječnih krstarenja manjim plovilima i uključena u turističku ponudu

Mjera i nositelji	Prioritet	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
			koncesije, pokrivanje dijela troška kamata) privatnim poduzetnicima Programi/projekti privatnog sektora: • organizacija krstarenja manjim plovilima (Mursko Središće - Kotoriba, Dubravsko jezero – Donja Dubrava (uključujući i dalje)	komercijalne banke, vlastita sredstva investitora	
Mjera IV.3.: Razvoj aerodroma Međimurska županija u suradnji s općinom Pribislavec	*	2017. - 2019.	Aktivnosti (javni programi/projekti): • procjena opravdanosti ulaganja uključujući i sagledavanje neizravnih troškova i koristi projekta, procjenu troškova izgradnje te scenarije financiranja (npr. različiti oblici privatnog i javnog ulaganja uz eventualno korištenje bespovratnih izvora financiranja projekta koje pružaju EU strukturni fondovi) • rješavanje vlasničkih odnosa • realizacija (projekti, dozvole, financiranje, javni natječaji, izgradnja i opremanje, kadrovsko popunjavanje i obrazovanje, marketing) – izvan horizonta <i>Masterplana</i> Programi/projekti privatnog sektora: • organizacija specifičnih usluga vezanih uz letenje	• Međimurska županija, općina Pribislavec, sustav turističkih zajednica, Ministarstvo turizma, Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture, sponzori	• osmišljen strateški plan razvoja Aerodroma Čakovec, uključujući procjenu opravdanosti ulaganja te sagledavanje koristi i troškova projekta
Mjera VI.2.: Programi stipendiranja učenika i studenata za potrebe turizma Međimurska županija	*	2016. - 2020.	Aktivnosti: • definiranje kriterija natječaja za dodjelu stipendija (uključujući i obveze stipendista) • osiguranje sredstava za realizaciju programa stipendiranja • provedba natječaja i praćenje realizacije/ispunjavanja uvjeta	• dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS • Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica	• definiran sustav dodjele stipendija za učenike i studenata za potrebe turizma • dodjela do 10 stipendija godišnje
Mjera VII.1.: Uređenje središta turističkih destinacija Gradovi i općine u suradnji s turističkim zajednicama gradova i općina	*	2016. - 2020.	Aktivnosti: • inventarizacija raspoloživih javnih kao i nekorištenih privatnih prostora pogodnih za smještaj novih sadržaja uslužne ponude i/ili objekata društvenog standarda • definiranje prioriteta lokacija / nekorisćenih prostora • razrada koncepta najbolje uporabe, odnosno prikladnih sadržaja prema lokacijama/objektima te procjena troškova	• gradovi i općine	• definirano sustavno uređenje pet središta turističkih destinacija

Mjera i nositelji	Prioritet	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
			• zatvaranje financijske konstrukcije za svaki projekt javnog karaktera (uključujući i javno-privatno partnerstvo) • uspostava prikladnog sustava financijskog i nefinancijskog poticanja privatnih poduzetnika koji se uključuju u revitalizaciju pojedinih lokaliteta (tehnička pomoć, komunalna naknada, pokriće dijela troškova kamata i sl.)		
Mjera VII.2. Uspostavljanje registra/kataloga prirodne i kulturne baštine i njihovo vrednovanje TZ Međimurske županije	*	2017.-2018.	Aktivnosti: • definiranje metodološkog okvira katastra i atlasa županijske resursno-atraktivne osnove i razvoj baze podataka • prikupljanje podataka/vrednovanje resursno-atraktivnih osnova • testiranje pilot-verzije sustava i proces osposobljavanja djelatnika za vođenje i korištenje baze • realizacija	• dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS • EU programi/fondovi, EU programi teritorijalne suradnje, Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica	• uspostavljen katastar i atlas županijske resursno-atraktivne osnove

Županijski imidž-projekti u funkciji obogaćivanja destinacijskog lanca vrijednosti i podizanja turističke prepoznatljivosti

Mjera i nositelji	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
Imidž-projekt 1.: Uređenje Starog grada Čakovca i Muzeja Muzej Međimurja u suradnji s Gradom Čakovcem i Međimurskom županijom	2016. - 2020.	Aktivnosti: • izrada cjelovitog koncepta sadržaja, opremanja i uređenja muzeja uključujući izvedbene projekte te projekte opremanja prostora • realizacija (izvedbeni projekti, financiranje, javni natječaji, izgradnja i opremanje, kadrovsko popunjavanje i obrazovanje, marketing) Programi/projekti privatnog sektora: • pružanje specifičnih usluga u okviru projekta	• dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi, javnih institucija RJS i JLS • EU programi/fondovi, EU programi teritorijalne suradnje, Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, Ministarstvo kulture	• uspostavljen Muzej nematerijalne baštine
Imidž-projekt 2.: Uspostava Ekomuzeja Međimurja Međimurska županija u suradnji s TZ-om Međimurske županije	2016. - 2020.	Aktivnosti: • uspostava ekspertne grupe za realizaciju mjere, definiranje programa i procesa rada • definiranje oblika udruživanja subjekata u ekomuzej te financijskih i organizacijskih uvjeta • komunikacija i povezivanje potencijalnih članova ekomuzeja	• dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS te sustava turističkih zajednica • EU programi/fondovi, EU programi teritorijalne suradnje,	• razrađen koncept poslovno-upravljačkog modela • uspostavljena ekspertna grupa za realizaciju mjere, definiran program i proces rada

Mjera i nositelji	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
		- udruživanje subjekata na temelju postavljenog pravnog okvira - razrada koncepta te poslovno-upravljačkog modela Međimorskog sela, ocjena ekonomske i društvene opravdanosti te financijske održivosti te realizacija (projekti, dozvole, financiranje, javni natječaji, izgradnja i opremanje, kadrovsko popunjavanje i obrazovanje, marketing) - razrada koncepta te poslovno-upravljačkog modela stavljanja u funkciju pojedine industrijske baštine (uključujući i određivanje prioriteta) te realizacija tri lokaliteta industrijske baštine (projekti, dozvole, financiranje, javni natječaji, izgradnja i opremanje, kadrovsko popunjavanje i obrazovanje, marketing) - predstavljanje uspostavljenih ekomuzeja u javnosti i početak njihova djelovanja Programi/projekti privatnog sektora: - pružanje specifičnih usluga u okviru pojedinih lokaliteta/atrakcija ekomuzeja	Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, Ministarstvo kulture, Ministarstvo turizma, HTZ, sponzori financiranje privatnih investicijskih projekata: komercijalne banke, vlastita sredstva investitora	
Imidž-projekt 3.: Nominacija međimurske etno baštine za upis na UNESCO reprezentativnu listu nematerijalne baštine Međimurska županija	2016. - 2020.	Aktivnosti: - odabir skupa elemenata kulturne nematerijalne baštine Međimurja za nominaciju na listu UNESCO-a - pokretanje upisa ciljanih elemenata kulturne baštine na nacionalnu listu - pokretanje procedure upisa odabranog skupa elemenata na Reprezentativnu listu nematerijalne baštine čovječanstva prema propisanoj proceduri i vremenskom rasporedu UNESCO-a	- dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS - EU programi teritorijalne suradnje, Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, Ministarstvo turizma, HTZ	pokrenuta procedura upisa na UNESCO reprezentativnu listu nematerijalne baštine
Imidž-projekt 4.: Priprema razvoja tematskog parka/tematskih parkova Međimurska županija u suradnji s općinom Goričan	2017. - 2020.	Aktivnosti: - definiranje razvojnog koncepta - ocjena ekonomske i društvene opravdanosti te financijske održivosti - usklađivanje prostorno-planske dokumentacije - rješavanje imovinsko-vlasničkih odnosa - pronalaženje strateškog partnera - priprema projekta (dokumentacija, dozvole, izvori financiranja)	- dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS - Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, Ministarstvo turizma, EU programi teritorijalne suradnje	usklađena prostorno-planska dokumentacija

Mjera i nositelji	Trajanje	Aktivnosti/projekti	Izvori financiranja	Pokazatelji
Imidž-projekt 5.: Vinski centar/Muzej vina Međimurska županija u suradnji s općinom Štrigova	2017. - 2018.	Aktivnosti, programi, projekti: • razrada mogućih scenarija izgradnje/sadržaja centra/muzeja te odabir i razrada poželjnog razvojnog koncepta • definiranje upravljačko-organizacijskog modela i poslovnog plana • ocjena ekonomske i društvene opravdanosti te financijske održivosti • realizacija (projekti, dozvole, financiranje, javni natječaji, izgradnja i opremanje, kadrovsko popunjavanje i obrazovanje, marketing) Programi/projekti privatnog sektora: • pružanje specifičnih usluga u okviru centra/muzeja	• dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS • EU programi/fondovi, EU programi teritorijalne suradnje Međimurska županija, gradovi i općine, sustav turističkih zajednica, Ministarstvo turizma	• razrađen sadržaj centra/muzeja te razvojni koncept
Imidž-projekt 6.: Uređenje Sportsko-rekreacijske zone, Prelog Grad Prelog	2016. - 2020.	Aktivnosti: • razrada poslovno-organizacijskog modela razvoja Marine • izračun ekonomske i društvene opravdanosti te financijske održivosti koncepta razvoja/sadržaja postavljenog projektno-tehničkom dokumentacijom • usklađivanje razvojnog i poslovno-organizacijskog modela (uključujući različite oblike javno-privatnog partnerstva / koncesijskih odobrenja) • realizacija (projekti, dozvole, financiranje, javni natječaji, izgradnja i opremanje, kadrovsko popunjavanje i obrazovanje, marketing) Programi/projekti privatnog sektora: • pružanje specifičnih usluga u Marini	• dio aktivnosti u okviru djelatnosti službi RJS i JLS • EU programi/fondovi, Međimurska županija, grad Prelog, Ministarstvo turizma	• ishođene potrebne dozvole • razrađen i usklađen poslovno-organizacijski model • izgradnja prostora za sport i rekreaciju • izgradnja kampa

10. Upravljački model provedbe i nadzora

Efikasno upravljanje procesom razvoja turizma Županije podrazumijeva konsenzus nositelja izvršene vlasti u jedinicama lokalne samouprave o ključnim odrednicama *Masterplana razvoja turizma Međimurske županije* te transparentnost u donošenju razvojnih odluka. To implicira uključivanje lokalnog stanovništva i predstavnika tzv. civilnog društva u donošenje razvojnih odluka od zajedničkog interesa, kao i stvaranje poticajne investicijske/poduzetničke klime.

Međusobno povjerenje i ostvarivanje partnerskih odnosa te osiguranje posvećenosti relevantnih razvojnih dionika ključni su čimbenici uspješne provedbe koncepcije razvoja i prioritetnih operativnih strategija. Posebnu pozornost pri tome zahtijeva uspostava transparentne i formalizirane organizacijske strukture provedbe i nadzora *Masterplana*. Uz odgovornosti župana, kao izvršnog tijela Županije, organizacijska struktura uključuje:

- uspostavu županijskog provedbenog/operativnog tijela nadležnog za pokretanje i realizaciju planiranih mjera razvoja turizma; s obzirom na ustrojstvo Županije očekuje se da će ovu funkciju preuzeti Upravni odjel za gospodarske djelatnosti Županije u suradnji s TZ-om Međimurske županije, uz eventualno angažiranje vanjskih institucija/stručnjaka
- uspostavu županijskog nadzornog/korektivnog tijela nadležnog za monitoring procesa realizacije, poduzimanje aktivnosti koordinacije prema jedinicama lokalne samouprave i sustava turističkih zajednica, otklanjanje ograničenja, kao i eventualno korigiranje planiranih mjera/aktivnosti; tijelom predsjedava župan, a u njemu sudjeluju zamjenici župana, predstavnici Županijske skupštine te neovisni stručnjaci.

Uspostavljanje sustava kvantitativnih pokazatelja uspješnosti provedbe *Masterplana razvoja turizma Međimurske županije do 2020. godine* u velikoj mjeri ovisi o uspostavljanju sustava informacijske podrške i baze podataka destinacijskog menadžmenta (mjera V.2.). Pri tome sustav pokazatelja treba minimalno uključivati:

- kapacitete smještajnih objekta i praćenje kvalitete na rezervacijskim tražilicama
- broj turista i noćenja prema vrstama objekata
- broj posjetitelja turističkih informativnih centara
- broj posjetitelja na manifestacijama i ključnim atrakcijskim točkama
- broj jednodnevnih posjetitelja iz Hrvatske
- broj višednevnih posjetitelja/noćenja iz Hrvatske koji borave u komercijalnim i nekomercijalnim objektima
- financijske rezultate (uključujući i broj) gospodarskih subjekata u turističkim djelatnostima (prema vrsti)
- zaposlenost u gospodarskim subjektima u turističkim djelatnostima (prema vrsti)
- prosječnu potrošnju jednodnevnih i višednevnih posjetitelja iz Hrvatske prema vrsti smještaja
- prosječnu potrošnju turista iz inozemstva (opcionalno/posebno istraživanje)

- zadovoljstvo jednodnevnih i višednevnih posjetitelja boravkom na području Međimurja (posebno istraživanje)
- uspostavljen sustav turističkih pokazatelja održivog menadžmenta destinacijama (usklađen sa sustavom Europske unije ETIS)
- broj nominiranih i dobivenih projekata EU financiranjem
- planirana i plasirana sredstva u različitim sustavima financijskog poticanja poduzetničke aktivnosti
- javne i privatne investicije u planirane projekte (prema vrsti i aktivnosti)
- broj osoba u edukativnim programima (prema vrsti)
- implementacija sustava kvalitete
- organizaciju turističkih *hop on-hop of* autobusnih linija i riječnih izleta te njihov fizički i financijski promet
- realizaciju županijskih imidž-projekata
- broj posjetitelja *web*-stranice sustava turističkih zajednica
- imidž ankete (opcionalna/posebna istraživanja).